



# బ్రహ్మ సంద వైభవము

శ్రీ విద్యాప్రకాశానందగిరిస్వామిగారు

శ్రీ శుక బ్రహ్మ శ్రమ మం,

శ్రీ కాళహస్తి

1983

మొదటి కూర్పు 2000 ప్రతులు  
1983

కాపీరైటు రిజిస్టర్లు

ప్రతులు

మేనేజరు.

శ్రీ కుకట్రహమ్మ శ్రమభివృద్ధి

శ్రీ కుకట్రహమ్మ శ్రమభివృద్ధి

శ్రీకాళహస్తి (చిత్తూరుజిల్లా)

మొదటి

శ్రీ కుకట్రహమ్మ శ్రమభివృద్ధి

మొదటి గుడిసె నిర్మాణం



## ప్రస్తావన

ప్రతిదీనియు ఆంధ్రము కొను పాటువదలుచున్నది  
 తుట్టుతుండను శక్తికై విషయాన దమునే పొంది  
 తోల్పిపడుచున్నది కర్మము తొలగుటలేదు  
 కాక బ్రహ్మకంఠము కొలువే యత్నించినచో చాలా  
 భవించు సుఖముకొని గొప్పసుఖము లభించుటయే కాక  
 బంధమున్ను తొలపోగలవ అట్టి ఆహార్య బ్రహ్మ  
 మే ప్రతిదీనియొక్కయు లక్ష్యము అట్లాగొట్టు సాగిన  
 యుచో ఆ వివిధ పద్ధతులు ఈ గ్రంథమున చక్కగ  
 పరిచయింపబడినవి ముముక్షువులు వానిని గూర్చి తెన్నగ  
 నిగొని పొందు విహితమైన పట్టపండ్లము యొక్క  
 భూతిని ఈ కవితమునందే పుడచుకొనుచు గాక!

అట్లు

ప్రకాశకులు

శ్రీమంతుల శ్రీమతి దేవస్థానమువారు ఈ  
 గ్రంథముద్రణకు రు 5000 00 ల (అయ్యది  
 వేలరూపాయలు) సహాయము చేసిరి వారికి మా  
 కృతజ్ఞతలు  
 ఇట్లు  
 ప్రకాశకులు

ఓ

# బ్రహ్మనంద వైభవము

## 1 బ్రహ్మనందమే జీవితలక్ష్యము

బ్రహ్మనందముయొక్క వహిమాతకయము

బ్రహ్మనందం నరమసుఖదం కేవలం జ్ఞానమూర్తిం  
 ద్వంద్వాతీతం గగననదృశం తత్త్వమస్మాదిలక్ష్యమ్  
 ఏకం నిత్యం విమలమదలం సర్వదీ ప్తి భూతం  
 భావతీతం త్రిగుణరహితం పదుగు తం పరమామి

బ్రహ్మనంద దేవరూపుడు అను నభిము నోహుగు  
 వాడును కేవలము జ్ఞానమూర్తియు ద్విదేవ అతీతు  
 డును లగాళమువలె తర్జియ్యఁబడును మోక్షపు పుడును  
 తల్లియనీ మన్నగుమహావాక్యములను బ్రహ్మమన్న అద్వితీ  
 యుడును, నిత్యుడును, నిర్మలుడును స్వేచ్ఛులును ననుభ  
 ప్రాణోష్ఠయొక్క బద్ధులకు పాక్షియై పెండువాడును  
 భావాతీతుడును, త్రిగుణరహితుడన అగు పరమాత్మ యుడు  
 సర్వం పునకు ననుభవించుచున్నాడు

శత్రువా! ఏల ముఖంబెగవు! ఈ సంసార కూపమున  
పడి పెళ్ళి-యిదుదల నొందుచున్న నీకు విముక్తిమార్గము  
లేదా! ముఖము కొంగుటకు తిపాయము నోచరించుట  
లేదా! అనందమున నేల నీకు కొఱత కలిగివడో విచారిం  
కుంటిలేల! విచారణ లేకుండుటయే ఈ ముఖమున కంతటికి  
కారణము అనందమున నే మూతము నీకు లోటు కలుగ  
లేదు అనందము నీ స్వరూపము నీవైత క్రింద ప్రక్కల  
లయట లోపల అనందము పొంగి పోలుచున్నది అనంద  
సాగరములో నీవు యునకలిడుచున్నావు నయ్యేల అనందము  
నీవు అవరమరహస్యమును తెలిసికొనకపోవుటయే నీ  
ముఖములన్నిటికిని మూఁకారణము కాకతి గాకబ్రహ్మవృత్తు  
యన్నవ్రతు నీకు కలిగి అనందము ఎవటినుండి వచ్చినది!  
ఒక వస్తువును నీ వస్తువు తివలేదే, త్రాగలేదే, చూడలేదే  
అనుభవించలేదే అయినను అంత సుఖ మెట్లు కలిగివడి! అది  
లయటనుండి వచ్చిన సుఖముకాదు లోపల తిరిగి సుఖము  
మేలకొని మనస్సును లయముచేసి అట్టి అరిచ్చిన్న సుఖమును  
అనుభవించుటను అభ్యసించవలెను. అదియే సమాధిస్థితి  
తేరియము (Kuppa yoganavaitha sthiti) అట్టి స్థితిని బాగుగ  
అభ్యసించి నీ జన్మవృత్తిగ బ్రహ్మసంపదముయొక్క ఆదు  
భావని బడయుటచే నవ్యదుఃఖవిచ్ఛేదము సంభవించును.

కావున శత్రువా! నీయని తెలిసికొని ఇక నీ నన్నటిని  
దుఃఖపడవలదు

- 1) శక్తిమంతయు 'లో' ల  
 లోని శక్తి, తెలుగు దైవము తాగి మారినా  
 నేను అప్పుడ నేను దుఃఖిని  
 అమరు ఏల పరిశమింతువు  
 సర్వశక్తుల నిలయమైన  
 అత్మ నేనని దైవమొందుము  
 తత్త్వసారము తెలివకోరన్నా  
 న్గడుదని జేరి విజయు తనుగొని లాభమొందన్నా

నిలో ఆఖ్యాయము శక్తిని వర్ణించుటకు అ గీపు పుత్రులు  
 వర్ణనాపు నిర్మలులు పు అవంతమారుగ

- 2) పరమ సౌఖ్యమే వీవు లోరన్నా  
 దుఃఖమెన్నడు లేకమయినను వీకు లేదన్నా  
 మనసు చేతనే దుఃఖమేర్పడు  
 మనసుదాటిన దుఃఖమెవరి  
 మనసులేని అత్మయందున  
 ఎల్లవేళల స్థితిని బడయుము

||శ||

Stand up O lions! Shake of the delusion that  
 you are sheep You are souls immortal blest

శ శక్తిమంతము దుఃఖమైత్రములో విజయ త ఆధ్యాత్మిక  
 తత్త్వము 108 : త - ౧౩



and fire ఈ వివేకానందస్వామి ఉద్భవించి ప్ల సీత  
దుష్టులను ప్రకాశింపజేసెను

ఇది జీవన్ ముక్తియందు బ్రహ్మసంహితా మంత్రము  
విచారించుచు బ్రహ్మసంహితా మంత్రమును జపించినది  
అది మంత్రమున కేవలము అయియున్నది తీర్థాంగి  
ఎవరైనను బ్రహ్మసంహితా మంత్రమును

సమాధి విహారములందు చేతనో

వివేక స్వాత్మని యుక్తులు భవేత్

న శక్యతే వర్ణయతుం గిరా తదా

స్వయం తదప్రకరణే న గృహ్యతే

ధ్యానముచేసి అధ్యానముచే మన మోలికము కలిగియు  
కాగా అర్చయించు స్థలిని జూచి మనోనియలు ఎట్టి నిర్వి  
కల్పములును అనుభవించెదరా అర్చన వాక్కుతో ఎవ  
రును వర్ణించజాలకు అది వారివారిచేత స్వయంనుగ అను  
భవించవలసివదియే అయియున్నది ఎంతయో అర్చనతో  
తల్లిపాలు ప్రాగుచున్న మామ ముత్రాదు చ్చుకొని లో  
నను అది తిని పప్పు ? ఎట్లీ మంత్రమును నిర్వ  
లలై బ్రహ్మసంహితా మంత్రమును జపించుట అట్టి  
అనంతమై స్థలిని విడనాటి ఇచ్చరియిది పరిత్యజింప  
అయానందము ప్రేమప్రేమిది ముఖము ఎవరేకమైనను  
లేనిది దేవేంద్రముఖమునాది అ బ్రహ్మసంహితామంత్రము  
తీర్థాంగి యగును

న యథా నురేంద్రిక్మ ప యథా చక్రవర్తిశాం  
యథుభం వీతరాగస్య మనేరేతా న్నవాసిన్,

రాగజ్ఞేషురహింసై ఏతా తమిష ఛ్యాపగిష్టాయం  
బ్రహ్మసంపద సమర్థమిందుమంతువానికి కలుగు సుఖము శేషం  
ద్రువభూమిని శక్రవర్తుభూమిని కలుగజేరగు

యథ్యాంశలేశవ విస్ఫురణేన విశ్వ  
మానందతి ప్రదురబౌఢ్య వదావిందిం

తద్రుహ్య హృద్దమభమాత్మయోవలభ్య  
తప్తత్వ విద్రుమితు మిచ్చతి శూన్యకలే

ఏ బ్రాహ్మసంపదముయొక్క అవశేషపు మూర్తిచేత ఈ ప్రపంచ  
మందలి సమస్త ప్రాణులు ఆనందము సమర్థమింద చుట్టుకో,  
అట్టి ఆనందమే తన ఆత్మయని గ్రహించి నీ తిర్వనేత్ర ఇశ  
మి ఛ్యాభూతి మగు వ్యక్త్యోగ్యము సమర్థమిందుమతు  
భవ్యమిందు ?

శ్రీ శంకరాచార్యులవారు తమ మహిమా పంచకమున  
బ్రాహ్మసంపదముయొక్క చక్కటి వివరణమును ఈ ప్రకారముగ  
గావించినారు—

యత్పృథ్వింబుధి లేశలేశత ఇమే శక్రాదయో విరబ్ధితాః  
యచ్చిత్తే వితలాం ప్రకావతకలనే లభ్యా మవిర్నిర్వృతాః

యస్మిన్మతమథాబుధౌ గతిఃపరమైహిహ

బ్రహ్మవిత్

యః కశ్చిత్పశురేంద్రవందితవదం సూపం మనీషామమ

ఏ బ్రహ్మసంధి గమ్యతే యోగ్యః పరేశముఖ  
గ్రహించి థంతుకు యెవరై నవారు పరమానంద భు  
క్తున్నారో దేవి తమ హృదయమం దనుభవించుచు మునిశ్వు  
లును పరమకాంతిని బ్రహ్మయోగ్యులారో నిశ్చయం ఏ సుఖ  
సాగరమున తమ బుద్ధిని లయి పడే బ్రహ్మతేత్ర సాక్షాత్  
పరబ్రహ్మ యగుచున్నారో దేవీమృతికే కుచ వంద  
నీయమైత అర్చి నిరతికయ బ్రహ్మసంధికి నిష్కామగ కీర్తన  
లత్సవ్యరూపము.

బ్రహ్మక ద మనుషసి ఒక నిధిగా నిక్షేపముగా  
కాస్త్రముల చు వర్తి పడియున్నది లోకములో భవనిక్షేప  
మును బనులు బహు జాగ్రత్తగ రాత్రినిబగ్గి కాపాడు  
చుందురు అట్లే బ్రహ్మసంధిమమి నిధి అదా కాపమును వర్చ  
మునే పరక్షింపబడుచున్నదనియు ఆ యహంకారభూమి  
అ లగి దివలో మాత్రమే దివ్యాహవానభూతిని బనులు  
బంధుగలవనియు ఏ ఒకానొక ధివడో అకాశర్యమును  
సాధించి పరమానంద మివ భా గుచున్నావనియు ఈ క్రింది  
శ్లోకమువ్యాకా ర్యవైముగ జోధపడుచు న్నది

బ్రహ్మసంధి విధిర్యహో బలవతాఽహంకార మోలాహిణ  
సంవేష్టాత్మవి రక్ష్యతే గుణమయైశ్వం దైప్తివిర్యవృత్తైః

జ్ఞానాత్మమహాపీనా ద్యుతిమతా విద్విద్య శీర్షత్రయం  
రూపాహమిహం సుఖకంఠం దీపోమ తోమం క్షమ

(విశేష చూడామణి)

అ) పృథ్వీపరిధి రసానుభూతిని యసిన మహానీయుల  
మిక్క అనుభవ వాక్యము లెన్నియో తివ్రమత్తలందును  
హిగవాచమున నును తిదితర కాస్త్ర గ్రంథములందును  
కొంగ పేర్కొనబడినది కాని పరిధివతో అత్య సాక్షా  
త్కరముచే తీవ్ర బట్టి మహాదానందమును పొందును నున్నో  
ర్వముగ తెలియగలదు సత్యము తీవ్రని అంతరంగమున  
ంతటి ముంహత్వత అనందముయొక్క అస్త్యియు కలదో  
నులు గుర్తించి పరమాత్మవ్యయం నొందుచుండును అలా  
రావవత్తయ్యం దిట్టి కమత్త అన నములయొక్క పరాకాష్ఠ  
కుం బ్రకృత్యవందమును అనుభవించుట చక్కటి అపారో  
హ్యదీపది కదాయని మహానీయులు లోలోని సంకోచ తు  
మరు

అట్టి అపారమైన ఆనందము మానవుని స్వరూపము  
యగు అజ్ఞానముచే అతడు కాను జడనును చేహుని  
అవధానాత్మకమైన ఒకానొక దిన్నవస్తువుని (చేహుని)  
నించి దానిపై ముడుక్కము కలిగి ఇంద్రియసంఖ్యములే  
రమణీయములనియు ప్రాచీనవిక నైభవములే తీవ్ర బట్టి  
యియు కలందీ అమాల్యమైన మానవజీవితమును దురుప  
సాగము చేయుచున్నాడు దృక్కి వ్యామోహములోపడి

బ్రహ్మ ందమయైశ్చ- నై త్తిరమును ఎఱ గజాలకున్నాడు  
 కా మహానీయులు తాత్పర్యము సర్వదాసంకమయైశ్చ  
 విలు నై త్తిరమును గుర్తించి కాని అనుభవించు  
 యుక్తు- రాజ్యములను త వలెనైచిరి బహు  
 సర్వవత్సరిపుష్ట-ము రాజ్యవిభవమున తను తృప్తిలో  
 తృప్తిచిరిచి నిర్వాణవైఖరి కొంత యన్నింది సఖలు  
 వత్తును. అట్లు భగవంతుడు అర్హతను మొదలుగా రాజ  
 లున్న దివ్యుని సమయముల రాజ్యములను వివరాది  
 బ్రహ్మసంకమము కొంత శ్రవణ సాధనముచేసి యక్షమును  
 పొంది తృప్తిచిరిచి ప్రాచీన బ్రహ్మము తెలుసు ! బ్రహ్మ  
 వందనై త్తిరము సుచతు !

కస్తా వరావంద రహాను ౧౩

ముత్పూజ్య యాస్మేషు రమేత విభాన్

చస్త్రే మూర్త్యుచవి దీప్యమానే

దిత్రేషు మాతాకయయం క ఇచ్చేత్

మహాత్మనైక బ్రహ్మ స మహాత్మసమును విడిచి తొమ్మిది  
 ముత్యైక (మిథ్యాగూఢములైక) ప్రాచీన విషయములందు  
 ఏ విశేషము లేదు ప్రతి గొమ్ము మహాదానంద మొనలగు  
 చంద్రుడు వెలుగుచుండగా చిత్రిమందిరి చంద్రుని ఎవడు  
 తూషణోయను !

(శ్రీ) వాల్మీకివిహారి తమ యోగపాసివ మహాగ్రంథ  
 మును ప్రారంభించియు బ్రహ్మ చంద్రావృత్తు మహాత్మ్యము  
 పుష్కారము చేసెను—

స్మరన్తి ఏకతా యస్మాదావందస్యాంబరేఽవహా  
నర్వేషాం తీవ్రవం తస్మై బ్రహ్మవందాత్మనే నమః

ఏ అవందనాగదమునుండి బయటవడిన చిహ్నరేఖలతో నమస్త  
ప్రణామోష్ఠయొక్క శీతవస్త్రం యలకుచున్నచో అట్టి బ్రహ్మసంహిత  
యోగముల పరమాత్మకు నమస్కారము

బ్రహ్మసంహితయొక్క నిర్వచనమును గానించుచు  
బృహదారణ్యకోపనిషత్తు ఈ శ్రీ నివిధముగ పేర్కొనినది

న యో మనుష్యాణా వాక్తవ్యమన్యథోభవత్సన్యేషా  
మధిపతి స్సర్వైర్భూమిన్యై ర్శీఘ్రై స్సంవృత్తిమిన్స ము  
ష్యాణాం పరమ ఆనందోఽభయే శతం మనుష్యాణా మూష  
ణాన్స ఏకం శ్శ్యాణాం జకలోకానామానందోఽభయే శతం  
శ్యాణా జకలోకానామానందాన్స ఏకో గంధర్వలోక  
ఆనందోఽభయే శతం గంధర్వలోక ఆప జాః ఓ ఏకః కర్మ  
దేవానామానందో యే కర్మణా దేవర్షి మనోసంపత్స శ్రీ  
అభయే శతం కర్మదేవా నామానందాన్స ఎక ఆజానదేవా  
నామానందో యశ్చ శ్రోత్రీయోఽపృథివోఽకామహతోఽ  
భయే శతం ప్రజాపతిలోక ఆపరాస్స ఏకో బ్రహ్మలోక  
ఆనందో యశ్చ శ్రోత్రీయోఽపృథివోఽకామహతోఽస్త్రైష  
ఏవ పరమ ఆనందః ఏవ బ్రహ్మలోక స్సమ్రాడితి హోవాచ  
యాజ్ఞవల్క్యః

భవధ్యాన సంపన్నుడును సర్వులకు ఆధిపతియు  
మహిస్తమానవభోగములతో కూడియున్నవాడును ఆగు

శ్రవణ శ్రుతినికొక అవధము ఒక నమమ్యుపదము చాచికి నూలుగెట్లు ఒక పిగియి ఆ అదము చాచికి నూలుగెట్లు ఒక గంభ్యుపదము చాచికి నూలుగెట్లు ఒక కర్మచేత తల అదదము చాచికి నూలుగెట్లు ఒక అభావచేత నందము చాచికి నూలుగెట్లు ఒక ప్రమాదచేత అదదము చాచికి నూలుగెట్లు ఒక బ్రహ్మలోక అవధము చాచికి అనేకరెండు పరమావధము బ్రహ్మపదము

అశ్వమేధాగల నమస్త్ర ఆనందములును బ్రహ్మానంద  
మునం దిదియి యొప్పుచి. కావున అర్ధాది నివసాయులు  
సౌఖ్యముని అవగా ఆనందసముద్రము లని పక్షింబిరి  
అట్టి ముహూర్తమిప్పుడు అట్టి ఆనందబ్రహ్మానందము శీవుల  
స్వరూపమే అయియుంది ఇక ఏల అర్ధానోతి ప్రయత్ని చ  
రాదు! మనశ్చైవ ముఖ్యులై మిథ్యాభూతమై కల్పిత  
మై ట్టి విషయస్థలంపావనమంటే ఏల శరీరమును భావ  
నోచననము విజ్ఞానవా ర్జ్యమై ట్టి చేయదు ప్రతిబింబము  
నై వారు ప్రావలాకమ దింబస్వరూపమైన నద్యమేవు  
కొంటి బ్రహ్మానందరూపమై స్వరూపాత్మ సాక్షాత్కారము  
కొంటి కాదు ప్రయత్నింపదులు అట్లు ప్రయత్ని చి  
బ్రహ్మానందానందుని బహుమతి నమస్త్ర ఆనందము  
మృదు క కల్పమై యొప్పుచి

యోగ్యమైయున్నది అట్లావక్రితు సిద్ధులు మొదలైన వారితో ప లక్ష్మీకామమయి ఇష్ట విషయమునఁగూడ నిరసన వ్రత మగు లభ కావ్యగ్రాహి బలమును ఈ దిగ్భాగం బొలిపెను.

అత్యయమే మనని బాంధి అర్థాని నవలొందించుచు  
(భాగ్యదించుచు) ఇతర చేష్ట లెన్నియొకటి వానిని ఏకాంత  
మన బ్రహ్మసంక మనుభవించుచు నిఖపూర్వకముగ నుండి  
వచ్చు ఓ చిత్తభూమి. ఈ చందల సంసారము అత్యుత్తమ సుఖదాయ  
కము కాదు కావున నిత్ర కలించుచు నిత్ర కలించినచో  
విశేషమొకటై సారభూతమైవట్టి అత్యుత్తమము బ్రహ్మ  
కలమను లభించును ఇక ప్రహ్లాదుడున్ను కృష్ణోదయము  
కొందినదొచుట ఈ ప్రకారముగ తిష్టోపిందెను— అనంత  
సంక దాయకమై వరమిహ తి ప్రభుమైవట్టి ఈ శుద్ధ చిత్తయ  
అత్యుత్తమమై వృష్టివృష్టియై యుండును చేరినై యున్నది  
జ్ఞప్తి అత్యుత్తమము మనుభవి చో వందలకొలది జగదా)జ్య  
మల యొక్క సుఖముల ననుభవి చి ను విజింకై ను సుఖ  
వినుభవి చేసెనీ యుగము ఎవడు నశ్యోక్తమన ను ఈ  
అనన్యక దామ్యకమును అంత కరణము న వియినో అట్టి  
రిపూర్ణుని విషయమును బొంకైవను చొ దక యున్నెవ్వ  
నిని ను ప్రయములను పూర్ణముగ బొందినవారై యుగము

ఈ ముగ్ధాశ్రమంబును వాస్తవము మోసరైసను  
 నను వీలయవగా రాజ్యమును పొందెను మనముడి కను  
 నురునేలున్నాడు సమస్త ముగ్ధులమ్మ చరాశ్రయ చే  
 లను జనులు దానిని వీల అనుకోవించుట లేదు ! మహాబా  
 లుగ్ధ మెరుదిగ ఈ ఆశ్రయము నునులుండువు దర్శి వెల  
 గగైర్ల పాపిశశముల నులు దిద్విచ్చుములైపోవుక కా  
 ధాది క్షుత్తు లంబును క్షయించి పశ్చురు లక



అర్చియును మున్నగు చేదించుచుండును. అహ! తెలిస  
కొనవలయును. నీవును తెలిసకొంటిని చూడవలసిన  
దంతయును చూచితిని. దేవిని పొందినచో ఇక పొందవలసిన  
దెన్నియో నీవే. నీకుండునో అట్టి ఉత్తమ పరార్థమును అర్చియును,  
బ్రహ్మచర్యమును నేదివును పొందితిని నీ అర్చిచేవా! నీకు  
నడుస్సా. మా సర్వోత్తముపైవును నిర్మలపైవును ఆగు  
నీవు స్థిరమవడిన దివ ఈ దేవా భోగముమానములు  
మనోహరములై యున్నవి నానీవును దరించుటలేదు

నర దిగ్ అనందములే చరమాత్మయొక్క స్వరూ  
పముకావున అర్చి పాక్షాత్కారము చే రక్షణ అనుతాను  
భూతి తీర్థము తత్వక కలుగ గలదు అనందితే నవ్యుల  
తీర్థల అక్షయమి తెలుపుటకు కాలోలు వన్నాముల నాను  
లేయముల చివర అది క అను పదము విధిగ చేర్చుటకు  
మన్నది (యోగానంద తీర్థయానంద ఈ విధముగ) అట్టి  
ఇటుల అర్చామణిని బ్రహ్మచర్యమును చేర్చి తెల్లు పక్షము  
లలో ఆ పక్షములు, పాదనోపాయములు మున్నగుండు ఈ  
గంధమున తెలుపబడగలవు

ఏ అనందము కొలకై విశ్వమందలి నమస్త ప్రాణు  
లను తపోతపాలానున్నచో ఏది నవ్యులయొక్క తీవ్రమైన  
మలయందున్నచో ఎద్దాదియొక్క అనరాగి బ్రహ్మచర్య పాద  
ాంకురముగాగల ప్రాణోష్ణుత్పత్తిని ఎదురెత్తి ద్వితి తన్ను  
ష్ట్రుని తీర్థహయను గుర్తించును కలుగజేయుచున్నచో

ఏది నిర్గుణ మేనబ్రహ్మముయొక్క మూడు లక్షణములగు సత్  
దిక్ అనందియలలో భావమును బడయుగల్గి తో అట్టి  
బ్రహ్మచంద్రము ఎంతటి మహా స్థితిమైన వత్సా ॥ కాని  
వాంఛించు వ్యక్తి లోకములో ఎవరై ఎ డింకగలవా ! ఉద  
యము నిద్రలేచినది మొదలు మర వండువలకును ఇర్విర  
వింది మొదలకొని దేశాంతముగు వలకును ప్రతిచేయు ప్రతి  
క్షణమును అట్టి అనందము కొలలే ఆనంది రాచుచున్నాడు.  
అట్టి అనందములేచిన అవరోధము కలిగినచో కాని వాయ  
త్తూ ౨౦ ౩ చివరకుట ప్రయత్ని చుచున్నాడు

అయితే ప్రతివి బాంధవమే బాధనకును అన వచ్చని  
భరితి కానినెలల వేగిడుచున్నాడు అదియే అతని పాప  
లు ఇంద్రియములవ్వారా అభిం చు విషయానందము  
మధ్యమైనదికాదు అనిచ్చిస్తున్నదికాదు అది కొద్దికేపు ది  
కల మూసిపోవుట అగాధమైన దుఃఖములొనకి చింపును

నువిమర్శించి పహేళికతో విషయగ్రాహిణాం మృతాం  
ఆనందం బ్రహ్మనిష్ఠానా మితి వేదాంతసిద్ధిః

అని శ్రీ శంకరభగవత్పాదులు అత్యుత్తమ యందు  
లిఖిత చందమువలన,

యే హి సంస్పర్శకాభోగా ద్యుభయోనయ ఏవతే  
ఆద్యంతవస్తవే తాస్తేయ వ తేషు తమరే బుధః

అని శ్రీకృష్ణమహాత్మ్య సీతయ దు వ్యక్తమొనర్చిన విధముగను దృశ్యవిషయముల వలన లభించు ఆనందము పరిపూర్ణమైనదికాదు పైగా దుఃఖవిశ్రేణివలన దిశ్చము లోప గలిగి పైపైక ఆనందముగా తోయవలె కావున అట్టి అల్పానందమునకే శరీరములో ఆయాభ్యుత్పన్న భుజియింప భారవోయక నిలచుటకును ఆత్మానందమునకే బ్రహ్మసంపదమునకే విజ్ఞాన ప్రయత్నించవలెను

ఆనందమే పరబ్రహ్మయు ఆనందమే జీవుని నిజస్వరూపము ఆనందపరిపూర్ణమగు జీవుడు తన స్వరూపమును నిత్యానందమును మిఱచి దుఃఖండుట హాస్యాస్పదమే యగును. భ్రాంతివలననే అట్టి నైమిశ్యము సంభవించినది కావున సద్గురూపజ్ఞముడే తిరిగి తన యభ్యుత్పన్నరూపమును గుర్తించి అట్టి అపరిచ్ఛిన్న బ్రహ్మసంపదమునందే స్థితిగలిగి చిదానందరూప శివోఽహం శివోఽహమ్ అని ఎలుగెత్తి చాటుచు పరిత్రమగు మానవ జీవితమును సార్థకము చేసి కొనవలెను అట్టి విచారాత్మక ఆనందానుభవమే శ్రవిత లక్ష్యము

ప్రతివాడును తమభేదము అట్టి అపరిచ్ఛిన్న అక్షయ బ్రహ్మసంపదమే యని బాగుగ తెలిసికొని అర్థాని ప్రాప్తి కొరకై అనవరత కృషి నలువేదయును ఆయానందము నశించునదికాదు తొలగిపోవునదికాదు తొలగించుటకును నిలు రేగిది అది సద్గురయొక్క నిజస్వరూపము ఆనందమే

యొక్క అత్తయే ఆ ఆనందము ఆది అదిచ్చిస్తున్నాడని  
తెలియలేదని అవ్యయమైనది

వివాళ మవ్యయప్ర్యావ్య వ కచ్చిక్కర్తుమర్హతి

అని గీతాచార్యుడు చెప్పిన చందమున ఆ ఆంధ  
ముఖన నాశము లేదు అట్లాని వివాళమును ఎవరును చేయ  
లేదు తెలిసినా తెలియకపో నవ్యతేవులును ఆ ఆనందమునే  
అపేక్షించుచున్నది అట్టి ఆనందోన్ముఖముగనే ప్రయాణము  
న ల్పించున్నది కాని తమ తమ వ్యవహారంతాళమున  
నెలలించుచున్న అత్త భువీభూతమైన ఆనందవ్యరూపమని తెలి  
యక, ఆనంద మహాసాగరమని యెరుగక చిన్న చిన్న అల్ప  
మధుములతోనై వివయానందముతోనై అయిదు అప్రలు  
కాకుచున్నారు

యప్ప్ర్యావ్యమథ ముక్కుక్తి సుఖం జాహ్య మపేక్షితే

కరసం పాయసం త్యక్తా స మూలో లేరీ కూర్చరం

ఎవడు అత్తమధుమున వదిలి జాహ్య మందలి వివయా సుఖ  
మును అపేక్షించుచున్నాడో అట్టివాడు అనచేతియందున్న  
పాయసమును వదిలిపైది మోచేతిమీదుగా కారిన పికింత  
పాయసలేకమును నాకువాణి యలను — అని శ్రీ శంకరభగవ  
త్పదాలు మహావాక్యబద్ధమునందును సెలవిచ్చి యున్నాడు.

అనందమును అపేక్షియేమివా నెవడును ఈ ప్రపంచ  
ముఖ లేదు పిలికాని బ్రహ్మచర్యంకము ప్రతి ప్రాణియు

అశంకముగనే వాంఛించుచున్నది తన స్వరూపము ఆ దేవుడు  
 కాబట్టియే అట్టి వాంఛ స్వచ్ఛమైనదని కలుగుచున్నది  
 పోగొట్టుకొనిన తన అశంకమును తిరిగి సంపాదించవలెనని  
 ప్రతి ప్రాణియు తలచుచున్నది మరచిన తన స్వరూప  
 మును ఏనాటికైనను తిరిగి పొందవలెనని అధిరాజు గలిగి  
 యుండుచున్నది ప్రాణిజోష్టయొక్క అశంకాన్వేషణము ఈ  
 కారణ విదియే అయియున్నది

పరిపూర్ణ సుఖము బయట పుట్టుచుండు లేదు అత్తి  
 యందే కలుగు కనుకనే కమాధి స్థితి యందు కేవలము బాహ్య  
 పదార్థము అప్పటిని పరిచివైచి తనలో అనిచ్చిన్న సుఖాను  
 భూతిని బ్రతుకుచున్నాడు భ్యానిష్ఠయందు నిలువక కలిగిన  
 వాడు తన అత్యయందు పొదు సుఖము చెప్పవలెనాడు  
 అట్లానిది మహాత్ములు వర్ణి పజూరైరి అది అనుభవైక  
 నేర్వబుగ సుఖము

వాచా వక్త్రమశక్యమేవ మనవా మస్తుం న వా శక్యతే  
 స్వానన్దమృతపూరపూరిత పరబ్రహ్మంబురేర్వైరవమ్  
 అంభోరాశి విశిష్టవాదికలిలాభానం భజన్మేమనో  
 యస్యాంశాంశంవేషణినమధివాఙ్మనోత్కనానిర్వృతమ్

వాక్కుచేత చెప్పుటకుగాని ముఖస్పృశిత తలంచుటకుగాని  
 నిలువకనిది ఆ అత్యాపంబానుభూతి ఆ అశంకము అవధులు  
 లేని సముద్రము వంటిది మనస్సును పడగండ్ల వంటిది అత్తి

అత్మమును నమోదముగా వదిలి విరహము ఆత్మాకా పై మా  
గుచు నుపాసించు ఈ భావమునున్నది అది శ్రీ కంఠ  
భగవత్పాదములు విడిచిపెట్టినట్లుగా అత్మమును  
ఁచు స్థితి గాన నాత్మముపై నిద్రలోనే మన  
జను గొప్ప సుఖమును జేయుచున్నప్పుడు భగవత్పాదస్థితి  
యందు పేర చాచులయినా నిద్రయు న మౌనము  
లంబించిన అది జగత్తులో రహస్యమున స్థితి కాబట్టి అది అంత  
గొప్పస్థితి కాదు పశువులుమూల నిద్ర వాత్రులప్పుడు కదా  
మేలుకొని మౌనము లంబ పశేయవలెను అదియే మహా  
స్థిత నమాధిస్థితి అదియే అత్మస్థితి భగవంతుని ప్రాప్తిము  
చేతును పాదపూజ్యముచేతును పై రాగ్యభావముచేతును అట్టి  
తెలియ్యును తప్పక చేయవలయును

అది గొప్ప మహామాన్యస్థితి కాబట్టియే శ్రీకృష్ణ  
పరమాత్మ ఆర్జునుడు మను బాధమని గీతలో వర్ణించెను

యం రిద్ధ్యా దావరం రాశం మన్యతే నాధికం తతః  
యవ్యంవితో న దుఃఖేన గురుణాపి విదార్యతే

దేని గురువుతో మన్నింపబడు గొప్ప బాధ  
మును పొందినప్పుడునే దేనియందు నిలువక కలియున్నచో  
ఎట్టి భయంకర దుఃఖమును జరించుతేయ అందులో అదియే  
అత్మస్థితి కావున నిజము అట్టి అత్మస్థితి కొంత ఇతర  
ధికులకు అనుభవమును నయవలయును

ఒకరిని విచారమునకుఁ జొరవై మాత్రమానము  
 వోయి అవస్థలు పడుటకంటె వశ్యతయగున నృశ్యమి  
 యగునెత్తుడు నిశ్చింతవాఁడని జేయించుటకంటె నశన  
 ఆతివదూరమున నున్నదై తన స్వయాపేక్ష అయి వెలయ  
 చున్నట్టి చాపార్థ అత్యుపఖము కొనై ఏల అన్వేషిం  
 రాదు! చేతిలోనున్న చుడు వదలి సేదలో ప్రతినిత  
 చింత పండుకై ఆశించుట నిష్ఠిత యగునా!

బాహ్యవస్తువులు ఒకరిన నుభయము కలుగజేయద  
 మరల కొంతకాలమునకు ముఖవాచక మై పరిగణించుడు  
 నిద్రయ నుభయము ముఖమునుగూడ తనదైంట గొఱవేయ  
 చుండును అది ముఖవిశ్రాంతియ నుభయమయే శాస్త్రవేద  
 యుండును పైగా అది చరిచ్చివృత్తయనది మొదలు, తు  
 కలెని యున్నది తెలివి కలవాడు అర్థాన్ని అభివృద్ధి  
 భగవానులు నుడిచి యున్నాడు

విశ్వానువాదు శ్రేయశ్శేషి అనందమునే ఆపేక్షించి  
 వలెను, అవిచ్ఛిన్నమును అనందమునే కాంక్షించులెన అ  
 అంతశ్శేషి అనందము ఆత్మయందే కలదు దృశ్యవిషయము  
 అందు లేదు అందువలన ముఖమువలనగాని ఇంద్రియ  
 ముల ముఖం విరాగము గలది అంగరక్షణకై అనందపాగి  
 మను అక్షయైవ్య దరికేనే అందు నినున్నట్లు చరణాపద  
 మనుభవించుచు జీవితమును చరితార్థము చేసిగా వలెను

ప్రపంచములోని ఏ పదార్థమైనను జీవులకు (జెంతు లేని జంతువులకు) వివేకమును కల్పించునట్లుగా! ఒక గంట రెండుగంటలపైను పడు అవిచ్ఛిన్నమైన సంకృప్తిని కంటో మమును గలంగజేయుచున్నచో లేదు రాజాధిరాజులు అనుభవించు సుఖములైనను కాశ్చాలిగమింపనే ఏటనే వీటియొకటితో కలుగుచున్నది ఆ పరిణామము ఆనంది చేయుచున్నది అట్టి ఉచిత సుఖములకు ఏమైన విలువ యుండునా! అది అంతములతో గూడిన అయిదవ సుఖములకు వాస్తవములు ఏమైనవియు విలువ ఇవ్వలేదు అది సుఖమును కలిగి చిట్లు తోచినను లోన ఆహారమును దుఖమును కలిగియుండును కనుకనే గీతాచార్యుడు కలేను కనుకే బుధః - వానియందు తెలియజేయు అప్రతిమంచము అని సెలవిచ్చెను

యయాతి రెండు యోగవేదముల కాలము అన్ని భోగములను పరివ్రాజ్యముగ అనుభవించి తుదకు వానిచే బాధపడెను కాంతిగాని పూర్ణవత్సర్పిగాని కలుగనే కలుగ దని భేరిమ్రోగించి లోకమును బాధించు ఏమియులేని పరిస్థితి దివ్యభోగముల క సారము లేదని తెలిపినచో అమాటకు లోకము విలువ నొకంగవోవచ్చును అది ఆభావ బైకాగ్యముని తోచిపడెయవచ్చును కాని ఒక మహారాజు కడుక్త భోగభాగ్యములు సకల సంచనము తన అధిపతియగు గురిగియుండి ఒక యోగవేదముగాక వేరు నగ



ఁగెడు యోవ ములకలము - 3 కియగుము నమి ప్ర ఇందియ  
మొములు అనుభవించి తెలిసి అభిప్రాయమునకు రిప్పుక  
నిలువనోనంగవలు యు ముగ అందు లోకమునకు చాలిన  
అంగమీయగా - 4 ఇమలాచా! అనుభవించినకొంది  
కోరికలు పెరుగుచుండుగాని రితిగవు నిత్యలో నెయ్యి  
మీరవో అన్ని కను విస్మయించునే కాని తరగిపోదుగదా!  
అట్లే కోరికలన్ని ఎరి అనుభవించినను చాలు అని అననే  
అవపు ఎన్ని నాలు పచ్చి పముద్రములో వడినను నము  
ద్రము కృత్రిమము ముఖమున్ను ఎన్ని ప్రాచీనమైన  
ముల ననుభవించినను, ర్పి ద్విని కాంతిని పొందకయే  
యందున్నా.

బీమాగ్రహించు నిర్వాణవోగములో ఒక విశ్వా  
ధనునియొక్క ఆపాఖ్యానము చెప్పబడియుండెను ఒకానొక  
విశ్వాధనుడు తేలకొంది సంవత్సరములు రాజ్యమేలి కేటో  
వులను జయించి బ్రహ్మాది దైత్యవర్య కుముగల పడు నై  
మొములను కడుపార అనుభవించి రేపకు అనంత క్రినే పెల్ల  
మీరెను పరిపూర్ణకాంతి, పరిపూర్ణ యము వానరజన రవకు  
కయగనేలేదని అతిమ బాహుముగ నిల్చిడింది భావ్యకమున  
అత్యుపఖమునై శీవముగ పరిపించెను

ప్రాప్తేన యేవ నో టూయః ప్రాప్తవ్య మనంత్యతే  
తత్రాప్తా యత్నమాశిష్టేత్కన్యయాచి హి వేష్టయా  
జ్ఞాని పొందెనో తిరి మతి జ్ఞాని పొందుపరములేనో,

అట్టి కావ్యం అర్థప్రాప్తికాంతి గా ఎవయ్యమయ్యమయ్య  
వలెను అని ఆ విద్యార్థుడు తున్నట్లుగా తన అర్థప్రాప్తి  
మును లోకమునకు తెలుపించెను

అట్లే భోగవిరాసములను ముఖ్యతలిన భర్తృహరి  
ఎవ్వరినాడు నేను గ గాత్రములది యనుకర్తాల్లని నూరు  
చుండి బద్ధవర్తనవస్తువు దృష్టిని అంతర్వ్యక్తియొద్దని ఓ  
గోవాళా! ఓ తిరురాంతికా! ఓ కంఠా! ఓ త్రిశీతా!  
అని ఆ పదము శివుని ఆ ఆత్మారాముని వీర్యగర్భితముతో  
ధ్యానించునో! అని తల్లడిల్లెను ఈ ప్రకారముగ ఎందరో  
రాజాధిరాజులు మహాసంపన్నులు ఆగర్భ శ్రీమతి యెలు ఈ  
ప్రకారంతో సుఖములను ఈ ఇంద్రియార్థములను ఈ విషయ  
భోగములను తనివితీర ఆనందమంది ఆనందమంది తనకు  
మిగులన 5 వది వానిచే పూర్ణత్విచ్చిగాని పూర్ణములును  
గాని బాంబళాల్ వానియన్నింటికి ఓక సమస్తావయ్యుట్టి  
నై రాగ్యము సవలించిది అత్యోన్ముఖులైరి ప్రాంతిక  
సుఖములు సుఖార్థములేగాని సుఖములుకావు ప్రతినింబ  
సుఖములే కాని నింబములుకావు రాజుల సుఖములే  
కాని పాత్రిక సుఖములుకావు పయోముఖ విషయభవ పరి  
అని పైకి సుఖముగ కన్పి విషయ లోక దుఖభూత కలిగి  
యందును

ఇక్కడనుండు శ్రీమద్రామాయణమునకు  
మృత్యులకు కావ్యార్థప్రాప్తి ప్రదర్శనమునకుండి ముఖ్యము తమ

ఇంద్రియములను అంతర్ముఖ మొనర్చి అత్మాస రమునఁగై  
 క్షీవరగడ్డిని వలికి నిర్రయించు ముహూర్తమునందును  
 వ్యక్తమును చూచి...పుడు కీవుడు త్రెంపుచో అనందమును  
 అనుభవించుచున్నాడు అట్లే భాగవాద్భావముచే మునిజుడు  
 అనిర్విశ్వమైన అత్మసఖమును అనుభవించగలడు అయితే  
 నిర్రయించితి బహుశః కాంక్షి బంధరాహిత్యమును గలుగ  
 చేయాలను భావమునలది వైకల్యస్థితి సమాధిస్థితి  
 కార్య బంధమును కొనించోయగలను కార్య మనన  
 యులు గైరాగ్రహించారనాలలేదు భక్తిభావములేదు  
 తమ ముహూర్తము ముగిసినది మొనర్చి అనిసూక్ష్మముగఁజూ  
 అర్థిపాడును అత్మయందు లయింపజేసి అట్టి సమాధిస్థితి  
 యందు పరమానంద మనుభవించుచుండును అదియే అత్మ  
 సఖము బ్రహ్మసంధియు అది త్రెంపుచోది అంటేలేది  
 అదియే కీవుని వ్యవస్థాపకము అదియే కీవుని నిర్వహకము.  
 అర్థాని సమభవించుటగై సర్వమును కీలుముగ యెన్నఁగిలెను  
 కావలయును

యిత్ర (History) లో ఆ శోక చక్రవర్తిని గూర్చి  
 సమయ వివరములును చరిత్ర నియమము ౬౯ ఆ శోకచక్రవర్తి  
 యను పరమ నరేంద్రుని ఉచితపత్రములు ఉద్ఘాటించుచున్నది  
 కా.ని అనుభావ మొకప్పుడొకప్పుడో ఇక శోకము, దుఃఖము  
 స్థానము ఆపదలు ఎవరేమియైనను కీవుని బాధించనేరవు  
 మునుచు శోచించవలదు అని శివబ్రాహ్మణుడు అర్థమవక

5 శీ వాతాశోధ గాది చి శోకసంవిగ్న మూవరుడుగు అత  
సమకాలిని ప్రవాది యను గీతాశోధ అర్జునుని శోక  
తరుణుగా చేసిస్వయం ఇక తక్కిన వారిని వీల శోకరహి  
గా చేయవలెను! తిప్పక చేయును ఆ శోధను  
10 నిర చాలును శీతాచార్యుల అమృతోపమ లగు  
స్థలను శార్యాద్విత యెవరినైన చూచును.

శీవులు శోకింపితమైన నర్చిదానందాత్మరు తమ  
కయమంద చుకొని యున్నప్పటికి పరితపించుచున్నారు.  
శారణము అర్జునమీయగును బ్రహ్మసంపదను తమ నిజ  
సానము క్షానము చేసేవారుయే యగును భగవద్గీతలో  
కుండర్పమున శీవులు ఎందులకు శోకించుచున్నారు ?  
ప్రశ్నకు (౨) కృష్ణ ప ర మా త్మ యిట్లు సమాధాన  
సంగతు

అజ్ఞానేనామృతం జ్ఞానం

తేన ముహ్యన్తి జన్తవః.

సేధముచే మూర్ఖుడు కప్పబడినట్లు అజ్ఞానముచే  
వ్యయించును అత్మ కప్పబడుట వలన శీవు ల దుఃఖము  
దుచున్నారు అట్టి భ్రువు మి యునునది ర్పంచ  
యకు తిరాయము విచారణచే వివేకముచే ఆ అజ్ఞాన  
న తొలగించుకొనకుయే యగును -

జ్ఞాననేతు తదజ్ఞానం యేషాం నాశితమాత్మనః

తేషామాదిత్యవజ్జ్ఞానం ప్రకాశయతి తత్పరమ్

కావున శోకః : శ్రమమును నామక ము శోపాయము  
 శోక పద్ధతిమగు అగ్ని కానగ గాని అదే ము కన  
 కశీ కథాచార్యుని అశ్వమేధ అన చక్కగా పదమున  
 ప్రయోగించి ఏ జగతి కా! మీరు వాస్తవము గ శోక  
 దుష్టమును మీరు మన గ వ్యర్థము మీర శాస్త్ర శ్రుతి  
 కలు శేత్ర సంపాద చక్రమునకు సాక్షియై గానియు నిత్య  
 శుద్ధ బుద్ధులు అర్థమై మీరు మీరు దేహము కాదు  
 మమము : ౪ దృశ్యవస్తువుకాదు స్వరము కాదు తేజోజ్ఞ  
 మను అర్థమై మీరు అనుభవముగ ఉద్భవించెను  
 ఈ శోధ సంపాదములపరిమితులగు జయలంతరీఖి కన  
 దివ్యను కలింకులై యున్నది

ఈ శిష్యు కవులు చాచి యురు తగా విశేషానంద  
 స్వామి పరి! ఈ క్రింది వాక్యములు జగతిలో పరమ చైతన్య  
 మును చేరు కృతులను

కిం నాను రోదిసి సతేత్యయి సర్వకర్తః  
 ఆమంత్రయన్య భగవన్ భగదం స్వరూపమ్  
 త్రైలోక్యమే తదక్షరం తమపాదమాలే  
 అత్మైవమీ ప్రథమో పదః కదాచిత్

నాయనా! ఎందుల కీమృతవాక్య! నిత్యదుఃఖించు  
 వాళ్ళకాదు నీయ దు అఖండమైన శక్తి ఇదివియున్నది  
 ని నిత్యరూపమును అర్థమై తెలిసికొని అద్భుత ప్రకటన

యను ముక్తికములున్న నీ పాదములచేతనే యుత్పత్తి  
వైతమునకు లభ్యమే నీవు కాని బ్రహ్మను జేహము నీవు  
కాదు

కాబట్టి శీత్రము దుఃఖయాశ్రయము కాద అశోక ప్రశ్నవర్తి  
అనంద సామ్రాజ్యమునకు అధిపతి అన పను ప శ్చివోఽ  
హమ్, శివోఽహమ్ అని ఎలుగైత్రి పాదప సవాదు తథ  
స్వరూపమును మైమఱచి సంసార బ్యాధిహామముల వడి  
అపాదికామును తి ద ఖందుటచే నీగా చెప్పకొని శివ  
యాశ్రయము గడుపుచున్నాడు శీత్రము దుఃఖము శీత్రవేద  
సహాయముకాదు అని అగంతకున మధ్యలో పర్చినది  
యే మధ్యలోనే (వివేకముచే) శోలపోవును దు ఖము  
మనస్సువలన కలుగుచున్నది శీత్రవి స్వరూపము మనస్సు  
కాదు మనస్సువలన సాక్షియైన అశ్మ కనుక ద ఖము  
శోకము నీయే అవలంబించుచున్నది శీత్రము మనస్సులో మనస్సు  
లయించుటచే అదిచ్చిన్నమైన మఖమును శీత్ర వదుర్చదించు  
చున్నాడు కదా అట్టియష్టశిలోనే అంక అనందమును అనుభ  
వించుచుం ఇక వైతమునకును సహాధిభ్యతయ దెల  
అనందమును శీత్ర వదుర్చదించును !

కాబట్టి ప్రతి నీయము కాదు ముఖ్యము అనయిప్పు  
లభ్యమే యని వివేకము భావి అ యోగ్యమును శోక  
మును పోషకాశి అశోక ప్రశ్న రియై విజ్ఞానము జీవితమున  
పన కమువలె అవ్వదమునముగ వ్రాసెను

సామోన్యముగ జనులు విషయభోగము లనుభవించి అంతకు పిండివ ముఖము ఆనందము లేదని మహానందవచన మున్నాది ఇంద్రియాన్యములకు కల్గిన స్వర్గురూప రసగంధముల ననుభవించి అవియే జీవితవనమావధిగ కలంది తృప్తి నొందు చున్నాది కాని వాస్తవముగ వ్యక్తి! కావలసివది విలు ముఖముగాని ప్రతివిలు ముఖము కాద బ్రహ్మసంపదముకాని విషయోపదము కాదు ప్రతివిలుమముఖము ఎంత గొప్పగా కనుకొనినను దానికి విలువలేదు న్యస్తమంటిని రాజ్య ముఖము సేలకొనిన పిదప ఎందుకును పరిరాకయించును గదా!

వాస్తవముగ జీవు డినుభవి చు భోగములు భోగము లేనా అను విషయము విచారించుకొనుమున్నది వీప్రాపంచిక విషయముఖములకై పగలభక రాత్రునక ఆజీవనిగ జీవుడు పడుకొనుచున్నాడో వాటి వాస్తవ తత్వమును పిరింత పరి శోధించవలయున్నది దృష్టాంతమునకు ఒకనికి ఒకలి యేమిదనికొనుడు ఆ ఒకరికి ఐట్టకొనలేక అరడు అన్నమును భుజించి మహానందవచనమున్నాడు ఆ అన్నమును ఆ పిండి వ టలను ఆ ఫలభోగములను ఎంతగనో మురించుచున్నాడు గొప్ప భోగము ననుభవించితిని న తృప్తి పడుచున్నాడు ఇది వాస్తవముగ భోగమేనా విచారించుకొను ఆ ఒకటి జనునది ఒక వ్యాధి ఏ వ్యాధి అయినను కొంతకాలము వచ్చి మరల పోవుచుండును కాని ఒకటి అను వ్యాధి జీవితమంతయు

ప్రాణి విడిచివెట్టదు తక్కిన వ్యాధులు ఎప్పుడో ఒక  
వర్షాయము వచ్చును. కాని ఆకలివ్యాధి రోగుల మాత్ర  
సార్లు వచ్చును దును ఆ వ్యాధి వచ్చినపుడు దానికి అన్నము  
అకు కొవడము నోనంక వ్యాధిని తొలగించుకొనుచుండును  
శ్రీకంఠాచార్యులవారును ఆకలిని అకాశాక రోగముగను  
భోజనమును తన్నుభాగనొవడముగను సాధన మంతముగ  
వర్ణించి యున్నారు—

జీర్ణాదికృ దితిత్వకాం

ప్రతిదివం తివోవధం టుట్యకామ్

కాలస్థి భోజన క్షయము వాస్తవముగ ముల్ (ఆకలి) రోగ  
నివారణ ముఖమే కాగలదు అట్లే కావలయు కలిగివలయు  
నీటిలో సోదాలో ఇతర పానీయములలో నేవించి పరమావంత  
వకుచున్నాడు ఇతడు బరిగిపడితూ రోగనివారణమే కావ  
లదు రోగమును దోగొట్టుకొనుటకు పానీయమును కొవడ  
మును నేవించు అట్లే కాదు దునుపది ఒక రోగము అది  
జీర్ణని అక్రమించినపుడు కృంగారచేష్టలను కొవడమును నేవించి  
రోగమును చల్లార్చుకొనుటకును ఈ ప్రకారముగ ఆయా  
రోగనివారణ కృత్యములు రోగములుగ చూచునో యగు  
చున్నవి వాస్తవముగ అది భోగములుకావు రోగ నివృత్తి  
కార్యములే యగుదు. బహులు కాదు భోగముల పనుభవించు  
యన్నాదుని సంస్కృతి తెలుసున్నారేకాని వారువాస్తవముగ  
గావించుపది రోగనివారణ కార్యములే



ఈ రహస్యమును భక్తమారి గమనించినట్లై —

లోగ భా వికర కృత్యము భోగమునకు వెల్లువే!

అది తన వైరాగ్య శతకమున లోకమును నిలదీసి వెల్లించెను  
వారి గంభీర భావములు ఈ శ్రీ ది క్లృతమున చక్కగ  
వ్రమ్మరి చుచున్నది

తృప్తి కున్య త్యాగే పిదికి నలిలం శీతమధురం  
జీరా ర్థకాల్యన్నం కవికయతి మాంసాది కలితమ్  
వ్రదీప్తే కామాగ్ని మద్యరతర మాలింగతి వహం  
ప్రకారం వ్యాధేస్తునిమితి వివర్యన్యతి ఇనః

దప్పికలే బాధాదీవక్రమ మనునాడు చల్లని మంచి నీరు  
తాగినను అలలి కలిగినవక్రమ మంది భోజన మారగించును  
కామాగ్ని ప్రవృద్ధిచినవక్రమ శృంగారచేట్టలకు గావించును  
ఈ ప్రకారముగ భోగమును నివారించుకొనుచు బానిని భోగ  
ముగ కలంచి పోరబడుచున్నారే జనులు!

కాబట్టి చంచల సుఖములను నిష్కామముగా కలంచరాదు  
లోగనివారల కృత్యములను భోగమునకు భావించరాదు  
నిషేధ సుఖములను జీవిత పరమావధిగ నెంచరాదు అక్షయ  
మైన సుఖము ఆత్మయందే కలదు బ్రహ్మయందే కలదు బాహ్య  
పదార్థములందు లేదు దీక్షుడని కలంచి మోసపోరాదు  
మహానివారములు ప్రాపంచిక సుఖమును అనుభవించి అనుభ

నింది వివరింపబడినది పరిపూర్ణ సుఖము అయిపోయినది  
శిష్యానింపబడినది అంతర్ముఖత్వమును తెలియి

యో ౬ ప్ర మృతో ౬ ప్ర రా రామ  
ప్రభా ప్ర ర్హితేవయః

అని గీతాచార్యులు సువిద్యుతము పరిపూర్ణ అక్షయ సుఖము  
లోక అత్యుత్తమం కలదు కావున నిర్మలగువాడు నిష్కమ  
లోకములై అత్యుత్తమ చాతక బాహ్య నిష్కమనిభవము  
నంటే కాదు గనుక కాశ్యప సుఖము అత్యుత్తమం  
బ్రహ్మసంపదం కలదు గాని అత్యుత్తమనిభవము బ్రహ్మ  
సంపద మనిభవం చివరయందు ఏలయిన అదియే అన్ని  
కంటె గొప్పరాశము.

## 2 గోష్ఠి లాభము

ప్రతి జీవితము లాభమునే పొందుచున్నది మృత్యువు  
కాదు సుఖమునే పొందుచున్నది. మృత్యువునుకాదు వర్తమాన  
శ్రేయోగోగని భూతిగోగని భావ్యమును పొందుచున్నది  
లాభం అని చెబుదు బ్రహ్మగోగని ఒకటి అని అనదు అ  
అనుచుకొనినది కనుక అత్యుత్తమం అని అనుకొనినది ఏక  
అని అనదు (ప్రపంచం వచ్చుచేయించు) శీఘ్రం ప్ర  
వాహుకు కలదు లాభమే కలుగవలెననియు ఏకపు పద్ధత  
కలుగవలెననియు బాంధవులను నష్టమగుచున్నది కా

అన్ని లాభములతోగూడ గొప్పలాభ మేదియో అర్థమే తెలియ  
దున్నది అన్ని లాభముతోనే ఆతడు సంపన్నుడగుచున్నాడు

ప్రపంచదస్తువులు ఎన్ని లో నుండు అది గొప్ప  
లాభము కానేరదు వీలయినచో అదియన్నియు కాల  
గర్భమున నశించిపోవును ఇంద్రుని చుట్టూను  
బ్రాహ్మణ వరదకుండ వరదూర్ణ దృష్టితో చూచినచో  
తాల్పాదువే వీలయినవ అదియన్నియు కాలక్రమమున  
నశించిపోవుననే కాదుచే గ్రహింపబడి పదార్థము  
ప్రపంచమున లేకపోదు

కానీక వ్యక్తి ఒక మహావీరునియ ప్రవేశించి  
వాని సౌందర్యముచే రమణీయత్వముచే ముగ్ధుడై ఆహా!  
ఈ క్షుణ్ణ మెంత శోభాయమానముగ నున్నది! కాక  
ఎక గొప్పవాడైయున్నాడు! రాజులకు ఎంత మహోహర  
ముగ నున్నది!—అని ఈ ప్రకారముగ క్షీరము చేయు  
యంతగా ఆ వాక్యములను విని ఒక సాధువుగారు ఈ  
మహావీరునియ కాలక్రమమున నీ కాలముయొక్క  
కాలావసరముచే గ్రహించివేయుచున్నచో అట్టి కాలము  
నకు నమస్కారము! అని పలికెను—

సారమ్యా వగరీ మహాన న సృవతి: పాదుంకవక్రం  
చ తత్

సార్వే తన్మ ర పా విభగ్గ పరివ్రాళ్ళప్రసింధానవా,

ఉద్బుద్ధులైన ద రాజపుత్ర విజయాపై వర్ణనస్తాః కథాః  
సర్వం యవ్య వశాదగాత్ స్మృతివికం కాలాయ తస్మై  
నమః

కాబట్టి అకాశ్యతములైనది ఎంత గొప్పగా క న రిషులు అది  
అల్పమైనదే యగును ప్రపంచమున కాశ్యతము ది ఒక్క  
పరమాత్మయే కావున అదియే అన్నిటికంటెను గొప్ప  
వస్తువు అదైని ప్రాప్తియే అన్నిటికంటెను గొప్ప లాభము  
అదియే గొప్ప విశ్వరము

గీతాచార్యుడు అర్జునుడు బోధనబట్టుచు ఓ భవంతియో  
నవ్యతీత్రులయొక్క బాహ్యభ్యంతరములందు వెలుగు కల్పి  
చాక న పరమాత్మయే అన్ని లాభములకంటెను గొప్ప  
లాభము దానిని పొందినచో భక్త మనుషులు ఏ యితర  
లాభమును పొందింపదు అట్టి అత్యర్థీకరించునట్లు చాడు  
ఎంతటి భూమివలెనైన నంభరించినను లేకనైనను చరియ  
నరకు

యం లక్ష్మ్యా దాకరం లాటం మవ్యతే వాదికం తతః

యస్మిన్ ఏతో న దుఃఖేన గురుణాపి విధార్యతే

అని గెలచిచ్చెను. కాబట్టి దై వదృష్టియందు అత్య యంతరీయే  
సర్వోత్తమలాభమును సృష్టవనుచు నది అట్టిచో అర్హులొలె  
వల యత్నము నలువరాదు! సామూహ్యలాభముల కొరత  
జీవితములయందు భూమికి కర్మరాశిని పెంచుకొనుచు బాధ

మీరు శ్రీమదునియితివోకాని వానానూరి బంతులు  
 భుజించుకొని తిరిగివచ్చి తాళమైన పగవార్తలను బయట  
 బంధువానినిగల ను ముంకలు శ్రీమద్భక్తములకా!

ప్రతి ఒక్కప్పుడు నిలువకు పరమార్థముకాదు నిలువకు బాధితులైన వ్యక్తులవారములు ఎంత నిలువైనది అయినా వ్యక్తిని కలుగజేసిన వ్యక్తిలో సామ్యమును బుద్ధులైన శ్రీకృష్ణులూ, ఎదురు చూడక రహస్యము నువ్వలరక్తులైన వారూను అన్నిటికీ తెలుసు బుద్ధులైనదిగ తేలలేదు. కాబట్టి ప్రపంచ పుట్టువీడియు లెక్కలో నీమామము కావలదు అని యన్నయి ఎంత గొప్పైన నను సర్వములగుటలట్టి క్షుద్రములే యగును అనిచేతనే వానివంటి పరుగిడును గాని క్షాని కాదు.

పరాచ: కామానమయే ని వారా

సామ్యోత్కర్ష వివరణ భాగం

అథ ధీరా అన్యుతత్వం విదిత్వా

ధ్రువమధ్రవేష్టిహా స ప్రార్థయతే

అది కవిచేతనే ఉన్నందు యిందుకన్యారాజు నది కేంద్రము జూచి  
విజయనగరమున కాలాలో (అక్కామలీ) మేగిగములకు విజయ  
భోగములను పురుగు త్రి తుదకు మృత్యురేవతయొక్క  
ప్రపంచపాశములను పోలుగుచున్నాడు ధీమనిగ భూమిని  
కాశ్యపుకు పరమాత్మనుగొని తెలిసింది కాని అన్నీ

పిండుడును కాని అశాశ్వతములును ప్రాచీనవిక భృత్య  
పరాధములను గాదు

కావున లాభమునుజూచు ప్రతిజ్ఞానుడు అన్నిటికంటె  
గొప్ప లాభమేమియో శాస్త్ర సద్గుణావళిమునకు  
జక్కగా తెలిసికొని పరమలాభయగు అత్మసూక్ష్మయే  
జన్మపొంది అత్మప్రార్థన చేయింపఁగల ధన్య యువకునిగా  
వలెను

ప్రపంచములో ఎన్నియో సుఖములు లాభములు  
కలవు కాని అవి యెన్నియు కలేనముందునంతవలె అవి జేమా  
ముతో నుండుంపుడు కలేనియందుని కావున జేమావియోగముచే  
వాని వియోగమున్న నుండునందున్నది. విజ్ఞానమువారు  
మనోనీలములను కాల్పానిక లాభములను అభివృద్ధి  
కాశ్వత సౌఖ్యమున అతడు జోరును అనంత పరమార్థ  
లాభమునే అతడు గాంక్షించును

యోగవ్యాధివృద్ధులందు విద్యావ్యవహారమున వికారా  
విద్యాధివృద్ధుల గూర్చిన గాథ కలదు ౭౭ విద్యాధివృద్ధుడు వేల  
కొలది సంవత్సరములు రాజ్యమును పాలించి తీర్థాటదళ  
ఈ ప్రకారముగ ఈ ఆనుభవమును చెల్లడించెను

ఈ ప్రాచీనవిక విషయభోగములన్నిటిని ఇంద్రియ  
గుణములన్నిటిని, విక సంవత్సరముగాను చెందు సంవత్సర  
ములగాను వేలకొలది సంవత్సరములు ఆనుభవించిరిని

బీదీకాది బ్రహ్మచర్యంతముగల 4 గణాదులవలనను తదవధిర  
 ఉపభోగించితిని కాని ద్విత్తి కలుగలేదు ఇంతకు అనుభవ  
 విచారణను కాక్ష పెరిగిపోవుచున్నది బహుకాలము  
 సామ్రాజ్యమువలనను పరిపాలి చివను శ్రేణు సీతలన్నటిని పరి  
 కూర్చివను అపూర్వమైన వస్తువును జేసిది నేను బుడయలేదు  
 తమకు చాత్రలేకుండ వరములను బొందినవారు ముల్లోకము  
 లను ఏకభాటిగ పరిపాలించివారుమహాం వివరకు బూడిగలో  
 కలిసిపోయితి కాబట్టి ఏది కాశ్యపమో అట్టి పరశురామునే  
 నేను పొందవలయును జేసిని పొందినచో ఇక పొందవలసిన  
 వస్తువేదియు దుగిదియుండదో జేసిని తెలిసికొనచో ఇక  
 తెలిసికొని వస్తువేయుది లేవీందీయుండదో అట్టి అత్యున్న  
 గూర్చియే ప్రయత్న పూర్వకముగ నేను ఆశ్చర్యపించవలెను

ఎన్ని కష్టములతోగొన్నయైనను, ఎన్ని ప్రమాదాల నెదు  
 ర్చిందొనైతను అత్యున్నే శత్రువు పొందవలెను అట్టి అత్యున్నే  
 తీరికాతమలలోగా అతడు సాక్షాత్కరించుకోవలెను

విద్యార్థుని ఈ కాశ్యపములు ముముక్షువులకు శిరో  
 కాశ్యపములు అపకాశ్యపావరణీయములు ఎన్ని నేల న పత్నీక  
 ములో రాజ్యమును పరిపాలించి ఎన్ని ముఖములో అనుభ  
 వించి అనుభవించి తుదకు వానిలో సారము లేదనియు ఇంత  
 భూతమైనది కాశ్యప సద్విద్యావంద పరమాత్మయేయనియు  
 అతడు తెలిప వాశ్యపములు ఎంతయో విలువగలిగివచ్చె

న్నది కాబట్టి అన్ని లాభములకంటె గొప్పలాభము వరకు  
లాభముయని స్పష్టపడుచున్నది

పూర్వమునందు ఈ క్రింది శ్లోకమును జూచుట  
చుచుండును—

లాభస్తేషాం జయస్తేషాం కుతస్తేషాం వలాభనః  
యేషా మిష్టివరకామో హృదయగ్తో జనార్దనః

ఎవడు కేవల కృషివలనముందు జనార్దనమును వలనము  
ప్రసాదించుకొందులో అట్టివారికి లాభము జయము  
క్రియలగును ఇతరులకును మునుపటి కంటె  
అంతటి జయమును మునుపటిలాభమునకంటె వలనమునకును  
మునుపటి ప్రపంచమునకు మునుపటి కంటె సుఖములవారు  
కొనినది నమో ప్రభువయ్యెను చిత్త శ్లోకములో గీతా  
యందును ఇవిధముగ తెలియజేసిరి—

త్ర యోగీశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థో దమర్దరః  
త త్త్రివిజయో ధూతిర్భువా ఏతిర్మతిర్మమ

యోగీశ్వరుడు కృష్ణుడు పరమాత్మయొక్క ఉదా  
యోగో ఎవడు ఇతడును అర్జునుడయితే ఉదా సంగ  
నో అతడు విశ్వరూపు ధియము సంపదలు పీఠి  
లగు వియన్నియు వర్ణించెను కాబట్టి ఇగవత్సాన్ని  
య అన్ని సంపదలకు అన్ని విశ్వరూపులు మూలమై  
న్నది



ఒక భక్తుడు తన మనస్సును ఈ ప్రకారముగ సంజో  
ధించుకొనుట—

చేతకృపలతాం విహాయ పునరః సంధాయ కోటిద్యయమ్  
తత్రైకత్ర విదేహి సర్వవిషయావన్యత్ర చ శ్రీవతిమ్  
విగ్రాప్సిరి కిమవ్యపా శ్చ సుఖయో మధ్యేతదాలోచ్య  
కాచ

యత్తాః ప్యామకపేన యత్రసరసానందశ్చ తత్పేద్య  
కాచ

ఓ మహాత్మా! నీవు సేవలక్ష్యమును విడనాడి ఒక క్రామము  
తెచ్చి అందలి ఒక వర్షమునందు ప్రవంచములోగల నది న్న  
దిషయములను పెట్టుము మిఠియొక వర్షమునందు పరమాత్మను  
పెట్టి తూమును ఏది బయటగానుండునో ఏది భావగలిగి  
యుండునో ఏది అతీతిత ఆ యము నొనంగునో దేనియందు  
పరిపూర్ణ ద్వికాంతి నీకు లభించునో దానిని నీవు యుక్తి  
చేతను స్వామిభవముచేతను కాగుగ తెలిసికొని అట్టి ఆనంద  
ప్రదముల పరమాత్మనే ఆశ్రయించి జన్మము కడతీర్చుకొనుము

కాబట్టి జన్మము ఒకరికివినీకము కాశ్రయించి ప్రపంచ  
ములో సారథులైనవ వస్తు తెయ్యుచియో చక్కగ గ్రహించి  
అన్ని లాభముల కంటె గొప్పలాభమేదియో మహాత్ముల  
ముఖతః తెలిసికొని, కావ్యభాగ్యములచే అర్జునుని పరి  
పోషించుకొని స్వామిభవముచే అర్జునుని యభీషతచుకొని  
అట్టి అత్యున్నత పరమార్థ లాభమునే పడని ప్రత్యక్షమందమున

ఓ లాఘవము అట్టి బ్రహ్మశ్రుతి ప్రసంగములో అన్నిటి కంటెను చాల విలువైన వస్తువు

ఇంట్లో విలువైన వస్తువులకు ఎవరను అయితే ఉండునో వల్లు అభిరణములు మొదలైన విలువగల వస్తువులకు లోన ఇతరవస్తువులందు భద్రపఱచుదునో సుండులు వల్లు మొదలైన విలువలేని వాటిని అయితే ఉంచుదును నమోదములోన విలువైన రత్నములు ఉండునో నమోదము అయితే కత్తులను మొదలైనవి ఉంచును అట్లే దేహము లోనల సంహారా భయమున మహా విలువగల ఆత్మ వెలయుచున్నది దేహము అయితే వశ్యరములగు వాడుదామములు నివాసమేర్పరచుకొనినవి కనుకనే మహాత్ములు కాశ్యపుశ్య వస్తువులమొదల విరాగముగలిగి అంతశ్శుభ్రులై లోనగల మహాత్ములందు మహమ్మదు శింశీగలంది అర్జును యితే భయ్యలగుచున్నాడు

ఆత్మ విలువైన వస్తువులవలననే అర్జుని ప్రాప్తి కొలనై కొంచుత రాజ్యములకుగూడ శ్రమిలో శ్రమించి నేలువాడు అలసాడు సిద్ధాంతము భగవంతు అరిష్టనేను మొదలైన మహానాయకులు తామెందున్న గొప్ప సామ్రాజ్యము మనుచు క్షణములో నశియైచి వీరాలనుమనలేని మహమ్మదు అంతశ్శుభ్రమొనర్చి భాగ్యవతిమిగులైరి రాజ్యములమీ అన్ని సుఖములకంటె గొప్పదైవమో, అదియే తిన్ని లాభముల కంటె గొప్పలాభమైనదో వారు దానినే అంటిపెట్టుకొని

యందుండినారు వారు బానిసి తగ్గించివేయుటలోని ఉద్దేశ్యము బానిశంటి గొప్పవస్తువును అన్వేషించుటయందును యందును తెలియజేయుటయందును పుణ్యముగా ఒక వస్తువును పోగొట్టుకొనిన బానిశంటి నిలువైన వస్తువు మిడియొకటి తీర్చుదును ఈమీది లభించినపుడే వారు బానిసి తగ్గించుననియును మును గీతలో శ్రీకృష్ణమహర్షి ౪ అర్థము! అన్ని లాభములంటి గొప్పలాభము అర్థలాభము యని శిష్యుని యందును కనుకనే విశ్వలకుజాన ప్రపంచములోని సాకా సాళములను చక్కగ వివరించి వాళ్లను అర్థమునే గ్రహించి అపారమైన వస్తువులను నామమాపరములను బాగామోహమును తొలగించివేయుదును

పూర్వము పాపవస్తువులను కొరవలకు యుద్ధము ప్రారంభము కాదున్న సమయమున ఒకరోజున అర్జునుడు, దుర్యోధనుడు కళాశాస మధ్యస్థించుటకై ఒకే నదుయందును శ్రీకృష్ణుని యి కడ దాల్చిరి అప్పుడు కొరి ముండియుండుటచే విచారంగము కలుగజేయజూడదని తలంచి దుర్యోధనుడు శ్రీకృష్ణుని శిరస్సునర్థ అర్జునుడు పాదముల వెంక అసీనులై యుండిరి శ్రీకృష్ణుడు శేరి హుల్సారి మొదలు పాదముల మొద్దయున్న అర్జునునిచూచి అర్జునా! వల వచ్చితివని ప్రశ్నించెను యుద్ధమున దు సహాయమును అందిండుటకై వచ్చితివని అర్జునుడు పలికెను అంతకు శ్రీకృష్ణుడు నేను కావలెనా నా పై కర్మము కావలెనా ఏదియోయొకటి కోరు

కొనుచుని చెప్పగా పాంశపదుభ్యమును కృష్ణునే కోరుకొను  
 యనుకట తిరిగిపూత దుర్యోధనుడు కానుకలను దుర్యోధనా !  
 పీఠ వచ్చితివని ప్రశ్నింప మీ కహాయము కొలక ని ఇదులు  
 చెప్పగా శ్రీకృష్ణుడు నా పైభ్యమును తీసుకొందువా అని  
 యడుగ భూపానంపముగ వతకు నమృతించెను. వైకృత్య  
 మొర్చిని అర్జునుడు కోరుకొనెను. ఇతస్వరూపులను దుర్యో  
 ధనుడు గ్రహించి దుర్యోధనుడు రైలుపైబెరిగి తీసుకొని  
 వెళ్లెను అర్జునుడు ఇంకను స్వీకరించి వెళ్లెను తనకు  
 విషయ తెలిసిరి వరించినచో చరిత్రయే స్పష్టముగ తేల్చి చెప్పి  
 నది కాబట్టి విజ్ఞానగుణుడు ప్రపంచములో సాధారణమైన  
 అత్యున్నత పాండిత్యమును అతిశయించునట్లుగా అపారమైన  
 సంపాదనమునందు కాలమును వ్యర్థము చేయురాదు

మగ్నము ఎన్నియున్నను బానిప్రక్కన పడలే అనునది  
 తేలిక బాటి విలువయుండునా ! అట్లే కాలగర్భమున అంత  
 తిండిపోతవయ్య ప్రకృతి అభీషములును, కాలచక్ర కర్మ  
 శక్రములందు తగు లోని గిరిగిరియగుచున్న వియవగు  
 ప్రపంచిక దృశ్యవేదాత్మములకు పరమాశ్రయ విలువలేదు  
 వైకృత్యమును అత్యంత విలువైన వస్తువు బాని సాన్నిధ్య  
 మందే ఈ ప్రకృతి కడులుచున్నది తెలుసుకున్నది కనుకనే  
 బృహదారణ్యకోపమత్రైకమందు అర్థా వాఙ్మనోబుద్ధ్యః  
 బ్రోతవ్యః మస్త్యః నిదిత్యాంతవ్యో అత్యున్నతమతము

విషవ రేణు మెవనిన చేయుటయిది సాధ్యమనియు చేయవలెను  
అని అనందముగ తెప్పరిచితి

ఈ ప్రకారముగ ఈ ప్రపంచమున మహా విలువైన  
వస్తువు అర్జునయని బ్రహ్మగేయు స్పష్టమగుటచే నిమ  
గ్నపు లక్ష్మానినిగూర్చి ప్రయత్నించుచేతిని స్మారయమందు  
భానిని సాక్షాత్కరింపకొని అట్టి దివ్యానుభూతిచే భగవా  
నంకమయినై వర్తించవలెనై హృదయమున అత్యధీవమును  
భావకోకిని వలెగించవలయును

### 3 అనంద జ్యోతి

దీపమునకు ఒక మహత్తర కత్తి గలదు అకత్తి  
ప్రపంచములోని మితి ఏ యితర ప్రకారమునకునులేదు, ఆ భ  
కారమును పటాచంచలు చేయుటయే అకత్తి చీకటిని పోగొట్టు  
గల అపూర్వమైన సామర్థ్యము ఏ వస్తువునకు కలదు! కను  
కనే దీపమును బదులు పూరించుచున్నాడు దీపమునకు  
నయస్కరించుచున్నాడు దీపమునకు ప్రవక్షిణములు నలుపు  
చున్నాడు దీపములను వెలిగించి వడుగకూడ బాధపుకొను  
చున్నాడు దీపమునకు ఎంతయోసామర్థ్యత కలదు కనుకనే  
ఏ పుణ్యకార్యము ప్రారంభించినను ముందుగా దీపమును వెలి  
గించియే తీరవలెను దీపారాధన చేయక ఏ పుణ్యకార్యమును  
జీవకరమింపజడదు

దీపమునకు మరెంతో విశేషమున్ను కలదు సదా  
జ్యోత్స్నస్థి కలిగియుండుటయే ఆ విశేషము ఆ శోభన్మస్థి

దాని శేషశేష ఏర్పాట దీపము వెలిగించినను బ్రాహ్మసంక  
పాత్రసాధన (సిద్ధి) దిగదు ట బదులారా! ధాతృత్వస్థి  
జ్ఞానస్థి వైభవస్థి కలిగియుండును! అజ్ఞానస్థిని అజ్ఞాన  
త్వస్థిని పాదత్వస్థిని పాత్రక్రొలుతు అది దీపము జోధింతు  
యివ్వది

ఈ ప్రకారముగ తరుమ్యను పాత్రక్రొలుట ధాతృ  
త్వస్థిని కలిగియుండుటయను రె ను అనుమతి గణించుటకు  
పూర్వోక్తయందుండుటచే దీపమునకు పూర్వజ్ఞానము ఏర్పడి  
నది దీపమునకు పూర్వజ్ఞానము ప్రసాదించుటచే దీపము  
పాత్రముకే. అజ్ఞానమును చీకటిని పోల్చుట పాదత్వస్థిని దివ  
నాకుట అది ఈ దివ్యగుణములను చెల్లదీసినో ఇక పూర్వ  
త్వము పూర్వజ్ఞానము నుండుట పూర్వజ్ఞానముగా పరిణమించును.  
దీపశ్యాంతివలె పూర్వజ్ఞానము దొందును. దివ్యప్రకాశమును  
నలువైపుల వెదజల్లును

అయితే దీపము అయితే చీకటిని పోల్చుటగలదేకాని  
దాని చీకటిని (అజ్ఞానమును) పోల్చుటకేదు అజ్ఞాన మిను  
గాధాభవారము అది అలా పోల్చుకొనితి బద్ధులనుండియు  
కృష్ణదయించును సేతుకొని గడ్డకట్టకొనియున్నది దాని  
పూర్వజ్ఞానముననే పోల్చుటకు పాత్రత్వస్థిలు భరింపరాని  
మణియు, సంపాదయోగములు కలుగుచున్నది అజ్ఞానమును  
సాదించి అలాగే చీకటిని పోల్చుటకొనిండునోయియున్నది

అంశసేయులు అంశపూర్ణమును కల్పింపై దివ్యుడు అర్థరాత్రి  
అంశయంతయు అగ్నికావలచే వట్టపగలుగా నిలగొని పరమ  
రాజుని హృదయ గంధరి పీఠి మీఠిము పోలేరు కార  
ణము అది బయటి పీఠి కాక లోని పీఠి కాక థా  
మలే ఆ పీఠి పేదలుకొనకు ఆ పీఠి ఆ పీఠి కిని  
పోగొట్టుకొని కారణముచేతనే రావణుని అధిగతి  
సంభవి చివరి

జాతీంద్రహృతలేఽ గజోధనవతిర్యః కుంభకర్ణాదుః  
పుత్రః శక్రశతః స్వయం దళితః పూర్ణాభిజా వింశతిః  
స్వేచ్ఛః కామవరో రథాకృష్ణిణియా మధ్యే నమద్రం  
గృహం

సర్వం విష్ణువీతం తతైవ విదినా దైవే విలే దుర్భలే

బ్రహ్మదేవుని పరమయ బృందమును కలగొను  
అన్నిగా గలిగియున్నది కుంభకర్ణము అంశాలి మృదుగా  
మృదువు ఇందుని బయటి ప్రతిభాకాలియై ఇంద్రియ  
మూలముగా నుండు పదితలలు ఇందుని చేతులు పది  
యందును అశ్వమేధాది ఎదులుపొదియున్నది మధ్యకర్ణ  
మేల అంశపూర్ణమును అధిపతియైయున్నది గొప్ప గొప్ప  
రథములు నుల్లములు అస్త్రశస్త్రములు గలిగియున్నది  
చిత్తశుద్ధిగై కారణముచేతను మహావిష్ణును గొంతు  
కారణముచేతను కామోదులకు హృదయమున శ్రీయ

మొదటిసంపదచేతను లోని ఏకటిని పోగొట్టుకొనవలయుచేతను  
రావలయు లేక తీరికయును నిష్కము మొదలగునను

కాట్టి అక్షాసమను పోలిక తిమిమ్మును పారశ్రోతగల  
క్షా శ్లోతి మోసత్రునకు ఆపకట్టెయై యున్నది కావ్యాదీపము  
అట్టి జ్ఞానశ్లోతికి ప్రతికూటము అయియున్నది కావ్యా  
దీపమును తెలిసింది అంతటితో ఎరిగి వ్రేలించరాదు తీరి  
తమయొక్క ప్రధానలక్ష్యము పూర్వమున జ్ఞానదీపమును  
తెలిసిండుటయే యగును అట్లు తెలిసిండుటయే వాస్తవమును  
దీపాళి కాగలదు ఇక అక్షాస దీపమును ఆనంద శ్లోతిని  
యెట్లు తెలిసి పాఠాతో తెలిసిండు వ్యక్తి యేదయో కలిసి  
కోరవలయు

దీపమును తెలిసిండుటకు నాలుగు ప్రక్రియలు అవసర  
ములై యున్నవి అవి ప్రమిత మూనెవత్తి అగ్నిపెట్టె తమిలి  
గింటిలో ఏది లేకున్నను దీపము తెలుగద అట్లే వైరాగ్య  
మును ప్రమిత భక్తియును మూనె చివైకాగ్నియను నత్తి  
తత్త్వవిభాగమును అగ్నిపెట్టె యున్నచో జ్ఞానమును దీపము  
చోక్కగ తెలిసి అక్షాసమును ఆంధకారమును ఎలావ నలుచేసి  
వేయగలదు సామాన్యదీపము నిలుచుటకు ప్రమిది యట్లు  
మూలాధారమైయున్నచో అట్లే జ్ఞానదీపము తెలుగుటకు  
వైరాగ్యమునుగూడ మూలాధారమైయున్నది ముమ్మడి ఏదిథ  
మైన వైరాగ్యభావంతో ప్రాచందిక విషయభోగములపై



అశ్వమేధముగ నుండి పోవుచున్నచో అది నైవేద్యముగా నుండుననియుచుండదు !

లోకైశ్వర్య ప్రసక్తానాం తయాచర్యత చేతసాం  
వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధిస్సమాదౌ న విధీయతే

లోకైశ్వర్యములందు అర్హులైన వారచే అశ్వమేధము వచ్చుననియుచు అశ్వమేధమున వీలగుననియుచు నీశ్వరత వున్నచో వున్నది అది గతాచర్యము ఘంటావధముగ చెప్పినది

కావ్యైశ్వర్యములందు చక్కగ తెలుసుటకు నైరాగ్యాది సాధన పొందుగలిగియును నున్న కర్మకర్తలందరినీ సవరణ ప్రయత్నం దీవము నుండునున్నను నాచర్యములనుగా లేక జీవించునగా గాని శోధన పొందుచో అది అనివార్యము అన రావచ్చును దీవమును న కర్మకర్తలందరినీ సవరణ అయాచర్యములకు మూలవేయవచ్చును భూమివమున సంపాదించుకొనవచ్చు ఇందియములనుగా విషయభాషాప్రతి లోక ప్రవేశించునది బహుభాగములై యుండవలెను లేకున్న ఎంతో ప్రయాసతో సంపాదించిన భూమి క్రమ క్రమముగా అత్యంతమైగలద అది విషయమును శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ గీరియాలి నిత్యవర్ణనములను వివరించుచున్నది దీవముగా పేర్కొనియుండును

ఈ ప్రకారముగ భూమి దీవమును తెలిసిండుటయే కా నైవేద్యము దీవపతి అత్యంతమైన సమాధిము పరిభాషము

లేక దృశ్యవ్రవంశమే గత్యమునకొని అజ్ఞానవస్తువనున  
ముపకరించుచుండు బహులు పరిపూర్ణ కాంతిసముదాయ బహులు  
పరబ్రహ్మ మీనాటికై నను జ్ఞానజ్యోతిని తెలిసిందియే తీరవలెను

తమలో మా జ్యోతిర్గుణము

తమస్సు (చీకటి) నుండి జ్యోతిలోనికి వస్తు తీరుకొని  
జ్ఞాన్ము అను ప్రార్థనయొక్క అంతర్యమిదియే ఎన్ని కోట్ల  
ఇష్టలనుండియో జ్ఞానగంధ మేమాత్రములే ఈ జననమరణ  
ప్రవాహమునకుండి ఈ భూతసంస్కరియందుండి కుడిలో  
చిక్కకొనిన ప్రదుగువలె వానాయాతనలు బాంతును చీకటిలో  
కొట్టుచువ్రాచుచుండు జీవుడు ఈ మానవ జీవితమును అత్య  
ప్రకాశములో ప్రేక్షించి పూర్ణమభిమతిని బహులు బాధా  
కరమగు జన మరణ సంస్కృతికి భరతపాత్యము పలుకుట  
భావ్యమైయున్నది

కాబట్టి బయటి చీకటి పోవుటకై దీపమును తెలిసిండు  
విధమున లోని చీకటిని (అజ్ఞానమును) పోగొట్టుటకై జ్ఞానదీప  
మును తెలిసింపవలెను. ఎంతకాలమునుండియో మౌనము  
క్షేత్రమున కామాదిరాక్షసులు గుఱుకట్టుకొని కాపురంబుండి  
యున్నాడు ఇప్పుడు పరిపూర్ణము లోనికి ఆహ్వానించి ఆ  
రాక్షసులను తరిమివేయవలెను ప్రకాశమున్నచోట చీకటి  
యొండుటకు సాహసించదు పలాయనము చిత్తించును. అట్లే  
దైవప్రకాశమునెంత అజ్ఞాన విధిభారము నింపనే నింపదు  
తక్షణము పారిపోవును.

అగమార్థం దేవానాం ।

గమనార్థం తు రక్షణం

ఓ దేవతలారా! రక్షణం! ఓ రాక్షసులారా! భౌమ  
అని పూజాకారమున దేవుల సంతోషము చాలా నడుచుచున్నది  
మన్నది కాబట్టి కాంతికానుకులైన మనుష్యులు పర  
మాత్ముని కను హృదయముతోనీ ఆహ్వానించవలెను ఈ  
శంకర్మునున బాహ్య భక్తుడు చెప్పిన ఈ (3) ది శ్లోకము  
అర్థబోధకముననున్నది

క్షీరసార మవహృత్యకంకయా ।

వీర్వక్యతం యది సతాయనం త్వయి

మామతే మమ పునాందతామపే ।

పంజనందన కథం న వీయసే

ఓ బ్రాహ్మణ్ణా! ఇష్టగోరిండును మొదలైన చిలికి  
చేట్టలు చేయవచ్చును ఇశ్వర నిన్ను కొట్టవచ్చిన సమయ  
మున ఆముచు చిక్కఁగునా పారిపోయి ఎక్కడో చీకటి ప్రదేశ  
ములో నీవు దాగుకొన ప్రయత్నించుచున్నట్లు ఆ చీకటి  
తోలు ఎక్కడ గుర్తుచాయని నీవు ఆలోచిం చి వెళ్ళరలేదు.  
నా హృదయమున బహు బహుబంధములు చీకటి (అజ్ఞానము)  
కారణముననున్నది కృష్ణా! రఘు! దయాచేయము!  
నా హృదయముననున్నది సద్విద్యము! అట్లు చేసినతో నీవు

యశోద దేవ్యులు కుప్పిపోవును నాకు వట్టిం దినున్న వనిని  
పోవును (నా హృదయమందలి చీకటి తొలగిపోవును)

భగవంతుడు ప్రకాశస్వరూపుడు వారి సాన్నిధ్య  
తులన చీకటి ఉండుటకు అవకాశమేలేదు కాబట్టి స్థితి  
వాగును ప్రయత్నపూర్వకముగ తమ వృద్ధతనుంచ  
క్షణ  
వీచుటకు వెలిగించుకొనవలెను మానవజన్మయొక్క భరమ  
లక్ష్యమిదియే

నూనె లేనిచో నిలివలొని దీపము అరిపోవును కరండు  
లేనిచో ఎల్లప్పుడూ దీపము అరిపోవును ప్రోయశాం మేలేంది  
నచో సూర్యుడు ఈ ద్రుడు ఎక్కడ అటు జ్యోతు లారి  
పోవును. మితి ఈ ప్రపంచమున అరివొని దీపమిది! నిరంక  
రము ఏకభాటిగ ప్రకాశించునదీది! ఎన్ని ప్రోయశములు  
లంఛించినను ఎన్ని అవాంఛనములు తలపించినను అదిచ్చి  
వ్వముగ ఆ ప్రతిపాతముగ నిత్య జేజోవిరాజింపలై వెలుగున  
దీది! అదియే అత్య అదియే బ్రహ్మప్రకాశము అదియే  
పరంజ్యోతి కానికీ అది లేదు అంతములేదు కానిని వెలిగించు  
వారు లేరు అర్చకులవారు లేరు. అది ఏనాటికిని అజననియు  
కాదు అజ్యోతి ఉన్నందువలననే ఈ సూర్యాది జ్యోతు  
లన్నియు ప్రకాశించుచున్నవి

తపోవజ్ర వ్రతమథాతి పర్వం

తన్మథాపా పర్వమిదం విధాతి

అని ఉపనిషత్తులు ఈ సత్యమునే ఉద్ఘాటించుచున్నది. నేరము అన్నియు ఈ అఖండ దీపమునే వేసోళ్ళ సుప్తతీంచుచున్నది అదిదేని శక్తిని వాస్తవ స్వరూపము దాని నొంగుటదేని శీదతి అవ్యయము దానిని సాక్షాత్కరించుకొనుటదేని శీదత పరమావధి ఆ పరమాత్మ దీపములకు దీపము

లోకము బ్రాగర్తలో ఉన్న దీపము స్వప్నమును ఉండును స్వప్నములో ఉన్న దీపము సుషుప్తిలో ఉండును కాని ఈ అర్థదీపము ఈ పరంబ్రాహ్మణ బ్రాగర్తస్వప్న సుషుప్తి మూడింటియందును నిర్వికారముగ అదిద్విష్టముగ నెఱుగొందుచున్నది అట్టి సైతవ్యదీపము సాక్షయించినచో అదియే తన నిజస్వరూపమును యనుభవించి యక్షణముతో యా శీత్రపత్ర మక్షణము ఎవరేకైదునకు ఉండును అఖండానందము యొక్క అనుభవము కలుగును మూలపరమత మేర్పడినది అట్టి దివ్యానుభవము కొఱవీ యగును

త్వదిలో మోక్షము కలుగజేయునది ప్రార్థించిన ఒక వృద్ధుడును (శ్రీ) శంకరాచార్యులకును మధ్య జరిగిన ఈక్రింది సంభాషణము ఈ సందర్భమున వేర్కొనబడియున్నది. శంకరులు ఏ ప్రవాళముచేత నీ నీ వృశ్య మస్త్రువుల పన్నిటి తెలిసికొనుచున్నావు ?

వృద్ధుడు పగలు సూర్యుని ప్రవాళముచేత రాత్రి చంద్రుని యొక్కయు, నక్షత్రములయొక్కయు దీపములు యొక్కయు ప్రవాళముచేత

ఆ మూర్ఖుడులకు యేదే తెలిసికొనుచున్నావు !

శ్రీకృష్ణులచే

ఆ స్త్రీకులకు యేదే తెలిసికొనుచున్నావు !

బుద్ధిచే

ఆ బుద్ధిని యేదేత తెలిసికొనుచున్నావు ! (ఆ బుద్ధిని ప్రకాశింపజేయుచున్నదేది !

ఆత్మవలన

ఆ ఆత్మయే నిర్వహణకాము అదియే నీ యభ్యర్థ స్వరూపము అదియే నీవు. అట్టి నీ నిజస్వరూపమందు నిలకడ కలిగియుండుము. నడుస్తదభిములు తొ గి పోగలవు అదియే దుఃఖరహితమగు పరమానందస్థితి అదియే మోక్షము.

ఈ ప్రకారము శ్రీ శంకరాచార్యులవారు కాటికి కాస్త జాత్రుకొనియున్న ఆ వృద్ధుని కనివరించి సూక్ష్మములో మోక్షమును తెలియజేసిరి

జ్యోతిషా మపి తక్ష్యోతిః

తమనః పరమచ్యుతే

జ్ఞానం జ్ఞేయం జ్ఞానగమ్యం

హృది పరస్యస్య ధిష్ఠితమ్

అది సకారాత్మకము నైతిచ్చియున్నట్లు బోధించుచు బోధింపబడినది. దీనివలన దీనియే తమవస్తువుల వలన భూవస్తువులైన వస్తువులయందు ప్రతి ప్రాకారమున వస్తువులయొక్కమున విరాజిల్లుచుండు అత్యంతమైన సూక్ష్మ వర్ణముగ తెలిసిపొంది శక్తి వైరాగ్య విచారణాది సాధనల ద్వారా అర్హమయిండు సంతక కలిగియుండుటయే తమల కర్తవ్యము. అనుచు వివర్ణమున ఎంత శీఘ్రముగ గ్రహించిన అంత శ్రేయస్కరమై యుండును.

భావనములు జరుగినాను పండుగలలో దీనివలన చాల ప్రముఖమైనది అనాదు జనులు తుదిదశాంతమున దీనివలనను తెలిసింది పూజించుచును దీనివలన పూజించుటలోగల అంతరాలనుమిడియో తెలియించెదము. నీకటిలో సామాన్యముగ ప్రతిపాదన అనేక వాదనల పడుచుండును. నీ వస్తువు ఎక్కడున్నదో తెలియక పోవుటవలన తిరుగు పడుచుండును. ఇటువంటి దేశములలో కాలుకు వీలైనా లన్నిగాని వర్షిగాని నీటగాని కొట్టుకొనవచ్చును. తలకు గోత తగలవచ్చును. ఇట్ల పర్యవసానముగా దీనివలనను తెలిసిండుట శ్రేయోదాయక ప్రయత్నముచేయును. ఇతర పనులన్నిటిని జేసివైచి దీనివలన తెలిసిండు కాళ్ళమీదే అట్టి వస్తువులన్నియుండును. ఏయెవరగా అ ఒక్క-కాళ్ళముచేతనే అంభరాలన్నియులై వాదలన్నియును సమసిపోవును.

కాస్తవముగ నీకటి అనుబంధియై నీవస్త్రవశాదుఁ డై-  
 ఁము యొక్క అభావమే నీకటి కాంతియొక్క తత్త్వము  
 క్షతయొక్క ఉనికి కార్యక నీకటిలో కలుపు శ్రుతిబంధక  
 ములు అపదలు దుఖములు కారణలు అన్నియు నొంటిబాటి  
 భిన్న భిన్నములగు నీ ఉపాయములన్ను వదిలిరాత్రి నీపా  
 కార్థవ మిగిలేయే కరణ్యము ఆ మిక్ కార్యముచే నీపా  
 క్షయమునలవ కలుగు కారణ్యము కలుందనివోవుము

అట్లే ప్రపంచములో శీత్ర వనభవించుచున్న కార  
 ణ్యులేని కారణము అజ్ఞానమే అయియున్నది. అజ్ఞానవికా  
 నము! కాదు కాని వచార్థము కాని కలంచుటయే అజ్ఞా  
 నము కాదు కాస్తవముగ దేహముకాదు ఇంద్రియములు  
 కాదు మనస్సుకాదు కాదు కాని ఉపాధిని కాని కలంచుట  
 మిగిలోనము కాదు అయియున్న అత్యుచ విస్తరించుట మఱి  
 యొక దోషము. దీనినే విచారభావన, అభిప్రాయన అనియు  
 అందురు ఈ గ్రహిణియొక్క వశ్యుకనమే అజ్ఞానము అవగా  
 తన వ్యయోపమున అత్యుచ విస్తరించుట, కాదుకాని దేహ  
 మును కాని కలంచుట—ఇదియే అవిద్య అజ్ఞానము

ఈ అజ్ఞానముయొక్క ప్రభావముచేతనే శీత్రునివ అగణి  
 తములైన సాంసారిక దుఖములన్నియు చావురొందుచున్నవి  
 తత్త్వభావము నలవ శీత్రుడు సంసారమును ముడిగుండుమునవడి  
 దిక్కుగానిక పతమనై బోవుచున్నాడు ఇట్లే సుఖస్వమున  
 అతనికి తరగోపాయమేది? అత్యుత్తమయొక్కటయే సంసార



మఱియు అన్నిటిని సేతుభూతమైన అశ్వమేధము భూలాక్షా-  
మును పటాచందము చేయగలిగిన స్త్రీయన నీశ్వ- అశ్వజ్ఞాన  
మొదలై కలదు.

ఏకవేద అశ్వామము వెలగై జ్ఞానము దీపకాంతిలో  
మనుజులకు వెల్లులు కట్టిపోవుచున్న జ్ఞానప్రభ వలనచే పాంసా-  
దకాభలు మటుమాయమైపోవును. కనుక శాంతిమథముల  
వచనము ప్రతిపాదికి అశ్వజ్ఞానము అవశ్యము ఉండినీర  
వలెను బానిచే దేశభిమానము కట్టుకొని మఱియు  
కొనిపోయి అశ్మానుభూతి కట్టినత పరమానందము  
లభించును.

ఏకవేద పోగొట్టు దీపములలోపూత జలజల భేదములు  
కలవు ప్రతిద దీపము కొద్దికేత్రము చేరితాంతర ఇంక  
కొంతకేత్రమును ఎలక్ట్రిక్ లెన్సు కట్టియు ఉన్నంతవరకు  
తెలుగుచుండును ప్రోయ కామమువరకు సూర్య శబ్దకాంతి  
దీపములు తెలుగుచుండును. కాని ప్రోయ కామమువలన  
కలిపక జాగ్రత్ నున్న సుఖ వ్రేలుండును కురీయమందును  
ఎల్లవ్రేలుకూడ ఏకరీతి అదిర్చిన్నదిగ తెలుగుచుండు దీప  
మొదటి కలదు అదియే అశ్వ అదియే బ్రహ్మము. అదియే  
పరంశక్తి కానికీ వ్రట్టుకలేదు సాక్షములేదు సూర్యు-  
లేదు విశాలమైనద సాచ్యుశక్తియులేదు అట్టి నిర్వికార  
పరంశక్తియును పరమాత్మయును దీక్షయును అరాధింపవలెను  
తన వ్యవస్థయందును అశ్వరూప పరంశక్తిని సేవించవలెను

తన యంతరంగమున అపార్థిగములు లేదేమ్యమానముగ  
బెలుగుచున్న నచ్చిరా యజ్ఞబ్రహ్మతేజముయొక్క అనుభూతిని  
అభ్యసనచేసెను ఈ ప్రకారముగ అజ్ఞానరూప ఆవరణమును  
విచ్ఛిన్నము చేసెనప్పుడొని అతఁ డృఢమయి యున్నాడని  
యొప్పు సంపాదించుకొనెను. దీని శీఘ్రము విజుక్తము  
కావలయును

#### 4 బంధవిముక్తి

పుట్టు మరణాదుల గలమును భయంకరమైన మిథ్య  
భావములు బాధించుచు తప్పించి విష్ణుభగవానుడు కావాలని  
భాగవతమునందు చెప్పినది. విష్ణుభగవానుడు సామాన్య  
ముగ ప్రతివారున్ను తెలియజేయుచున్నాడు. కానీ ఈశ్వర  
కావనీ పరదా! అను అంగత్యమునయొక్క భావమున  
ప్రార్థనయే జాగ్రత్త భావమున అనివార్యమయి రక్షింపబడు  
చానియొక్క సత్ప్రయత్నము ఆధారము కావాలను.

అట్లే శీఘ్రము గలమున సమరణమయిన బంధులలో  
విడుదలకొని ఆరాధికామునయి బహుమతిగల నొందు  
చున్నది. సర్వసాధనమును సాధిస్తే దిగబడి అందుచే బయటకు  
రావాలక సిగ్గుల తప్పుకొనుచున్నది. అప్పుడు అజ్ఞానము  
తొలగిపోయియున్నది. ఇట్టి గణముల ప్రపంచమున ఒకటికాదు  
దే మకాదు. అట్లే అజ్ఞానము గలమున

బహుగుర్ని మహ్యమహర్ని అలికిన ఈ శ్రీమది వాక్యములు  
అత్యంత ప్రాముఖ్యత గలిగియున్నవి—

అహంకార మహాలాభం  
తృప్తారణ్యం మనోమదమ్  
జన్మకలకం నిర్మగ్నం  
జీవదన్తినమద్ధరేత్

అహంకారమును కట్టుకొంటున్నవకు కట్టుకొనినదియు  
స్వచ్ఛమును త్రాటితే : ధిక్కరించుచున్నదియు మనస్సును  
విదధించుకొనియు బ్రహ్మచరణములను బంధనలో కూర్చు  
ని యున్నదియునగు జీవునిను మనమును బంధనమునందుండి  
నుంచుచేసి నమద్ధరింపవలయును.

శ్రీమహామహర్షి శ్రీరామచంద్రున ! హితవాక్యముల  
వచనీ యెరు నేను దేహమును అని తలంచుటయే జీవు  
కు ఒక గొప్ప బంధనము కనుకనే అట్టి దేహభిమాన  
బదు అపొంభావమును ఒక కట్టుకంటెముగా మహామహర్షి  
ర్కరించెను. జీవుడు వాస్తవముగ అత్యధే కాని దేహముకాదు  
హాసాక్షియేకాని దేహము కాదు ఈ తత్త్వమును తెలిసి  
నని కారణముచేతనే అనాది కాలమునుండి అతడు జడ  
న దేహములో తాదాత్మ్యము నొందుచు అర్ధాని ఒక్కణ  
బదు తనపై ఆరా విందుకొనుచు చలనశుశ్రూమును పొందు  
న్నాడు జడ మరణములకు లోనగుచున్నాడు. కాబట్టి

కాదు అత్యంతగాని సేవానుభూతిని కాదును క్షాపమును నద్ద  
దుత్తల ద్వారా నర్హాప్రముఖాద్వారా తెలిసికొని జీత్రుడు  
అక్షాపమును కట్టించుమునుండి విడుదల చేయవలయును  
ఇదియే గతేంద్రమోక్షము యొక్క అంతిమార్థము

ఇట్టి విముక్తి జీత్రవశ తనయొక్క సత్త్వయాన్నముల  
చేతనే లభించును శైత్యముతో మాత్రము ఎక్కొక్క  
వివేకముచే భోగజాలమును దులిపిచేచి ప్రియతమో ఇంద్రి  
యములను స్వాధీనముచేసి అనాదికాలమునుండి తన్ను  
పడగొట్టుచుండిన కాననా నమోహమును ఎదిర్చి నిలబడి  
ఎట్టొకట అశ్రుత్రయందలని జయించియుపలెను వట్టు  
పురుగు తనచుట్టు కాన కానము అల్లకొని బంధవశముతో  
చిట్టు కొనుకట్టు జీత్రుడు తన అబ్రాగత వలననే సంసారబంధ  
నమును కొనితెచ్చుకొనాడు ఇప్పుడు కడు తెలుసుకొని  
తన తప్పిదమును కాదు గురైతి నీ వివేకముతో హానినబాడై  
తన బంధవిముక్తిని కానే కలుగజేసికొనవలయును.

బంధులో కాపురము చుటకు ఏ గలమున్న ఇచ్చ  
సింగడు కట్టించుమున బంధింపబడుటకు ఏ కేంద్రము  
బాంధింపదు అంతశము తన నెత్తిమందుటకు ఏదంతయు  
కోరికొకడు అట్లే వివేక చెందకు ఏ మానవుడున్న అన్య  
జరావంతమున నిమగ్నమగుటకుగాని సుఖదాఖ్యముచే ఈశ్వ  
రచుటమూర్తి ప్రశ్నాతి వరాధీనుడై త్రేతలకుగాని అంగీ  
కరింపదు వ్యంజ్యాతికముగు తన సంబంధ అత్యున్నతావస్థను

తిగిరిని దిగితియ్యావండుమును నయంబుగీ శానిధిందును  
 కేంద్రుడు తన ప్రజులన్నిరికయముచేతను శక్తి  
 లవశ్యముచేతను మోక్షమును బహున చందమున  
 నిమోపభుతున్న తన విడుక్తి కొఱవై ఈ బాధ  
 ఎట్టి గొప్ప అభ్యవసాయమును అవలంబించవలయును  
 యత్న శీఘ్రచే సాధి వరగాది ఈ ప్రపంచమున ఎన్నియును  
 ఎవరైనను మోక్షము కేవలము గ కేంద్రునిచేతే పరిమితము  
 ఎంతవరకు నమిస్త మోపభుతయ్యు, వెయ్యెల నమిస్త భూత  
 ట్లను అట్టి మోక్షవదమును బహుంబుడు చోవులనును  
 క్రిత కలిగియున్నాడు కాబట్టి త్వరచే నర్యావతు యు  
 కీ శోధి చు ఈ మానవజన్మయందే అట్టి విడుదలను  
 పొందివేయుట ఉత్తమము అట్లు సాధించుచో భక్తులు,  
 కాదులు

రాత్రిపూట ఎలుకలోను నమోక్షమునకు ఎలుకవచ్చి  
 దుంచుచిన భోజ్యవద్యముయొక్క- ఘోషమును వారనకు  
 శ్రమయందీయే అప్రాణించుచు, ఆ దుదిగదవద్యమును  
 రమయందీయే వీక్షించి కాని యోగక్షణలోనై,  
 లక్షకోటికలలో నూనినలాచును వరుగు వరుగు లోన  
 నీలందును అట్లు ప్రవేశిం ఆహా! ఈ రోజు ఎంత  
 నము! ఎటువంటి దుదిగద భోజ్యవద్యము నాకు లభించి  
 ! అని మునిషివోయి మెల్లగా కాని వెంతకది నోటనో  
 సద్యమును కొఱవడు తక్షణమే లోనుకలుపు పడిపోవుచు

చివ్విడికి ఎఱుక బుద్ధిగల్గి పోవుట పెంట్టనే ఆ వినియోగార  
మ పరిణివర్తి పోనలో ఇటువంటి తిరుగొనుట, కాని బయ  
ట పోవుటకు కూర్చును కనబడదు పోయోవుటకు చాలి  
వరుకు దానికి కానరాకుండును. నేను బంధనమున తగు  
కొంటి అని పూర్ణముగ నిశ్చయించుకొనవలె ఆ ఎఱుక  
భవిష్యత్తు ప్రయత్నించునకాని సమీచయము ఉప్పవ్వటి  
ఆ భోజ్యపదార్థమును కాంక్షించకుండును. ఇదియే గొప్ప  
విశ్వాసము.

ఏ పదార్థముతోఁబడి కొద్దిక్షణముల క్రియకునే తిరుగ  
తగులునో దేని తన విధితమయింకను నిర్వృత్తముగ  
నించెనో అట్టి దుఃఖిత వస్తువు యెవ్వరియొద్ద  
కూర్చికను అట్లాని అవేక్షించక "ఎట్లు తప్పించు  
యనా అని మాత్రమే విచారించుచుండును దీనికి కార  
ణము బంధనమున ఉన్నట్లు తెలిసికొనుటయే.

అట్లే జనులలో పెక్కుమంది మోక్షముకొంటే ప్రయ  
ము సభావకుండుటకు కారణము వారు బంధనమున ఉన్నా  
తెలిసికొనక యుండుటయే యగును మాకు బంధన  
వియ్యదు లేదు మేము సర్వవ్యక్తిత్వము అని జనులు  
యనుచున్నారు. వాస్తవము గా దేహమును భరించుటయే  
సమము. కావున వ్యక్తిత్వము తగ్గొనుటయే బంధనము  
కాల క్రియలకు లో దీయ యుటయే బంధనము

నాలుగు యాగ విశేషముల ఒక పాదభూతిక జపవచారము  
(శరీరము)నందు చిత్తుకొనోపుట బంధనముకాక మిగిలేను!  
కొద్ది న సత్సవము చేయింకల కాలులు (అయిదు) నకు  
లోబడియుండుట బంధనముకాక మిగిలేను! అట్లే కాదు  
యేక కృత్య పశుత్వ మునుభవములమధ్య దీక్షింపరాదు  
మండుట బంధనముకాక మిగిలేను!

దీనినుండి తప్పించుకొనుట ప్రయత్ని యచానే  
మానవుడు మా అనగా ఆత్మానము న అనగా శేషంబు  
న అనగా వర్తింబుచానే మానవుడు బంధమిటు క్రిత అన  
వేరతపాదన గావించుచానే మానవుడు అనిత్యమై ముఖ  
ప్రవక్షునట్టి ఈ లోకమున జన్మించిన ప్రతిఒకని నిత్యమై  
ముఖప్రవక్షునట్టి వస్తుకేడియో చక్కగ విచారించి ఆత్మానిని  
జేయుట నిర్వరామముగ ప్రయత్నింపవలెను.

అనిత్య ముఖం లోకమున ప్రాప్త భజన్యమామో  
అని గీతావాక్యము చెప్పొనిన చందమున ఈ ప్రవచనమున  
జన్మించిన ప్రతి మానవుడు శాశ్వత పరమాత్మ కొఱకై  
అన్వేషించుట ధర్మము ఏలయనగా వివేకవంతు జెనునన్ను  
అనిత్యవస్తువును ముఖగర వస్తువును కాంక్షించడుగదా!  
ఈ ప్రవచనమున శాశ్వతవస్తువు ఒక్క పరమాత్మయే  
ననుష్ఠ ప్రాప్తికొనెదొక్క హృదయాంతరాళమున చెలు  
గొంతు నచ్చిరావలెన ముఖ్యమై శాశ్వతవస్తువు అద్వైతి  
కొఱకై అన్వేషించి వశ్యరహితుడు కాదు కాదు పట్టు జట్టి

కాశ్యప మహాత్మ్యయే కాశపి గ్రహించి అపార్మితములు  
ఆ స్వస్వరూపమున నెరిగి యుండుటయే : భవిష్యత్తు  
అదియే కాశ్యప శ్రవణము

కాశ్యపి తాను జగత్తునకు రూప బంధమున లగు  
లోని యున్నాడనియు ఎన్నిజన్మలనుండియో పుట్టుట,  
తచ్చుట గర్భవరకాయలను అనుభవించుట యెవలగువానిచే  
మితి వేసరియున్నాడనియు జేహరూప తీహాని గ్రహించి  
పంచమలవ శర్యతకాత్మ సంభవించు నాకానిధ యారసము  
అనుభవించవలసి వచ్చుచున్నదనియు గ్రహించి ఈ బంధన  
మును ఈ బాధనమునును కాలము అజ్ఞానమే యనియు  
స్వస్వరూప నిర్మూలయేయనియు కలంది జ్ఞానప్రాప్తిచే అట్టి  
అజ్ఞానమును తెగద్రుందిస్తే నిరంతర స్వస్వరూప అత్మ  
స్థితిచే మహానందమును తత్వ మనుభవించవలెను మయ్యేల!  
తాను బంధమున నున్నాడని గుర్తించి బంధమును  
తీవతర యత్న మొనరించవలెను ప్రాచీనదిగ భోగవిలాస  
ములకు స్వప్తిచెప్పి మివమ్మను జంతయ్యులునుగ్గ శ్రీశ్రీ భ్యానా  
వ్యనుష్ఠానములచే అత్మయందు నెరిగి మహత్తర బ్రహ్మ  
సంజానుభూతిని జడయందుండవలెను ప్రయత్న పూర్వకముగ  
మాయను బంబించవలెను మాయ యొక్క స్వరూపమేమిటో  
ఈ సందర్భమున వివరింపబడెను

1 భగవంతుని మోక్షముయే మాయ అన్యస్వరూపమును  
వివరించుటయే మాయ.



2. ౩ మగు శేషమును త్రావ్వవని యంది అదియే కావని భావించుటయే మాయ
3. కల్పితమగు జగత్తును సర్వ ౧ కలంచుటయే మాయ
4. సర్వమగు భగవంతుడు శేషి యైయుండుటయే మాయ
5. నిత్యశుద్ధ బుద్ధ యుక్తమగు ౦ అశ్వ ముండుటయే మాయ
6. ముఖవిశ్రమింప నివ్వఁడుమును గొప్పయి కలంద్యుడని యెఱుఁగ వయ్యుటయే మాయ
7. ఉన్నది లేనియు లేనిది ఉన్నదనియు కలంచి శే కావై ప్రాళుకొనుటయే మాయ
8. కారాత్మకాదులు, వివిధభావము ఎల్లప్పుడు కలయెంట వచ్చుదురని భావించుటయే మాయ
9. ఇంద్రియములకు కాపానుకాదులై అని చెప్పివల్లు సత్యమ టయే మాయ
10. మూలభూమికి నుద్భవాగతము లోలపీ కాని ప్రేరణలకు లోలపోవుటయే మాయ
11. సర్వల ముఖముగొట్టై అనంత దుఃఖముని కొనికెచ్చు కొనుటయే మాయ
12. కాదు లేయునది తప్పని శేషియు కానిశే లేయు ముండుటయే మాయ

13 తిష్ఠింపజేయుచు కురియింప విధియగు చూచుటయే మాయ

14 ఎన్నియోకార్యములను చేయుచున్నను మొట్టమొదట కారపర అర్థియొనకపోవుటయే మాయ

15 అనిశ్చయైవదానిని నిశ్చయగను ఆపద్విశ్రమణదానిని పద్విశ్రమగను ముఖభూయస్త్వమైవదానిని సుఖవంతులగుదు అనిశ్చయమైవదానిని, తపశంబు చేయునన్న దాని తప రూపముగను భావించుటయే మాయ

ఈ పదునైదు విధములగు మాయలన్నియు తేరి మహా మాయగా కరిగిమింది అనాదికాలము నుండియు శీత్రుని చేరించుచున్నది కంటి గొయ్యిన్నచో ఎరుటనున్న వస్తువు లెట్లు కనబడవో యట్లు క్రాంతివాడు మైవదుచే నెట్లు కన్పించునో అట్లే మహామాయచే నావరింపబడినదానినన్ని నశ్యమవుచును కనుగొనలేక యున్నాడు మాయాభావ భ్రాంతిచే నానృతమై అతడు విశ్వమును మరలయొక రీతి గాంచుచున్నాడు కాని గాంచినచే నశ్యమగు పాదించుచున్నాడు ఇదియంతయు మాయయొక్క ప్రభావమే అనియొక్కరి మాయ భగవంతుని యున్నంతవఱకు శీత్రువను కంటిలేదు ముఖమలేదు.

మాయ మాయా విభవశ్చయో — నామాయ భావం కర్తవైవది బాహ్యున కర్తవ్యపాన్తవైవది — అనియొ ధానీతం

సాధించాలి మామూళ్ళ పరిమితులను తొలగించే కమ్యూనిస్టు  
వాదు మాయాశిక్తులైన అవ్యయమును సామ్యవాదులను  
తెలియజేయుదు — అనియు ఈ మహామాయను పూర్తి  
శ్రీకృష్ణపరమాత్మ గీతయందు పేర్కొనియున్నాడు అయితే  
దానిని గురించి ఎవరూ భయపడ బోక-అనియు— మా  
మేన తో ప్రవృత్త మామూ మతా తరచుతే జన్మ  
(పరమాత్మను) బ్రశ్నించివదారు ఈ మాయను అపరీలగ  
దాని పేరుగలదియు భగవానుడు సైర్వము "సృష్ట

కాత్రుల మాటల లక్షగా శబ్దరే కాని తొలగించు కొనుట ఎట్లా? మానవుడు తప్పక తెలిసికొనవలయున్నాడు. జనులలో నొకడు తరగతలవారు కలరు కొంచెము మాటలను కప్పబడియున్నను ఆ విషయమును తెలియకనే యుండుదురు ఇక్కారణమున కాక ఆద్రావి నివారణమునై ఒకింత ప్రయత్నము చేయవలయును నీకు కనుపలుచును తెలిసికొందరు కాదు మాటలే, అజ్ఞానములే కప్పబడియున్నట్లు తెలిసి కొనియు కాని తొలగించుకొనుటనై ఒకింత ప్రయత్నమాత రించి చక్కమును తెలిగనే యేడు ప్రయత్నమును విరమించు దున్న నీకు చుర్యములు ఇక మాటవలెతరగతివారు తమకు కొప్పుమున్న మాటను విచ్చిన్న మొనరుటనై తీవ్రతర పాత్ర ము నొనరుచు విజ్ఞాన నై కాకాగ్రాధి అత్యంత ప్రయములే కాని ననుకొని కాని చక్కమును అడవి మాయాభేదమును తనే చక్కమును ఈ జీతమునులే నాశుండురు అభేదం

రహితులై అర్చి పరాశమయలై పరమావంశయతులై  
 పెరిగొందుచుండును నీకు తిత్తిములు

మాయయొక్క స్వరూపమును చక్కగ తెలిసి జారి  
 బిడ్డలను యుక్తులను నిశితబుద్ధితో కాగుగ గణించి  
 శత్రువుయొక్క బలము ఎచట తేలికకృతమై యున్నదో  
 వివేకముతో గ్రహించి యిటు తెలిసింది వాతపట్టెపట్టు ఆకుగ  
 కత్తిని దుగేవ ఛిత్త్య అది భగవానుడు చేర్చినట్లు  
 ఆకుంగరూప విశ్వానాథ్రముచే సమాజముగ మాయాభంగ  
 మొనర్చి తిత్తమహావ్రతల తరగతిలో చేరుట కృతశక్తి  
 యులు కావలయును. ప్రయత్న రహితులై యు మనోవిది  
 మాయ ఒక అట తడించును. వారి అంత మాయను వారిని  
 ఎంత వడివించువలెనో అంత వడివి చును వారి దుష్ప్రభావ  
 ముచే కన్నీళ్లు కాలువలై నిలవించిన వారెవరో కలలు  
 జీవితము వలన దుర్బుధమైపోయి అర్చిచాత్యవ ముత వాల్చ  
 దిన వారెవరో కలని గ్రాట్టి మాయయొక్క స్వరూప  
 మెట్టిది ! దాని మొదను తప్పించుకొను మార్గము తెలుగుది !  
 దానిని సమాజముగ విధ్వంస మొనర్చుటకు తీరదనుమతి !  
 అను విషయములను ప్రతిమహావ్రతము ఈ జీవితమువంధు  
 భవ్యక తెలిసికొనవలసి యున్నాడు

ప్రతి దినము రాత్రి నిద్రించిన తరువాత ఒక నిర్వికల్పమైన  
 అనుభూతి బలము కలుగుచుండును అదియే సృష్ట్యులు  
 ఆ సృష్ట్యులమున ఏదేని కనుపించుచుండునో నిర్వికల్ప

మనము ఎవో ఆ? యు అ సమయమున సర్వముగనే  
 దోచుచు మను మేలుకొనిం ఎవర ఆ రయి అసత్యము  
 తేలిపోవును ఒకానొక ! స్వప్నమున గొప్పపక్షము సంభ  
 వింపివట్లుగాని వ్యా తగుల్కొనివట్లుగాని ఎయి అయి  
 ప్పులు తేలుముగొనివచ్చుచున్నట్లుగాని అనుభవము కలిగినవో  
 అత బెంతయో పరికావవదుచుండును అతిని గుంచె దక్షదశ  
 లామండును అ క్రిటి అతడు పొందు శరీరశ్లేశము మి :  
 శ్లేశము చెప్పేతరుముకాదు అ దుఃఖయితయు కలగుపెట్లు!  
 ఏ ప్రక్షియతేత లక్ష్యమంతయు మహాబలుగ అంతివిని  
 పోగలదు ! మేలుకొనుటయే అప్రక్షియ మేలుకొనవచ్చు!  
 స్వప్నమునలి కొరల్పాయు రుదీవిట్లుగొని పోగలవు  
 భిక్షవైద్య నివారణచ్యుతనియు కాశ్యాదిక ఉపశమన  
 మను కలుగజేయునేకాని శాశ్వత దుఃఖచాపిత్యమును  
 కలుగజేయునావు

అట్లే మహామాయచే గ్రహింపలక్షిత ప్రతిజ్ఞయు  
 వానవాణియున అదా శరీర ఇంద్రియ మనోబుద్ధ్యాదిమూని  
 ఉపాధివ్యాధా ఒకానొక దృశ్యరూపమును ఏక్షించు  
 చున్నాడు ఉపాధిబుట్టి మోహనబుట్టి ఇంద్రియములు  
 లట్టి వానవలదులట్టి అయా దృశ్య ప్రపంచమునూన లేని  
 నేమిగ ఒకప్పుడు చేతరిలకు ఒక విధముగను మానవ్రలకు  
 ఒక విధముగను అంత్రులకు ఒక విధముగను, కృత్రిమ  
 సాయలకు ఒక విధముగను ఆ ప్రపంచము దృశ్యార్థముగ

యందును నిరంతరము కర్మముచే వారునా భావించును  
ఆ ప్రపంచమున కడుకు సభించును ముందుభావముతో  
అన్నియు కర్మములచే తలచును ముందుగా పోషించును  
ముందుగా పోషించును తలచును ఆకాంతిగల జీవిత  
మును గడుపుచున్నది ఈ ఆకాంతి నివారణార్థమే  
మేమి? మేమునుబట్టి ఆపగా జ్ఞానమును బడయుటయే  
వచ్చును జ్ఞానమును బడయున కడకు పుష్కలము  
వలెనువలె నివారించున దుఃఖము జీవితము చెప్పించును  
యందును తన యథార్థ స్వరూపమును (అర్థము) తెలుసు  
ఎంత శీఘ్రముగ తెలియించున నందర ముఖము అంత  
శీఘ్రముగ అంతరించిపోవును. శ్రీ శంకరాచార్యుల  
రీతియందును ఈ శ్రీమద్విశ్వకర్మమునా ముగ విశదీకరిం  
చున్నాడు —

విశ్వం దర్శయ్యశ్యమానవగరీతల్యం నిజాత్మగతం  
వశ్యన్నాత్మ్యం మామయా యోగోన్మాత యథా నిరయా  
యత్సాక్షాత్కృతతే ప్రశోభనదు తి స్వాత్మావసేవాద్యయ  
తస్మిన్ సునయోత్తమే భవతి భవశ్రీక్షమామార్తియే

ఈ ప్రపంచము అర్థముగ ప్రకటించిన పట్టుము  
వలె కాననుచున్నది. నా స్వముగ భవి అనన్యతావధ  
నన్యముగ తోచుచున్నది ఎల్లదిన నిరూపయమున మన  
కాదు తనయంటే మిమానా లోకము కల్పించి దిలుపున.

## ప్రత్యేకపద వైభవము

గది తవలంబు అయియును తవలంబు చేలగను చూచుచు  
 ది వత్సయని ప్రబంధించు నున్నాడు మేలకొంగు వివర  
 లోకము తవలంబు అభ్యుదయకావనియు తవలంబు నూయనే  
 ల్పించుచునున్నాడు మెల్లు తెలిసికొనుచున్నాడో అట్లే  
 అగ్రక్రమంబు కానుకలను ప్రపంచమున్ను వత్సయగ  
 యియ్య బ్రాహ్మిని నమయియును తవలంబు కల్పితమైన  
 యు కావ్యమయగ తవలంబు అభ్యుదయ కావ్యమును వత్సయ  
 తెలిసికొనగలుగుచున్నాడు అట్టి మహావ్యక్త్యావయము ప్రసా  
 దము గురువత్సయగ (శ్రీ) దక్షిణామూర్తి పరమేశ్వరము

అట్లే అభ్యుదయ యను గ్రంథమునందును (శ్రీ) కళిద  
 గవత్సయలనాచ ఈ నవ్యవ్యవస్థాంతమును అత్యంత కోరిక  
 లగ ప్రతిపాదించినారు.

పంసారస్వప్నకులో హి  
 రాగద్వేషాది వంతుఁ  
 న్నకాలే వత్సయదాతి  
 ప్రద్యోదేననకవత్సయే

“అగ్రే రాగద్వేషములతో గూడిన ఈ పంసారము  
 వంతులను) నవ్యవ్యవస్థాంతముననున్నది ఇది అభ్యుదయ కావ  
 య వత్సయముగా కోరినయ్య బ్రాహ్మిని కల్పితమైన కేవలము  
 న్నకాలే అని తెలిపినందున”

అథాత్మకృత్యాత్మకమునది స్వప్నదృష్టాంతమునకు  
 యొప్పు ప్రాయశఙ్కిత కలదు కనుకనే అత్మానుభూతిని లభింప  
 విహినియములు తనయ తమ కనవలందు తమ ప్రబోధములందు  
 ఈ దృష్టాంతమును వివక్షితుముగ నివహించుచుండును  
 మోగవాసిమముని పరిష్కరుపార్శ్వ శ్రీరామమృదంగ కుచరే  
 గించుపత్రితు ఈ స్వప్నదృష్టాంతమును బాధాత్ర వందవర్జాయ  
 ములు చెప్పియూడవచ్చును దీనిలోనున్న విశేషమేమిటగా  
 భిది ప్రతిబింబ ప్రతిబింబము యేదీయో యొక నమయమున  
 వర్త్యముగ అనుభవమునకు వచ్చుచునేయుండును కర్మక  
 మాదిగ వస్తువులు వ్రత్యముగ కానుండిన లోకము  
 విశ్విత్తును లోకముమార్చి అర్థకృష్ణుని తోచివలెను  
 పోవుచుండును కనుకనే ఈ స్వప్నదృష్టాంతము అథాత్మక  
 ప్రబోధములందు మహాముఖమైనది శక్తివంతమైనది  
 వర్త్యముగ వస్తువుకాదుండినప్పటికిని అది కల్పితమేయని  
 ముఖాత్ర చేయుటకు ఈ స్వప్న దృష్టాంతమునకు విందిన  
 దృష్టాంతము దేహకటి లేదు కాబట్టి గురువులు తమ శిష్యు  
 లకు వర్తమాన్యవర్తను బోధించునెత్రితు దీనినే ప్రభావముగ  
 అగ్రయించుచున్నాడు

ఈ జగత్ప్రాయము స్వప్నమువలె జనులను వంచించి  
 సంసార కుహరమున జగదనుకూలమును నుడిగించున  
 వారిని ప్రక్షాళిని యిమియూలినలను పట్టుచుండి దిగ్భావగుహయ  
 గుహవర్షినించి చూచుచు ఉభయమునకలతా నెంటునే



వద్దవువును దొరికించి ఈ మాయామేధుడును ప్రభంజ  
మనువటి బ్రహ్మజ్ఞానుని ఇటు శీతమును శృత్యా  
మొదలగునగును తానెవరో ఈ నిజస్వరూపమేదియో  
ఈ జగత్తు ఎచేర్చడివతో ఈ జగత్కాంతి ఎట్లు లోలగ  
గలవో ఈ మొదలైన విషయములన్నిటిని చక్కగ తెలిసికొని  
గురూపనివ మార్గము ననుసరించి సాధించి తరింపక అట్లు  
చేయనిచో ఈ మహామాయ భావను ఎన్నియో జ్వాలలు  
జ్వలి మంట దీ చేరించగలదు కాబట్టి విజ్ఞాతెల్లగు తుభవ్య  
శీలము అనువల్లు పరమార్థక్షేరిమున మంటనే అనుగరిడి  
అనుంతర దీక్షతో గొప్ప అధ్యపనాముఖతో న్యున్నయోవ  
విరాళనాది సాధన లవలించించి న్యున్నదృష్టింకము మొద  
లై పరాధుని గుణించి చక్కగ పర్యాలోరించి మాయతో  
ప్రకృతితో అవిద్యతో అజ్ఞానముతో జరుగు ఈ భీమా  
మంగ్రానుమన విజయమును తేల్చుచునుగాక !

పెద్దల సా గర్వముచే మాయయొక్క మర్మమెంత  
లేని తెలిసికొని వాతెట్టువట్లు బ్రహ్మజ్ఞానముయొక్క మహిమ  
భుజే ఆ మాయను అంతమొనర్చి బ్రహ్మసామ్రాజ్యభువన  
అధినేతలై పద్రించవలయును

ప్రభంజములో జ్ఞాని తీర్చుట్లు ఎవరులై ? గోచరి  
యూ ! గోచరించును ఇంద్రప్రభుమృ రజ్జుబర్పణు అకాళ  
నిలర్చిము న్యున్న పరాధములు ఎందుకొచ్చులలోని జంతు పక్షి  
జలయందు ప్రతిధింబింధిగ శిఖ్యవృక్షయల్లు పూజానీసమధు

ఇక్కడ అయిదు పక్షములు చెప్పలేకపోయినందున మూడవ పక్షమును గురించి పేర్కొనినట్లు గోచరం కనుక వానితోకూర్చి చెప్పి  
అయిదువారి ప్రయత్నమునకేకాని జరిగినట్లుగాను గాను  
ఆ పక్షాన్ని ముగించును. దీనివలనను ప్రత్యక్షముగ గాను  
ను, వివేకింపలేకను వానియందు గ్రహ్యమును ఉద్దేశించును.  
కారణము అది యదార్థముగ లేనందున అదిని తెలియును  
కాబట్టి ఓక ప్రయత్నము గ్రహించుటకు ముందు గా అది సత్య  
మైనదా, కాదా? కాదులకు మధ్యలోను ఉండుననియు  
జునునా, లేదా? కాదు? సుఖమిది? దుఃఖమిది?  
మౌనవోదించునను అది ఎంత ప్రయోజనకరము? — ఈ  
యిదిలగు ప్రశ్నలను వెనక్కివదిలించుచును వివేకింపలేక  
పరువాడు ప్రయోజన మొక్కయిది? ఇది యిదియే.

ప్రవృత్తికే వస్తువియత్ర దోషః

న తత్ర పుంసోఽస్తి పునః ప్రవృత్తిః

అది కాళిదాసు వదించిన విధముగ పక్షాన్ని ముగించు దోషము  
శూన్యమనినదా? ఇది కానియెడల మునుపటి ప్రవృత్తి సంభ  
వించును కానియెడల అది నిష్పరిత్యము ఇది ఎక్కడనుండును

ఈ దృక్పథప్రవచనమునందుల నున్న పక్షాన్ని ముగించుచు  
యెందు దోషములు కలవు అది స్వరసిద్ధిముగ వానియందు  
కలదేకాని జీవకు కల్పించినవి కాని, ఎలాగోతముగ అదా  
మిదివలెకాని కాదు, అనియే (1) నిష్పరిత్యము (2) పూర్ణ

మూలాశీర్షము. ప్రపంచ మందలి ఏ వస్తువునూనా ఈ తమకాదు. లేదో మాప్రో పరిచిపోవును కానిగర్భము శిశుమై శిశుమై పోవును - ఇది ఒక దోషము రెండవది ప్రపంచమందలి ఏ వజ్రాశీర్షమున్ను పూర్ణమఖమును కలుగజేసి జాలదు ఏ ఒకతమము దానియందు రోచివచ్చుటని ఆ కాల్పకమున దుఖముగా పరిణమించుటగాని అత్యశ్చ్యుత పోవుటగాని సంభవించుచున్నది కనుకనే శ్రీకృష్ణభగవానుడు గీతయందు దృశ్యవదార్థములందలి ఈ రెండు దోషములను ఈ ప్రకారముగ గ్రహింపి చూపించెను

1) అదృశ్య మసంఖ్యం లోకమ్

2) మఃఖాలయ మకాశ్వతమ్

మఱియొక సంవర్షమున మఖిదోహమర్పణమ్ అని పలికి అర్జునా! దృశ్యవదార్థమటందుగల మనోభక్తి దుఖము లకాదు దోషమునను మనకు మరల చింతన చేయవలయున అని దీక్షాపించెను

కాని మాయాప్రభావముచే జనుయ దృశ్యవదార్థములందు నిరూపములై యున్న ఈ దోషములు ఏమాత్రమ కావచ్చుటలేదు ఆ మచేతనే వారు జాలిన ట పరుగిడుట అపార్థికులులు ఆ ప్రతినిధిల మఖములొకటి శిథిలమున దెచ్చించుచు ఆమూల్యమైన మోసపటికమును వ్యర్థపఱచుచున్నది.

అహో అజ్ఞానవాక్య కా!

అహో! అజ్ఞానము ఈ మోహవిలాసము ఎంత అశ్వర్యకరమైఉంది! అని శ్రీ కంఠరాచార్యులవారు మాయాప్రవాహమున కొట్టుకొని పోవుచున్నవారిని తూచి విస్తుబోయిరి 'మోహముదగ్గరము ఆది క్షీణరో వారు కొన్ని చక్కని శ్లోకములనుకూడ వ్రాసి మాయపై గదాప్రహారమును గొడిచిరి

మాయకు లోనకుట అజ్ఞాన కార్యము మాయకు తెలిసికొని దానిని మిటుమాయము చేయట విజ్ఞాన కార్యము మాయకు లోనడివవాడు ప్రకృతికి దానుగై అజ్ఞాని చెప్పి చేతలలో పెరింగుచుండును. మాయకుని జంబుచివవాడు ప్రకృతిని నిక్కరించి సాక్షాత్ పరమేశ్వరుని పెరియుచుండును. మాయకు పోలేనవాని దృష్టికి ఈ ప్రపంచ మందలి భోగవిలాసములు ఎంతయో అక్కణీయములుగ గన్పట్టును. అది యప్పుడు కార్యములు రమణీయములు సుఖపంథములు అనడు రులుచుండును. వాని కనుభవభూమి అట్టి లోబడిపోయి పగలంత కాలమక వానికొకడు ప్రాణ లాడుచుండును. అట్టివారు చాలారేయని శాస్త్రములు ఘోషించుచున్నవి —

పరాధః కామాపమయః ప్రి భారాః

తే మృత్యోర్యన్తర్ధి విరతకన్య పాశమ్

అని కళామహర్షి తెలుపుచు విషయపథములకు వెళ్లుదు  
వారు బాలరీయవీణలు వారు మృదంగపురుషులకు చాళిమ  
నకు లోపవీ యుండురనియె ఘంటాపదముగ వేర్కొనెను

జాలా ఏవాత్మ మిచ్ఛన్తి

పలం ముకురీమిరికమ్

అర్జునులొ ప్రసరించి చివ ఫలమును భవించుటకై పరమికు  
జాను బాలుడే కాని విజ్ఞుడెట్లుగను ! గాఢస్థి మూలయొక్క  
మర్మమును తెలిసికొని ఈ అగర్వచార్మములు ముదగర్భియులే  
యని తెన్నగ నెఱిగి వానియెడల అహోర్యాదిములు నడుచు  
మను పాడుచేయక ఆ మనస్సునకు అభిప్రాయమై ఆ మన  
స్సునకూడ నెరిగించుననై ఆ మనస్సునకు పోషియై కనక  
రస అర్మవ్యూహమునుసూచి ఉత్తర పరిక్రమము కరిగి  
అర్జునియందు కొంతగనై నను నితరక కరిగియె ముకుర  
అభ్యుదయిపో జీవితము అనందదాణకనై యెన్నెయ  
గును ముకురయొక్క కడలికడే ఉంభము మృదు  
యొక్క నిశ్చలత్వము మోక్షము కావున ముకురమృత  
మాయన పశుమకాళ ప్రతిదిసము కొంతకాలమునకు ధ్యాన  
శీలనై మున్నును జూత్మములుగ బోగియక, అంతయు  
మొదలి అర్మయందు స్థాపించుటకు బోగుగ అభ్యసించ  
వలెను జీవితముయొక్క పరమాపథి అర్మసాక్షాత్కారము  
యని జ్ఞప్తియందుంచుకొనవలెను మోక్షయొక్క మర్మము

అను గానం = 2 - 1 - 1 - కావ్యశీలం  
ప్రయోగిని చెప్పెను

పూర్వము నోకి యిట్లు గుర్తింపబడు శ్రీహరి  
తను ప్రసంగించెను - 149 - 1 - ప్రసంగం అప్పుడు  
కరియెన విషయం తెన్నె - బ గుచ్చివెళు ! అట్టి  
కంట అప్పుడ్యుక్తి - విషయమిది ? అప్పుడు యి మీ  
దిట్లు తమాషాని చెప్పెను -

అహవ్యహని శ్రీకృష్ణ గవ్యప్రేమ యహంయమ్  
శ్రీహరి స్థావరమివ్యప్తి కిమాశ్చర్య మతఃపరిమ్

ప్రతిదినము ఎందఱో ప్రాణులు యమవదనమునకు పోవు  
చున్నాడు (చనిపోవుచున్నాడు) కాని తక్కినవారకు నీయు  
మాత్రము అట్లు పోవువారముకాదు అచ్యుతకారాశ్చర్యముగ  
ఇక్కడే వడియించుము అని తలంచుచుండును ఇంతకు  
మించిన అశ్చర్యకరమైన విషయము బుజ్జియింపటి యేది  
కలదు ? - మాయాప్రభృతములే జరుగు అనిత్యమైతి  
నిత్యముగా పోచుచుండును నమిక్ భావములే అనిత్య  
మును అనిత్యముగను నిత్యమును తిత్తియగునని దీక్షించుట  
అభ్యసించువారి శీలితము ప్రకాశమయియుగ నుండును  
తక్కినవారి శీలితములు అంభికారబంధులముగను దుశ్చరణం  
వచుగను నుండును జనకమహారాజు విచారణచే ఇ

నయ్యోక్ భావమును తెన్నగ బడసి వ్యవహార నిమిగ్నుడై  
యున్నప్పటిని పరమకాంక్షిని బడయుగ్గెను

ప్రమాదా పాంశుపద్యూపా కా భృత్కిమ జువితే

నేను మహారాజును నా తండ్రి మహారాజా నా కార మహా  
రాజా నా ముర్రార మహారాజా అయితే ఆ నా పితరులంద  
ఱును ఇప్పుడెవరి కేవాదు! కాబడును నిఘంటూమాకుత  
మున భూభిక్షగములవలె వారందఱును కొట్టబోవోయిరి  
ఇక నా జీవితమా కాశ్వతము! ఇట్టి అల్పజీవితమున అపాం  
భాపమే! ఈ రాజ్యమును గూర్చి పందెంబను గూర్చి  
పింబమే! ఇవన్నియు ముగ్ధాశ్వ ముచ్చట \* వీనిని గూర్చి  
వ్యామోహ మేమాత్రము కలిగియుండువాఁడు ఇది ఆ కాశ్వ  
తములు కాశ్వతమైన అశ్వమగుర్చి తెలిసికొనుటయే  
మానవత్వి కి రహ్యము అట్టి అశ్వజ్ఞువాడే మావత్తవకు పరి  
పూర్ణ కా కిని ప్రపాదించగలడు — ఈ ప్రకారముగ విచారణ  
చేసి జనకమహారాజు భావమును బహిషకాడై చిహ్నక పర  
లందు వ్యామోహమును త్యజించివైది మహోన్నతయగు  
మోక్షపరనిని చేబ్బడును

మాంబయింక మన్నాగములకు బనకుడు మోళ  
పోలేడు విచారణాలముచే వాని నెవరొని విజయమును  
గొంచును అట్లే బుద్ధిదేవుడు మోళుని జెత్తలకు ముఖ  
గత తెలిసికొని నయ్యోక్ భావముచే వానియొడిచి మహాజ్ఞు  
డైది మోహ త్తరముని నిర్వాణ పరనిని అంజరించెను. స్మృతీని

సమయముగ నోయ్యుకొని తత్పర్యాపముచే ఉన్నదానిని  
 పట్టుకను లేనిదానిని లేవట్లుగను తెలియకొని అమృతానీ  
 యలు దుర్భేద్యమగు మాయాశృంఖలమును విచ్ఛిన్న  
 యనర్చి పరమేశ్వరిని బడసిరి తక్కినవారు కూడ ఆహ్వా  
 నీ జ్ఞానాంజనముచే మాయాశివసముద్రు వాగొట్టుకొని  
 వంశమును బ్రహ్మమయముగ గాంచునను ఆశ్చర్యమందినచో  
 ఎతమును ఆపంద పోలేకలలో నూగునట్లు చేయొనగలరు

అయితే సాధకులు తమ సాధనయందు అతిబాగరూపులై  
 త్రింశదలైదు ఏకాదశాక్షులై యిది గాదు టార్చులై యెలుగు  
 ప్పుంకవటకు చీకటి దురాచారపుకు కూడ రాకూడును లైటు  
 వివరే తపత్రగా ఎక్కడనో దాగకొనియున్న తమస్సు  
 క్షుద్రుడి వర్చి బూదవకును నీటిలో ప్లావము చేయ  
 ందనవాడు పాచిని ప్రక్కకునెట్టి మునిగి పైకి లేచినచో  
 కల నెంటునీ పాచివర్చి ఆవరింతును

యథా ప్రకృష్టం తై వాలం వీణమాత్రం స తివృతి  
 అమృతోతి రథ మాయా ప్రాక్షం వాపి మరాజ్మథమ్

1 శ్రీ కళరాచార్యులవారు వివేకయాతానుగిలో ఈ సత్య  
 నే నిరూపించియుండిరి శ్రీ మద్భక్తుని సునిశ్చయమును  
 గ్రామనర్మలును ఈ రహస్యమునే శోధించుచు మాయా  
 కయమున బహు బాగరూపులై యుండువలెనని ఈ శ్రింది  
 కము బ్యారా హెచ్చరిక చేయును —



ఏవ వాగ్దాతల చిత్తం కామః కరల మృతి

సావధానస్య బద్ధస్య చాకాశం కిం రిరిష్కతి

ఓ రామచంద్రా! ఎళిం చెయి ఆంక్షా న్నమి  
కమాది దిష్టాము! అంతయి మిమిచ్చి అహంతి  
ముగి మీదనది గ్రహ గీతయను కాని నాచాగ్న తగ  
మిమిచ్చెను సావధానదిత్తుల మనవి మామా  
శిశువులు ఏమియు నిధిగలేత

కాబట్టి సాధకముగనాడు విద్యారణచే వస్తు తత్వ  
మును చక్కగ తెలిసికొని జడమును బుడుగును చైతన్య  
మును చైతన్యముగను గుర్తించి వ్యవస్థలను చేపాడి  
తృప్త్యవదార్థములపై నివసత్వమును వ్యాపారమును విజ్ఞ  
వానీ ప్రాచీనదిక విషయభోగముల యెవల విరాగధమును  
గలుగజేసికొని మాయను దరికి తేర్చుక వ్యయను అర్థ  
యందే మనస్సును నిలబోర్చి నివృత్తిని ఆచారానుభాషిని  
శీఘ్రముగ బడయుటకై యత్నికీలును కావలయును మాయ  
తనయందు కల్పితమైన విరాగ్త వస్తువేయని నిశ్చయించి  
బలీయనుగు ఆ మాయను లోబడక కాని అతిమైత్ర వర్తించ  
వలెను మాయనా విజయమే మావశతక చిహ్నము.

## 5 జన్మ సార్థకత

అది మహాభారత కవయము కురుక్షేత్ర కలగంజువ  
భోరాలలోని యుద్ధము జరుగుచుండెను వ్యాసలవాడు ఆ

ఎ నీ పోవుచు దిండ్ల క్రోవ లో ఒక అపు ర్వ  
 1 ది వ్యాస వాని పోవుచున్న కారితో  
 ముని ఒక చిన్నిత్రుడుగ అతివేగముగ ప్రతాప  
 వతు అష్టమగా పోవుచుండును గ్యంబలపాతికి  
 రలిగివది ఈ చిన్నిప్రాణి ఇంత శ్రేగముగ ఇంత  
 ఎల ఎరుగిచుచున్నది? దీనికి కారణమేమి? అని  
 సమీపమున కేగి మాట్లాడు శక్తిని కానితి  
 ఋషిసత్తము దిట్లు ప్రశ్ని చెను— ఓ పురుగు  
 ఎటి న దర! ఇది పేరిపాటుతో ఏల చలు  
 వి? అందుకు పురు స్థిని సమాధాన మొసం  
 త్తా! తమకు తెలియనిది ఏమున్నది? దూర  
 మార్గముపై ఒక రథము అతివేగముగ వచ్చు  
 న గనుక నిమ్మదిగా పోయినచో ఆ రథచక్రముల  
 పోవుచును కాబట్టి అదిరాక పూర్వమే ఈ  
 దాటివేయదలంచి స్వీకరముగ పోవుచున్నాను  
 ను యి వ్యాసు లిట్లు ప్రశ్ని చిరి— ఓ ఓటమా!  
 ఎన్నెప్రాణివి కదా! నీకు కూడ ప్రాణముమీద  
 ! అప్పుడు పురుగు ఇట్లు సమాధాన మొసంగి

శక్తి! కాము అంతియై తెలిపి వాడు నేను  
 నున్నది! అయినను తమ అష్టమ బద్ధుడైన నా  
 లను తమ ముందు వ్యక్తవలచుచున్నాను —

ప్రాగ్జ్యోతిలో మోక్షసంఖ్యమును న బంధించివలెననుట చిన్న  
పద్య అను లేదా ఏమిటేను అందుకు శత్రులు కర్మచే బద్ధులై  
యెటు చుట్టము అనుభవించుచున్నార మానవులు లేవ  
తల దివ్యమగుముగ్ధులు అనుభవించుచున్నారో అల్ప  
ప్రాణులమగు మేక న్ను అల్లె అనుభవించుచున్నాము  
స్వాదిష్టమగు వస్తువును భుజించునవ్వయగాని వమలేయమగు  
వస్తువును సంబంధించిహృదయగాని మనఃవ్యుత్పన్న అమన  
మనుభవి యవో అల్లె మేమున్ను అనుభవి యగుము మాన  
వుల కెల్లు సంకాపము కలదో మాకున్న కలదు కయ్యెల!  
ప్రాపంచిక మేఖలు ను సుల ధించిన కి వలకు మేము మాన  
వులు లేవలలు అందఱు ఒకటి! వుదగు వదించిన అగంభీర  
బాక్యములకు విధి వ్యాదులు సంపన్నమౌనను కై అకౌన్పట  
ఏదీ చక్షు అ కంఠంబునను వురగ్మందిరమొగి అ ముని  
పర్యును తమపది గోకమన ! ప్రకారముగ తన సులక్షణమును  
వివరించెను -

ఓ మానవులారా! ఓ శీర్షకు జన్మలారా! దివ్యము  
గుఱుమీ ప్రాణం చరమ బుద్ధ్యుడైవతో చాకు మానవులుగా  
పుట్టినవరకు లేదు ఏ క్రిమిలేకములుగ బద్ధించినను పరమా  
లేదు అవలంకార బోధించి దివ్యము మౌనము కలదు అవలం  
కూత ధ్యానియార్థములకు శ్రద్ధవృద్ధ్యాచారము చక్కగ అనుభ  
వించుటకు అవకాశము కలదు మానవజన్మయో పరమార్థము  
తెలిసికొనుటకు ఏర్పడినది వ్యవహార పాక్షాత్కార

యొకప్పుడొక బ్రహ్మసంపదైశ్వరమునకు మోసపాపము లేక  
 పరమేశ్వరప్రసాదము వలననే అట్టి అమాత్య జన్మము క్రింది  
 కలుగును అనుభవించు చిహ్నమునునీ తెచ్చి చుట పాపి  
 కాదు పశువికారిములందు పాపములు న్యాయముగాను  
 దుర్మార్గులందును లేదు లేదుల ధర్మముగాను లేదు! తెలిసి  
 కొనుట! అర్హులైనవారైనను మీ కర్మములు  
 పాపించి పాపములు కలుగును!

అనంతమునకు ఈ దివ్యసంపదైశ్వరము కలుగును కనువిస్త  
 కాగలదు

పదార్థం యేన తాతేన యాతి పంకః సమస్తతీర్తి

ఎవడు తన్ను కాదు తెలిసికొని ఈ మృతమును  
 తెలుసుచున్న అత్యంతమిది సాక్షాత్కరించుకొనునో ఎవడు  
 పరమ పరివ్రతుడు నై చాదునో అది యే అర్హుడే  
 బ్రహ్మసంపదైశ్వరము ఎవరును పంకము కలుగు  
 దోము ఉద్ధరించును అతడే పుట్టిపాడు ఎవడో పుట్టు  
 చున్నాడు గట్టుచున్నాడు పుట్టు పుట్టుచున్నది చేదులు పుట్టు  
 చున్నది మృగములు పుట్టుచున్నది క్రిందికాదులు పుట్టు  
 చున్నది కాని అవి పుట్టింట్లా! కాదు బ్రహ్మసంపదైశ్వరము నీది  
 తము నీదికముగాదు పరివ్రతులైన ప్రాక్షములు ఈ క్రింది  
 వాక్యము లిట్టి భావమున వ్యక్తమిచ్చుచున్నది -

దాతాస్త ఏవ జగతి ౩౨ : వాదుజీవితాః

యే యవర్షేహా నాస్తే శేషాః జగన్మృతాః

మృత జీవితము గడుచువారే ఈ ప్రపంచమున వాస్తవముగ జన్మించినవారు మిలేయు జన్మరాశిత్యమునకు వలసిన సాధనలను చక్కగ అచరించి పునరావృత్తి లహిత కాళ్ళకు బ్రహ్మచరిని పొందినవారే నిజముగ పుట్టినవారు తక్కినవారు మానవులలో లెక్కింపబడవారు కాదు

కావున పుట్టిన ప్రతివారను తిరిగి జన్మబంధమున తొలగివ్రతున తప్పించుకొనటకు ఉపాయమేమో అలోచించవలసియున్నది అజ్ఞానమున్నచో కర్మతొలగదు కర్మ తొలగనిచో జన్మతొలగదు కావున అజ్ఞానము నిర్మూలమగుటయే జన్మకర్మల మొదల క్షయించుకొనుటకు ఏక ఉపాయము దేవాయాచ ఉపాధియందు నాశ్రియోక్తముగ వెలుగుచున్న అశ్మయ చక్రబ్రహ్మమును సాక్షాత్కరించుకొనుటయే జన్మబంధవినివృత్తయగుటకు చక్కని మార్గము కాబట్టి ఘనముత్తమగు వాడు విషయ సుఖములకై ప్రాశస్త్యాత్ ఆమరాయ నయియు మను వారి కొరకు వెచ్చించక వానికై పయిడి క్రిమిలేట కాదుల సామ్యమను బంధుక మానవత్వమును కాపాడుకొని మానవత్వగునుడి మాధవత్వమునకు ఎగ్రాగి స్వాతంత్ర్యమునై వర్తిచవలెను జీవితమున ఉత్తరాభిముఖునై చనవలెనేకాని దక్షిణాభిరమును కాదు ఉత్తరాయణమునై అనుసరించలేదు కాని దక్షిణాయ. ఎ నుకాదు

అనాదియగు న పారబ్రహ్మమున తగుల్కొని నానా  
యాశయములు అనుభవించుచున్నచున్నప్పుడు చక్షుశ్రవణాదు  
అనుభవములు భరించలేక కాంతికి నాత్మమేదియని  
అన్వేషించుకొనునది పెద్దల వాక్యమిది కాత్మమేయని  
మొదటి సందేహించి తిరణోపాయమును వెలికింపును.

కిం మూఢ ఇవ తిష్ఠామి ప్రేక్ష్యేఽహం కాత్మవత్సనైః ।

ఇంతకాలము నేనేల మూఢుడుగ వర్తించి కామ  
న రయిన పృథ్వియేని ఇతరులు బుద్ధి తెచ్చుకొని నన్ను  
పురుషుని బ్రహ్మమని అభిప్రాయించి ముక్తిహార్షము నన్ను  
మించుదును అని తలచి అధ్యాత్మహర్షమున ప్రవేశించును  
ఇదియే శ్రవణం ఉత్తరాయణము

అయినను అదిగా మార్గము ఉత్తరాయణ మనగా  
ఉత్తరమార్గము మార్గము ఉత్తరాయణమై పోవు  
కాలము మహాప్రస్థానముగ మహావేదముగ ఎంతయు  
చున్నది కనుకనే అదియను బ్రహ్మ గొప్ప పండుగను  
గొప్ప వేడుకను జరుపుకొనుచున్నది అదియే ముఖ్యమై  
పండుగ పండుగ లన్నిటిలో అది ముఖ్యమైవదిగా భావించి  
అదియే అదియే అదియే అదియే అదియే అదియే

అట్లే బ్రహ్మ ఎన్నడు ఆత్మమార్గమును ఆత్మమను  
ననుభవించును) వదిలిపెట్టి దీక్షామార్గమున పడు  
నది పోవుదు (నర్మమును అనుభవించుదు) అదియే

వారి జీవితములో శుభమువార్యము అదియే వారి జీవిత  
కాలమున పెద్ద పండుగ అట్టి పండుగను జరుపుకొనువారు  
భక్త్యశీల్యులు చరితార్థులు మహాకాత్మీకులు వారు క్రమక్రమ  
మంగ ఉత్సవమార్గమున పయనమైపోయి తీరవలె జీవిత భరమ  
అన్యమిగుల పరమాత్మను చేరుకొందురు

జీవిత క న స్థానములతోగూడి సద్గుణములను అవ  
లంబించుచు సత్పురితను కాపాడుకొనుచు, దైవ సహాయము  
అలవాటు చేసుకొనుచు ఉత్సవమార్గపయనము జీవితకాలమున  
ప్రమాణము అనన్తర సంస్కారములతో గూడి ముక్తిని  
అందించు తీరమైన చరిత్ర గలిగి అనుభవ పదము అక్షరము  
చుట అభోమాగ్ధ పయనము దక్షిణాయన ప్రయాణము  
ఉత్సవమార్గమున పోవువాడు కాంతి స్థాయిలను నోచుకొనుచు  
భగవత్కృపను పొందుచు జీవితమున పరమానంద మనుభ  
వించుచుండును అభోమాగ్ధమున జనువారు జీవితమున పలు  
విక్లంభములను గాంచుచుండును కాంతిస్థాయిలకు మాత్రమే పౌండ్రము  
గ్రంథిని ఇ కను గట్టిపెట్టుచుకొనుచు అంభమున చిక్కుకొని  
అకాలతీయము జీవితమును గడుపుచుండును అవస మరణ  
రూప సంపాద భక్తిముఖమిది విడిపోక వారు జహాకాలము  
దుఃఖముల పాలగుచుండును ముక్తికాలము చేరువకు చేరువే  
కామని భావించువారు అత్యున్నతమును పొందనివారు అంభ  
కార బంధురములో వడిపోవుదురని శ్రేణిభగవతి శుభ్రకాం  
ముగ జనులను హెచ్చరించుచున్నది.

అసూర్యా నామ తే రోకా

అందేన తమపాపృతాః

తాంస్తే ప్రేత్యాదిగచ్ఛన్తి

యే తే దాతృహస్తో జనాః (మూలాశ్లోకపద్యము)

కాంక్షి విజ్ఞులగువాడు అసూర్యాగ్రూపులై తీరితమార్గమున వారు నేయు ప్రతి అడుగున్ను ఆరిమాచి నేయును తాము చేయునది భర్తమూ అభర్తమూ అని యెరించుకొనుచు శాస్త్రమమృతమూ శాస్త్రమితిధమూ అని వికర్షించుకొనుచు తాను చేయు కార్యము ఓక్క ప్రాణి కైనను తీరవలెనునా అని అలోచించుకొనుచు నవ్యమార్గముననే భర్తమార్గముననే తీర్వమార్గముననే పోవుచుండ పఠెను ఎన్ని కష్టములు నుభవి చినను, ఎన్ని ప్రతిబంధకములను ఎదుర్కొనవలసి వచ్చినను ఆ తీర్వమార్గమును వదలరాదు

తీర్వం గచ్ఛన్తి పత్తస్థాః

అని శ్రీశృష్ణార్థగణానుకు తెలిసిన చందమున మహానీయులు ననా తీర్వమార్గమునే చేట్టుచుండును మేఘస్థుమేస్త్రీవలె వారు దివదివమునకు పైకి పోవుచుండును తీర్వతస్థాన మెరుగరించుచుండును ఉత్తమ ఫలములను పొందుచుండును. అట్లుగా కాదుతీర్వ మేస్త్రీవలె రోకరోకవకు



శివీంద్రియే స్వాయం శుభం అగ్రమూనియమ  
రాజచక్రస్య అగ్రం యమిదు అచోగతి జాలశుభం నమః

అగ్నిర్జ్యోతిః హే కుక్షః  
షణ్మాసా ఉత్తరాయణమ్

అని గీతాచార్యులు ఉత్తరాయణ మార్గము నచ్చూతా  
ల బసము నదాచార్యులు అగ్ని జ్యోతి వగలు  
వర్ణనముల వలె మహాప్రకాశవ త్తైజస ఆనందకరమని  
చిందియన్నారు కావున ప్రాచీనముల భక్తులు కృత  
కృత్యములు శ్రీంశివ పోత్రకావ మవభృష్టవంతులు చుట్ట  
గులు

పరిశ్రమిం మానవ శీలితమును బదియు బ్రహ్మస  
కనమనకు తగిన పోషితుని బొందియు రాజశీలితము  
ను ఇతర ప్రాణు లో నమానముగ శీలితమును అంభకాళ  
భువముగ గమివేయుట వాడియా! భగవంతుడు చక్కని  
పరకాళమును ప్రసాదించియున్నాడు ఈ అపకాళమును  
రదితునక ఈ ఆయోగ్య శీలితమును బూడిదిలో పోయక  
గావన వ్రుమును చరితాశ్రము చేయుచు జనులు ఊర్ధ్వమార్గ  
న సహ్యాగ్రమున నై పయోగమున వెయ్యేల ఉత్తరాయ  
మవ పయవనై పోవుచు బ్రహ్మసంహిత ముఖభరితవశు  
న సాళ కావాసలమునుండి ఉత్తరాయణమును దిగ్గ్రు  
గ తప్పించుకొనవ యును.

## ॥ సంసారమోచరణ్యము

భవముగా న నారవి క్లుప్త చాబులతో యాచిన  
 ఈ వివరణసారము ఎవ్వడు ప్రారంభమై యోగా శీఘ్ర  
 వక్ష్యామ్యమనుచున్నది ముడియంద ౪౫ కొనిన పుకగువలె కాట  
 చక్రమున గిరియి కిరుగుచు అంతులేని గాధల సమభవించు  
 చున్నాడు జనన మరణ రూపముగ మహాకాల ప్రవాహమున  
 చిక్కుకొని దుర్భర యాతనలను పడుచున్నాడు గాఢా  
 రణ్యమున చిక్కుచుడి అంధకారమున అంతులేనిచును దిక్కు  
 తోచక వారి తెలియక పరిత్రవించు చాటరావలె శీఘ్రము  
 ఈ సంసారాకణ్యమున అనాది కాలము నుండియు తిరు  
 గాడుచు దానినుండి బయటకు రాకయున్నాడు అతని కోడ  
 నియ పరిత్రవించుచు శ్రీ పసిష్ట మహర్షి శ్రీరామచంద్రమన  
 ! క్రింది విధముగ జోధించియున్నాడు

సా తీషణా వివిధ కంటక సంకటాంగీ  
 హేరాటవీ మవతహాగహవాని లోకే  
 ఆగత్య విర్జుతిమరిద్దవరావబోపై  
 రాసేత్యతే కుమమగుల్మకవాటికేన

మహాభయంకరమై అనేక సంకటములతోగూడి అంధ  
 కార అంతుంకరమై దట్టమై పెక్కు కంటక వృక్షములతో  
 గూడియున్నట్టి ఈ సంసారాకణ్యమునకుడి తీరపుడు అందుండి  
 తర్కించుకొను యత్నము చేయక, పైపెచ్చు సంపదోద్యాన

మనమలె అద్వానీని నేమించుచు అక్కడే పడియున్నాడు  
అహ! ఎంత అశ్చర్యము!

కాబట్టి సద్గతి ముఖము వేపుకు రస పరిమళిని చక్కగ  
తెలిసికొని బంధవమునుండి తప్పించుకొని విముక్తునిగుంటు  
ప్రయత్నించవలెను

తవారణ్య ప్రవిష్టస్య దిట్కో హత్రా వైచేతనః  
యేన నందర్శితః పశ్య తస్మై శ్రీ గురువే నమః

సంపాద గాఢారణ్యమున ప్రవేశించి దిట్కు తెలియక  
నానాకాథల నొందుదుంటి పాంథుడవను చాలి చూచి ఆనంద్య  
మునుండి వెలువలకు చేచ్చువట్టి ఏ సద్గతువు కలదో అట్టి  
గురుదేవుడను పరమస్వరము - అని గురుభ్యావమందు  
దెప్పుకొనుచుందురు.

అరణ్యమందు పెక్కు సూక్తుక అంతఃపుట నివసించు  
చున్నట్లు ఈ సంపాదారణ్యమందును కానీ శ్రోధాది మర్గం  
రూప నానావిధ వాసనలంతఃపుట, అనగా ర్థాత్మకమైన చతుర  
శాస్త్రము నివసించుచున్నాడు అందుండి ఎంత శ్రీమముగ  
తప్పించుకొనక మానభవకు అంత శ్రేయస్కరము తప్పించు  
కొనుట యివగా కాను కేవలము ఇంద్రియములు మెవన్న  
బుద్ధి అని ఇంతవలకు తలంకుకొనుచు వానితోను ప్రాచీనవిక  
ర్మకృతపదార్థములతోను కాదాత్మ్యము నొందుచున్నవాడు  
భగవదానకు గురువదేశమువ్వారా కాస్త్రోధ్యయనము

హృదయమును ముట్టించి వాటిని సజ్జితము చేయు  
నీ కాలముందును కావలయు చేపాపములు చిత్తమున  
కాశ్యపురము జనమగు రహితమునకు నన్నిధానము లన్ని  
యేయని భాగం నిర్వచించి అట్టి శ్రమమందు నిలవన కలి  
యించుటయే యగును.

ఇహిలంబు మూడు రోగగ్రస్తలవారు కలసి కామ  
బంధవనంబునుండియు ల విడుదలమగు తెలిసికొనక అగ్రగ్రం  
మంతువాత కొంపలు వారు అగ్రములు బంధవన ముఖ  
కాలమును వాగమధునించుచు మధ్యక కేవలములను గడుపుచు  
మంతురు. మరొకందరు కామ బంధవని మన్నామని  
తెలిసియు విడు గ్ర ప్రయత్నము చేయకయిండురు ఏడు  
కోడురులు. సైచారిత తె ఏడున్న నలసాక కురూకమునుండి  
కప్పించుకొనకలం నానాముఖముల ముఖధునించుచు  
యిండురు. ఇంకొకందరు కామ బంధవనంబునుండి  
తెలిసికొని బంధునిము గ్ర అధార్మికములు పాటలను  
శుండురు. ఏడు ముఖపురులు రెడి ప్రయత్నశిక్షయనుచే  
అధికకాలములోనే వారు బంధమునుండి కప్పించుకొని వాక్య  
శ్రమంబునును విచ్చిన్న మొదర్చిదేని అర్థగ్రామాభ్యుత్తు  
అధిక. కు తె తనకు కులె చురూకంద ముఖధునించుదురు.

కాంగ్రెస్ పార్టీ- 2000లో ఒక మహిళాగృహిణిని పోలీస్  
శిబిరమునందుకుని 2002లోనినందు మార్గమునమార్చి నంది  
రేల్వే స్టేషన్ 2002లోనినందు ఒక నందిరేల్వేను మార్చి

మృగముల గోలు భవార్యము నుండి తప్పించుకొనఁ  
బయి మా పురు రిట్టి గామి ఆ గిరి చవల క కాశ్యము న  
వినియించి వింజనము చేయరాక ఇచ్చటికి ప్రియోల్లా  
జన్మలో అర్హునించి అర్హునిక దానినించి బ భనుంచు  
గ గిరియించి ఇత ప మృతమును జూచేయరాదు  
తానవో ఈ జగత్త్రేమియో తన నిజస్వరూపమేదియో  
శ్రీధ్రుడుగ తెలియని చందలకును విషకాలము యెవల విరక్తి  
గలిగి కాశ్యరాకంబ ను చమిల తన అశ్విమును వింజిత  
గలిగియుండుటయే శత్రుకు చేయవలసిన పని. అశ్వాశ్వుము  
నాశనించుచో ఆశవిలో విష్కొనిన బాటసారివలె అంత  
లేని దుఃఖమును శత్రు ననుభవించవలసి యుండును కాబట్టి  
విజ్ఞానమునాకు తానెవడు విచారించుచున్నది పుష్కర్యామము  
కాబుయి నంటకారణ్యమేయనియు కంధవనము కాబుయి  
భీకరనాంబరారాశి యనియు శ్రీధ్రుడుగ నుండి దేవత్యుని  
మానమును మారకరించి విషయభోగములయెవల ఆనన్ది  
త్యునుండునైది అశ్వునమును ఇతని సహారాలగ్యమును  
చాచివేయవలెను నేని కాంక్షియుండు లోచియుండువలెను  
శత్రుకు కాంతి యెవడు సాధ్యమెవడు ! ఆ మోడించే తీ  
తమై నెందు అశ్వుయిండు స్థిరత్వమును ఇమిగవుడే శత్రువేత  
వర్తమాన్య కాంతి లభించును. కావున అట్టి అశ్వునమును  
త్పరీక్షకుగ సహించింది ఈ సహార ఫోరాలగ్యమునుండి  
విముక్తినింజయింబై శ్రీవరద కృషి సలవుట ప్రతి శని

యొక్కయు ప్రథమ కర్తవ్యమై యున్నది అపారమైత ఈ  
నంపార నమూనమున బడి గిరిల తన్నుకొనుచు నానాయక  
పల నొందుచు అందే కాలక్షేపము చేయదులమట పాడికాదు.  
ఆ మనోనమ్మదమునుండి బయటపడవలెను

## 7 సంపార సాగరము

నమూనమధ్యమున నున్నవానికి ఎటు చూచినను అగార  
బలమే కావలెనుచును దిక్కుతోడును ఎటు పోవలెనో అంత  
వట్టును మృదయమున భరింపంబును. అట్లే ఈనంపార  
నమూనమున్న సామాన్య జనులకు అగారమై అపారసా  
వారమై భయభక్తమై కర్మమొనర్చును. పుట్టిసవాడు గిట్టు  
చున్నాడు గట్టిసవాడు తిరిగి పుట్టుచున్నాడు ఈ జనక  
మరణ రూప ప్రవాహమున తీవుడు వీనాడు తగుల్కొనో  
గాని కోట్లకొలది జన్మలనుండి ఆ విషముగ పరిశ్రమించుచునే  
యున్నాడు అర్థాభిమతి తప్పింది, చేయక నొసరికక్షింపు  
చేదా! అని ముముక్షువులు ప్రార్థన చేయుచున్నారు

నంపార సాగర వికారి కరాళకామ  
నత్రగ్రహగ్రవవ విగ్రహ విగ్రహస్య  
మగ్నస్య రాగరసదూర్మివిపిడితస్య  
లక్ష్మివృషింహ మమ దేహి కరావలంబమ్

## బ్రాహ్మిని న నైభవము

ఓ పరమాత్మా ! లక్ష్మీపరసింహా ! సంసారమను  
ముద్రనుంచి చిక్కువడి యున్నాను అతిభయంకర  
మమను మొనరిచే బ్రుంగినేయలకుచున్నాను. విషయ  
ను శరటముల మధ్య నీడితమైన జేహము కలవాడనై  
ను దయతో నీ చేయూతినిచ్చి ఈ తాగధ నముద్ర  
నీ పన్ను లేవదీసి దరికి జేర్చుము ! ఇదియే ముముక్షువు  
హృదయభావ్యక విజ్ఞప్తి

నముద్రమునంది నానాబాధల నొందుచు తీక్ష్ణి  
ని పోవుచుండువారికి నానె యట్లు ఆశ్వాసమును  
గో అట్లే సంసారసాగర నిమజ్జితులకు భగవత్పాద  
ల ఆశ్రయము పరమ శైశ్వమును పరమాత్మాన  
గలగజేయును భగ జేహకారితేదు భగవత్పరణా  
సంసారబాధానివారిని దైవాశ్రయమే సర్వముఖ  
క జేహము శ్రీ వేంకటేశ్వర మువభారమునందు -

## సంసారసాగర నముద్రైక నేత్రో

అను వాక్యము గలదు న సారనముద్రమున మును  
ముద్రవారిని దరికిజేర్చుటయందు ఓపవంటి ఓ ప్రధానా !  
మిస్కారము - అది ఆ వాక్యముయొక్క అర్థము.  
నందు కొట్టుమిట్టాడుచుండువాని సద్వస్తునగు అత్మ  
ఆశ్రయమే ఏకైక తరణ్యము తమిప్పునందు నానా  
నొందుచుండువాని శోక్తినిర్మయమగు పరమాత్మయే

9 మృత్యురూపముగ సంపారమున పరిభ్రమించుచు  
 వచ్చుచు దువానిని అమృతస్వరూపముగ పరిభ్రమింపజేయుము  
 సంసార దుఃఖ పరివర్జితముగ శిష్యుడు  
 ములను భరింపలేక వానిమంది కర్పించుకొనుటకై  
 తెలివితేలి విరజిల్లుచుండునంతలో నిట్లు ప్రశ్నించు

అపార సంపార నమద్రమద్యే  
 పశ్యంతో మే శరణం కిమప్తి  
 గురో కృపాళో కృపయాపదైతత్ —

గురుదేవా! ఆ ద్రక్షాంపరాయణ! అపారముగ ఈ  
 సమద్రమున మునుకలిడుచు వానావాభల నొందు  
 నాకు శరణ్యమేమియో దయతో తెలియింపు —  
 ఆయా ద్రవనాదమును పరిప్రశ్నను ఆలకించి అనుభూతి  
 లుడుగు గురుదేవుని ప్రకారముగ నమాధాన  
 పంచునాడు

విశ్వక పాదాంబుజ దీర్ఘవౌతా

నాయనా! ఈ అపార సంసార పారావారమును  
 ను పరమాత్మయొక్క పాదపద్మములను పెద్ద నావను  
 యందు అదియెక్కడయో నిన్ను గట్టిక్కిరింపగలదు  
 గురుదేవుని ప్రత్యేక కృపము అత్యంత నమోపేదముగ  
 భగవదాశ్రయము నమస్త దుఃఖములను తొగొట్టి



అశ్వత్థామంశైశ్వరముగి శత్రుని ఈ భవాంశోధిబదిరి ముఖ  
కామును నుండి కాశ్వత్థామంగ తొలగించివేయగల శక్తిసామి  
ర్యములు గలిగియున్నది

భవశిలధి మగాధం దుప్తరం నిస్తరేయం  
కథమహమితి దేతో మాన్యగా కాశరత్వమ్  
వరసిశర్మదేవే కావశీ తక్తిరేకా  
వరకథిది విషజ్ఞా తారయన్యత్వవశ్యమ్

ఓ మనస్సా! అవనమరణహం నంసారసముద్రమంత  
శక్తిసామి ఈ అగాధమునుండి చెల్లు రతింపగలనాయన  
ముఖంబును కమలస్త్రీకుమర శ్రీశ్వత్థామహాత్మను కరణ  
బాంది శక్తితో భ్యానించుటయే నీకు తరణోపాయము. అట్టి  
విషక్తియే నిన్ను సంసారసాగరమునుండి అశ్వత్థామ దాటిం  
చును — అని ఒక శక్తిభాషాని అన మనస్సాను సంశోధించి  
యింతు ఈ సంశర్మమంత గమనింపఁగివది భాగవతశాస  
నని శ్రీ కుశమహర్షియు సంసార సాగర తరణోపాయమును  
ఈ శ్రీది విధముగ సూచించెను—

సంసారవింధ మతిదుప్తర ముత్తిరీశో  
ర్వాన్యః శ్లవోతగవతః పురుషోత్తమన్యః  
తీలాకతారనవిషేషః సుప్తశేః  
పుంశో భవేద్వివిధ దుఃఖరవాధికన్యః

(భాగవతం 12 & 40)

పెళ్ళి- ముఖములకు లలవాల్మొవట్టియు తొలుపును  
 కట్టసార్వజ్ఞులవట్టియు షడ్రంసారబలధిని తరించిరీయింబును  
 పురుషోత్తములైన భగవంతునియొక్క- లీలలను ప్రేమా  
 యొనర్చుటయు భగవద్విద్యకథామృతమును గ్రోలుటయు  
 భగవత్తత్త్వమును మననము చేయుటయు తప్ప విధియొక  
 దిచాచుటయియును లేదు

కాబట్టి జననమరిగిపోవు ఈ నరసార ముఖోదధి  
 యందు బడి కామాది బలవరములచే బాధింపబడుచు  
 రాగద్వేషాది తర గములచే గొట్టబడుచు లెళ్ళ- నిలవఁజేసి  
 కాంతిమఖములను నోచుకొనలేదు జీవులు, కావశ్యశృంగారము  
 లందు వెలుగొందుచున్నట్టియు మంచోకములనును నెడ  
 జగత్ప్రపంచు సాక్షియై చెన్నొందుచున్నట్టియు పరమాత్మ  
 నాకొలుచి జను భ్యాస విచారణాదులవ్వరా శక్తిభూత  
 నైరాగ్యాదులవ్వరా ల దేవదేవుని సాక్షాత్కరించుకొ  
 నుపార నమ్రదమును దెన్నగ జాటియైచి బంధములనులై  
 ముక్తార్థ పరానందమును బ్రహ్మచందమును ఈ జీవరసు  
 నుచే పొందుటను యిత్సాహము కాచుచున్నది నెఱవేరుచు  
 పరిత్రమగ గుణవచనెను సావమును దరిచేర్యరాని సా  
 కార్యములచే ఏనాటికైనను ముఖమును అనుభవించు  
 యుండును అది విశ్వకారము

ఏ ప్రభుత్వమైనను తన పరిపాలన యొక్క జరుగుటకై  
 కొన్ని కావసములను ఏర్పఱచును ఆ కారవములను ఆ

గణ్యముగనే ప్రపంచమును పరిపాలించుచున్నాడు. కాని ధిరిందినవారికి కలిపి కాస్త్రము లిచ్చి తీరును అధినేత శిక్షాశ్రుతి పడుననించి విధించు శిక్షను అతడు పాల్పడవలయును. కాని తప్పించుకొనుటకు దీలులేదు.

అట్లే విశ్వప్రభుత్వమునందును కొన్ని నియమములు కానవచ్చును కలవు అవి చంపకానములు అప్రతిహతములు వానిని తిడుతున్నాడు ఆ నియమములను అందఱును బద్ధులు కావలసివచ్చే వానిని వ్యతిరేకముగ నడువనలవికాదు తన నంభరించుమున్న భూమిని త్రవ్వకును ముందుగానే ఊహించుకొనినై వానిని త్రవ్వించు విధమునకొనుట శ్రీమృతము

పాపమునకు ఫలితము దుఃఖము

వృణ్యమునకు ఫలితము మృత్యుము

జ్ఞానమునకు ఫలితము మోక్షము

ఈ మూడును విశ్వప్రభుత్వమునందలి కానములు అవి నై పరిపూర్ణములు జాతి, జాతి కల లింగ వివక్షత అలక్షణలేదు ఎవరైనను ఆయా శ్రమించి ఆయా ఫలితమును లభ్యక పొందెడివి తీరుదును.

అట్లే ప్రకృతిలోను కొన్ని నియమములు కల దృష్టాంతమునకు భూమికి లక్షణము (Law of gravitation) అందు తత్ఫలితముగ ఏ వస్తువైనను కాలమితుమైన

పైనుండి క్రిందకు పడిరియను. భూమి ఆవేస్త్రపును తనవైపును ఆకర్షించుకొనును. ఈ క్రాంతము ప్రకృతియందు అయిదు అనుమలుచున్నందువలననే విమానములు నూలిపోవుచున్నది. చివరలు ముగిసిపోవుచున్నది. కాలు బారినవారు క్రిందపడుచున్నారు. బాదిలో బొత్తిప క్రిందకు పోవుచున్నది. నేను కనికరి లో రాజుగాను తన నేతదీచిననుండి క్రిందకు దిగుచు కాలు బారి క్రిందపడి కాళ్ళు విరుగగొట్టుకొని తనయట్లు చేరిన వారిలో నేను చేకూరకంతటిని రాజువై నా నా కాళ్ళు విరిగినట్లే ఆని పలికొనడు. రాజైతను సామాన్యులైతను జూచినట్లే ఆకర్షణ క్రియను నియమ మున్నంతవఱకు కాలు బారిభ్రష్ట క్రిందపడక తప్పదు. బాధ అనుభవించక తప్పదు.

వీక్షిస్తూచున్నారా నేలకు దిగి అలగ్నములో లోకత్యయింకా మెగలో వచ్చిన వాడును నైతను కర్మకర్మ ఫలితముగ కష్టమును బ్రహ్మింపమైన నర్ప బుర్రని కలగలైచి జీవితమును అంది మొనర్చెను. అతడు మహారాజు కలందిగాని అర్థముని మునుమును భావి విగాని క్రాంత బలదిన వనరిచ్చెడివా. నేను ఫలితము తప్పక ఆతననుభవించునది వచ్చినది అట్లే బారి బారి చుప్పుకొనుటకు ఫలితమును ఇయ్యతి విశ్వపథకృత్య సంపదాన రీత్యా ప్రబావము-బారు గొప్పవారైతను సామాన్యులైతను భూమిపై నుండి దిగవారైతను పండితులైతను పాదుకలైతన తప్పక అనుభవించవలసిందే ఈ నర్మమును గుర్తించి యను

తను తను కీర్తిముఖము పాపమును ఏమాత్రము జే  
 నీయక బహుగాగిరూపలై వెలగవలెను గలిగిన  
 మును పుణ్యకార్యములద్వారా మోక్షము మొనర్చునే  
 మును కళింకరహితము నొనర్చుకొనవలెను పాప ఘో  
 రుల పరకరాధలనుగూర్చి బాగుగ యోచించుకొని దు  
 ర్మములకు ఏ మాత్రము కావీయక వర్జిత జీవితమును  
 గుఱుమును పశ్చిమ్యహారాజ తమవరి ఏకాంత ప్రహృషం  
 జీవితమును సంస్కరించుకొని తమకున్న ఆల్పజీవితకాల  
 భాగవతకథా న శ్రవణముద్వారా వర్జితపంతు మొనరి  
 కమృతయ్యెను

వై జగత్తుక కానకములకు ఎవరును భిక్షరించరు  
 లోకములో ఎట్లెవల ముఖము కా వదించుచున్నది  
 వారు గ్రుడ్డివారు అధిటివారు అంగవికలులు ముఠలో  
 ధుండ్రులు, దీనులు భవమును గోల్పోయివారు బం  
 దులు గోల్పోయివారు దీర్ఘరోగములచే రాశింబ  
 యమయూతప నొందుతారు ఈ ప్రకారముగ ఎందఱో  
 బాధలను అనుభవించుచున్నారీ ఈ బాధలకు కారకుడు  
 మరుచుకాదు ఏనాడో జీవ్రుడు తానుచేసిన దారా  
 కర్మకు పాపభూయిష్టమైన క్రియలకు విశ్వకానకరీత్యా  
 మును అనుభవించుచున్నాడు అంతేగానే ఈ విషయం  
 ఒకరిని గురించిన లాభములేదు వెను మార్గమున బదు  
 లుక తుపవ్యక్త తాను గురించుకొని యక విచారం అట్టి

మార్గమున జాగ్రత్త జననమున అపరాధమునకు వచ్చి తా  
చరణమునకు నై వాక్యమునకునా జనితమును అనంత  
మయునుగ నొనర్చుకొనుట తీర్థమును తన ముక్తిచరణము  
తన్ను కాపాడును అంధవిశ్వాసుల అవధును తన్ను తీర్చి  
జాలను అంధవిశ్వాసుల కలయిక వికృతములో కలిసి  
కొను జనులవంటివే యగును

తీర్థయాత్రలు చేయువారు త్రోవలో అడుగులు కొన్ని  
తుడిచి వీర్యాలుచేయకొని వికటిరంజు లోకము అడుగు  
విశ్రమించి మరల తమ యాత్రను కొనసాగించుచును చాలిలో  
వీలైన భర్తృప్రకములు తటస్థమడిగవో అన్యతములందు వికటి  
రంజు గతులు తీసికొని బానిలో తమ సాక్షుగ్నిని ఉంచుకొని,  
తీర్థలో చూడవలసిన విశేషవస్తువులను చూచి మరల మరు  
నైన పోవుచును. ఒక్కొక్క ప్రకములో చాల గతులందును  
ఎక్కడెక్కడినుండియో మూర్తిములువచ్చి అడుగు చేతులు  
దుడు భిన్నభిన్న సాంకములవారు భిన్నభిన్న భాషలు  
మాట్లాడువారు భిన్నభిన్న సంస్కృతులు కలవారు, వివిధ  
అభ్యాసవిధానములు కలిగియున్నవారు అచటికి వచ్చి మున్న  
రము మళలవ్రక్షలు వేసికొనియెడి వారివారి జుబుబులు  
తెలియజేసికొనుచు, ఇల్లు వాటి గోత్రములను గూర్చి  
మాట్లాడుకొనుచు స్నేహితులుగ మిత్రులుగ అంధులుగ  
లభ్యులుగ ఒకే ఇంటివారుగ వ్యవహరించుకొనుచు భిన్న  
భూభక్తల లేవగనే ఎవరివారిక వారు పోవుచునుండును వారి

సంభాషణలందు మైత్రిప్రకృత్యుపసాదము మునుక్యము గోచరిం  
చదు. స్నేహము పెల్లడియైనను రాగము గోచరింపదు.

ఇంటిలోని కుటుంబ సభ్యుల కలయికయు ఇటువంటిదే  
యగును. భార్య భర్త తల్లి తండ్రి మహాత్తై కుమా  
రుడు కొడుకు అల్లుడు మనుమలు అవ్వ రాక —  
వీరందఱు ఒక భర్తృత్వములో కలిసికొని యాత్మికబృందము  
వంటివారే యగుదురు. వీలయినచో స్వగ్రములోనివారు ఎంత  
ఆహ్లాదముతో మిలిమిమి ఒకటి రెండు రోజులలో అంతము  
మెలపుచున్నారని భోవుడును ఒకటి రాజీశ్వరమునకు  
భోవుడు మిలియొకడు కాశీష్వరమునకు పయనమగును.  
స్వగ్రములో కలిసికొనుటకు పూర్వము అశిష్యులలో చిరజీవులలో  
ఒకరి మరణయము మిలియొకరికి లేనదేను స్వగ్రములో గడి  
పిన రెండు రోజులు భాయా భాయా అని ఎంతయో క్రితితో  
వ్యవహరించుదురు. కాని మిలువవాడు తీవ్రయమే వారు ఒకరి  
కొకడు చేరై భోవుడును ఇంటిలోని కుటుంబ సభ్యులయొక్క  
కలయిక కూడి నీవలం అట్టికే అయియున్నది పూర్వజన్మలో  
భార్య యెవరో భర్త యెవరో తండ్రి యెవరో మహాయ  
యెవరో జ్ఞానానుబంధముచే ఒకటి రెండు చేయకొని కర్మ  
క్షయముకాగా నీ ఎవరివారి వారికీ మునుపటి జన్మలో ఎవకు  
ఎక్కువ వ్రట్టుదురో భగవంతుని యెవక! స్వగ్రములో ఇరుల  
కలయిక ఒకటి రెండు రోజులు ఇంటిలో కుటుంబీకుల కలయిక  
ఒకటి రెండు దశాబ్దములు. ఇంతియో భేదము.

శుక్రమలో కలిగిపోయినవాడు ఎంత యన్నిహితులైనా  
అశివను వారించుచు మునుక్ష్మము ఏకాగ్రచితుడగు కాశ  
ను అది సేయించుటలననే వారు ఒకరినొకరు విడిపోవు  
దర్శమున పరికావమును వ్యక్తము చేయవలయును ఇంటి  
ని వ్యవహారము అట్లుగాను వారు తన్న కొనికొనియు  
దుర్మహాశముచే పరస్పరము బంధించుకొని తిక్కలికముగ  
బోవుకొనియున పరమ మఖియను బయలుదేరుచును శుక్ర  
లో ఎంతకాలమున్నను ఒకరినొకరు విడిపోవుట ఖాయము  
నీ గృహములందు బంధువులున్ను కాలక్రమమున  
కాలు నొందుట తథ్యమని యెఱిగిన విజ్ఞుడు వారితో  
వహించునపుడు రాగముచే బంధింపబడక మునుక్ష్మమునకు  
వీయక ఇది చూడ్డాకృతి ముచ్చట యని మునస్సునందు  
నించుకొని వారితో కలిసి యెఱిగి తిరుగుచుండును లోక  
వహార మానరించియు గృహస్థ భవ్యములను నెరవేర్చు  
చింతనను పరస్పర శ్రేయోనురాగములు గలిగియున్నప్పటి  
వీరు నను ఎల్లకాలము ఈ భారతదేశ నంబంధము  
గియుండుకొనియు అని మనమున నిర్ణయించుకొని కాదు  
తనై నీతినియుత్రవలె నిర్లభముగ, తటస్థముగ నిర్మలగ  
గ వర్తించుచుండును

మనశ్శ్రేయమున సంక్రాంతము ప్రారంభము కానున్న  
వీయమున అర్జునుడు ప్రతిపక్ష పైనికులను ఒక్కసారి  
గొది విడదలచు నా మటుంగ నభ్యులే వీరందఱు వా



వాలే అని జీవించున భావించుకొని స్వజనం స్వజనం  
 కలవలమందు యుద్ధమునకు స్వస్తి చెప్పి దలచుకొనినవ  
 గురువర్ణమున శ్రీకృష్ణపరమాత్మ లోధించిన దివ్యతత్త్వ  
 మునుముఖులు ప్లప్తియందుంచుకొనవలయున్నది -  
 అర్జునా! ఎవరు నావాడు ఎవరు నీవాడు! ఎంతకా  
 వీరితో సంబంధము! నాకరహితమును అత్యున్నత  
 నిజార్థరూపమైయుండు ముఖ్య భౌతిక రూపములే కా  
 యెందుట వెట్టికదా! అర్జునా! వ్యవహారము చేయుచు  
 కాని కనుక్కొనరాదు బంధుత్వంతో పరిజనుతుతో  
 లతో నింగవచ్చును కాని మనుజులము కరిగియుండు

(Not renunciation of action  
 But renunciation in action)

కర్మ త్యాగముకాదు కావలసినది కర్మయ్యునిది /  
 త్యాగము కర్మ యుండని కర్తవ్యత్యాగము కర్మయ్య  
 మంగత్యాగము కర్మలను నిర్మంగమంగ లభించుటయే క  
 త్తని కర్తవ్యము అని గీతాచార్యులు ఉద్ఘోషించెను

కాబట్టి వారి వారి గృహశ్రమములను ఆదంగ  
 సోపానమునకు జనులు కర్తవ్యభావన వీరితోమందున  
 సుకమింటి యాత్రికులవలె మునుక్యరహితమై కీషం  
 గమవుట ఉత్తమము.

యాత్రా సమాపతంగ సమా సరాజాం

కేత్ర మిత్ర వ్యవహారమాయా

మనఃకలయెక్క- ఈ భాగ్యా బంధు నిష్కల వ్యవ  
హార యాత్రాచర్యముల కలయిక వంటిది యగును అని  
నామము లివలె నైతాగ్యానుభూతిని గురువక్ష్యులగు పరీక్ష  
్యులగులకు తెలియజేయు సంకల్పమున పరికియించెను

కాబట్టి గృహము స్మరణముతో లోలిపడెనుగదా  
ఈవారుల కలయిక యోగముల క్షుద్రక నమోనామమును  
లిపిదేయనియు నిశ్చయించుకొని భౌతికదేహములకు నమస్క  
రక దేహములన్నిటియందును ఆనందముతోనై వెలుగుచున్న  
స్వత ఆత్మజ్యోతిని అక్షయించి అదియే కానని అదియే  
బంధునితాదుల యితార్థ స్వరూపమని తెన్నగ భావించు  
చును జీవితమును ఆకంపముయందుగ నొనర్చుకొనవలయును.

యోగిప్రభులుగాని తదితరులుగాని స్మరణములలో దీర్ఘ  
యు తీంద్రులగు వెంట మోహు దిగములైన పిచ్చులు  
మలకు సాగవంతుడును సొంత ఇంటిలో తింతులగున  
వయలలో తింతులకు వీలునకదా ఈ ప్రపంచ మొక  
మీను వంటిది ప్రాణులు వచ్చుచున్నవి పోవుచున్నవి.  
అది పుట్టుచున్నాడు మరణించుచున్నాడు ఎల్లకాలము  
ప్రపంచమును అంటిపెట్టుకొని యుండుతా నెవరునులేదు

యేషాం విశాళపతి నామిత్  
యైర్మృత్యం భవనత్రయమ్  
తేషాం తేషాం చిరేక్షావ  
నమం తవ్యమదం గతా

అని యోగశాస్త్రమున ఒకానొక విశ్వాధ్యక్షుడు పరిశివవాకి  
ములు ఈ సంవత్సరమున కేర్పొనదగి యున్నది తమకు పా-  
కము కలుగకు త ఎవరు పరములను కొరకొనినో మూ-  
లొకములను ఎవరు నిరాటంకముగ పరిపాలించినో ఆర్థి ము-  
డుములుకూడ కాలచక్రమున బడి నలిగిపోయి యాడిదల  
కలిసిపోయిరి — అని ఆ విశ్వాధ్యక్షుడు పలికిన నా సవము-  
డు ప్రపంచములో స్థగివాన కేర్పరచుకొనవలసినదని  
లేన తలచుట

ప్రయాణ, పాంశువద్భూపాః

కా దృతిర్మమ శీవితే

నా కాకులు దుత్తాతలు మహారాజులై భూమిని మ-  
చాలించి యున్నప్పటికిని గాలిచే భూశీవలై కారణము  
కాలమును దృఢపరచుకొనుటయును కష్టమైపోయిరి  
నా శీవితము ఒకతెక్కా — అని బుర్రుమహారాజు తన  
కాకు విరక్తినిచెప్పినను మందభూతములగు వృద్ధులెల్లా  
బాధురాకాశముల యొక్క సమ్మేళనముచే నీర్పదిన ఈ  
మీద జీవము ఏనాటికైనను తిరిగి ఆ మంచుహోళాళు-  
లందు నిలనై పోవలసివచ్చే కార్యమగు ఘటము కాలమై  
మృత్తికయందు ఎప్పటికైనను విలయము కావలసివచ్చే కొ-  
ప్రాలులు దృఢాయుర్దాయము కలిగియుండును మఱికొ-  
డిర్పకాలము శీవించును కాని వృద్ధుల ప్రాణి ఏనాటికైన  
స్మృత మామదు కాతన్య ఏ ప్రాణో మృత్యుః — అని గి

కాదును అట్లేననుకున్నాడు. కాబట్టి ఈ ప్రపంచము ఒక కాత్మాలిక బాహ్యభూమి కాని కాత్మిక భూమి కాదు. స్వప్నమగుచున్నది. వాస్తవముగ ఇది యొక భర్తృ బ్రహ్మ యగును.

మోసపురి అయినదిమితి మారు వర్తనములని కాత్మములందు తెలుపబడి యున్నప్పటికిని అసంకరాంశమునందు అనియొక రెవ్వరూ కాదు యగును. అసంకరానాశాని యందు సూక్ష్మంజ్ఞ ఒక్క మనశుల్యమే కాగలదు. కనుకనే భర్తృహరి తన మహిమమునందు ఈ ప్రకారముగ నెక్కిని యుండెను.

క్షణం బాలో భూత్వా క్షణమపి యవా కామరసితః

క్షణం విత్తైరీ నః క్షణమపి త సంపూర్ణవిభవః

బిరాజీరైరేర్నన ఇవ వలీనుజ్జిత తనుః

వరః సంసారా నై వికతి యమధానీ యవనికాన్

అట్లుగా కలహమునకు నాటకమునందు యనుభూతమునకు మనశుల్యము బాలుడుగను మనశుల్యము భోగగుణములై వ యువకుడుగను మనశుల్యము దర్శియుడుగను, మనశుల్యము మహాభయభంజకుడుగను మనశుల్యము వృద్ధుడుగను పరించి యెవడు యువలోకమున తెరచుకుంటున్న పోవుచున్నాడు.

చేరితము బుష్పము (నీటి బుష్గ) వంటిదనియ  
తల్లిని తానద్యము (వెలుపు వంటిది) అనియు చెప్పలు కా  
ములందు వర్షానంతరమున్నాడు రైయలో ప్రయాణ  
చేయువాడు ఎల్లకాలము రై బుష్పమొకటినివసించుటకు ఏ  
లేడు వారివారి స్వస్థులు రాగానే దిగిపోవలసివచ్చి అ  
ఏ ప్రాంతము ఈ ప్రపంచమున దీర్ఘకాలము కొనసాగుట  
వీలులేదు కాబట్టి మానవుడు అతి స్వల్పమగు ఈ అయి  
యమును పాతమార్గమున బ్రవర్తించి విద్యాగమము గ్రహి  
స్తానము ప్రాతః కీర విద్యాగమం అని శ్రీశ్రీశ్రీశ్రీశ్రీ  
మకు నీతయందు వదిలిన చందమున అభ్యాసమున సాధన  
కీర విద్యాగమమునకు పూర్వమే పూర్తిచేయవలయు  
అయితే దేవవిద్యాగ మెప్పుడు సంభవించునో ఎవరికిని  
యెవని కాబట్టి సాధ్యమైనంత ద్వారలోనే అనగా మా  
యావకకాలములంత సాధనము పూర్తి చేసికొన  
తగ్గవలయు

ఈ ప్రపంచ యొక భక్త్య క్రతువు వంటిదనియు ఎప్పు  
కాల మింకను దిండుటకు అవకాశము వేరనియు విశ్వాసమున  
రాదుగ నిశ్చయించుకొని భగవంతుని చేతులకు వలసిన సా  
మనవర్తిని ఇయిటనే అతి శీఘ్రముగ సంపాదించుకొని  
కృత్యము కావలయును.

ఇందు కేరీగ నున్నపుడే దానిని వంటియేదవలె  
(Strike the iron when it is hot) చల్లబడిన :

పండుటకు సాధ్యమైనది అట్లే మానవజీవితము అంతముగాక పూర్వమే అర్థమైనది వై సహజాత్మకమునకు వినియోగించవలెను. భవరోగమును బాధ్యకౌసలమును ఇద్విధముగ న పర వ్యాధిః చికిత్స ఎ త శీఘ్రముగ గాఢయకొనవలెన అంత శ్రమమును ఇది యొక దీర్ఘవ్యాధి దీనిని త్వరలో అంతమొందించవలెను

ఒక డివిలో ఒకానొక వ్యక్తిః బలము నేరముగా అరచు నమోచమున గల ఒక అనుభవతిః తనకి కాళ్ళకుగాలితో తన రోగమునుకూర్చి విన్నవించి కొవడమునకై అభ్యర్థి చెను కాళ్ళకుగాలి ఏయిందీ! ఈ రోగము మిశ్ర నవత్సరమునకు ఎన్ని వర్షాయములు వచ్చును! అని అతనిని ప్రశ్నింపఁ గెంతే న మహర్షి అని అతడు జవాబిచ్చెను ఆపప్పుడు కాళ్ళకు గాని నరేశాని ఆ రోగము వచ్చినపుడు ఎంతోభరించును! అని తిరిగి ప్రశ్నింపగా అతడు వెల బంతునని అతడు ప్రత్యక్షత నొచ్చెను దీని అర్థము నవత్సరము పోదుగునా అతనికి బలము తీరదుననియే.

ఆ ప్రకారమే మానవునకు ఒక దీర్ఘరోగము వల్ల గలించినది అది పై న తెలివిన బలుబాధా వలె నవత్సరము పోదుగుననే కాక ప్రతిపన్నాభ్యా నంటుననునీ యుండును. అంతియేకాదు. అజాగ్రత్తగా మహ్నచో జ్వర బ్యాంధరము నేర్పరి బాధించుచుండును. నా శీఘ్రము వ్యాధిలేదు. చక్కటి

అశోకమున్నది బాళ్ళకుగాని మాడ అశోకమునుగూరి  
 నట్టికెద ఇచ్చినారు అని యెవరైన అనినచో మహానయ  
 మారు పుట్టుటయే లోకము దేహమును భరించుట  
 లోకము బహవ మరణ రూపమైన ఈ సంసార శుక్రముల  
 ఈ కాలశుక్రములో ఈ కర్మశుక్రములో తగుల్కొనుట  
 లోకము అని వారికి సమాధానము చెప్పవలసియుండు  
 ఈ వ్యాధి నేలే భవలోకము భవ అనగా ఉండుట  
 పుట్టుట, కేరమునో ఉండుట, లేక కేరమును భరి  
 పుట్టుట భవలోకము లేక సంసార లోకము అనబడును.

కోట్లకొలది జన్మలనుండియు రూపపునకు దేహధారి  
 కొనసాగుచు వచ్చుచున్నందున దీని దీర్ఘలోకమని చెప్ప  
 నుచున్నారు.

కో దీర్ఘలోకో భవ ఏవ పాథో

కి మౌషరం తస్య విధాన ఏవ

అన్నిటికీ పె దీర్ఘమైన లోక మేది? అను ప్రశ్నకు నంది  
 లోకము, భవలోకము అనియు వానికి మందు ఏది? e  
 ప్రశ్నకు తత్త్వవిధానమే — అనియు శ్రీ శంకరా  
 వ్యాఖ్యలు ప్రస్తుత త్తర మొన గియున్నాడు అనాదికాల  
 నుండియు ఈ జన్మచరణం ఈ కర్మచరణం కొనసాగి  
 వచ్చుచున్నందువలన దీనికి దీర్ఘలోక మని పేరు వచ్చి  
 సామాన్యముగ కేరమునకు వచ్చు లోకము కొద్దిగంట

గాని కొదిరోజులు గాని కొద్ది మూలములుగాని ఈ ఉప  
 తదియి అది తొలగిపోవును లేక ఇతరులు పెద్ద రోగములతో  
 లేరే మును తు వివక్షను ఈ ఉప తదియి కలెయిగములతో రోగ  
 కలెయిగములను గాని ఇవిగములు అనగా ఏ రోగములు మును  
 వేదములకును లేయి మును ఇవి ఉన్నయి రాత్నాదిక  
 ముని రోగములు గాని ఈ ఇవరోగములతో లేరే ము  
 తది ఉగాక పోవుగాక నీది తెచ్చుని నా చెప్పించున  
 యింతును. ఎంతయియు వేద ! అత్యుత్తమము పొందవల  
 వలక న్యాయము పాత్రాత్నాదు మును తదియి వలకు  
 కాదు వేదము కాదు అత్యుత్తమము తెలియవలకు క  
 అత్యుత్తమము అగ్రము మునుగములు ఇవరోగములు అంత  
 తదియి కావ్యములము పరమానంద ప్రాప్తి బంధ  
 నిముక్తి చేయిగలదు.

రోగము వచ్చినవా యెవరు కొందరును సేవింపు  
 మానకు ఏండువగా ముఖమును ఎవరును అత్యుత్తమము  
 వచ్చినతో తొలగింపును తదియి అత్యుత్తమము కాదు బంధమున  
 తదియి యున్నాదియి అనవలకు మును దాద న సాత  
 వ్యాదిచే కావ్యమును పుచ్చియు వేద మును బంధముల  
 మును దాదమున్నాదియి తెలియి ప్రతిమానమును  
 అ యెవరుగి లిచ్చి ఇతరులకు సేవకయి మును వ  
 వలకుయింతును ఇంతవలకు ఎంతటి తల్లుల గుచ్చునందో  
 అర్థించి యున్నాదియి ఎంత తల్లుల పాలు క్రాగి



మనము జనులు గుర్రెరిం మనల యర్హతకమునందు చక  
 పరిమలాగున ప్రయత్నించుట విజ్ఞానగు మానవ్రుని ప్రధాన  
 కర్తవ్యము బంధుమిత్రావనము ఇతర జన్మలందు సాధించుట  
 చూ కష్టమగును అన్ని హంగులతోను గూడిన మానవజన్మ  
 యంతే సంపాద్యాధికి భేదమును అన్వేషించవలయున్నది

ఇహైవ సరకవ్యాధేక్రికీత్సాం న కరోతి యః

గత్యా నిరౌషధం దేశం వ్యాధిన్యః కిం కరిష్యతి

ఈ భాలోకమునీ ఈ మానవజన్మయ నీ జాకముఖ మను  
 వ్యాధికి చికిత్సను బయవలయును అట్లుగాక కరించుటకు  
 అనుమానములు లేని ఇతర లోకములకు గాని ఇతర జన్మలకు  
 గాని నొంది సంపాద వ్యాధి పీడితుడగు మానవు దేమి చేయ  
 గలడు! అయి లోకములందు అయి జన్మలందు కృత్రు  
 నధురజ్ఞాని రూపచిక్రమియ్యము ధించువు పైగా ఇట్టి  
 ప్రశ్నలు అయి జన్మలు దుష్కరము కాబట్టి సంపాద  
 వ్యాధికి ఇప్పుడే ఇవటనే కీచుయుగ చికిత్స ప్రారంభించవలసి  
 యున్నది వానిచే దేయటకు ఇది సమయము కాదు ఒక్క  
 క్షణము దైవదీపననే వ్యర్థముగ గదిలినచో హరదినయై  
 కొగకెచ్చుకొనకట్లే కాగలదు

లోకమును ముదంగొట్టెట విజ్ఞులకు భావ్యము కాదు  
 లోక మున్నదని తెలిసికొనుట లోగనివారలకై కృషి చేయుట  
 ప్రతివాని యొక్కయు కర్మవిధియై యున్నది అందును

జనన మరణ రూపములను ఈ దీర్ఘకాలమునకు ఏమాత్రము  
ఉన్నది వరాదు కాస్త్ర కర్మము పాపములను చే మెట్టనే తీర్చి  
విచారణ ప్రారంభించి రాను పంచభూతాత్మకమైన జడజీవాదులు  
కాదు నిశ్చయించి జడమునకు సాక్షియైన చైతన్యమే కాదు  
సంభావించి పుట్టుక చావులేని కాశ్యప అత్మయే తన యితర  
జ్వరావయవి రాగుల నిశ్చయించి అట్టి అత్యుత్తమమును తే  
నరా నిలకడ కలిగి ఏనాడో తగులకొను ఈ దీర్ఘకాలమును  
శివుడుగా మార్చుకొనుచున్నందును అనుకూలమునండి రూప  
మణియున్న అక్షరమును చీకటిని పారబ్రోలవలెను నిర్మల  
హృదయముతో భగవంతుని ఈ ప్రకారముగ ప్రార్థించ  
వలయును.

సంసార పాపమునుండి నమరైతిని కలకత్తీయు  
ట చేరా! అంధకారబంధులనుండి అశ్లాఘమును నాయొక్క  
హృదయమునుండి తొలగించి పూర్వ ప్రకాశమును గణగ  
లేయుము నీ దివ్యవాసుడులను నరా నుత్పరియ నమ్ముచి  
దయచేయుము ఋణవ్యాంకితము నీ దివ్య పాపారవిండును  
లను మోలునకుండునట్టి ముఖ్యమును ప్రసాదించుము ప్రభా!  
నాకు ఇతరములను ప్రాపంచిక వాంఛ లేవియును లేవు  
నీ అప్రకృత దివ్యస్వరూపము నీ మధురవాసుడు నా  
హృదయ శ్రేణులందు ప్రతి జన్మయందును మళ్ళీరకుంగ పుణి  
తమయింతుగా! ఇది యొక్కటే నా కోరిక అనుగ్ర  
హించుము!

జగదీశా! అంత్యకాయము కథ వారి విశ్రమములు అను  
వది నా కంఠధ్వని అవశోష వణిపివశో నీ గామయమ చేన్లు  
వృత్తిపగలమ! కాల్పి ౧-లోగ్యమౌన్న తు సమయము  
ని చే నామా న గామవా నుని పదవ శ్రేయమును స్థాపిత  
యొక్కొక్కాను కష్ట ర ఎ ల చే ను పోయి పరిశితి ను  
తున్న నా మి ఎన్నుని నీ గృహయదిగి మను అశ్శానలో  
పామన ము రి పామి ఎ ప్పత్తిని ఇదయదుగ్గాను ఈ  
ప్రమాదమున నీ దివ్యతగణ్యము ౩ - అష్టమవ  
తెద్దియు గామ వా గ్గమేఖమ పోనంగనా-ద

ఓ వరాహరా! యమకాథ ను గూర్చి నాకుంవ్వంతై  
మని భయము లేదు మనగా నీవు గా గ్రహితయింత  
ఆ యము పేరు చేయగల! కామన విశేష మైనను  
వ్యర్థము చేయి! ఇన్నే భాగ్యంను వరభాగ్యము గావించె  
దను లోకమందలి మగ్గతే నయింక- అను ను తొల  
గించు నీవు నీ కామంపను నున్న మీం తుంబూ! చేవా!  
ఈ జనన ముగియూప మహానయ్యదయ్యతో తగ్గొని ముఖ  
భాగముచే గ్రహి కృపించుచున్న తత్తు ను నీవు చక్కని నావ  
వంటి వాడవు నీ నొక్కడనే లోకమునకు శంకయు నిన్ను  
గూర్చిన భక్తియే జనులకు శ్రీరామ క్ష

లోకై కప్రభా! భక్తి క్షేపణం సంగత్యము నాకు  
కలగకుండునట్లు ఆశీర్వాదాత్మము నా భాగ్యముమున్నయు  
నీ లైంకర్యమునందే నకా నలగ్నములై యుండవలయు దీనిం



## 2 బ్రహ్మసందానుభూతికి గైకొన వలసిన జాగ్రత్తలు

### 1 హృదయ పవిత్రత

ఇక బ్రహ్మసంబానుభూతికి గైకొనవలసిన జాగ్రత్త గూర్చి విచారించెదము. సాధ్యమగు మొట్టమొదట ఈ హృదయము పరిశుద్ధముగనున్నదా యని పరీక్షించుకొనవలెను. ఆ పాపశీల్యముగ క్షీరసాగరముగ తింపవలసిన మూలభూమి హృదయము లోపల శీల్యముగ దోహద నిలయముగ మౌనోక్తమగు చాలా శోభనీయము. పాపశీల్యమైన క్షీరసాగరమునందు విష్ణుభగవానుడు శాస్త్రసముండును శాస్త్రప హృదయము పాపశీల్యముగ క్షీరసముద్రముగ నొనర్చుకొను మామవుని ధర్మము పాలు తెలుపుగ మండును. తెలుపు కత్తి గుణ చిహ్నము కాబట్టి మనస్సును కత్తిగుణము క్తము గావించుకొనుటతో మనస్సు పందలి రక గుణ తమోగుణవలకు బయటకు గెంటివేసినచో కామ్యోధాది వికారములన పారద్రోలి నిత్యసత్త్వముగ నొనర్చుకొనుటతో అత్త అట్టి శుద్ధతాపనకుండు భగవానుడు తెన్నగ ప్రకాశించును (క్షీరసాగరమందు విష్ణువువలె)

అట్లుగాక మనస్సును జిలిపముగ రక గుణ తమోగుణ యుక్తముగ గావించుకొనుటతో శాస్త్రసముద్రమందు

మరల తిరుంగలాయలు నివసించువల్ల అంగి అంగులి రాని  
 శ్రమము చెందలేనది కావునముప్పైయని అట్టి మిషన్  
 పరిమర్శమునకు ఆలవాదమై యుండును

కావున విజ్ఞాపనములు ఆహ్వానములు తన మనస్సును  
 పరిశోధించుకొనుచు దోషములకు లోపములకు హానియు  
 అహంభాగ్రతగ జెలగు మనవలెను నర్హులమైన ఆహ్వా  
 నింతును, నిర్దోషులమును పెంపొందించుకొనుచు, మనస్సును  
 ప్రియమవలె తెల్లగ, శుద్ధిమయిగ, మన్నిశీలముగ ఉపయోగించి  
 వలెను.

### ఆగమారంభము దేవానాం గమనార్హత రక్షణం

'ఓ దైవరిలాళా! రండు. ఓ రాక్షసులాళా! పొండు' అను  
 పూజామంత్రములలో సాధకు ప్రవాహము నర్హురాలని ఆహ్వా  
 నించి దుర్బలతలమును దూరీకరించవలెను. కనుకనే గీతా  
 కార్యము పొంగవలెను గుణములను, పదలపలలను గుణము  
 లను రెండింటిని ఒకే ఆధ్యాయమువలెను (1 వ ఆధ్యాయము)  
 చేర్చియుండెను

శరీరము అహింసయుగి మంపరతనము, రండు కార్య  
 ములు తప్పక జరుగవలెను లోపముల మిలిన పూజము  
 జయకుల పోవలెను జయకుల మంది పూజము లోని  
 రావలెను. ఈ రెండు కార్యములు చక్కగ జరుగుచున్నప్పుడే

దేహముయొక్క స్వార్థము యొక్కయెడ కరుణను అట్లే చూపుయొక్క ఆరోగ్యమున్న కాఁగ నుండవలెనప్పుడు ధర్మములు కుర్వాణములు కుస్సంకల్పములు కుస్వర్ణములు అయినను పోవలెను సద్గుణములు వేద్యాన లు సత్కర్మా రములు సద్వృత్తులు లోపరాహిత్యము మున్ను సులవలె తెల్లగ తుద్యముగ నుండవలెను అట్లుండినపుడే క్షీరసాగరమున విష్ణుతీర్థవలె చువచ్చునందు పరమాత్మ ప్రత్యక్షము కాగలను దైవపాతాళారమున కిదియే రాజబాట

కావున విష్ణులగువాడు సంతత సావధానులై కను కను చిత్తములు లోపాలకేంద్రములుగానున్నవా లేక సులకేంద్రములుగా (కర్మగుణయు క్తములుగా) నున్నవా యని సర్వదా పరక్షించుకొనుచు లోపములేదైన యు డీన మనుమెంటగ వాటిని తొలగించుకొనుచు క్షీరసాగర సప్తశములుగ వాటిని గాదించుకొనుచో ఇక కిలవతుండగనే విష్ణుభగవాను డవతరి నచ్చి ప్రవేశించును ఎచట భగవంతుడుండునో అచట శీఘ్రమున పరివ్రాజక ఆశ్రమి అవ్వ భవ్యమైపోవును.

శీఘ్రం లక్ష్మ్యమును నిర్వయించునది అతని కర్మయే అయియున్నది సావ కర్మచేత సరకము పుణ్య కర్మచేత చిత్తకల్మషముచేత మోక్షము లభించుచున్నది

కనుకనే ఒక యిహానీయుడు తన్నెవఁడు కర్మనే — నా కర్మకు నమిస్కారము అని పలికెను. అచాక్య మంతయో నమింజనముగనున్నది మానవుని తీర్థరించునది

1) కర్మయే ఆ నిర్మలమైన బ్రహ్మయోగమును అర్పించే శక్తి కర్మ సమర్థత వైచారికకర్మ నిష్కామకర్మమూర్తికాకర్మ మానవుని ఉద్ధరించును చాతకమయైత్యము కర్మ అర్పించి దుష్కర్మ కలగజేయును చాతకకర్మ విమోచించి భగవంతుడు జనులకు ఫలములను గజేయును భగవంతుడు కర్మఫలప్రసాద జీవుడు కర్మ

ఈ ప్రపంచమున కొన్ని కొనసమయలు అడులులోని అది తిరుగులేని కొనసమయలు విశ్వప్రభుత్వముందలి అవి కొనసమయలు ఎవరును ఛిక్కిరింపలేరు అది పరా —

1) పాపముచే దుఃఖము

2) పుణ్యముచే సుఖము

3) భూతముచే మోక్షము

గును పాపముచేయవారు యహలోకమునగాని పరలోకగాని దుఃఖమునుభవించక తప్పదు ఒక రాంబు బాంస అని క్రిందకు పడితేను భూమ్యాకర్షణచే అది అట్లు దున్నది అట్లే ఒక మనుష్యుడు చేపమొట్టునుండి బారి క్రిందకు పడును అప్పుడు ఆ ఆకర్షణనియమము (law of gravity) పనిచేయుచున్నది ఎటువంటి వాడైనా అధికారమైనను అలంకరించిన పను భగవంతుడు కాబట్టికాదు క్రిందకు పడవలెననే ఏలగా ఒక నియమ మిచ్చు పనిచేయుచున్నది స్థూలప్రపంచ



మందే భట్టి నియమములు పనిచేయుదుండు ఇక నూత్న ప్రపంచ నియమములనుగూర్చి పేజుగ చెప్పనేం! అది లోక తత్వమంత పనిచేయుచున్నది అ నియమముల ప్రకారము పాపముచేసివారవల్ల నమ ముఖ మిసుకబొందవలసివచ్చే

ఎవరికైనా అపర్యలు సంభవించినచో దేవుడా! మా దుష్కర్మలను మీ కలుగజేసింది! అని ప్రశ్నించుచుండును కాన వాస్తవముగ భగవంతునికి జీత్రం ముఖముఖములతో ఏలాటి సంబంధమున్ను లేదు విశ్వవధుత్వ కాననముల ప్రకారము అ యా సుఖము ఖములు ప్రాణులకు కలుగుచుండును కాబట్టి కష్టములు నే ప్రాప్తిందినపుడు వాని బాధ్యత వాని కారణము మఱియొకరికి అ ఒగ్గుట అని తన పాపకర్మయొక్క ఫలితమేయని గుర్తించి ఇక మించు పాపములో ఏలువల్ల సంకపడెను

మహావనుడు బ్రాహ్మిని నియమభలో అవమానజ చేయబలించినపుడు బ్రాహ్మి అ క్రరక్షకుడైన శ్రీకృష్ణు కలలుచేసెను అపుడు వెంటనే శ్రీకృష్ణుడు విశ్వవధుత్వా కాదులతో న ప్రజించి బ్రాహ్మి పూర్వకస్యలో ఏదైన భూత కార్య మాచరించినదానిని వారిని ప్రశ్నించ ఒక పాథు గారికి చిన్న గుడ్డచీరక దానమొసంగివని వాడు సమాధి నము చెప్పగా అ పుణ్యకార్యమును అధారముగా తీసికొనడే శ్రీకృష్ణుడు బ్రాహ్మికి సహాయ మొనర్చెను కాబట్టి వాడు వాడు చేసినపుడు పుణ్యకార్యములయిట్టియే సత్ఫలితము.

మృతమును దుష్కార్యములనుబట్టియే దుష్కార్యములు  
భవించుటయు జరుగుచుండును

ఈ చందకార్యమును గు గ్రహించినవాడు దురల ఎప్పుడ  
చముచేయ నొడిగట్టువా ! ఒక ప్రాణిని బాధించుచున్నా !  
న్నదిను అట్లు చేయును భూమిలో ఏ విత్తనమును పెట్టిన  
ఫలితమును అనుభవి చును నుండును వి త్తనము నాటికతో  
నుఫలించును బడయును మృదుచి వి త్తనము పెట్టినతో  
ఫలమును అనుభవించును కావున నాటవపుడే బాగుగ  
కోరించి నాటవలెను పుణ్యకార్యములను చేయవలెనేగాని  
వను నాచరింపరాదు

సత్వము సత్వము సావకార్యములను చేయువాడు  
స్వీయ వీడుచు పరమదుఃఖ మనుభవించవలసివచ్చునని  
శ్రుతులు హెచ్చరించుచున్నవి—

పాపకాత్రియై కర్మ మదకా పరిభ్రష్టతే కాత్మన  
ంత తెలివితలవాడు జీవులకు దుష్టము పెట్టునట్లుగా తన  
కృతకావా పడుచు-రించి, అది కేళకర్మగా నుండులాగున  
పరకము ప్రయత్నించవలెను. దుష్కార్య సావకర్మ లవలె  
నను లేకుండు చూడవలెను ఇదియే విజ్ఞత ఇదియే మానవత  
యే కాంతికి ముఖమునకు ఏ కైక మార్గము

శత్రునకు కలుగు సుఖమునకుగాని దుఃఖమునకుగాని  
కలము అతని పురాకృత కర్మయే సత్కార్య పరమ ముఖము

దుష్కర్మవలన దేశము జంపి ఎదుర్కొనియు దురుక్తా  
 గుణమును వాంఛించు ప్రాణి త క్కొనివచ్చును అటు లా  
 దూతక గదికి యుండువలెను ఇది చిన్నివిషయమని తలచు  
 తున్నది తేయరాదు తీవ్రమునందు ముఖ దుష్కర్మ ౨  
 కానిగాని అలా నిగాని అపదముగాని శ్లేషముగాని పూ  
 కర్మచేతనే ప్రధానత మగువలన తీవ్రం గయున కర  
 అత్యంత తీవ్రస్థాన మాక్రమించుచున్నది కావున కా  
 చరించు కర్మ పద్ధతిముగా నున్నచో తోపరహిము  
 నున్నచో మోక్షకార యుక్తముగా నున్నచాయని ము  
 కాదు పనే పనే యోచించుచుండవలయును పరకముగాని  
 స్వకముగాని మోక్షముగాని వాడువాడు చేయు కర్మము  
 నైననే అధారపడియుండును సాధకార్యములచే నీయి  
 జ్యములు పరకకార్యములు కలుగుచుండును పుణ్యకార్యముల  
 ముఖ్యమైనవైన వాతావరణము, ఉత్తమజన్మ అర్థి ముదిండున  
 భావవిచారణచేతను స్వస్వరూపానుభూతి వలనను మోక్షమ  
 సంప్రాప్తమగుచుండును.

కాబట్టి ననుగ్రహునకును కాల ము వారిచారి కర్మమే  
 ఆ కర్మమే అనునదియే విశ్వవర్ణము ఆయాధ ము  
 లను వారి కొనగలచుండును విశ్వమంతయు కొన్ని భా  
 ములను ఆచుకున్నచుగ నడుచుచున్నదియు ఆ కొననను  
 లను భిక్షురించి చరించువారికి తీవ్ర కాన్తి తవ్వదయు అనుల  
 ఎంత శ్రీధనుగ తెలిసికొనిన అంత మంది

ఎన్నికొట్ల బట్టా గడదిన పెనుక పుక్కరివకమున  
 ఈ మానవస్థ బట్టింది చెప్పబోయే మధిరసొంతుకు  
 నిచ్చెనంటే ఈ అమాత్య పాదమును ఈ మానవదేహమును  
 ప్రాచురిక శోగవిలాపములందు మౌన ఇంద్రియములందు  
 వినియోగి చి అంతే పరమార్థములని తలంచి తృప్తిపడుట  
 విజ్ఞాన పాదీకాదు తెలియజేసిన విషయములెన్నియో  
 యున్నది అచరించవలసిన పాదముల లెక్కలేనన్నియున్నవి  
 ఆయత్నాయమా అత్యంత మనోమైయున్నది విష్ణుమలా  
 తంబోవలయునుగ నెరిగ వచ్చినచున్నవి ఇట్టి పరి  
 స్థితిలో దివాకముములు లెక్కచెప్పుచు కాలయాచన చేయుట  
 తగదు

అయిదు శత ఏకోఽపి

పవ్య రత్నైర్న అత్యంతే

వీయతే తదవ్యతాయేన

ప్రమాదః సుమహానవశో

అయిదుయొక్క ఒక్క ముత్యములు వృథాగ గడచి  
 పోయినచో, ఎన్ని రత్నములు పెచ్చింది అయిదు ఆ ముత్య  
 మును తిరిగి తెచ్చుకొనలేక కాబట్టి జీవితమును పృథముగ  
 గడిపివేయుట మహాప్రమాదమని ననిష్ఠులవారు అవతరించి

గనుక సర్వస్వ అచరించవలెను శ్రగవచ్చునీ అం  
 వరచుకొనవలెను కానవో రక విజ్ఞురూపమేమియో

విష్ణుమూగ వికారించవలెను. తేజముపై న చేసిన సంబంధమున బ్రహ్మమలపైన ఇతర దృశ్యపదార్థములపైన మిమత్వమును విడిచివేసవలయును.

ప్రతిదిశయు ఉదయము నివర్తించని యెడల మరల చాత్రి పరుగు వజ్రము కాంతు ఏ విధముగ గతయియున్నది కాగత్తగ గమనించుచు పాపకార్యములందు ఇరవీయమున ప్రాప్తము కాంతు కార్యములందు విజృంభము ప్రసేసింపనియక, పుణ్యకార్యములందు వైవకార్యములందు పరహిత కార్యములందు మాత్రమే ప్రవర్తించుచుండునలెను. ఏకైకరీతి ప్రవర్తించుచు ఏర్పాటు చేసికొని తన లోకబాహ్యుకానిలో ప్రాప్తికొనుచు, పుణ్యపరిమళము వాటిని పరిపాలించు కొనుటకు యత్నశీలుడగుట ఉత్తమము. ఈ ప్రకారముగ మనస్సునందలి కల్మషమునంతను ఎన్నటికప్పుడు వదిలివేయుట మరల జాగ్రత్తందు మునిశి చేరకుండుకానిన బహు జాగ్రత్తయై యుండునలెను.

దర్శన దర్శనమున (అర్థమందు) ముఖము తక్కుగ ప్రతిబింబించునట్లు శుద్ధ చిత్తమున అభిమానమును అత్యంతముగ ప్రతిబింబించగ ముహూర్తము పరమానందము జీవితమున వ్యక్తమగుచుండును. విశుద్ధ సర్వగుణముతో నాశిత దర్శన మనప్పు అర్థమందు లభించు అనుభవస్థితి సుఖ విందును అదియే మోక్షము. అట్లే మహాస్వచ్ఛంద సర్వకార్య పరిణామనే సిద్ధియను. కాబట్టి ప్రతిజాగ్రత్త మునిజాగ్రత్త

కృత్రిమమును ముగించుకొనినవలెను ఇది 'పృథ్వీ' జీవనము తరవాత  
పాపము వేరే కలిగలేదు. చిత్తమునందు ఏ ధమ్మము కన్పట్టదు  
ఉండరాదు

కృత్రిమముగా ముగిసి, మూర్ఖము ౧ రికిని ఎవరును  
సహించరు దానిని ఎవరెవరును ఎవరును గ్రహించరు బయట  
గాని, లోనగాని మురికి ఉన్నదని తెలిసినవో వెంటనే దానిని  
తొలగించినీయుదురు. ప్రాచీనము ప్రతివారు ఉదయము నిద్ర  
లేవగనే వారివారి ఇంట్లను ఊహ్యుకొని చెల్లచెదారములు  
పారవేసి శుభ్రపరిచుకొందురు గదా! అట్లే ఎంతోకొంత  
మురికిని నిత్యకృత్రిమము ద్వారా వంటపైగల మురికిని  
న్నానామలద్వారా తొలగించిపెయ్యుచుందురు గదా! ఆ  
ప్రకారము ఎందుకు చేయవలెను? మురికి అవారోగ్యముని  
వారికి తెలియును కాబట్టి మురికి దేహమునకు అవరూపము  
కలుగజేయునను సత్యము సర్వమును విడితెన్నెయ్యునది  
కాబట్టి దాని నెవరుకు దరిక జేర్చు చేర్చుకొను ఇష్టమను  
అట్లే మనస్సునందును కృత్రిమము కలదు. అది ఇప్పటికికాదు.  
ఎన్ని జన్మలనుండియో జీవుని వెంటాడుచు వచ్చుచున్నది  
బహుకాలము నుండియు అది చిత్తమున రూఢిపడి వేర్వేరు  
పాతలకొనియున్నది గీతాచార్యుడు చెప్పియున్నది 'సువిరూఢ  
ముగ' వర్తించుచున్నది. ఆ కృత్రిమమును ఆ లగించుటయే  
జీవుడు చేయవలసిన పని ఆమురికిని శ్రీమూర్తిస్రముగ దూర  
కరించుటయే జీవుని కృత్రిమము

ప్రతివానికి నీ దు చేతములు కలవు మాట? మాత్మజేహము అని మాంజేహముయొక్క- అశోగ్యమి- అంతయు బాగయోగ్యమై యున్నది మిరికి అంటినచో పలుకుటగాని శోగమువచ్చినచో చికిత్స చేయుటగా జారుదు ఆచరించుచునేయున్నది శుభకర్మకమునీ పని పూర్తికావేదు మాత్మజేహముయొక్క- విషయమై కూడ బాగయోగ్యత పూర్వవలయును యొక్క- శ్రుత్యసమకూడ కావలయును మంతవలెను యందు కర్మలముచేరియున్నది కాని ఉపేక్ష చేయి పెద్దలవలన నవ్వనీవు వలన శాస్త్రములవలన కాని తెలుసొని కాని వివారణ స్వర్ణలను వివరించి వానికి దీర్ఘావధము కల్పించవలెను కళాలమునకు శో కనిష్ఠ చికిత్స కావించుచో శ్రమకముయగ అది మహాన తెలు అపారమగు పాప కలగవలెనో అట్లే పంజలి కర్మలమును సూక్ష్మము నకాలముయ యోచిం

నిండుటకు యర్హింబునో శీఘ్రము భూతమై : కలగవలెనగును కనుకనే శ్రీకృష్ణమహాత్మ గీత ఉపక్రమించిన ముతంతటనే ఈ కర్మలముచేసూక్ష్మ మింబు

మరిస్తూ కర్మలముచే విషయ నమువేసికొమ్  
 1 అక్షరము ఈ మహాత్మమహాత్మమయింది ఈ 1  
 (మూలము) నికగటమంది కావలించింది 1 — అని

చాక్షుః అర్చయన్ ప్రసన్నుః సువస్సువంతీ కర్మణుః  
 మహాప్రమాదకరమైతి కాంత్యైః సర్వభూతైః పరమాత్మ  
 దానిసూర్య తోయజా ప్రాణే ప్రాప్తించుటయు చాని  
 నిదారణైః కిరణములను పెరిచుటయు జరిగినది.

శత్రుడు చాస్తవముగ నిర్మలస్వరూపుడు నిత్య శుద్ధ బుద్ధ  
 చిదాత్మయే అతడు అకరియందు కర్మణులు అగంతకమైనవి  
 కాని స్వతస్సిద్ధముకాదు మహాత్ముల దివ్యజ్ఞానముచే  
 అర్చాని తోయజావైది అతడు తన సహజ నిర్మల స్వభావ  
 మును తిరిగి పొందవలెను కాబట్టి సాధనము అనేక బ్రాహ్మి  
 నైన వానవాక్యమును బోగొట్టుకొనుటకు ప్రయత్నిం  
 చుండుట కాదు సర్విదానందస్వరూపమును అత్యుదేశాని  
 దేహాది దృశ్యవచాన్తము కాదని వచింపజే చింతనశీయుడు—  
 అను ఈ రెండు సాధనలను గావించుచుండవలెను మొదటి  
 సాధన వానవాక్యముని రెండవ సాధన తత్త్వజ్ఞానమునియు  
 పెక్కువలకుండును తత్త్వజ్ఞానముయొక్క సహాయముచే  
 అనగా దృశ్యవస్తువులు సత్త్వములనియు అన్ని కాశ్వత  
 మునియు కాదు అత్యుదేశాని దేహాది దృశ్యవచాన్తము  
 కాదనియు నిరంతరము చింతనశీయుడచే మనస్సు సంపద  
 కావలయు బ్రాహ్మిని కర్మణులు క్షయించి అనగా వాన  
 వాక్యములుకాగా మనోవాక్యము చావంతటయే నిర్మలమ  
 ఎల్లడు మనస్సు లుండును అప్పుడు శత్రుడు స్వస్వరూప అత్మ  
 స్థితియందు నిలువగలిగియుండును అదియే మోక్షము



## అవశ్యపంథ పై భవము

కాబట్టి విచారణద్వారా మొట్టమొదట జీవితము తప  
ము అనుకూలముమంది జరిగించును. తత్ఫలమును  
పొందును మరియు తెలిసికొని దానిని ప్రయత్న వ్యూహకముగ  
వర్తించుకొని తెలిసి దానిని దరికి చేర్చునది అనుకూలముమంది  
ప్రకారముగ భవరోగమును నివారించి పూర్ణావరోగ్య  
మందు కావలెను. అవరోగ్యము మహాభాగ్యమని ముఖ్యముగా  
అవరోగ్యము మామూలు అవరోగ్యము కంటెను బహువైభవము  
ను అవరోగ్యమునుండి నివర్తనమునకు అవశ్యమగుచున్నది. తెలియ  
దు అట్టి అవశ్యమైన పరిమాణమునకును దానిని జీవితము  
కొరకు పరిమితము.

చిత్తశుద్ధి కొరకు పాపమును ముక్తి కార్యములనే  
నియమము లేకుండా నివర్తించుకొని కొన్ని కష్టములు నియమము  
వర్తించుకొని దానిని జాగ్రత్తగ పరిపాలించుచుండు  
ను అధ్యాత్మిక నియమపాలనము ముఖ్యముగా అనుకూలము  
నగుచున్నది.

## 2 నియమపాలనము

మానవుడు నియమము తప్పక సరిగా జీవించును  
న్నాడు నియమము ప్రకారము ఆనందమును పొందు  
నుడు, కష్టములు లేకుండా నియమముల ప్రకారము  
గా గడువదు నియమమును పరిపాలనము కాగానే  
నియమమును పరిపాలనమును పరిపాలనమును పరిపాలనము

చున్నది ప్రతి సంవత్సరము ఆ యా యుద్ధములు నియమ ప్రకారము ఆ యా కార్యములు జరుగుచున్నవి ప్రకృతి యంతయు నియమబద్ధముగ వర్తించుచున్నది విశ్వమును మోగి చీకటిని చొచ్చితో ఈ నియమచాలబడును ధర్మము కొట్టవచ్చినట్లు కనిపించును.

మరి మౌనపుడు నడకని పొందవలెనని ఈ నియమ చాలదు అవతరములేదా! ప్రకృతి బోధించు ఈ ఆత్మార్థ ధర్మమును మౌనపుడు ఎప్పుటికిని వివరింపరాదు తీసికొనరాదు. న శ్రీయోగియనుచు నీనా —నియమము లేనిచో శ్రీయస్సు కలుగదు—అని పెద్దల బాక్యము వ్యక్తిగారి సంఘమునకు గారి బాటిగారి నియమము లేనిచే అభివృద్ధియే లేదు.

పశువు పుట్టివచ్చును ఎటులుండునో చిరువువచ్చును అటులే యుండును నీహయు పుట్టివచ్చును మూలముగా యుండును చచ్చునపుడు అట్లే యుండును మూర్ఖు ఉండును స్వభావమునందుగాని సంస్కారమునందుగాని బాటి అభివృద్ధియే కాదుమీదను మౌనపుడును అట్లుండినచో ఇక మౌనవత్సరముయొక్క అధికృత ఏదో! ఎదురువాలుగు లక్షణ శీవరామలలో మూర్ఖునియొక్క ప్రత్యేకత ఏదో! స్వభావము మారవలెను సంస్కారమునందు అభివృద్ధి గోచరించవలెను. మౌనపుడు మౌనపుడుగా మారవలెను అట్లుమారుచున్నాచో లేదు. పైపెద్దదిగతాని చాపపుడుగా పరిణమించుచున్నాడు.

మానవుడు కనుక భగవానుడు వృద్ధిలో అత్యంత క్షయముతో పాదమును ప్రసాదించెనని భావించి శివతమరు నియమింపకముగా గావించుకొని ఇతను క్షయవృద్ధిని బడయుటకై శీవశివ ప్రయత్నముచేరి చవలెను అటు జన్మార్థిక ప్రాచంద్రిక వాగవల నుపయోగించి మనస్సు ప్రకాశమున బయలుపడును. అనంతరముగ్లమున వయస్సును దురుహిత్య నియమము ననుసరించును అను బ్రాహ్మణ బంధించి పరమాత్మయందు స్థాపితమునవలయును అనుచు కొన్ని కొన్ని కష్టని నియమము లేర్పరచుకొని జాతని శివతమరు అపరమమునందుకొనవలెను

ప్రతి దినము దేవతాగ్రామున బ్రహ్మమునా ద్రుతుండు నిద్రలేచుట స్నానంధ్యా వసరవ ప్రార్థనాదులు గావించుట బ్రహ్మంధ్ర వసర మొనర్చుట కై కొంచె దీక్షలు సహజములు చేయుట నిత్య శివతమరును పరిభ్రమణ పాపకార్య మాన రించు కుండుట దురల రాత్రి పయనకాపుకపుడు భగవద్భావ మాధరించుట మొదలుగు నియమములు మాత్రము అచరణ యందుండుకొనవలెను.

ఈ నియమము లన్నిటిలోను వైవరింతవ ప్రార్థన అతి ముఖ్యము కను వృద్ధిచేరి తనకు అయరాలోగ్యములను ప్రసాదించి మోక్షమునకు "రతుయోగ్యమై ట్టి మానవ జన్మను అనుగ్రహించి ఎన్నియో అనుమానములను గావించు చున్న మానుగ్యులనకు మాత్రము దుశశక్త్యులై నిద్ర

లేవగనే వ, వృధమున న ఆత్మపాసేయుని దుష్కరించవలెను  
 మరల అవకాశమును కలుగజేసికొనుచు దుష్కరించుచును  
 ప్రార్థనాదులగు గాని చుచుండివలెను ప్రార్థన చేయునట్లే, చైతన్య  
 దింతన ఒకప్పుడే భోజనముగాని ఆహారముగాని తాళ  
 వాడవలెను నియుక్తుమును ఏర్పరచుకొనవలెను. ఎన్ని  
 ఏమిట్లున్నాటిని భోజనమును ఎవరును వదలకగూ అట్లే  
 ప్రార్థనను చైతన్యమును కూడ వదలరాదు. అన్ని నియమాలు  
 ఎందుకు ఈ నియమము చాలా ముఖ్యమైనది.

ఇక రెండవది ధర్మపరిపాలన ఒక తెంప ప్రార్థనాయును  
 నేయును చేకూర్చుకొని ధర్మమునకు విరుద్ధమైన అచరణ  
 చేయుచుండినచో పుణ్యము లు నిండుచుండినచో జన్మాదుము  
 వినితి అనులు జన్మపురుండినచో చీకటి మార్గమున  
 జన్మించుచుండినచో అది సరికాదు భగవంతుడు ధర్మ  
 వ్యూహము ధర్మసంస్థాపనాధ్యక్షుడు — అనునట్లు ధర్మార్థరణ  
 అనే యాచిడు అవతరించుచుండును కాబట్టి భగవంతుడు  
 తి వ్రతమైన ధర్మమును చూచికరించి విశ్వించి తేవుని  
 సంతన చేయుచుండినచో ఆ చైతన్యదీపము అర్థమైతేను చాచి  
 లునేయుంచును కాబట్టి చైతన్య దీపము తాను ధర్మాయుని  
 గాని తేవుడు భగవంతుని కరిగియుండువలెను

అ వ్రతముగ మోసపుడు జీవితమును నియుక్తుబద్ధ  
 మగ గానించుకొని బ్రహ్మలో తపస్విసంగుడిన మహాత్ముని  
 గురువును సార్థకముచుకొని తన్ను తాను సంస్కరించుకొని

భగవత్కరుణకు పాత్రుడై తరింపవలెద అభిప్రాయమును పోషించునటులు పూర్తిగ విజ్ఞానాది బ్రహ్మస్మరితై అపారములు సామవేశవలెను.

సోమరితనము ఏ రంగమందును పనికిరాదు అధ్యాత్మ రంగమందు ఆకులు పనికిరాదు బద్ధకము అభిప్రాయము తమమున్నగు వానికి పాశమాత్మిక క్షేత్రముందు కావలెదను విద్యార్థి పరీక్షయందు క్రిష్ణమగుటకు రాత్రింబగళ్లు ఎంతరే శ్రమించుచున్నాడు సామాన్యమగు లాఠి విద్యయంతలే పట్టునల అభ్యసనము కాశ్యపక్షర అవసరమైనపుడు పాశలాఠి విద్యయం దెంతటి కీక పయన్నమనవలెద జూచి యుండునట్లును

ఇక అయిదు రూపమా మహాక్షణికమైంది ఎ తెల్పు దొంక కొమ్మలవరగల అట్లై నేలరాకు మంచున వలె అది మనభ గురమైయున్నది కనుకనే విష్ణుభగవా గనుత్పంతునకు ఉపదేశి సునపుడు దేవు చేయవలసిన ప్ర కాశ్యమును ఈత కే చేయవలెననియు పాపంకీము "వలసిన కాశ్యమును పొందెదననే చేసిచేయవలెనని మూర్ఖువు ఎవరికొకడు చేరియంపదనియు పాశము కాప కాపున మోక పోయితిమిందు వివాదమేదనులు లెక్క భోరణి ఏ మాత్రము భాష్యముకాదు అద్వాని కి స్వస్తి కన్య గాన సాధకుంగమందు భుముకవలెను

ఎ కార్యమైనను తక్షణమే చేయక బాగుచేయువాడు దీర్ఘమాత్రీ యనబడును. ఇప్పుడే వీరితోడఁ జూపముగా చూచుకొనవచ్చును. ఆది కలంది కార్యమును వాయించా నేయువాడు దీర్ఘమాత్రీ అతడు పదిని తెచ్చును తరువాతి తరువాత అనుచుండును తమోగొనప్రభువు చే బద్ధము లవహించు కార్యమును నావేర్చుకొని గవత్తముండును దీర్ఘమాత్రీ అనుచుండును అర్థము తెలియక ఒకరు యిది యొకరిని చాచి నూర్చి చక్కలవగా అతడు తెచ్చిన నమాధాన మీ విధముగ నున్నది. One that has a long rope to tie himself కన్నుకాను బంధించుకొనటై ఒక పెద్దతొడు తెచ్చుకొను వాడే దీర్ఘమాత్రీ. దీర్ఘమునగా పొడుగు నూత మునగా తొడు పొడవై ఒకతొడు కలవాడు దీర్ఘమాత్రీ. ఈ దీర్ఘమునము చాల చక్కగయున్నది యెవ్వరే ఒక కిష్కమున గురువుగారిని ఈ విధముగ పక్షించెనట పాపము ఏకాంతము చూచినా ఏ ప్రమాదము చూచినా ఒక విషయము వృద్ధునిగ చున్నది ఏమిటగా కేవలం అకార్యకాలమున యవిధముగా ఒక తొడు పొడమును తీసుకొనవచ్చి అక్కరి యెవ్వరునూ ఈమొనలో ప్రసవం అయితే గురువుగారు! కొల వేసేసంకము యెత్తము మీద కొన్ని నేలకుంది చువో చుందురుగదా! మీతో అన్ని నేల తొట్లు యుండునగాను ఎక్కడ నుండి తెచ్చుకుంటే వారిలోకములో తొట్లు తయారుచేయ పొట్టే దీర్ఘమునమునా!

శిష్యుని వాక్యములను విధి గురువునన్ని నాయనా :  
 తాత్పర్యమునైన తెలివమునున తెలియదు లేదు బ్రహ్మము  
 గణపతికివారు రుద్రుడనుటకు తాత్పర్యమునైననును  
 అనంతమును ఒకతాత్పర్యమునును ఒకతాత్పర్యమునును  
 ఒకతాత్పర్యమునును ఒకతాత్పర్యమునును. ఈ ప్రకారముగ వాచనము  
 రాయలేదని రుద్రుడు తెలియదు ముందుగానే చుట్టకొని  
 యున్న ఆ తాత్పర్యము యునును చుట్టకొని లాగుకొని పోవును  
 అంతయు అని మహాధామయ్యునిగారు కాబట్టి నీతికా  
 మలో వాచనము రాయలేదనిన ఈ కామకోపాసనము  
 తాత్పర్యమునైన వివేకముచే విజ్ఞానముచే బ్రహ్మముచే  
 భగవద్భక్తిచే చేయించియివలెనేగాని దృఢపరమహిమము  
 దీర్ఘమూర్తి అనగా పోయి అతడు ఈ తాత్పర్యము అయిన  
 రముగ ఆ యొనునునును గనుకనే అతడు తీరికములో  
 నర్పితములకు పొంతకావల అధోగతి యందునును

కాబట్టి పదులకు ఎప్పటికప్పుడు తెలియజేయుచును  
 పరమబ్రహ్మము చేయరాదు అధ్యాత్మిక సాధనవిషయములో  
 అక్షర పరికిరాదు మోక్షమునకు మును మును వచ్చునది  
 గ్యురంటిలేదు ఇప్పుడున్న నవపాతములు కిరిగి పిచ్చుకునది  
 హరిలేదు కావున అయ్యామగు ఈ మోక్షపరమమునందు  
 అయిందనిన మోక్షప్రయత్నములను కాగుచేయక ఇప్పుడే  
 అయిందనిన కమమోక్షములు యందునునును ఈ  
 భక్తిపై రాగములు మున్నగు వానిని యిప్పుడే విశ్వా-కా-దిగ

నాశ్రింగ అభ్యసించుచు రావలెను దీని స్థూత్రవలె తన వాతకు వాయుకాశేయ హృదయము

రావణానుభవము లేక అంత్యకాలమున సహిష్ణుయగునన్న వారితో ఈ ప్రకారముగ చెప్పినట్లు శరణు నాశ్రింగకాలములో ముఖ్యమైన మూడు పనులు సాధించవలసియిని మొదటిది స్వస్థమనకు నిచ్చుకొనుట రెండవది రాజకీయము నున్న చరణ ప్రముఖులయగునంతయు మధురజయముగ మార్చుకొనుట మూడవది భోగలోకములో హస్తము బాధ ఎదుర్కొనియు వీకటి పొరిగము అన్నిటిని పూడ్చివేయుట తరువాత చేయుదుములే అని కాలయాపన చేయుచు వచ్చినందులవలన ఆ పనులను చేసి నాశ్రింగకాలములో నిర్వహించలేకపోయినది కాబట్టి ఎప్పుడు చేయవలసిన వనిని అప్పుడే చేయవలయుట ఉత్తమము నేను నాశ్రింగకాలములో నేర్చుకొనక నొప్పి పడెను

అథాశ్రింగసంగమున శరణు స్థూత్రము (సామంతిరసము) మహాప్రమాదకరము కాబట్టియు శ్రీకృష్ణభక్తమూర్త్యు బానిస రహితులగుటయులే చేర్చివైచి బానిసవల దించువాడు కాదున కర్తవ్యమేమియును

విషాదీదీ స్థూత్రము చ కర్తా కాదున ఉత్కృతే (12.22) వీరువుకొట్టువాడు పనులను ఇప్పుడే చేయక రణవాతము వాయుకాశేయవాడు కాదునక కర్తవ్యమగును



కనుక సాధనదగువాడు తమోగ్రములో చేరిన ఆ  
 దీర్ఘమూత్రత్వమును ఏ కాల మందును అపొందింపక కాం-  
 ముగ గంభీరముగ తన సాధనము కొనసాగి చుకొనుట  
 పోవుచుండునట్లును అలభ్యత్వమునకు ఏ కాలమందును చోగిం-  
 రాదు అప్పుడు మూత్రము జీవుడు తన లక్ష్యమును సాధిం-  
 గల్గును. తన భవిష్యత్తును చక్కగ చూపొందించగల్గును.

### దూరదృష్టి

వస్త్రమానకాలము మూత్రము స్పృశ్యమందునుకొనున  
 పశువు భవిష్యత్కాలమును కూడ యెరించువాఁ  
 మానవుడు భవికాలమునెవరగతి యేమగును? మరణానం-  
 తము నా వరిపీఠి యెట్లు యును? కరకమా స్వర్గమా  
 మోక్షమా? నానాలిటి? వీనిలో ఏది సంభవించును? భవికా-  
 లుగ్గతిని తప్పించుకొనుట ఎట్లు? మరల జన్మిగర్భము నెట్లు  
 కుండుట? ఆపొందించవలెనని పాపము మెద్ది? గర్భవశయ-  
 తప్పించుకొని కాలచక్రమున కర్మచక్రమున తగల్గొ-  
 నుండ విడుదలపొందు మార్గమెయ్యెడి? — అని ఈ ప్రశ్నలము  
 వస్త్రమానకాలమున యెరించి భవికాలశ్రేయస్సును తీరి  
 దిద్దగలవాడు మానవుడు మానవుడు ఈ అపూర్వశక్తి  
 సామర్థ్యములను భగవాను యొనంగియున్నాడు పశుపక్ష్యా-  
 చరగూర్చి బ్రహ్మీటకాద లభిగాని వయ్యెల మానవతరము

ఏప్రాణికిగాని ఇట్టి అలోచనా శక్తిని విధి శ ప్రసాదించి  
అంతలేని ఇట్టి బుద్ధిసాధనము కలవాడే మునిష్యుడు

అయితే మానవుడై జన్మించి ఏప్రాణిని తీవ్ర  
అపూర్వబుద్ధిబలమును సంపాదించి దానిని ప్రదర్శించి గౌరవ  
మున్నగా అనునది ప్రశ్న భావికాలమునందు దృష్టి  
ప్రసరించి ఇతడు కలిగియున్న ఆత్మ జరామృత్యుల  
అంధకము తిరిగి కలుగకుండులాగును ప్రయత్నము నడు  
చున్నావా అనునది యోచింపదగినది కాని మానవుని  
చేయుటలేదు అతని దృష్టి దూరము గ ప్రవరించుటలేక ఇత  
ప్రాణు వలె వర్తమానునియే నిమింతుడు శ్రద్ధావ్యక్త  
యోచించుటలేదు కనుక నేలంధ మునుండివిముక్తిని బ్రహ్మ  
రా తోచడి జొర్రాడును శ్రద్ధాదు శక్తుడు ప్రవృత్తిదాన  
శృంఖలముచే నిలువజై వానామాతజ నండు అన్నాడ  
విదేశవంతు దీప్రకారముచేయరాదు దీనినిర్మియు మ  
శ్రద్ధావ్యక్త కలుగజోత్ర సమయము ఇతడే యోచన శీల  
దానివన్నింటిని కాశ్యపముగ వారిం ౪ శ్రద్ధావంకముక  
కావలయును జరామరణమోక్షము అని భగవానుడు ౪  
యందు తెలిపినచోదమును వాక్యకర్తమిది ది శ్లోము లను ౧ ౦  
ముందుగనే (బాల్యయోగములంద్రే) ౧ ౧ ౧ విచారణగతి  
దాని యొక్క కాశ్యపనిదారణముకొని ౪ భగవద ప్రతీతి  
(మామాశ్రిత్య) అను సాధనోపాయమును చక్కగ అను  
చి చవలెను తరించుట కిది యొకటియే మిగము ౧౪

వృద్ధిని విడనాడి దీర్ఘదర్శియై చెన్నై వడవలయును పరమాన  
కాలమేకా భవిష్యత్కాలమునాక అతని వృద్ధియందు  
మెలగుచుండునని.

లోక్మగ్నమై ముఖలిజాగని మిగిలించినవానిని ముగ్ధుని  
చూచి బుద్ధుడగు సంసారముపై శోకబనించెను ప్రతివారిని  
భయంకరమగు ఆచారవర్ణము వీనాతోకై నను చాత్రునించగలవై  
కాత్రున చాగని చాటివేసి చాగని జంజుంది కాశ్యపమధుము  
అనిచ్చిన్న ఆచందము అమృతాపీత్యము ఏ ప్రకారము లభించ  
గలవని యితడు తీవ్రముగ ఆలోచించి దీర్ఘముగ పర్యాలో  
చించి, నిర్వాణపథనికి మార్గమును కనుగొనెను మనమృ  
నందలి మూలికమును తోగొట్టి మృతాచరణగల వారై  
ఇంద్రియమును అనుభవోపసంఘమున వానవా వ్యయము  
నవలంబించి నిష్కల్మషమగు ఆ మనమృదు అభిమానమగు  
ఆత్మయందు లయింపజేయుటయే నిర్వాణరూపమోక్షమునకు  
వీలైన మార్గము, కాబట్టి ముఖరాపీత్యమును కాశ్యకానంద  
రూపకైవల్యమును జయవగోరువారితమి యంతఃకరణమును  
శుద్ధ మొనర్చుకొని దీర్ఘదర్శియై తమభవిష్య చేర్చియమును  
నూర్చి ఇతర యోచనచేయుచు తీవ్రసాధన పయలై మెలగ  
వలసియుండును. సాధనలు గావించుటకు తాత్పర్యయోచనములే  
సరియైన నరుణములు వాక్యకృతుడందు అనేక ప్రతిబంధ  
నములు ఎదురగుచుండును. కాబట్టి సాధన చక్కగా జరుగుటకు  
వీలండును కాబట్టి విజ్ఞానగువాడు తనవేరిత బిసంకరుడై

అర్థాత్మిక పాదసలను ఉపక్రిమించి అర్థాత్మిక  
పాదకర్మము వలకు వానిని వాయిదా వేయరాదు.

ముఖలిరసము వికారపద్ధతిలో పోలి ఉంది అది మూలార్థము  
అది బాధించుటకు నిద్రముగా నుండును అది వికారముగా ను  
రాకపూర్వమే కాదు పరిమలము ముఖార్థముగా నుండును  
ముఖార్థము త్వరితముగా వ్రాద్దీపింపడు ముఖార్థముగా నుండును  
తద్విరుద్ధమునకు ఎవరికిని ఏలరాదు. దేహము కలగించిన  
ప్రతివాడును బాల్య, యౌవన, వాదకర్మ ముగించుకొని నాడు  
భవించియే తీరవలెను. ఇది గోపాధ్యక్షము. ౧౦/౧౧ తద్వి  
కొనుటకు ఏలుకాని ఆచర ఎదురుగా నున్నప్పుడు ౧౦/౧౨  
పూర్వమే విజ్ఞాన అత్మజ్ఞేయమువల్ల పాశమునకు ఉద్ధరింప

వృద్ధాప్యము వాపురించునపుడు శరీరము ౧౦/౧౩ అమల్య  
మును గోల్పోవును ఇది విరుద్ధము ౧౦/౧౪ తద్విరుద్ధముగా నుండును  
శక్తి మందిగించును. యిది కుల్యమనరాదు ౧౦/౧౫  
గాని శక్తి యుండదు. ఏకాంతము గూర్చించి ౧౦/౧౬  
వచ్చినను మూడవ కాలు (కజ్జ) గుండ్లి అనరాదు ౧౦/౧౭  
వలనవచ్చును. భక్త్యుహారి వాదకర్మముగా నున్నది అది శ్రీరా  
విభముగ చిత్తుగ చిత్రణ చేసెను—

గాత్రం నందుచితం గతిర్వినిభూతం భక్తి ౧౦/౧౮  
స్తవస్తవశక్తి పరమే భక్తిగోళం పక్షి ౧౦/౧౯  
వాక్యంవాక్యితే చిత్తమహి ౧౦/౨౦  
దోషస్థం పునఃస్థ శక్తిమహి ౧౦/౨౧

బ్రాహ్మము బ్రాహ్మరూపివస్తువును కీర్తనము మునుకలను పడిపోవును పక్షక బోధనమును పోషి యిది కీర్తన బ్రాహ్మ ముండగించునది చెప్పుడు అభ్యుదయము నోటినుండి పొంగి రాదును ఇంటిపాతు బంధువులు చెప్పిన మాట వివరు భార్య పరిచర్య చేయుడు స్వంత కుమారుడున్న తిరగబడును అతని కుమారిపాని పరిస్థితి ఎంత కష్టము.

కాబట్టి మునుకలము కీర్తనము ఒక బ్రాహ్మరూపిని అవ్యయమును అ బ్రాహ్మమునందు అయినను మేలైన మానసి ద్భావము నలుపుచుకొని యున్న బ్రాహ్మమునైన పోవును. భగవద్గీత తీర్థమునైన భారతభాగవత రామాయణ ములు చతుర్వేదమునైన కంటికి చక్కారము వచ్చుటచే బ్రాహ్మరూపమును సరికొల్పి నేకాంతోపద్యములు విరుదుమా యున్న చెప్పుడు పలుక అది సాధ్యముకాదు గీతా శ్లోకములు తీర్థమునైన బ్రాహ్మములు కంటికియు చేయుచుకొనునైన భావక శక్తి ముందునుచే విరుదుచును ఇట్టి పరిస్థితిలో భగవంతుడు బ్రాహ్మమున యున్నను చేయుటెట్లు? బ్రాహ్మ మొక్కరొక్క బ్రాహ్మ యోగములందే పరమాత్మ సాధనము పరిపూర్ణ గానించుకొనుట ప్రయత్నము.

అరాద్యుల వస్త్రావం ప్రపంచబ్రాహ్మిని

మృత్యుశ్చైతరథిభ్యోఽపి త్రాతారం సింహవ్యం

మృత్యువును యోధుడు ముందు కారితోపునుండ భయంకరబ్రాహ్మణులు పై నిమిషతో గూడి మృత్యువును

శత్రువు నీచి చంపివేటకు పట్టుచున్నాడు. తమమీగు  
భగవంతుని ఏల ఆశ్రయించునన్నాత్రి! అని మేవ నీయులు  
పాశ్చరిక చేయుచున్నాడు ఒక వృద్ధుని ఎక శవమును  
చూచుటయే తత్తవుగా స్థాపనకు (బుద్ధుభవ) వరమ  
పైరాగ్య ముదయించినది పార్థకృష్ణుడు, మృత్యువు అను మేమ  
భూతియులు మితర పక్షమండగా ఈ ప్రప తతున మానవుడు  
పూర్ణకాంతిని ఎట్లు నోచుకొనగ చెప్పి అమృతానీయం ' తనలో  
తెన్నగా వికర్షించుకొని వాటిని అభిగమించుటకు ' స్వా యుల  
వచ్చేసింది కృతకృత్యుడయ్యెను.

జరామరణ మోక్షాయ మామూళీశ్య యని పదే  
అని నీతయందు భగవానుడు తెలిపిన విధముగ ఆ శ్వశమీరు  
చరమాత్మ నాశ్రయి చివవాడు పార్థకృష్ణుడు మృత్యువును  
అవలీలగ జయించినట్లుగలడు భగవద్దాశ్రయమును ఈ మృత  
కార్యమును మానవుడు తన జీవితమునందు ఎంత శ్రీధ్రముగ  
నాడేత్తుకొనిత అంతజుందితి మునతికపము రాశ్యార్థమే  
భక్త్యాశ్రయమును పొందినవేమనలయను

దంతంబుల్ పక్షపప్పుడే తనువున దారూఢి యున్నప్పుడే  
కాలకానంకుము లోయనప్పుడే జరాక్రాంతం గానప్పుడే  
వింశిశ్మేష జలించునప్పుడే ముత్యుచ్చై గానప్పుడే  
చింతింపవచ్చుట నీ పదాంబుజములన్ శ్రీకాళహస్తీశ్వరా

అని భూర్బటి మానవ కర్తవ్యమునుచూర్చి చక్కగ ప్రజ్ఞాపింపబడిన బ్రహ్మసంపదమును జీవితవిధానమున ఆచరింపజేయుటకు తగువాత అని వాఱునా వేయదు మీఱు నేనును అని తెలియదుచోవువాని అనివర్తనమునకు అవకాశమున్నవారు ఇట్లు కాలిచోవునుండ బాధిత్రవ్యవంతిహాశి యగుమరు మునీయం యావనకాల జపసర్వమును కర్మ సాక్షాత్కరములను కామాదిరాక్షసులకు భావజాలి ముని తపమున పరమార్థసాధనలకు గడింగువాడు అశక్తత్వ కారణముచే ఆ యాపాధనలను పరిపూర్ణముగ నెరవేర్చుటకుండును. కావున కాల్యరూపములే ఆధ్యాత్మ సాధనలకు సరైన సమయములు వానిని పృథాచేయరాదు మునుమును జనువాడు శృద్ధావ్యమున జీవునకు సంభవించును. అతి జంభకములను ము దుగనే చక్కగ యోచించి ఆ ప్రమాదము కావురంజిత పూర్వమే జప తాభ్యాస విచారణాది సాధనలను క్షురతముగ సాధించివైచి శరణవత్సలమును పూర్తియై ఈ జీవితమునే అర్చిసాక్షాత్కారమును ఆ యవలయును.

కొందరు కొంతయు యువకులు ముగ్ధులవారిని ఎగతాళి చేయుచుందురు వారినిచూర్చి పరివేశముగా నలుకుదుందురు ఆ ముగ్ధుల కివము తమకు కష్టము తిక్కినవారి కంపజిని న క్రమించునని వారి భావన అయినను దివ్యుయ. ఈనాటి కొందు ఎల్లవృక్షము కొలుడుగనే యుండును ఈనాటి యువకుడు ఎల్లవృక్షము యువకుడుకనేయుండదు నేనామును

జూరుతుండును. చిత్తములు పశేవర్తన ఇందునుండును. మేనునును కొంతకాలమునకు కండ్రియగును కండ్రి కొంత కాలమునకు కాతగా మారిపోవును. కావున వాళ్ళకృతమునది ఏ ఒకానొకని గ్రహారమోకాదు. నిప్పులను పట్టి నీటి చు మునుకుతేలది జేసాడును భరించిన యెవడును కానిని తప్పించుకొనిపోలేను పృథ్వీను అవహించుటకు సాహించు మోహులు ఈనత్యమును గుర్తించిరి తమ అపృథ్వీమునుండి యెంత శీఘ్రముగ నిరణించు కొనిన అంత ప్రేయస్కరిము

యోగవాప్య ప్రపంగ నందర్శమున బోకభుని అసాధ మెందు వందలకొలది మునుముఖులు భక్తకర్మములు తపస్సంపన్నులు పసిమని బోధామృతమును ఏకాగ్రదిత్తులై తనిదితీర గ్రోలుచుండ బోధయంతియు సమాప్తమై తదుపరి విశ్వామిత్ర నారదారి శ్రోతలెల్లరు తమ యభ్యుష్టమును కొని యాడును అట్టి మహాత్మర తత్త్వబోధ ఇదివఱకెన్నడును కాదు వినియొందేదని సభాముఖముగ తెలుపుచు పరమా కంఠవిమర్శనై యొంద ఎవరి నిమిత్తమై పసిమలట్టి దివ్య బోధను గాదింపెనో అట్టి శ్రీరామచంద్రుడు మాత్రము కొకాభలై యుండుట గమనించి గురుదేవుడగు మహాత్ము శుండుకు కారమును తెలిపిసోగోరగా ఆ మహాభక్తభంధు రామచంద్రుడిట్లుపలి చెను— మహాత్మా గురుదేవా ! తత్త్వ కథన బోధామృత వృక్షితే నాభివృద్ధి పావనమునని నాకు నీను సంకల్పి బలించివది కాని ఒక్క- విషయమును కలంచు



కొనుచు నాపూర్వము ౧౩  
 కొద్దిగా! నాకిప్పుడు ఎదునా ను సంచలముల వయసు  
 కొనుచు పుంసకాలము గనుచుపోయిన ౧౪  
 వికగ్ధుని 1 ఆయా భంగ కొంతకాలము ౨  
 వికసన నాజు ఎంత భవ్యత తెలియు వెదికి! అయిన  
 మైన కవిత్వములో వసునా ను సంచలములకాలా వృత్తా  
 గదల పోయిన! అను వ్యక్త మున్న 13 చుచు ౨ది

రాజుపండుని ఆ భావగర్భిత వాక్యములు వి  
 విష్ణును పరమ సంతోషిని ఇత ను బాల్య గూఢకా  
 ములు భావనానులు నలుపుటకు పరమార్థసాధన లాచరి  
 టను జేసి వి నమయములు వాటిని మృతగా గది నేను  
 విజ్ఞుల పాడికాదు

అయిన ౧౪ వీరి ౨ది ముప్పై ౨౨ లక్షల  
 గియితే తద్వృత్తా మేన ప్రమాదముచేసినచో  
 అయ్యాయములో గతవిషయన సకల మును ౨  
 ముని పెచ్చించినను తిరిగి మునునకు అట్టి అయ్యాయము  
 ముని ఎవరు వ్యర్థముగ గదికి వేయదులో అయ్యాయము  
 విశిష్టానివక ప్రావందిక విషయ విలాసములందే భరి  
 పెట్టినలో అట్టివారు మహాప్రమాదమును అడలుగల  
 పెట్టిన పొచ్చుచునున్నారు

అట్లేవ ము యచ్చేయో వృత్తస్థితి కరమృది  
 వృత్తాత్మక భారాయ శపథు హి వివర్యమే



అదియెంత జోహానప్పరైన కృత్తిమో అట్లే మృత్యుదేవత  
 శరీరమును శరణించియుటకు సద్దమగమలం రోగములు  
 జేపాటును నాశయింపజేయుటకు కాదుకొనియుండు ఇంద్రియ  
 ములు స్వస్థతను గోరుచున్నట్లు కాదును లెక్కించుచుండి  
 నైవకార్యమును ఇట్లుచే ఆచరింపక మిగులమేషములు  
 లెక్కించుచు రహజాతి రహజాతి అని వాయిదాచేయుచు  
 నుండువాని చర్యయు జోహానప్పరైనదేకాగలదు.

రోగా భువద్వి పతతం ప్రలలాశ్చరం  
 కామానయోన్మనమణం ప్రవహద్వి చిత్తం  
 మృత్యుశ్చ మృత్యుశ్చ సదా కలయన్ నివాని  
 తస్మాత్త్వమిద్య శరణం మిదు దీనభద్రో

ఓ దీనబంధూ ! వరాశ్చరా ! ప్రీతరహులగు వ్యాధులు  
 శరీరమును నిరంతరము బాధించుచున్నవి కామాది వికార  
 ములు బేధించుచున్నవి మృత్యువు రోగాలు లెక్కపెట్టు  
 చున్నది కాబట్టి నీవే నాకివ్రేలు శరణ్యము నన్ను లెక్కించు  
 వాడు నేతోడదలైతి. అని ఒక భక్తుడు శరణంతుని హృదయ  
 పూర్వకముగ ప్రార్థించెను

దీవ యన్నత్రదే ఇలు చక్కపెట్టుకొనుట దిట్టని  
 లక్షణము శక్తివరిములగు బాధకాలమును యోచన  
 కాలమును మృణాచేయరాదు పరిధియు చేయుచోక  
 పూర్వమే వివేకవంతుడు కాదు పచ్చిక పథిని నడవజూచి

వలెను. ఈ స వర్తమానం వలెనప్పు చాటివడో ఇక  
నానవుడు ప్రమాదస్థాయిని (Danger Zone) చేరుకొనకు  
చింతవలెను గవ్వను పువారు అట్టివారిని అట్టడుగు  
రయింది ఆ వలెనప్పు కొ చెము చాటగనే వారిని  
దోగ్గమునుండి విడువ వలెనుచున్నది

ఇప్పు న్యూక్ల్యూ ఆరాబ్యాధి నుంఖ దోహదుదర్శనమే  
నిగతాబ్యాధిని శ్రీశృంగారకూర్మ వార్తకర్తము నున్నను  
నిత్యండు గల నుభయమును దోహదులను ముందుగనే  
భగ్గం డిటించి అది సంభవించకపుచ్చునే అర్థవిచారణ  
గ్నానా జీవితమును కనడేసే కొనుటకు యత్ని పవలెనదిగా  
హచ్చరి చెను కాఅట్టి న్యూక్లూస్యుము ఇ కను చాపురింబు  
గాని ఆధ్యాత్మిక పాథ ని విష్కటముగ ఆచరించుచు  
కాపురించువారు తమకే క్రి పనునదింది ఎ వివేకం పాథ్యము  
జురకమున అవధ్యాపనిచానాది పాథము గానించుచు ఈ  
జమాల్య మావపజీవిరిమియందు ఇగవత్సాక్షరమును  
వలెను అర్థమును వీరియెగిరిముగ పొందిరే ప్రజ్వలనం  
వినుభవించవలెను నీమగ పులుతేక ఆధ్యాత్మిక పాథమును  
దురల మగల గానించుచుచవలెను పాథమును తెన్నుగ  
తత్వించుచు చివలెను

గురువు బోధి చివ విమలజీవమును కిచ్చుచు మరల  
దురల చింతవలెని అవలె విశ్వముచేసికొనవలెను ఒక్కసారి  
ప్రవణముచేసి చానిది అనేక పర్యాయములు మనము

చేయుటయు తల్లు మనము చేసినదాని నిదిధ్యానము  
యొప్పు తపతో యెక్కుగ నీ రింపజేయుటయు జరుపవలెను.  
శేవలయ శ్రవణమాత్రముచే సంపత్తికంటెరాదు కనుకనే  
శాస్త్రములు గురుతోధమ లప్పురిచేయవలెనని అనగా మరల  
మరల చింతనచేయవలెనని నొక్కి చెప్పుచున్నది

అప్పుర్తి రస కృతుపదేశాత్

అది శ్రీ దేవవ్యారముపార్తి బ్రహ్మగూర్తిమునందు ఈ  
యర్థమునే విశదయొనర్చుచున్నది అనేక బ్రహ్మలనుండి  
రూపిరదీయన్న అజ్ఞానము తోలగుటకు జ్ఞానవలంబునై  
విరాళ యొక్క అప్పుర్తి (మరల మరల చింతనచేయుట  
అత్యవశ్యకమైనందున) ఒకటి రెండుపాళ్లు రిలండు  
దగ్గరముచే బహుకాలయాభి ప్రాచుండిక సంస్కారము  
తొంగలేకవు

కనుకనే గురువు తాను శిష్యులకు జోధింపవలంబు  
విషయమును వజ్రవలె అత్యంత సూరిహయమును  
భాంజోగ్యమవల్లు అంద అనునీ యనుననియ శ్లోకశీర్ష  
వక ర త్యయం యమి మహావాక్యమును ఒకసారికాక రె  
సార్లుకాక తొమ్మిదివర్తాయములు దీపదీపి చియంప  
గను గ్రహించు న్నది భగవద్గీతయందు శ్రీకృష్ణచరణాశ్రి  
భావః॥ అను పదమును అనుటచు ప్రయోగించుచు  
అప్పుడా 'మి చెప్పిన దానినే తిరిగి చెప్పుచున్నాను  
నుడియి' అని అర్థమని హృదయధులకమున

చెప్పించి బాగుగ వాడుకొనిపోవుటకై శ్రీకృష్ణమూ  
చెప్పవచ్చుననే మరల మరల చెప్పించును ఇది నడుగు  
యొక్క అక్షరము తివ్రబోధ శిష్యుల యిష్టమైనచో శ్రీ  
యోగి తీర్థమగుదువు పరీక్షించి అట్లు బాగుగ ఆ బోధ  
మరల మరల అప్పుత్తి చేయుచుండును

ప్రయోగించిన పదమును మరల ప్రయోగింప  
సాహిత్యాదులందు దోషముగా పరిగణింపబడుచుండు  
చానినే పునరుత్పాదించు నుడు కాని అధ్యాత్మిక య  
మందు చెప్పవచ్చును మరలచెప్పుట ఒక గుణముగా  
బడుచుండును అదియొక బోధగా కళగా రానిండును  
అపరాధములను బహుమతిగా చేసి స్వాధ్యాయము చేయు  
కాలమునందున తిరిగిచెప్పుచును నిరూపించు అర్థము  
యే మును వానిని పెకలించివేయుటకు జ్ఞానశంఖంధ విరా  
నిర్విరాదుముగ జరుగుతున్న యుంతవలెను ఇది  
పూటతో గాని ఒక్కొక్కటితో గాని పూర్తియగుచుండు కా  
న యీ దీర్ఘకాల నైరంతర్య సత్కారముతో వృథాగా

అని పరంబలిషుపొంది నుడివిట్లు అయా  
రహస్యములను బ్రాప్తమందేకములను గురుబోధ ను శ్రీ  
విశ్వాసముతో దీర్ఘకాలము నిరంతరము హృద్యుర్వ  
మనము చేయుచుండునెను.

అవస్థలయొక్క భిన్నతావలంబితములను సాధించు  
అవస్థలను తిలకించి యే ఇష్టమైనకానింకలమును మరల

జపించుచుండును చెప్పిపయ్యెతమునీ మరల చెప్పుచుండును  
 ఉచ్చరి చినదానినే మరల ఉచ్చరించుచుండును. అష్టోత్తరము  
 పూర్తి అయినచో కొంచెం అదీ మియ్యెతమును ఇంకొక  
 అష్టోత్తరమునూత శక్తితో జపించుట వలన అది మహిమ  
 తెచ్చుగా రూఢివలీ శగవంతునిపై అచంపలయిన శక్తి  
 యేర్పడుగలదు

కాబట్టి అహమ్మభివ్రాంతిగలవారు ఈ ఆగార కంపార  
 దుభిసాగరమును శీఘ్రముగ రరించికొనవలెను ప్రతి  
 మానవుడును నిత్యమిట్ల బద్ధము క్రూపముగ కన ఆత్మ  
 స్వరూపమునుసూచి నిరంతరము చింతన చేయుచు మరల  
 మరల భావించేయుచు అర్ధగతియందుబడిక కలిగియుంట్ల  
 శీఘ్రతరయిత్తు మూరించుచు బుద్ధిపాత్రి చేయవలెను సాధన  
 ఏమాత్రము నిరవిరాళక కొనిపొందుదునే యుంపవలెను  
 అట్లు సాధన కొంతకాలము శ్రద్ధతో చేయుచురాగా  
 మృదయము నిర్మలమైనవైత ఉత్తమ సాక్షాత్ పరమాత్మ  
 స్వరూపుడే అయియుండును.

సత్యవైభవ సారాముఖము కాగల్గునా ! మానవుడు  
 ఎన్నడైన మాధవుడుగా పరిణతి కెందగలదా ! ఉత్తమ  
 ఏవాడైన శివుడు కాగలదా ! యని కొంచెం ప్రశ్నించు  
 చుండుచు కప్పక కాగలదని మహాత్ములు వలయుచున్నాది  
 కాస్త్రములున్న ఆ ప్రకారమే ఉద్ధృష్టించుచున్నది అటు  
 కైపుడు శివుడు కావంపవున్నది ఎవరు ! అని అన్వేషించు

నిలదీ ప్రక్షింబుచున్నాడు అజ్ఞానకాలము నకు ౩ శీత్రుడు  
శీత్రుడు ౪ నే యున్నాడనియు ఆ విషయము తెలియక శీత్రుడు  
అవస్థకముగ నానాభాధ గొందుచున్నాడనియు దీక్షగాదు  
కాకను తన యభ్యుదాగమును ఆత్మను తెలియించునో ఆ  
దీక్షగాదుదే బంధమిహి క్షుద్ర తన శివ స్వరూపముతో గలు  
గొందుననియు పెద్దలు చెబుచున్నాడు

శివశ్చైవ శ్చివో శివః

సశివః శీవల శివః

పాశ్చర్యప్రభా శివో

పాశ్చర్యము క్త స్వరూపిణః

అని ఉపనిషత్తులు ముక్తకంఠముగో చెబుచున్నవి శీత్రుడు  
అట్లును గావనియు పాశ్చాత్ శివస్వరూపుడేయనియు అని  
చెప్పించుచున్నవి పాశ్చర్యముదే కట్టబడినచో శీత్రుడనియు పాశ్చ  
ర్యము క్తనచో శీత్రుడనియు అతడు చెప్పబడుచున్నాడు

శ్చివ్యక్ష విశ్వే అమృతస్య త్ప్రకాశః

అమృతస్వరూపమును పరమాత్మయొక్క సంతోషము  
లారా! నినుడు! ఆస్మిశ్చుశివశ్చులు మానవుని దేవునిగ  
వర్ణించినవి కాబట్టి శీత్రుడు యదార్థముగ శివస్వరూపుడే  
యనియు ఆ సత్యమును తెలియని అజ్ఞానకాలమున  
గొందిపోవడి తిరగుకొనుచున్నాడనియు స్పష్టమగుచున్నది

ఇత్రుడు శీత్రుడు తన స్వస్వరూపముని బడియ  
వలెననిన బడి ఉపాయము కలదు తన ఆత్మస్వరూపమున



గూర్చి సగల విషయము చింతించి చేయబడే ఆ ఉపాయము ముగించి దానిని సరియైన స్థానమున ఉంచుటయే ఆ ఉపాయము కాదు అపరిచ్ఛిన్నమును అర్పించే కాని పరిచ్ఛిన్నమును చేసాము; దీనియే కాదు వచ్చికావ ౪ శివస్వరూపముగాని జన్మమైన ఉపాధిగా నిలువ అపార్శ్వములు శీత్రము చింతించే యునుండినందు ఆ ప్రకారము చింతించే యునుండినచో అదివికారములో భ్రష్టుయినది ఆ పరమాత్మరూపమే కాదు కాగలదు

ఇందులలో చక్కని వృద్ధాంతము కాస్త్రములలో చెప్పబడినది అదియే శ్రమలీలవ్యాసము శ్రమలీలముగా తోయ్యక లీలకముగా వ్రాసు అయ్యెడి ఒకపురుగును తెచ్చి గూటిలోపలబట్టి బయటకు ఎగిరిపోవును తోయ్యకవచ్చు రమ్మ చూచేయనేమోయను ధీమతీ పురుగు నివంతకము తోయ్యకను గూర్చియే భావన చేయుదును తక్కువలికినది ఆ పురుగు తోయ్యదిగనే పూరిపోవునున్నది ఇది ప్రకృతి యందలి మోక్షానంద విద్మతమై ఎన్ని దేశము శివబ్రహ్మైక్యమును గూర్చి చెప్పునపుడు ఆ వృద్ధాంతమును మౌనమునంద శీత్రము అపార్శ్వములు శ్రద్ధతో శ్రవించి ఏకాగ్రతతో మర బ్రహ్మమును గూర్చి చింతించుచుండినచో భాగ్యవంతుడనీ వచో ఆ ముద్రాబ్రహ్మరూపమునే యితడు పొందుచున్నాడు లీలకము శ్రమలీలమును పొందుకొనుట అయితే వృద్ధాంత మంద వ్రుగ తోయ్యక చేయనేలుగకున్నట్లు శీత్రము బ్రహ్మ

తేలుతేలుగ ఏకాలకుండునులే ఆత్మవచనముందును శీత్రము  
బ్రహ్మముగనే యుండియున్నాడు అట్టి పరిష్కారము లేకుండు  
వలననే దుఃఖమితపాలుబడుచున్నాడు సద్గురూపజీవము  
చేరును సద్బ్రాహ్మత్రవణముచేరును. తన దీక్షితం అనుపానము  
చేరును సాధకుడు తన ఆత్మరూపియగు పరమాత్మ నెఱిగి  
తద్రూపుడే యగును పరమానందమును జూచుచున్నాడు  
అదియే మోక్షము

అయితే ప్రభుగు తానేకమక' తుమ్మిదను చింతన  
చేయుచున్న సాధకుడు తన నిఘస్వరూపమును ఆత్మనుగూర్చి  
ఏకాగ్రతతో పట్టుకలతో ఛాదించవలెను.

నకు దీర్ఘకాల నైకైర్వ్య సత్కారగీతితో వృథాభావము

అని పఠించుచున్నాని నుడిచిపెట్టు దీర్ఘకాలము  
నిరంతరము శ్రద్ధతో ఆత్మచింతనచేయుట మోక్షము  
శీత్రము స్వస్వరూపాత్మ సాక్షాత్కారమును ఇతడు శివుని  
వెన్నెందగలడు గీతముందును నరసిం (విల్లవపుడు) అను  
పదము చాలసార్లు వాడబడియుండుట గమనించదగియున్నది  
రాజ్యనిరంతర సాధన ఆత్మవేదము 'నాటి యందుంచబడిన  
ఓము (ప్రభుగు) ఇనుబడు చేర్చిన పాక విడిచి అయితే  
ఓమునకు లక్ష్యము శ్రమరము శీత్రము లక్ష్యము బ్రహ్మము  
ఓము శ్రమరముగా మారినపుడు శీత్రము బ్రహ్మముగా  
ఎందుకు మారదు ? తప్పక మారును అయితే నిరంతర  
సాధన నిరంతర బ్రహ్మచింతన ఆవధుము ఈ ప్రకారముగ

నికంఠకమున నీగంఠంబునై వదిలితిని చేరను జీవుడు  
 తన దేహింబు నోరూప ఉపాధిని పరిశుభ్ర మొనర్చుకొని  
 ఆ ఉపాధియందు ప్రకాశించు పరబ్రహ్మమును సాక్షాత్కరించు  
 కొనుచున్నాడు ఉపాధి మలిపముగా నున్నచో నైవానుభూతి  
 కలుగనేరదు

సామాన్యముగ గ్రామములందును కుటుంబములందును  
 కర్మోత్సవ నమయము యింకను కొద్దిరోజులున్నదటగా రథము  
 పట బాళాదులిది రంగులుచేయించి అలకాములు చేయు  
 చుండును ఎందుకు? అది జేర్చుని కూర్చుండితెట్టు స్థలము  
 కాబట్టి ఒక ఊరుపట గవర్నరుగాను రానున్నారటగా కొద్ది  
 రోజులు ముందునుండియే దీక్షలకు పరిశ్రమముచేసి అర్చనలు  
 కార్యనర్థముకొరకు రంగుర గు రాగితములతో ఊరేతయు  
 అలంకరించి కనులవంచుటకు చేయుచుండును ఎందుకు?  
 ఒక గొప్పవారు వచ్చుచున్నాడు కాబట్టి మహానీయుల రాక  
 సంతకమున వీ ప్రదీపములై నను తుదకుగా నుండువలెనను  
 భావము బదులకు నహుండుగనే కలుగుచుండును

అట్టిచో మహానీయులకు మహానీయులై రాజును  
 రాజై జేర్చులకు జేర్చులై విశ్వప్రభులై విలులు పరమాత్మ  
 నివసించు స్థానమును ఎంత పవిత్రముగా ను భవలెను అతడు  
 ఊరేగు రథమును ఎంత పరిశుభ్రముగా నిర్మలముగా నుండు  
 వలెను ఆ రథమే కరీరము దేహమును దివ్యరథము పధిలో  
 నీలంబ పరబ్రహ్మమును సాక్షాత్తు విశ్వమందు నుంచుండు

జున్నాడు ఈ దేహము సాక్షాత్ బ్రహ్మరథమేయగును  
అర్థాన్ని అతి మృత్యువుగా కోరిక రహితముగా సంపదలను  
ప్రభు నివాసమునకు తగిలించుగా దానిని చూపించింపవలెను  
దేహముయొక్క బాహ్యభ్యంతరములు తెలుసును పరిశుద్ధ  
ముగా నుండు లాగున చూడవలెను బాహ్యకృతము—  
అంతఃకృతము తెలిసి విషయము కలుగగదానానా  
గమనింపవలెను

బాహ్యకృత కృతమునగా దేహమును ప్రతిభక్తము  
స్వారాదులచే శుభ్రముగా నుండుట అంతఃకృతమును జాగ్రత్తగ  
కాపాడుకొనుచుండుట అంతఃరవిహారాదులందు శ్రమశిక్షణను  
జాలించుట మొదలైనవి మోక్షమునకు ముఖ్య ప్రధానమైవృత్తి  
ని కరీర భర్తములు కరీరాంతఃకృతమును పక్షింపకవివాద  
కరీరము అంతఃకృతముగ దేనిచో మిగిల్చుచే భ్యాసమెట్లు సాధ్య  
మగుదు ! కడుపునొప్పి కలనొప్పి కలవాడు భ్యాసమునకు  
కూర్చున్నచో ఆ నొప్పియే మృత్యువునుండును గాని  
నైవముపై ఏకాగ్రత కడకనడకు కనుననే పెద్దలు కరీర  
మాద్యంధులు భర్తసాధనయే అని వ్యాసించియున్నారు  
(శ్రీ) కృష్ణవేదమూర్త్యుకాశ గీతయందు యాత్రాచరవిధానము  
యను గూర్చి చెప్పించి బాహ్యకృతమునుగూడ నొక్క  
వ్యాసించియుండుట ఈ సంకర్షణమున గమనింపదగియున్నది

కరీరము ఎంతెంత అంతఃకృతముగ కుదిగ నిష్కలముగ  
నుండునో మిగిల్చుకూడ అంతంత అంతఃకృతముగ ఉల్లాసముగా

వి. దుని అర్చన తి. తి. కరుణాచ శ్రుతముగా నుండు  
 తా. స. మా వలెను తాను భ్యాపముచేయు గదికాని తాను  
 నివసించు ఇల్లుగాని మురికిగా ను వరాద ప్రతిపదము వాటిని  
 కడుగును. భూమిపాచులచే లంఘించును. చక్ర వాతా  
 పరగము. కలుగ శేయింపవలెను. అక్షతీ పూజామందిర  
 ములో ప్రవేశించగనే సాధకు ఓ తిదాత్తవైశిష్ట్యమును తిన్న  
 తాళయములు స్పృశించును మను

శరీరముయొక్క దృఢభాగములై ఆరోగ్యనూత్రములును  
 అమానాగిరూకతతో తాటి చురుకువలెను, విశిష్టాది  
 తివరాదు నునులను వా ఫివరాదు పృష్ఠయొక్క అలీకము  
 లను వివిధతానాని నాలంకయొక్క అభివ్యక్తిలను నివేద్య  
 రాదు పృష్ఠ అమాయకమైనది నాలంక మహా ప్రమాదకర  
 మైనది అభివ్యక్తి తివరవర్ణ పృష్ఠ చర్మచుండును నుదిగా  
 నున్నది కాబట్టి విశిష్టత తివరమని నాలంక కానిందు  
 చుండును కాబట్టి ముముక్షువులు సాధకులు నాలంకయొక్క  
 అలీకములను సరకు గొనక దాని దెప్పుచేతలలో నిలగక  
 అది అడిచిపట్లు ఆదక, కుదులు కొరక ఆరోగ్యకరమైన  
 సా ద్విశాసనమునే శేవించుచుండువలెను విశాసనము  
 సా ద్విశాసనము నై చార్మికాశాసనము న్యాయాద్విశాసనము  
 అనువాదినే శేవించును శరీరశుద్ధి కలుగు శేయింపవలెను

అశ్వమేధా దత్త్యశ్చిత్తి దత్త్యశ్చిదా  
 శ్రువా స్మృతి స్మృతిలో నర్హగ్రహించి ప్రమాత్.

అని ఉపనిషత్తులు పేర్కొనినట్లు అహోశుద్ధిచే ర  
శుద్ధి కలుగును రక్షశుద్ధిచే నైష్యుతి కలుగవ  
నైష్యుతిచే బధవిముక్తి ద్ధియును కాబట్టి అహారా  
నియమములను కాగ్రతగ పాటించుచు ఆరోగ్య హృత్తి  
లను చక్కగ అడులుతో నుంచుచు మనసును శుద్ధముగ  
ను యోనుచు సాధకుడు కాన్యకౌచయును తెచ్చగ ఆపిల  
మించి పరబ్రహ్మముయొక్క నివాసమై శరీరమును రథమున  
పరిశ్రేణముగా నుండఁజూప ఆనందము యెన్నింతయు  
వలెను

వ్యశరీరే స్వయ శ్శోరి: అని ఉపనిషత్తులు ర ౧-1  
నట్లు ఈ శరీరమును స్వయ శ్శోరియను పరమార్థ నిబంధ  
మన్నాడు ఆ పరమార్థయోగేతిటకు ఈ దేహాదను ఉపా  
య రథముగ ఉపయోగించుచున్నది యోగిగుటకు మిదిగ  
రథమును శుభ్రపఱచి ఆలంకరించి నర్కాంగసంహితు  
తయారుచేయునట్లు జీవుడు ఈ ఉపాయయొక్క కాన్యకృ  
తరమును అత్యంత చుర్రముగవొనర్చి పరబ్రహ్మముయొక్క  
నివాసమునకు సాగ్యమైపహినిగ చేయవలెను శరీరధను  
యొక్క కాన్యశుద్ధిగుఱి ది విచారించియున్నాము ఇప్పుడ  
అంతశుద్ధిగుఱించి విచారించెదము. —

పాత్రయొక్క బయటమాత్రము తోలు లోపల మురికి  
అట్లే యుంచినదేదని ఆ పాత్ర పంటచేయుటకు ఉపయోగి

చు ॥ అట్టి శరీరమును కి ॥ కావ్యానుద్ధిక్తో ॥ బలు అంశముల్లి  
కు ॥ తిన్నగ కలిగియుం ఎలను అంశముల్లియు ॥ మహానర్మ  
లన్ని న్నూనియ సన్నిహితి అనేక ముల్లియుత పాపములముచే  
మహమ్మ మున్నెన్ని బాది నామ ॥ కామ చే కలుషితము  
భగవత్ సామము ర మోగ్యులై యున్నది మురికితోలు  
లందు పెద్దలెవరి యున్నదియు ॥ కా ॥ అగమార్థంత  
దేవాన — అని దేవతలను ఆపద్వినియోగము ముదుగా  
గమార్థము రక్షించు — అని రాక్షసులకు శిష్యాలు  
పెప్పవలయు నుగ అట్టి న్నూనయమందిరమునందు  
పరమాత్ముడు సుప్రతిష్ఠింపవలెనని అనేక విధములయు  
అతడు తిట్ట శ్రీకృష్ణ యుండిన కామూది రాక్షసులకు  
మునుగా శరణుగీయవలయునని ఆపని ఇరుగనివో  
శరీరము భగవద్గుణములు గ మోయుటకు అవకాశము తియ్యదు

సహ భోగ భాగ మహారే వన సం

సహ మ గాన మహారే నిభాన్త్రు

అని శ్రీరామ కుండ నివార్యుల శ్రోతము నందు కలదు అనగా  
భోగ భాగలై సహపాదీక నిజములములు పెండు పరిగిడు  
పరిమంది ప్రాముకు అతిమూలముగ పెట్టబోవును  
భగవద్భక్తి కలిగి యోగవిష్ణులయందు పుణ్యాత్మ్యులయిద్దక  
అతిమూలముగ వచ్చి చేరుదు కాబట్టి దేహమును ముదిరితు  
ని ॥ గుర్తు నివా స యోగ్యముగ ముందుటగుగాని అయ్యది  
అతివల్లరి పె పాపములతోలు పెన్నొండవలయును

ప్రతిది మ గాంతవయమును వైవర్ణ్యవయమును  
 అశ్వ పరిశోధనమునకు శీఘ్రమునది, చిత్తమున నీయే అమర  
 ఉగాలులు ప్రవేశించుచున్నవో అను అగ్రగణ్య పరిశీలించు  
 మంత్రవలెను ఏనైన విష్ణుశాసనలు కాదుమించినవో వెంటనే  
 గాంతవయమునకు సహాయములే కానిని తరిమివేయవలెను  
 6 ప్రకారముగ ప్రతిరోజు అశ్వ పరిశోధనము (12000000  
 100) కాంచినదనో అదివకాలములోనే చిత్తము కుప్పలు  
 గగనమును నివసించుటకు అనునైన విష్ణు మందిరముగ  
 మిశ్రమమును ప్రవర్ణమునకు దివ్యరథమై అన్నోచమగు  
 గాత్రవ ముమయ్యువులగువారు తమి శ్రేయోధమయొక్క  
 గాంత్యధ్యంధరములను అతిదృఢముగా నుంచుకొని అశ్వ  
 మందిరమును అర్చించి కుచియ్యవముగ నొనర్చుకొని అశ్వమ  
 తాతలే ముఖకాంతల సమీపది చలయమును వివర్ణము  
 నిర్వర్ణమో నుంచుకొని, అశ్వమివయమునైకి పోయి  
 అంత్యభయభర్మ ముమయ్యయందే స్థాపించవలెను అం  
 మునుము కలిగి న ద్వింభవయము.



### 3 బ్రహ్మసంధిపాఠిక

#### సాధనోపాయములు

#### 1 ఇంద్రియవిగ్రహము

పశుపతిగా శరీరచక్రలందుకొని బ్రహ్మసంధియను భవించుటలందుచు రికి ఇంద్రియ విగ్రహము సంయమములు కాని అసంసరము సంయమములుగా విగ్రహము మనస్సు ఇష్టముచేర్చి క్షుణ్ణ మగుగైత్తిబోధమున్నపుడు పద్గమతో గజ్జమును లోచి వట్టిక్షుణ్ణ దివేకము చేతను వైరాగ్యముచేతను వానిని లోచి వట్టి యథాస్థాపయించుచుంటుంటే సంయమము మహాశ్శ శరీరము సంయమముతోనే ప్రారంభించును సంయమముతో శరీరము పశుశరీరము కాగలదు సంయమమును తెచ్చగా అభ్యసించి మనస్సును కృత్యవిషయములపైకి ఇష్టము వచ్చి యును పునీయక అత్యయము స్థాపించుచో శత్రువుల పరమేశ్వరిని లభించి మానవుడు మాధవుడుగా శోభిల్లును పశువు పశువతి (శిశ్వుడు)గా మారిపోవును ఇదియే శరీర పరమావధి

జలీయములగాని, పశుపక్ష్యాదులగుగాని శరీరక ప్రాణిశోల్లభగా వృట్టుతో వచ్చిన బుద్ధి వృత్తికలకలకు అట్లగు యందును మూర్ఖు ఏమియు యందును నీ హము క్రూరముగా వుట్టి క్రూరముగా యుబోధము ఎలకలనుదంపు నీ లిగులులు అంత్యకాలమునకును నీ మూర్ఖున్న శరీరయందును కాని

రాజపుత్రులగు పుట్టుకతో వచ్చిన మునిషులసాక్షాదమును  
 వలవాట్లను పెద్దల నవావాసము చేరిను మహానీయులగు  
 ద్గురువులయొక్క సా య్య సాహచర్యముల చేరిను  
 నయొక్క దీవకుల ఆనుపాదముచేరిను మౌనమౌని సన్మార్గ  
 యన ప్రవర్తించగ ను జంతువులకును మానవులకును  
 ద మించు నేకలను మానవుని మెరుగులో బ్రహ్మచంద్రాక  
 ముత్తమును అపూర్వ శక్తిని భగవానుడు ఏర్పాటుచేసెను  
 ని నద్వినియోగమును కొనుటలోనే మానవుని మాన  
 స్వము ఇదిదీగియ్యుచు

కాని అందులు మానవులు ఆ ప్రకారము చేయు  
 న్నారా! లేకు మాయాప్రకాశమున కాంతిమంది  
 ట్టుకొని పోవుచున్నారే కాని ఎవరీది ఒడ్డుచేరువారు యా  
 దును మాయను ప్రకృతిని బయలుదేరుకొందరు అజ్ఞులు  
 యుత్పితు నలువది వీరు అజ్ఞములు వీరు మర్గతిగే  
 ందునును కొందరు ప్రయత్నము ప్రారంభించి మధ్యలో  
 విందునును వీరు మధ్యములు వీరికి ప్రయత్నమును పాకము  
 వ్రై న సర్వతి కలుగవచ్చును ముఖిమొందరు ఎన్ని అటంక  
 లు నర్చి సాధించి ను తమ ప్రయత్నమును విజనాదన వీరు  
 కములు వీరికి సర్వతియే లభించును

కాబట్టి దీక్షములహాది మానవుడు తన జన్మబుద్ధ  
 గు అత్య పాక్షాత్కారమును పరమావధిని గుర్రెడిగి,  
 దులకు ఆత్మావశ్యకమైనట్టి ముఖ్యమయమును అంపాలు

తే కౌంబలమ సామాన్యముగ నున్నదియు విశ్వీలి  
 శబ్దమున ప్రపంచవచారములతోనా నమలైన నంబు  
 విందు ఆభ్యసించగోరువాడు కానిపై నా కంఠ నివర్తన  
 ప్రత్యాహార మొనర్చినతెను జానతి ను విందెన వస్త్రపు  
 అర్చియనియు విషయమథముకంటె యోగ్యము విందెన  
 మథము అర్చియందు కలదనియు మనస్సునకు నచ్చు తెచ్చి  
 కాని తెలుకకు దురలించి అర్చియంద స్థాపించెను

యతో యతో విశ్వరతి మవశ్యంబరి మస్థిరమ్

తత స్తతో నియమైకదాత్మన్యేన నకం నయేక

అను స్థానమువందు గీతాదార్యు డీతర్థమున ప్రబంధ  
 మొనర్చెను మన్మథుహర్షియు శ్రీరామచంద్రునకు ఈ  
 ప్రకారము ముగిసెగయునుకాని విప్రలయగ శోధించి  
 యుండెను

యత్రాతిలాష స్తన్నానం సంకృత్య స్థియతే యది

ప్రాప్త ఏవాశ్చ తస్మాత్ కిమేతావతి దుష్కరమ్

ఓ రామచంద్రా! మనస్సునకు నీ ప్రాసందిక వచారము  
 పైని సమకాలిని అతిలాషకలతో అపదార్థమును అనుభవించి  
 కుత వకలి నేనుకొ ఆశ్రయ ను నిచ్చు క్రమముగా స్థితి  
 పడి నిశ్చలత్వమును పొందగలదు అట్టి నిశ్చలమయ్యెడిద  
 మొకము కాకట్టి ఇంతమాత్రపు కార్యమునందేను ప్రయా  
 కలదు

మనస్సు యుష్మదుపగూర్చి మహర్షులు మోచిందిన ఈ వ్యత్యయ కనుసన్మయముగ నుప పూర్వీకులు కొన్ని ఆచారముల నేర్పరచిరి గదా! తే తమముల కెవరై యా ఆచారము లెవరి నప్రతిపాది పాతి కిచ్చెను వచారమును అచట వదిలి వేసి మరల దానిని జీవితమునరక్షింపుము అనుభవించకయే యుండును. కొందఱు తమి కిచ్చెను; మరలను అచట వదిలిపెట్టి యావత్త వికము దానిని తాళకయేయుందురు మఱి కొందఱు కను కిచ్చెనువ పండును పదలిశుడుగా ఈ యాచారము లన్నిటి యొక్క తద్దేశ్యము మనోద్రవహమే మనస్సంశయముమే వీరియొ విధముగ మనస్సును వివరములులపైకి పోనియక అదుపు లభ్య లో నుండు యే పెద్ద యొక్క అభిప్రాయము

సంయమములేని జీవితము జీవితమేకాదు కాకి న సంయమన క క్తిలేదు వశేత్తవను సంయమనక క్తిలేదు అన్ని పాఠాలలో గూడీ : మానవుడుమాన ల ప్రకారము సంయమనకీలేనై వ్యవహరించినతో ఇత్యు నిరగకై పోగలదు కాబట్టి యోగకాంక్షియును ప్రతిమానవుడును తిశకు భగవంతుడు ప్రసాదించిన క్తిసామర్థ్యములను సమన యోగవహుడొగు సంయమమును తనకుగ జీరి చి మనో విలయముచే వరమాన న ముఖ్యమింపవలెను.

సంయమమే జీవితమునకు శోభ సంయమములేని జీవితము కుజీవితమే కాగలదు మానవుని మానవత్వము న్సంయమముచే తక్కుగా ప్రకాశించగలదు పక్షియు మాన

వర్ణన నకు కొలదివట్ట సంయమిమీయని నోకి- ఇప్పు  
వచ్చును ఏలయినగా ఇంద్రియములు యెప్పుడు ఆడునది  
చతుర్ర పుట్టుకతో ఏనంపూరములు అది కలిగి య గనుచో  
పుడు అటు అదియే కొనసాగుచుండును ఏమాత్రము  
మార్పుకుండున మాంబు కలుగజే కొనుడు అని జోధించియు  
అర్థము చేసికొంగలుగు కాపాడు వాటికిరీదు కనుకనే పశు  
జీవితము చా ఘోరమైనచో బాధాకరమైనదని జ్ఞానశాస్త్ర  
మైనదని పెద్దలు చెప్పగలరు దృష్టాంతమునకు ఒక పిల్లిని  
తీసికొనవచ్చి కూర్చొనబెట్టి ఓ పిల్లిగారూ ! ఎరిగియు  
చ నవద్దు అటా పా పరమార్థశ్రుతి అని సామాన్యముగ  
జోధించినచో అది విదువా ? ఒక సంవత్సరము పరిసర  
జోధించినది ఆ చెరుక మరల అది పాతన స్కారమునకు  
అనుగుణ్యముగనే అవరించుచుండును మోళదు మామ్మ  
కలుగ జేసికొనవలెనను నీచువాయే దాని! యింపదు పశు  
స్వభావముగా ఇదియే

కాని మానవుడు అట్లుకాదు జ్ఞానోపార్జిత యెట్ల  
సంస్కారములను తివ్ర ప్రయత్నిములచేతను పెద్దల సా గత్య  
జోధించేతను మాంబు చేసికొంగలదు పశువుగా జన్మించిన  
కాదు పశువతిగా మారగలడు అటు మూరినవారు పరిశ్రమ  
కొలుగానున్నరు శత్రుడు శివుడై మానవుడు మాధవుడై  
పరిశ్రమిల్లిన సంవత్సరముల వెన్నెయో పరిశ్ర మూవునున్నది  
జీవి సంకటిభాగము న యనుగో మనస్సును ఇంద్రియము

అను శిష్ట పద్మి క్లు పోయిత కళ్యణము పట్టి గుఱ్ఱమును  
లాగివలయును ఇ అనువులో ను చిగ్గులుబడే మానవుని  
గొప్పతనమునకు నిర్దుష్టము మోలెనాది ఈ శ్రి ది జోధ  
ఎంత మహా త్తరముగ నున్నదో చూచుడు

మహాగిరి విదారేణ చేతనః స్వశక్య నిగ్రహః

మహాగిరి శృతో యేన తేనాప్తం యు ॥ ౧౪౫

ఎవడు ఒకంత తత్త్వనిదారణచే మనస్సును కొ చెయు  
నిగ్రహించివృత్తిని అతడు మనస్సుబంధు ఎత్తివం బలు  
గొప్పఫలితమున బొందిపట్టి కాగలదు అనిని మా శిష్యు  
నభిప్రాయం పైకాగలదు అహా! నవమహర్షి నయమిమి న  
తెంతటి ప్రాణాశ్రిత నొక గెనో చూచుడు కనుకనే  
తీవ్రమత్తులు భగవద్గీత భావని భాగవత రామాయణాది  
శాస్త్రములు నయమము అతియుక్తమైనవియు అని లేని  
తీవ్రము వర్ణించితిమి కాగలదనియు చేసోళ్ల భోషి చు  
చున్నది

యోగిన్య ప్రభవంబ్ధానం బాక్షిలో ధి

అనిశ్రి శంకరభగవత్పాదులు హోనినట్లు బాష్కరయెదలెన  
ఇంద్రియములను నిగ్రహించుటయే యోగమని భవమునకు  
ముఖద్వారమని అనిగా లోన ప్రవేశించుటకు ప్రభవద్వార  
మని స్పష్టముగుచున్నది యోగమనగా కలయిక తీవ్ర  
బ్రహ్మశక్యము అట్టివాని మొదటిమట్టు నయమిమెనని భగ  
వత్పాదులు తేట తెల్లముగ తెలియన్నారు.

ఇంద్రియగ్రామ సంగ్రామోత్థవా భవపాగరః

తీర్థతే నేతరేణేనా నీపదిన్నాదు కర్మణా

అని బ్రహ్మవిద్యలో చెప్పినట్లుగానే తేలికయ్యింది. మనకు దురదృష్టవశాత్తూ ఈ సంసారపాగరము ఇంద్రియముతో కలిసి పట్టి యుద్ధముచేసి జయించుట అను శీఘ్రపు (వంశ) చేతనే చాలామందిగలదుకాని ఇతరములగు ఏ కర్మలచేతనగుదు ఏ ముగమును దీ సుయమును ప్రారంభమునో ఆ ముగము నుండియే నైవేదికయు ప్రారభము కాగలదు ప్రజలు అని నోములు నియమములు ఇందుకొకటి యేకమైనది అవకాశ ప్రకమునూన ప్రకము బ్రహ్మచర్యవ్రతము పెంచుకొని వచ్చి యు మూలపురుషుని సంయమమును కలిపించుటకు చక్కని అవకాశములను కల్పించుచున్నది

కాబట్టి పనులనుచేయుచున్న మూలపనులనుచేయుచు వదిలము (Divine Life) గడువలెను ప్రతివ్యక్తియు తన కాళ్ళకును నిరంతరము ఆత్మసంపన్నము అయిపోయి యున్నది కొనసంపన్న ప్రతి వ్యక్తియు మోక్షసాధనమునకు ప్రవేశించి సోపానముల నందునునును పట్టుకొని నీలించి ముగియును ఇంద్రియములను లాగిపెట్టి తన పశ్చిమసంపన్నమునకు బయలు కాగకపోయి మెలకువనుకొనలేదు నియమములను చారుము కాదు

కానీయు Slavery అట్లుగా ఉన్నాము. మూలము కల వాడైవలెను కానీయునును అంగీకరించు కాని అలాది

కాలము మండియు ఇం దిడును లను విషయములకు ప్రకృతికి  
మావత్తుడు కాసానుదానుడై చాటి చెప్పవేరలలో నెలగుడు  
తెచ్చిలితముగ న సార మహాకావమున ఎది తొల్లడు  
యన్నాడు సంపాద వాటక గనున తెక్కనమింది పేషము  
లను వేయను బొక్కక్క వేదక ౨ కంగులిపై కొద్దిసేపు  
వాట్యమాది తిరిగి తేరెదలకకు పోవుచున్నాడు ఇది  
యేంకయ విషయ కానర్యముయొక్క చాటున ఫలితము

కావ్యముగ నీవును ప్రభుజేకాని కానుడు కాదు  
కంకుడి కాని కింగరుడు కాదు అన్యవశమున కింగరత్వము  
వలె బానిసత్వమునకు పా ిది ఇంద్రియములు ఆదేందునట్లు  
అడుగు అల్పమైన అదే వదార్థములకు ముగిసములగు శబ్ద  
స్వర్యాది విషయములకు లోబడి పోవుచున్నాడు పూ న్ము  
ద్రుడై పరిపాలకులకు లోబడి అన్యతద్రుడై భారతీయులు  
ఎన్ని ఇక్కట్లు అనుభవించినది నయ్యలకు విదితమే కదా ! కాని  
కాల్మకమునకు అనులు నిష్కలకలవారి తెచ్చరించుకొని  
జోయిన తమ స్వాతంత్ర్యము కొంటై వత్సరముల తరచుచి  
నీర్ణవోరాటమును నలిపి ఎన్నియో త్యాగములుచేసి గుఱుకు  
దెబ్బలు తిని తెచ్చినీ ఎట్టకేయి వ్యరాజ్యమును సంపాదించి  
మహాకాంతలను బడయుగర్భిని ఇచ్చుడు అట్టికా దేయిలు  
నూన అట్లై తెల్లవారి గొరతమునుండి తప్పించుకొని  
స్వతంత్రి వాయువులు పీల్చుకొనడంబడున్నాడు



అయితే అధికారమునుండి శత్రుడు అనుభవించు  
మన్న ౫ ఇంద్రియ దానిని స్థితి ఒక రిద్దినదికాదు  
శత్రువునువలన శత్రుడు తనకు తాను కొంతెప్పుకొనినదే  
పట్టుకును తన మట్టును జారము అట్లుకొని ద్వంద్వంబు  
దువ తిగులుకొని నానామాతకలను అనుభవించుచున్న శత్రుడు  
మాత తన నిజస్వరూపమును సద్విచారణ జాత్యను విత్పరించి  
మామూమోహము బడి అప్పుడైన బాటికన్నీటిని గ్రహించి  
స్వేద్యనిషేధములను లోబడిపోయి ప్రతి దయనీయునికి  
విగ్రహారహితముగా

భగవాంతుల అట్టి స్థితి కలుగనియ్యకుండు మాత్రమే  
గోచరణ దానినికొచ్చి వగలిన ప్రయోజనములేదు శత్రుడు  
చేయవలసిన పనిని కొచ్చి శ్రీవేముగ అలాగింది భవిష్యత్తును  
శత్రువలనముగ గాని చుకొనినందు నిషేధజానులు కాకుండా  
కొరిచానులు గావలెను కామదానులు ౩ వలెను ఇంద్రి  
యములకు ప్రాపంచిక విషయభోగములకు తలవ చక భగ  
వంతునకు తలవంచవలెను బోయిన తన వ్యక్తిత్వమును తిరిగి  
పొందించవలెను నేను జేతాను ను ఇంద్రియములు  
గాను మనస్సుకాదు ఏని అట్టి పాక్షియై ప్రకృ  
తికృతయై యను అనుభూతిని బడలువలెను చిదానందరూప  
హృదయం శివోహం అని ఎలుగై పాపవలెను  
నేను బాధకాదుప్రభువును అని పరిపూర్ణముగ నిశ్చయించి  
స్థయించి అనుభవించి తనకునున్నముగ వ్యవహరించవలెను

ఇంద్రియములు కోరిక వహ్యములను వాటికి ఇవ్వరాదు. ఒకే త సంయమమును ఆత్మను చి కొన్ని ప్రకములను నియమములను శీలి చుచు తాను చెప్పినట్లు ఇంద్రియములు ప్రవర్తించు స్థితికి రావలెను. తన ఆదుపాజ్ఞలలో అవి మెలగు పట్టు చూపవలెను. ప్రాచీనవిక వహ్యములయొక్క దుశ్చర్యమును గుటి చి వదలవలె యోచి చి వాటి చెడల నిరక్షిని కలిసియుండువలెను. ఈ ప్రకారముగ దృశ్యవిషయములపై మోక్ష ఎవ్వడు తగ్గిపోయినచో ఆచరణిక ముఖ్యు బయటకు పరుగిడక అంతరంగమున ఆత్మోన్ముఖమై వర్తించును.

ఇందుల తెలియొ పట్టుదల ఆవసరము పదితర సహజము మ్ముడల (Purity patience perseverance) అను భద్రవ్రతమును తెలిస్తే ఈ జీవితమునకి అన్యమును సాధించుటకు శ్రీవ్రతమున్న మాచరించవలెను. మానవజన్మ మరల మరల వచ్చునదికాదు.

పుష్కరాముః పుష్కరేత్ర పుష్కరైశ్చ పుష్కరైః  
పుష్కరైశ్చాశుభైః కర్మైశ్చ కరీం పుష్కరైః పుష్కరైః

గ్రామము పోయినచో తిరిగి సంపాదించవచ్చును. పోలము పోయినచో తిరిగి సంపాదించవచ్చును. అట్లే భవము గాని ఇతర వస్తువులుగాని పోయినచో తిరిగి ఎట్లైన రాబట్టు కొనవచ్చును. కాని అన్ని పొంగులతో గూడిన ఈ మానవ జీవితము రాలిపోయినచో తిరిగి అట్టి అనుకూల జన్మ పొందుట కష్టతరము. కాబట్టి వాఙ్మయము దాపురింపక పూర్వమే

మానవుడు ఈ క్షృణాభవై ప్రవేశించి విషయ  
కావ్యలయము శిలావలలి యొందగి కాను ప్రభవగు అర్థయే  
యని పదేపదే దింతపడేయించు అట్టి అర్థస్థితియందు నిలవగల్గి  
బ్రహ్మవ ద వైభవ మనుభవించవలెను బుద్ధి పీడన  
గను పరిశుద్ధముగను నుంచుకొని అర్థాని అనవు అర్థల  
మనస్సు ప్రవర్తి చు ఘ్న హృదయము

మానవుని ఉపాధి ఒక పెద్ద ప్రభుత్వము వలెది  
ప్రభుత్వ యంత్రాంగమందు ప్రభువు యెవఁబోని చిన్ని  
ఉద్దేశ్యగివలకు ఎంతో వ్యక్తులు పాల్గొనుచు తమ తమ  
నిర్ణీత విధులను సక్రమముగ ఆచరించు తుండును పై  
అధికారియొక్క ఆదేశమును తిండి అధికారి విషయ విధేయత  
తో స్వీకరించి కార్యాన్నిత యెవ్వరుచుండును అట్లే ఈ  
ఉపాధియందును బుద్ధి మనస్సు భృంతియనులు శరీరము  
యెవలై కది ఒకజాగిమండి మఱియొకటి క్రమముగ అభ్యుదయ  
స్వీకరించుచు పైవాటి ఆదేశమును శిరసావహించుచు కలిసి  
కొట్టుకొనముగ వ్యవహరింతురు ఈబుద్ధ్యాదులన్నిటిని ప్రకాశ  
మును అందజేయువది అర్థబ్రహ్మలై క ఈ బుద్ధ్యాదులన్నియు  
అర్థసాన్నిధ్యముచే ప్రకాశవ తములై చైతన్యయు క్రమలై  
యలరారుచున్నవి అపాకుమనుసాన్నిధ్య మింద కృతీక  
మణివలె

ఈ దేహేంద్రియాదిరూప ఉపాధియందు అర్థుల  
అర్థంతర సహివమున ఉన్నది బుద్ధి బుద్ధికి ఈవల ఉన్నది

మనస్సు మనస్సుకు ఈయోగిన్నిది ఇంద్రియములు ఇంద్రియములు  
మీలకు ఈయోగిన్నిది జ్ఞానము బుద్ధి అత్యుక్త అభిగమన  
మీల తింతులవలన మనశ్శక్తి వంతై యెందుచుండును  
అది నిశ్చయార్థకమైనది. మనస్సు సంకల్పార్థకమైనది.  
అనగా ఈయోగినికొక్క స్వభావము సంకల్పించుట బుద్ధి  
యొక్క స్వభావము నిశ్చయించుట కాబట్టి ఈ ఉపాధి  
యందు బుద్ధియే కార్యకార్యవిశేషణ యొనర్చును ఏది చేయ  
వలెనో ఎట్లు చేయవలెనో నిర్ణయించుచుండును భృష్టార  
మననము—

ఒక గ్రామమున ఒక ఆధ్యాత్మిక మతభార్య యొక్క  
యిదే పాపములను గల గంటలు మొదలుకొని గంటలు  
మీకు జూచి నిర్ణీత సమయము అందు వేలొంది ప్రజలు  
అసీనులై వక్రలయొక్క ప్రవచనములను సమవర్తిములను  
నినుమండి సరిగా గల గంటలు అయినది శ్రీకంఠా ఒకటి  
అకలి ప్రారంభమైంది. అప్పుడు ఆతని మనస్సు మెల్లగా  
బుద్ధికో ఇట్లును ఇంటి దిక్కునూ భోజనములనుమీద  
అకలిగా తిప్పుది మంటల బుద్ధి బానిసి శుభ్రతాశ్రమం  
మందలింతురు— ఒ మనస్సు ! ఇంకొక అగంటలపై  
ఉన్నాని సొమ్ము మనవి సభ పూర్తియగును ఇటువంటి  
అమాళము ఎల్లప్పుడు లభించునా ! ఇట్టి మనశ్శయలు  
ఎప్పుడైతే మన గ్రామములకు విచ్చేయుచురా ! ఎప్పుడున్న  
అగలితే, ఎప్పుడున్న తిండితే ఎప్పుడున్న శంసారము

కాబట్టి ఇంకొక్క ఆరగంట పెదంత కూర్చొనియుండుము ఇచ్చట చంకల్పించిపది మిషమ్మ నిశ్చయించినది బుద్ధి బుద్ధియొక్క లక్షణము లేకు ప ఉపాధియందు ఏదియు కనలుటగాని పెదంట గాని చదుగు ప్రధ మమృతియొక్క అన్ని లేనిదే ప్రభుత్వముయే కార్యక్రమమును అమలుచేయుట ఇట్లు ఏలులేదో అట్లే ఈ ఉపాధియందు మిషమ్మగాని ఇంద్రియములుగాని చేపముగాని బుద్ధియొక్క పర్మిషన్ లేనిదే ఏదనియు చేయజాలవు

కాబట్టి బుద్ధి ఉపాగ్రముగ లేకపోవలయుగ ప్రజ్ఞా యంతముగ పరిలేముగ నున్నపుడు ఉపాధిచే నొకప్పుడు కార్యములన్నియు అత్యంత శుభప్రయోజనములగు నుండగలవు కొంతటిలో ఈ బుద్ధి వివేకరహితమై పక్షమై అమృతమై దుష్కర్మపాపము కలయెడును అట్టివాని చర్యలన్నియు నిశ్శుష్టములై శూన్యములై లోకావధాన న వివేకములై యుండును కనుకనే శ్రీకృష్ణపరమాత్మ బుద్ధిని అత్యంత పరి శుద్ధముగ నుంచుకొనవలెనని అర్జునుడు పోధించి యుండెను (బ్రహ్మచరిత్రపద్యములలో)

ఒక చింతి పోవుపప్పుడు ఒకనైవర్తర మోంచునది సారధియే కాని లోనకూర్చొనియున్న యజమానిగాని చింతిని లాగుచున్న గుర్రములుగాని కావు సారధి తెలివి తక్కువవాడు అయినచో చింతి గుర్రములు యజమాని

అంతయును గోరిలో పడిపోవుచును అట్లే ఈ ఉపాధియందు చేపాడు రథమువంటిది ఇంద్రియములు గుర్రము వంటిది మనస్సు వగ్గమువంటిది బుద్ధి సాధివంటిది ఇది మరక్షితముగ గమ్యస్థానము చేరవలెనన్న సారథి బుద్ధిగతులై యెట్లుండుననెనో అట్లే జీవుడు మరక్షితముగా మోక్షస్థానము చేరవలెనన్న బుద్ధి ప్రభావములేమై కీలక రిమై సుశీకరమై యుండుననెనను. మనస్సును అదుపులో నుంచునదిగ యుండుననెను. మనస్సు యెప్పుడైనా పాపములు చేయించుట కుద్బుత్తమననో భర్తామూలముగ ప్రవర్తించినచో బుద్ధి దానిని మందలించి నరయైన పూర్ణముకూచి అభ్యుత్థుని ప్రవేశింపకుండుటకొనక చేయవలెను బుద్ధిచేయవలసిన పని యిదియే.

అట్లుకాక బుద్ధి మనస్సుకు లోబడినచో మనస్సు ఎటు లానా అటు ప్రవర్తించినచో మనస్సుకు బాధన అయినచో అది జీవుని అధోగతికి తీసికొని పోగలదు అట్టి పరతత్వైక బుద్ధిగల జీవులకు ఎటుకొనకుండు కరునైపోవును అట్లాని యొక్క బుద్ధి మనస్సు చెప్పిన దానిని తటాకమున అమోచించు చుండును మనన దొంగతనము చేయవలెనని సంకల్పించి నచో అట్లే చేయునని అదేకొనకును. క్షోణియొక్క బుద్ధి అట్లు కాదు దొంగతనము మోసపాపము కాబట్టి ఎన్నియని చేయరాదు? అని పోష్యునిది ఆ మనస్సును అట్టి మహా-

రక్తమే మంటి దిగమింపనేయను జ్ఞాని! అజ్ఞాని! ఇదియే  
 శ్రమను అజ్ఞానిబుద్ధి మెచ్చును లోలకుడు జ్ఞానిబుద్ధి  
 మెచ్చును అజ్ఞానిలో నుంచి తన ఆదేశానుసారము భర్తృమార్గ  
 మన నడిపించుచుండును

కావున పాఠశాలకు పద్మరూపచేతము చేరినను సప్తీంశ  
పథము చేరను మహాత్ముల పాంగత్యము చేరను కథ అను  
పాదముచేరను బుద్ధిని అత్యంతమద్దముగ నొనర్చుకొని  
మహిమ్యుడైకొ- చెడునలకలను పాలించక చానిని మోక్ష  
మున భువన్లు చేయుచు క్రమక్రమముగ మోక్షధామమును  
జేనలయమును నింకాను. తులనును మానవమోక్షములందును.  
శీతోష్ణములందును సమిష్టియై అత్యంతమదైన సమిష్టి  
యొగకత్యక్త అనువన్లు అట్టి సమిధావతు యొగకవి  
తప్పకవచ్చును.

## 2 సమీక్ష

అధ్యక్షుడు: వర్గాయము శ్రీకృష్ణవరమూర్తి నిన్ను  
ప్రశ్నించెను

దేవా ! ప్రపంచములో తపస్సంపన్నులైన మహాత్ములు, యోగిష్ఠులు మహత్తర భక్త్యాత్ములు ఎంతో కలుగరా ! నిరాల వరప్రసాదాన్ని బహు శేషస్మృత్యులైన మహాత్ములవలె ఎట్లు తెలిసికొనగలము ? మనకు లై మహాత్మాత్వమును లభింపజేసే దేవో తెలిసికొనుటకు గురుత్వము ? ఇగమమవన

ప్రకృతి దిగంతమున అప్రకృతి కిట్లు సమాధాన మొసంగును — అయ్యవా ! ఎవరు మావాస మానము లందును, ఎవరొక్కరినందును సమాధానము గలిగి యుండునో అట్టి గారిని జీవన్ముక్తులుగ నెఱుగుదుము

శ్రగవాసుని ఈ సమాధానము మానవత్వని తేన్నత్యమును చేర్చింపకుట శక్యమని కొంతవద్దగ తీవ్రమొసంగును. ఎవరైన న దూషించినపుడు నిందించినపుడు అట్లా లక్షింపబడెదామను ప్రోధానివ్వవలెను. అట్లా తరచుచేతనే కలుగిపోవును. కాని భూనియుగవాసులు ఆ యా నింద చే ఏమాత్రము ప్రధానితనము కాకుండును

Censure and praise are Mere vibrations of the air నిందగాని ముతిగాని గాలిలోని తరంగములు మాత్రమే అని భావించుకొని దివేశవంతుడు నిర్భయముగా లడుగు నిజనితనము కానుండును. వాస్తవముగ విచారించినచో ఎవరైన నీటితనపుడు జరిగిన తీరంగమేమి ? ఆ తిట్లును శబ్దము వాయువులో పిక తరంగము (wave) ను సంగతము అంతమాత్రమునకు ఎదుటివాడు తనతోనూ ఖాళిపోయినదని భావించవలసిన యుండేమి ? కాని వలన తనకు ఆనానాము జరిగినది ! ఆ తిట్లు ఆను శబ్ద తరంగము కాను స్వీకరించినచో బాధ కలుగుదుగాని స్వీకరించినచో ఇచ్చినవారి యుద్ధాతి అది తిరిగి వెళ్ళును (Return to the sender)



జత్రుడు బుద్ధజేవుడు ఎవరితో పాపరానియై పోత్రు  
నుండెను. మార్గమిశ్యమున ఒకడు కనుపించి అదే పనిగా  
బుద్ధుని దూషించి మొదలిడెను కాని ఆ దూషణలను బుద్ధు  
జేమాత్రము ఘట గొనక తన దారిప కాదు పోవుచుండెను  
అపుడా పాంథుడు బుద్ధుని ఆది ఆయా! మిత్రులకు రాల  
సేవటినండి తిట్టుచున్నాడుగదా! మీరేమీ బాధకలగలేదా  
యేమి? అని ప్రశ్నించ అందులకు తణాగలేదేమిట నమాధాన  
మిచ్చెను—

వాణివా! మీ యింటికి ఎవరైన ఆతిథి వచ్చినచో  
అతనిని ఆహ్వానించి బిర్యాద చేసినపుడు మాత్రమే ఆతిథి మీ  
ఆతిథ్యమును స్వీకరించి మీ యింటిలో తిష్టజేయును అట్లు  
కాక అతని విషయమై ఏమి ను వట్టించుకొనక తీరేక్షా  
భావము కలిగియున్నచో అతడు కూచి కూచి వెనుకకు  
యెడలిపోవునుగదా! అట్లే నీవు నన్ను దూషించుచున్నావు.  
ఆ దూషణను నేను స్వీకరించినచో మాత్రమే నాకు బాధ  
కలుగుదు. కాని ఆ ప్రకారము నేనుచేయలేదు ఆ దూషణ  
యెంత తీరేక్షాభావమును పెంచితిని అందుచే ఆతిథ్యి  
మనల నీయెత్తగీ నచ్చి చేరినది బుద్ధుని ఆ వాక్యములచే  
ఎదుటి కాని కనువిప్పుకలిగినది.

జీవనీయులైనవాడు ఎన్నుకొని యుక్తులచేతను తీపా  
యముల చేతను జీవనోపాధములను జయించుచుంటును

దా వాక్యములచే ప్రభావితము కాకుండుట కొఱకై ఒక తోనీయు పవలంబించిన పద్ధతిని చూడుము—

మన్నిందయా యదీ జనః పరితోషమేతి  
వన్యప్రయక్త సులతోఽయమనుగ్రహోపే  
క్రేయోర్ధనో హి పురుషాః పరసౌఖ్యహేతోః  
దుఃఖార్థితావ్యపి భవాని పరిత్యజన్తి

సర్వము తిట్టి ఎవరైనా సంతోషపడుటలో అది నా  
శుష్టము ఎందుకనగా ఇతరులకు సంతోష మొనరక  
జన్మము ఎంతయో పట్టుభర్తు పెట్టి కొందఱు సక్రములను  
స్థించుచును కొందఱు రాత్రులను క్రమ్మించుచును కొందఱు  
స్థూరకావము చేయుచుండును కొందఱు వస్త్రాదులను  
విప్పించుచును కాని నేనో, ఒక్కపైసా భర్తుచేయక  
గిరికి సంతోషము కలుగుటకు కారణబోయితిమనుచున్నాను  
న్న తిట్టి ఒకడు సంతోషపడుచున్నాడనగా అతని  
సంతోషమునకు నేనే కారణుడను గదా నా పంజరే కదా  
కదా అంత ఆనందము కలిగిపది అనఁ| ఇరుతల ఆనందము  
తో జరులు చేసకు చేలు చూపుములు భర్తు పెట్టుచుండ,  
మాత్రము భర్తుచేయకయే నేనొకనికి సంతోషమును కలుగ  
యొందున్నాను గదా | — అని ఒక మహానాయకు తనలో  
మొందుకొని నిండలకు ఆత్మచై నిలచెను.

పాపాన్యపరిస్థితులలో అందఱును ప్రకాంక్షముగనే  
నిలించుచును కాని తీవ్రములలో కొన్ని విడిచిపెట్టులు

సంభవి దివప్రభు బసలు కమపై పలుమోవి ప్రభు  
 అఖండిముఖ విభవప్రభు సామాన్యులు నిల్చింపలే  
 దోప్రభుడు వారి పరిపీడి దాదాపు పెద్దిపట్టి నిట్లగును కా  
 విదేశవంతుడు పితృపజ్ఞుడై మేలు తి గంభీరుడై దూష  
 భూషణములకు రవ్యంత్రై నను చలింపక యు డును గాలిపిచ  
 పప్రభు ను దురాణు ఎందుటాకు శంకుని ఒకేదట నిశ్చ  
 ముగముడును పెనుగాలి వీధివదో అట ఎని ఆమెను దూరప  
 వడును గుఱురాయి యథావశాశము కదలక మెలు  
 మండును ఇది మే జ్ఞానికి అజ్ఞానికి గల భేదము జ్ఞాని నిండు  
 అంకకు అజ్ఞాని నిండులకు భేదమదీ పరిపోవును తి  
 వికలత్వమును జూచుదు

ఒకరి విదేశమును ఉపయోగిం చి దూరికదో ప్రమా  
 ముక ముదోదిశాశములకు అస్సారమే యుండదు విగ  
 లోతుననే చి తనై కల్యము సంభవించునుగాని వి  
 యుక్తుడు జ్ఞానికి కాదు

పోగడనదనాదు మఱియును పోగడనాదు  
 తిట్టుదునాదు మఱియును తిట్టునాదు  
 విక్రమై యుండ మ్రోగిందలుగ్నై తెత్రిమి  
 స్వాంతమున న్నద్విధమున కాంతిసొంది  
 ఎత్తిపాడుము కంకడు ఎత్తిపాడు  
 యశివరాధీర ఓం తత్సదమమ పాదు.

విశేషములపై వాక్యము లీ సంకల్పమున క్లుప్తమున  
 అనుచుకొనవలసివచ్చును. అట్లే అశ్వమేధమునకు  
 నియమాలు! అశ్వమేధమున వీరైవయ్యనునందును అత్యంత  
 స్థిరములైన వైద్యులు ముందును నమస్కరములు చేయవలసి  
 గలదు. అశ్వమేధమునకు తెలియని అవివేకులతో ప్రసంగమున  
 మగడుగున అవలెదు. సంభవించుచుండును ముఖము  
 క్షుణ్ణమును చూచు భూమి విశ్వాదిత్యులైనవిశేషము కలవాడై  
 త్త్యయందు సుఖిగలిగి సత్సంకల్పము ప్రాసంగిక విషయము  
 లను వివక్షించి నిర్వికారులైన సమీచిత్తులైన యందును అత్యంత  
 క్రమశీలములు యగుదురు. మానవమానాది ద్వంద్వము  
 లను కరుణించును (విశేషము) సాధించగలిగియుండును.  
 శ్వాసముచే ప్రతివాది అట్టి నిర్వికారులై తత్పరతయించు  
 లను

పూర్వకాలమున ఒకానొక గురువు తన శిష్యులతో  
 విశాఖమున బోధించెను నాయనా! నింతాత్మలు సేవకు  
 విశేషములకు విశాఖములు మాత్రము యిది తెలిసికొనుము  
 విశేషములు మానాడు నిన్ను స్మృతము చేయువాడు తన శిష్యులకు  
 లేకైతని పదన లోటు అనినచో లేదు నిన్ను ముఖ్య  
 స్థానమున నిర్వహించును అట్లే అతడు కావించిన స్మృత  
 మున లేకైతని విలువ యుండునా కావున స్మృతములకు పోలి  
 సోకాడు పండితులగుదురు చేయి స్మృతములకు అవివేకులకు  
 రాజులే ఉన్నప్పుడును కాని విశేష సంకల్పము కాదు కాదు

అట్లే జనులు కామిందు ముతి నివలకు సామాన్యలే  
ప్రభావితమగుదురు కాని ఒకరి విచారణ జరుపువారు కాదు

కొందరు ఈ ప్రకారముగ చెప్పుదురు నేనెందు  
తప్పుచేయలేదు కాదు ఆకారముగ నన్ను తిట్టుచున్నాడు  
వాడువా! నీ నేమియు తప్పుచేయలేదా ఒక చెట్టకప్పు  
చేసియే యున్నావు క్రిందటి జన్మలో అత్త పాక్షాత్కానము  
నై నీవు ప్రయత్నము నుపసరించి అదియే గొప్ప లక్ష్మియు  
నీను ప్రయత్నము చేయలేదని మీ తెల్ల తెలియును అని  
అందుకేనూ; క్రిందటి జన్మలో నిజముగా నీవు అత్తభ్రాతృమును  
జూపాచింది యుండినచో నీకు జన్మరాహిత్యమే సిద్ధించి  
యందెవరి ఇతడు పుట్టెనామనకు కావు అట్లుగాక నీ విధుడు  
జన్మందిరావు కాబట్టి పూర్వజన్మమున జన్మప్రయత్నము  
నీవు చేయలేదనియే అర్థము అది ఎంత పోకపోటు ఎంత తప్పియు  
నుచి నేనెందు తప్పు చేయలేకే యని నీ చెట్లనగ వు ?  
నీవు పూర్వజన్మలో బంధరాహిత్యమునై ప్రయత్నము  
చేయక పోవుట బ్రహ్మసంపద పోకపోటు కదా! కావున  
నీవు గొప్ప ఆపరాధమును చేసియే యున్నావు అని  
కామిందుకొని వాడు నన్ను ఆకారముగ తిట్టలేదు కారణ  
మున్నందు వలననే తిట్టరాదు కావున నే నెందునకు చాచి  
తెలుపి పోవలెను అని ఈ ప్రకారముగ నీలో నీవు  
కురువ్వయ మునుకొని కాంతి నొందుము

పశ్చిమరాధా కిమకాశం పృథా  
మదభ్యసూయేత్కది నై వ చియేత్  
ప యశ్చైతా ప్రాశ్నవంశనిష్కృతి  
స్తోత్రపరాధ పరమాని కిం భవేత్

అను ఈ స్తోత్రము గేరు చెప్పిన భావమునే స్పష్టీకరించుచున్నది కాబట్టి వాయనా నిత్య వ్యవహారమును అనుసరింపవలెననియు అనులయింపక పొగ పైలకు నూచలులకు ఏ మూత్రము ప్రభావితమవు కాదును తృప్తి జాగ్రత్త జాగరత

పూర్వకాలము వికాసో గురువు తన శిష్యులకు గాదించిన ఈ హితబోధ ఎ త అర్థవంతముగ ఉత్తేజకరముగ నున్నది ముముక్షువు పాథకులకు ఎ త ప్రయోజనకరముగ నున్నది శ్రీనివాసందులు తమ యితీతము (The song of the Sannyasin) నందిట్టి భావములనే స్పష్టీకరించి యున్నారు.

Few only know the Truth The rest will  
hate and laugh at the great one but pay no  
heed.

కొంతతే నత్యైముగదు మందురిలగు  
గాత తక్కినవారలు భువనవిన్న  
దేరి ఎద్దిక లక్ష్యంబు నేమబోతు

Let one put garlands on another kick  
 thus frame say naught No Praise nor blame  
 can be Where praiser praised and blamer  
 blamed are one Thus be thou calm, sanyasin  
 told | say

om tat sat Om !

కాదుమీరైన లక్ష్యంబు నేయబోకు  
 కాని కంపట్టి మిదివదలకవలదు  
 దిను శీరియ నెవడు మీరియనకు  
 పొగడెలకువాడు మిటియను పొగడువాడు  
 తిట్టెడువాడు మిటియను తిట్టువాడు  
 నోకొనెయింక మురిసింపలు న్ని తెల్లయ  
 స్వాతిరమున నిద్విధంబుగ కారెనుంచి  
 ఎత్తిపాడుదు శంకరు ఎత్తిపాడు  
 యతివరా ధీర ఓర్వ తత్పదమయ పాడు

సామ్యమెందు మనమృదు శాంతిభావము(Equilibrium)  
 ఎందుకుట ఒక గొప్పపాఠక దీనినే యోగమనియు గీతా  
 గ్రంథము నె నిచ్చియున్నాడు (వశుత్వం యోగతత్వతే)  
 భవబొనర్చు యోగమన్న ముఖం నియ్యతి ప్రముఖమైనది  
 అట్టి శ్రీకృష్ణభగవానులు గీతయందు వణి వణి అట్టి  
 పదను సుఖించి కేల్గొనియున్నాడు.

1) ముఖ్యసామ్యతాత్పర్యము—

2) మానావమానయోగమృత్యులో నికారయోగము

5) 14వ తా 1 ముగ్రీత కథామానావతూఃసోః  
ఎవరైన నిండించినపుడు గాని పొగడినప్పుడు గాని దీర్ఘమునం  
కేదిధిమన విశాము కలుగ నీయక ననుభావమునం వంశ  
వలెననియే పై వాక్యముల యొక్క సారాంశము

ఎవరైన నిండించిన నీ తిట్టి పో విడుర్ప చేసినో ప్రతి  
వాడను లేమనో కాదు కానిగ నితరీంచుకొని తమ ఆ తో  
కలగమును దీవముగ చరిత్రించుకొని ఎవరైనాని విడుర్పకు  
పై తీవ్రవ దోషము నిమిత్తంచేమన నీ యిదిగో చానిని  
మొదటి తొలించుకొనవలెను తన యిందలి దోషమును  
పొరకాదును ఎరుదీరాదు ఎత్తి చూచిన దులకు కర్మకారా  
తనయొక్క శరీర నిర్మల్యత్వమునకు దోషము కలుగ  
తీరి నుడువకు ఆతొక కృతజ్ఞులై యుండువలెను అట్లుగా  
తనయొక దోషము లేకయే ఆకారముగ ఆతడు  
నింద మోక్షిగో చానిని గుఱించి వీహారము వట్టి చుకొనే  
నిందియై కూడ చానినే ప్రశంసించు గాక దీని వివక్షముగ  
తలపునుగ నుండువలెన

ఇక చదువి నలకు మామగలకు అతీతుడుగ వ రించు  
బట్టి చుచియొక విశాయమున్న కలము అది యేదనగా  
ఎవరైన నిండించు వపుడు అతడు చేయి నిడించుచున్నాడు  
కలమునా ! అశ్వనా ! అని ప్రశ్ని చుకొనవలెను

అశ్వమేధ యిది నిష్కర్మ నిష్కర్మ స్వయంతేహి  
కలమే యిది నిష్కర్మ వశమేహి నీమతా మిదు



అత్యుచ నిందించినచో చిందించు వాని అత్యుచ నిందింప  
చిదిస వాని అత్యుచ వికల్ప కాత్మన నిందించువాడు తిన్న  
కాదు నిందించుకొని పట్టే కాగలదు ఇక కరీషమును నిందించి  
నచో అది కర్తవ్యసాధనమునో మల మూత్రాదులతో నింది  
నింపకర్పయై యుండుటచే అట్టి నింద నహేతుకము యగుచు  
మొందునుపుట్టె యొక్క సాధనము పై పెచ్చు నహేతుభూతముగ  
కూడ నుండుచున్నది కాబట్టి రెండు విధములకూడ విమర్శించు  
చుట నిందలచే చిత్తవికారము నొందవలసిన అగత్యము  
లేకున్నది.

ఈ ప్రకారముగ సాధనము వివిధరీతుల మొందించి  
వరల నూహణ భూషణములకు నీ మూత్రము అంతక నిందా  
మైత్రులందు నను భావమును వహించి అట్టి మహోన్నత  
సాధనము ద్వారా నిర్వికార నిశ్చలచిత్తమును సంపాదించి  
తత్ఫలితముగ అత్యుచ పాశ్చాత్యులందును బ్రహ్మమహోతిని  
అవత్యవలయున అచోక విహారియులందును సాధనము అహు  
జాగరూపములై మెలగవలెను అశోగ్యమును జాగరతగ  
కాపాడుకొనుచుండవలెను.

### 3 అహోరనియముము

బ్రహ్మసంపదము కొలకై మోక్షముకొలకై ప్రపత్తు  
ములు నలుపు సాధనము తన అశోగ్య విషయమై అత్యుచ  
జాగరూపి కలిగియుండ వలయున్నది. అశోగ్యమై

మహాగృహమునూత్రి అన్నిరంగములవారికిని అప్పుడును  
 చుండును అలోగృహమునీటిచే మనుజుడు పాదప ఎట్లు చేయ  
 గలడు? ఒక గంటసేపు అనువముపై కూర్చొనవలయున్నచో  
 అలోగృహము లేని వానికి అది ఎట్లు పాద్యవతును? కడుపు  
 వొప్పి గాని, తలవొప్పిగాని పంటవొప్పిగాని యున్నచో  
 ధ్యానమందు ఏకాగ్రత ఎట్లు వుడును? అర్చిత అ  
 కాళదేవే స్ఫురించుచుండును. ఆ నొప్పిదే అనుభవమునకు  
 వచ్చుచుండును అలోగృహము ఎట్లున్న పడు? మనుజు  
 కావలసివది శక్తికదా వైరాగ్యము కదా ధ్యానము  
 కదా విచారణకదా అని చెప్పినచో అది అనుభవరహిత  
 మను వాక్యమే కాగలదు

శరీరమోద్యం భయ భర్తృపాథవమ్ యుక్తు  
 అలోగృహము కనుపది భర్తృపాథవము అని పెద్దలు చెప్పిన  
 వాని అంగిర్యమిదియే అయియున్నది కాబట్టి ప్రతివారును  
 ఏ క్షేత్రము దున్నును నరదేవ కను అలోగృహమునుకూర్చి  
 పెక్కుకాగ్రతలను పటించవలయుండును యెట్లుయెడల  
 అహారవిషయమున తగిన కట్టుబాటు కలిగియుండువలెను  
 అహారవిషయము మనునది తిప్పింజనక అంశముకాదు అచో  
 రముదేశకే రక్తము ఏర్పడును రక్తము క్రమక్రమముగ పరిణా  
 మించి మేధస్సుగ మారును అహారము రజోగుణసంబంధ  
 మైవది అయినచో మువ్వమ్మన్న రజోగుణాత్మకముగ  
 మారును తప్పాదమ్మమునది మను (కాబట్టి మువ్వ

అర్చి మయమైనది) అని శివమహర్షి ౭ పర్యాయనే తీర్థాటించ  
చున్నది ఒకచోట ఎవరైనా ఆశాశ్రయము చిన్నవిడుముగా  
భావించినను ఒక్కొక్కప్పుడు చిన్న విడుముములందరే  
అజాగ్రతయే పెద్ద పెద్ద ప్రమాదములను తెచ్చిపెట్టచుండును  
రైలువ్యూహం దొంగిలించునట్లను చిన్న చీలగాని ట్టుగాని  
వరులుగా నున్నచో దానివలన వ్యూహం కదలి రైలుగరియను  
వదిలొత్త ప్రమాదముకలదు కనుకనే కొందఱు రైల్వే ము  
వారణ గంటగంటకు ఆ చీలలను తవళి చేయుచు ఆవసర  
మైన చోట మెత్తికొట్టించుదురు కావున ఆరోగ్యమునకు  
ప్రభావ హేతునైత ఆశాశ్రయమును త్రోవపుచ్చదొకటి  
కాదు దానిని గూర్చి ఎంతయో శ్రద్ధ మహించవలయున్నది

ఆహారము అత్యంత మృద్రముగా మంపవలసినది అది  
(1) సాక్షికాహారము (2) మితాహారము (3) దైవార్పితా  
హారము (4) వ్యాధ్యాహారము అయియుండవలెను ఈ  
నాలుగు విధముల శుద్ధముగా మున్నపుడు మోక్షమే అయ్యిది  
శరీరమును అలగ్నముగ శీతోదంతముగ బలవంతుముగ  
నొనర్చుచుండగా మహమ్మది నిర్వహముగ నిర్వలముగ  
ఆధ్యాత్మ భూవ మంప ముగ నొనర్చును ఆహార విషయ  
మన పై నియమములు పాటించి అగ్రగణ్యు డి ఇష్టము  
మన్నిమిల్లి తినినీయును, ఆహారావల్యమునకు లోకై  
శ్చంద్రియములకు బాధనలై మెలగుచుండుట వలననే బహుల  
అలగ్నము చెడిపోయి దైవభక్త్యానుబంధము మనస్సు

ప్రపత్తింబో ఒక వేళ ప్రపత్తింబిమి నరగా నియత నానా  
చాభలకు పొందుచున్నాడు

అశ్వమేధములలో మొట్ట మొదటిది సా స్త్వికా  
శాఖము శ్రీకృష్ణవరమాళ్ళు గీతలో 17 వ అధ్యాయమున చూడు  
విధములగు అశ్వమేధము గూర్చి (అనగా సా స్త్విక రాజున  
కానీసాశ్వమేధము గూర్చి) ప్రస్తావించి సా స్త్వికాశ్వ  
మేధమును ప్రశంసించెను అయిదును, మనోబలమును  
దేహబలము ఆరోగ్యమును పాత్యమును స్రీశిని బాగుగ  
మృద్ధి నొనరించుననియు, రసముగలదియు ఉపయోగపదియు  
దేహమందును కాంక్షలయు ఉండుననియు మనోహారము  
లైతి యునగు అశ్వమేధము సా స్త్వికముననియు వేదముగాను  
పురాణముగాను ఉపాసాను విశ్విది వేదముగాను కాశముగాను  
చతురదేవిగాను మిగుల బాహుమును గలుగజేయుననిగాను  
ఉండుననియు శరీరమునకు మృత్యుమును ముగియవలె  
బ్యాధుల్యత్వమును గలుగజేయునది రాజసాశ్వమేధముననియు  
పాచిలోనునది ముగ్ధంధశూన్యములైతి అశ్వమేధమునైతి  
కామసాశ్వమేధమునైతి కాశాశ్వమేధమునైతి దేవముగ నేర్పొంది  
కాశ్రువ ఆరోగ్యము నిమిత్తము భాగ్యవారులు చక్కగ  
జ్ఞానసాగు నిమిత్తము మనుజులు రాజున కామసాశ్వమేధము  
యు వదలి వైది సా స్త్వికాశ్వమేధమునే నేమించుచుండవలెను

మంత్రపులలో ఆశ్రు మేధ మొదలై నవాటి సా స్త్విక  
వర ప్రసాద పులి నింజాము మొదలై నవాటి రాజున గ్రూవ

ప్రపంచము గల భేదము సర్వము ఎఱిగినచో కదా అది  
గ్రాహ్యము అచార భేదముల వలననే జాలెడి సుఖభేదము ఏర్పడి  
వది కావున భ్యాసము చేక్కగ జరిగవలసినది ముమ్మ  
నిశ్చలముగ ర్మలముగ మంతవలెననిన సాక్షికాచారము  
తప్పక సమ్యక్మయింపబడి ఆరోగ్యసూత్రములలో ఇది  
ప్రధానమైవది

ఇక ఆచార నియమములలో కెందవది విశిష్టాచారము  
అచారము సాక్షికమైవచ్చినది అమితముగ తిసరాదు  
చింతమైన అచారమును విధియుగ స్వీకరించవలెను. వాత్యక్ష  
రిష్ట యోగోద్భవితమైనది అతిగా తినుదానికి యోగమునందు  
నిలకక సంభవించదు' అని సాక్షికాచారము చెప్పనే  
చెప్పదు యోగము మాట అటుంది ఆరోగ్య వృద్ధి  
చూచినది అవిశిష్టాచారము సమ్యక్మయింపబడి దానివలన  
ఆరోగ్యము పెరుగుదలకాక ఒక నీడదానికీ పెరుగు  
విగులు అచారమును తప్పుకొనినట్లు కాగలదు విశిష్టాచార  
మును నేనించి వినిన ఆ ముద్దను నీడదానికీ పెట్టకదో కాని  
వలన ఆరోగ్యము వృద్ధియు అది లేకుండు లాభములు  
చేకూరినట్లు కాగలదు.

ప్రపంచములో బాధవదులగు ఇట్లను అతిగా  
భరించి నీర్లము కాక క్రిందవది బాధను నానాకారముల వలన  
నాకు ఒకడు ఆరోగ్య అలభించునాడు మితియొకడు  
ఆరోగ్య బాధవంతు అట్లే బాధ చాల భారము అనువు తప్పి

తివనీల ! తిరుమల అపర్థవడనీల ! కాపున నాలుకపై ఒకింత  
నయమము గలిగి ఒకముద్ద తిక్కువగానే తిని ఆలోగ్గయును  
కాచాకుకొని. ఆ శ్రేయస్కరము ఆచారమునకు సంబంధించి  
, రెండు ఇంద్రియములు కలత ఒకటి నాలుక రెండవది  
పొట్ట పొట్ట అమాముకమైతది నాలుక ప్రమాదకరమైతది  
శ్రుతిమనవుడు కడుపు నింక బోవుచుండగా అది నాలుకను  
పొచ్చుచుండును ఓనాలుకగారూ ! ఇక దయచేసి అనుజీ  
చోమిలేదు. కాని నాలుక కాని మాటను భాషను చెయ్యక  
ఈ ప్రకారముగ బహులిచ్చును ఓ పొట్టగారూ ! మంచి  
మంచి భోజనములు ఎదముగా నున్నవి. ఇప్పుడెప్పుడో అవును  
ఈ ప్రకారముగ పొట్టయొక్క హితబోధను తిక్కురించి అదిగా  
తిని తీర్చును చేబొసలేక మునుజాకు నానాకాధ ను పొందు  
చుండును కాని మంచి పొట్ట చేయి హితబోధను నాలుక  
పొందించినచో ఎక్కువయొక్క ఆలోగ్గయు చక్కగా నుండి  
అభ్యాస్మికని గ ధ్యాన అప నైవేదింపని యో భృగము  
అను బోక ఎక్కువ భార కార్య నిర్వహణకు అనుకూల్యమిచ్చిన  
గలదు కాని అవ్యాధావల్యములే మనుజులు ఇంద్రియములకు  
బాగుయై తిత్సరితను గ ఆలోగ్గయును చెడగొట్టు కాని నైవ  
భ్యాసము కు కాంతికి మారుదగుచున్నాడు

శరీరము ఒక బమ్మ బమ్మలో కెట్టియో అవమును  
కూర్చుండ ౩౩ కడమిలచో మార్గమిధ్యమన ప్రమాదము

పాల్గొనవచ్చును కావుననే బహులోగాని కాదులోగా  
చరియిత జపమునే ధీశోఽపొవు లాగున ప్రభుత్వము కానవచ్చు  
చేయవలె ఎక్కువగా తీసికొని దెప్పినచో ఓవల్ లోట్ లేద  
క్రింద వారిని అరెష్టు చేయుదును అట్లే శరీరమును బంధిలో  
అమిత బయల్పడు చేయక బాగ్రతగా జతపించుకొని పోవలెను  
అలోగ్యత మహాభాగ్యమును సూక్తిని విస్మరింపరాదు

ఒక గ్రామములో ఒక పైద్యుడు గ్రామాంతరము  
నుండి వచ్చి ఒక ఇంటిని అద్దెకు తీసికొని జోర్జ వట్టి అడవి  
తన పైద్య వృత్తిని ప్రారంభించెను కాని నందవత్సరము గడచి  
నను ఒక రోగి మాత్ర ముందు కొంత ఆతని వద్దకు రావేను  
అతడు ఆశ్చర్యచకితుడై గ్రామివానియను ఆ విషయము  
అడుగగా వారిట్లు చెప్పిరి మహాశయో! వాడావు రెండు  
నందవత్సరముల క్రిందకు మా గ్రామమున కొక పాశువుగారు  
వచ్చి గ్రామముల దానిని పిలిపించి ఆహారమును సూక్ష్మ  
రెండు సూక్రములను వదలించి వాటిని తప్పకుండాగా తనిక  
ములో అచరణయిం దుంజవలెననియు అట్లు కాదనిచినచో  
అయ్యురాలోగ్య నందవత్సర విరాజిల్లగలననియు జోధించి  
మనవిలోయను ఆ సూక్రము లేనిదనిన — (1) భవించు  
వత్తును ఇక ఒక ముద్దతినినచో కడుపు పూర్తిగ నిండువని  
తోశివవును ఆ ముద్దను తినరాదు అంతటితో భోజనమును  
అనిదేయవలెను అనగా ఒక ముద్ద తక్కువగనే తినుటనుండిది  
(2) భోజనమునకు భోజనమునకు మధ్య ఏమియు తినరాదు.

చిరుతిండి మానివేయవలెను - ఈ ప్రకారముగ ఆ పాదుపు  
గాని చోరము బుద్ధివో బోధించిన ఆచార పరిజంధమైన  
రెండు మాత్రములు మేము కడు శ్రద్ధతో పాటించు  
చున్నాము అప్పుటినుండియు మా ఆరోగ్యము గాలి  
చక్కగా శిండుచున్నది! గ్రామముల ఆ వాత్యములను విని  
పైచుడు పాడుపు గారి ఆరోగ్య మాత్రములను, గ్రామముల  
పరిష్కార విశ్వాసమును, అగులూ దీక్షా నిర్వహణ బుద్ధిని  
తలంచుకొని అవసరము కాబట్టి ఆరోగ్యమును బాగుగ  
కాపాడుకొనవలయునని, భాగ్యవా ద్విమర్శనములను చక్కగ  
కొనసాగింపవలయునని ఆచార విషయమున సంయమితులై  
మెలగవలెను

ఆచారవిషయములలో రెండువర్షములకు మిళితము  
మారు నూర్చి తెలియకపోవలసిన అంశములు ఇంకను చాల  
కలవు. కొన్నిటిని ఇచట విచారించెదము. బ్రహ్మచేత్రుడు  
మానవుని శరీరమును పుష్టిచేసేవపుడు అంతటి ప్రధానంగ  
మగు శరీరములో రెండు కంటలు, రెండు చెవులు, రెండు  
ముక్కురంధ్రములు - ఈ ప్రకారము అన్నియు రెండు  
రెండుగ పెట్టి, నోరుమాత్రము ఒక్కటిగ ఏర్పాటుచేయుట  
గమనించదగినది పోల్చి కూడ రెండుగ పెట్టవచ్చునా!  
అట్లు పెట్టలేదేమి? దానికి కారణము కలదు. ఎంతయుగ  
తెనుగు, మిఠముగ మాట్లాడుదును-అని దానిద్వారా భగ  
వంతుడు బోధించుచున్నాడు



యోగిగర్భ ప్రవహించి ద్వారం వాల్చి రోధః  
 కంఠం యిక్ష్వా-వాక్యము వాగింద్రియమైన నోడి  
 నయమి ప్రాణావ్యక్తమ వ్యక్తము చేయుచున్నది  
 రూపంబు అను విక్ష్వా-మయోకలదు ఇది నినుట అ  
 మహావ్రహ్మ కలదు కాని నోటికి మాట్లాడంబడి  
 మామట అను రెండు పనులు కలవు కాబట్టి అది  
 ముగ్ధుల ఇంద్రియము, దానిని జయించుట సాధ్యము  
 యుగ ప్రజున్నము చేయవలెను, అచ్యుత కన్య కి  
 విలసతులకన్య మాట్లాడరాదు, విలసోజనము విలస  
 తులసజనమునకు చాల శ్రేయస్కరము ఎక్కువ కి  
 యోగము సిద్ధించదు భాగము మనుకదని శ్రీ  
 వామము శివయందు సెలవిచ్చియున్నాడు (నాటి  
 యోగిగర్భ) కాబట్టి అశ్వమేధమునందు పరిమితిని  
 వివరించెను.

ఎక్కువగా గాలి ఉష్ణుధని ఎవలదు ఎ  
 గాలిని పిల్చుట లేదుకదా ఎంత అవసరమో అం  
 ద్రియ శీఘ్రంబునదాని పదలి చేయుచున్నాడుకదా  
 కాలిలోగాని కదిలోగాని చెయ్యలో గాని ఎక్కు  
 ఉష్ణుధని ఎవలదు ఎక్కువ త్రాగుటలేదుకదా! ఎన్ని  
 అవసరమో అన్నియే త్రాగుచున్నాడుకదా! అట్లే అ  
 కుశ-కు శీతగర్భహేమమునకు ఎంతఅవసరమో అం  
 శ్రేయస్కరము ఒక మక్కువ అన్నమహర్షివచో

అవతరమైంది మాత్రములేని తక్షిణచానిది వదలివేయను.  
అట్లే ఒకగోళమందు గడ్డిచేతనే అవతరమైనంత తిని  
తక్షిణచానిది వదిలి వెళ్లిపోవును. కాని మానవుడు అట్లు  
చేయచున్నాడా? ఎక్కువగాతిని తోగమలు కొని వెళ్తు  
కొనుచున్నాడు.

హిరణ్యక, మంథర

అని పెద్దలు బోధించారు. పాశ్చిమానగమును విశ్రమముగ  
సేపించునని దాని అర్థము

ఒక పెంపు ప్రయోగించుచువును నావికుడు ఎక్కువ  
మంది చొచ్చికుంటు దానిపై ఎక్కింపడు. అట్లు ఎక్కించినచో  
తాను, మన, మనలోనివారు అంతకు గంగార్పిణ్ణి  
పోవుచును అట్లే విమానము మొదలైనవానియందు  
ప్రయోగించువారికి సామాను (luggage) ఎక్కువ ఉండు  
గుండడు దిన్నను వీక్షింపవలెనట్లుట అధికారులు అను  
మతించును అట్లే అధ్యాత్మికగత విధులలో విహరించదలంచు  
సాధకులు అధికారముచే తమ జీవాములను భారవంతులు  
లుగ చేసికొనరాదు. భ్యాసమునకు కూర్చుండి కంట్లు  
మాసికొనివుడు జీవాము ఏ మూర్తియు సృష్టించరాదు.  
నూనీ కింజులె, లెండువలె అది తోచవలెను. అట్లు  
మాత్రమే మనమెల్ల డిర్బ్బిముఖముగ జరుగుట అవశ్యక  
ముందును. అట్లు కాక అధికారవరుముచే కిరీరము జరుపుగ  
తోచినచో జీవాభావన మునుట అసాధ్యము. అట్లే సిరితో

భాగము బయగనే బాగము కాబట్టి మితాశల సేవ ము  
పాతకలకు అర్హులగుము

మితాశలమువలన రెండు గొప్ప ప్రయోజనములు  
సాధింపబడగలవు ఒకటి అశోగ్యము తద్వారా భాగ  
విజయము. రెండవది చుప్రచారిణి విధియొనరుటకు ఓకింత  
ప్రపాదమును మిగిల్చుకొని తద్వారా పరోపకారమును  
కొనిపడేసికొనుట క్రియసంపాదనమును గావించుకొనుట  
అధికారముచే అనారోగ్యము కలిగియుండుట తద్వారా  
శరీరభంగము కొనెత్తుకొనుట కప్రచారిణి పరోపకారము  
చేయుటకు అన్యురాలమును గావించుటకు అపకారము  
చేయుటకును వక్ర-వయవ వృద్ధియును పోగొట్టుకొనుట సంభ  
వించును కాబట్టి రెండువిధముల అరణ్యనిష్ఠము సంభవించును

### అతి సర్వత్ర పర్వయోగ్

అని పెద్దలు ఏనాడో జోధించియున్నారు ఈ  
సూత్రము ఆహారవిషయమున ఇంతకు వక్ర-గ అన్వయించును  
ఒక దీపమునకు వత్తి పెంచినచో గ్లాసు ముచ్చట్టెపోవును  
తగ్గించినచో ప్రకాశము మందపై పోవును మధ్యరేఖముగా  
తొందరినో రాత్రంతయు ప్రకాశమానముగ వెలుగుచుండును  
అట్లే శరీరమునకు ఆహారమును మితిమీరి తేసినచో శోగ్యగ్రస్త  
మగును. ఆహారము పూర్తిగ తగ్గించినచో క్షీణింపమై ఏ  
కార్యము చేయుటకును విలువలేకుండును కనుకనే గీతా  
చార్యులు యాతాశలవిహరమునకు గూర్చి పెంచిచ్చి మధ్య

హృదయమును అవలంబించువాడు శృంగారవి బోధించి కాబట్టి ఆహార విషయమై సాధకుడు అతిశయగ్రాహి, అప్రమత్తుడై మెలకుడు మిగిలు తిప్పనీయక చూచుకొనుచు శిష్టాచారములు అనుష్ఠానలో నుంచుకొనుచు ఆరోగ్యమును, ఆత్మ శాంతిని బహిష్కరించును !

సంపాదమును సముద్రమనవలంబించు జేసమును పట్టిపై జీవుడు ప్రయాణము చేయుచున్నది సామాన్యముగ వడవ నడుపువాడు అతిశయగ్రాహి ముఖ యొక్క స్థితిగతు లను అనుక్షణము విచారించుచుండుచు దాని కేమైన పను లెచ్చినదా, కల్పద్రుమపడినదా, మితిమీరిన బుద్ధి మోయు చున్నదా, అదుపులేని ప్రయాణించుచున్నదా, తేగ మెట్లున్నది మున్నగు విషయములను అపూర్వము అతడు పర్యాలోచించుచుండుచు అట్లే మాంపుడు తన శరీరమును మువ్వపై నుంచు సాగరమున ప్రయాణించుచు మోక్షమును ఆపరి తీరుమును సేవ సుఖాన్నిభమునాడు, కాబట్టి శరీరమును పడవ యొక్క కాగోగులను సూర్యుడు ఆరోగ్య మును సూర్యుడు పక్షి పక్షి గ్రాతి పహించవలసియున్నది ఆహారసామగ్రిములను చక్కగ పాటించవలసియున్నది

ఆహార సామగ్రిములలో రెండవదియును మిశ్రాహారమును గుఱించి ఇప్పుడు విచారించుచున్నాము ఏకభుక్త సదా రోగ ముక్త ఏకభుక్తమతవాడు రోగరహితమై ముందును పెద్దలను చెప్పుచును ఒకవేళ అల్లుపాద్యమునిచో తక్కిన

రెండు పూటలు ఫలాదులను సేవించవచ్చును శరీరము  
అశోగ్యవంశముగఁగ్గు ధ్యానాదిసాధనలు వికార కముగ  
జగత్సౌనుటకు తెలిగఁగను తిండులాగున చూపవలయును

Eat to live live not to eat

శరీరమును తినుము తినుటకు శరీరమును ఆదు  
నానుడిగఁగను కొంచిన ప్రార్థన మానము వీరియో తినుచునే  
యగు" ను మిశ్రకొంటును అపుడపుడు చిరుతిండు తినుచును  
దును ఒట్టివారికి డబ్బు పెంపై పోవుట అశోగ్యము ఇట్లు  
తినుట ఇను రెండు అవధములు కాల్చిల్లుచుండును అశో  
దించును అధ్యాత్మిక సాధనలో అతి ముఖ్యమైనది  
కాబట్టియే శ్రీకృష్ణవరమాత్య కాని గూర్చి సీతయందు  
అతులపట్ల వస్త్రాదించుచుపోయెను తుట్టుతుకకు సీతను పరి  
సమాప్తము చేయు రయియునునకుడ లక్ష్మణుని (సాధనము  
వికారశోభియించువలెను) అని శ్లోక ఆదేశ సంబంధ  
మైన హెచ్చరికను చేసెను

అశోభమును నుండు నీలె వింపివలెను —

భిక్షావధ భుజ్యతాన్

అని శ్రీ శంకరాచార్యులవారు తమ సాధన చంపకమున చెప్పి  
యిచ్చారు కొవధమును ఎవరును ఎక్కువగ తిను వింత  
ముగ సేవించుదును ఒక కొమ్మగాని రెండుకొమ్మలుగాని  
ఒక చిన్న మాత్రగాని ఒక చిన్న యాదు పొట్టులు  
గాని ఒకటొకటిగాని తీసికొందుర బాధ్యుగాయ! పెద్ద

మూర్తి ఇష్టంబి' - అని యెవరును అనగడు. ఈ ప్రకాశము నందు విషయమై సహజముగనే మానప్రకృతి విరిగి కాపాడుచున్నాడో, అట్లే అశోభవిషయమైనూర పరిమితిని కాపాడుట తీర్తమనని, సాధనలకేకాశ ఎవరికైనను ఈ నియమము చాల శ్రేయస్కరమనియు అనుభవజ్ఞులైన మహానీయులు చెప్పుదురు.

కాస్త్రములందు వికాసావస్థలు గుఱివి ఈ ప్రకారముగ చెప్పుదెను—

వ్యాధాగా పూరయేదన్నై! తోయేనై కం పృథ్వియేత  
మాకుశ్య పృచారాకం చక్రేక మవశేషయేతే  
పొట్టయొక్క రెండుభాగములను అన్నము, కూర, పులుసు మట్టిగ ముప్పుగుఱచుకొను, చితి భాగమును మండినీటికొను నుంచి విగిలించి భాగమును గాలి సంచారమునకై భాగంగా నొకవలంపడి—ఇదియే వికాసావస్థ లక్షణము—అని ఈ శ్లోకము యొక్క అర్థము.

అవశేషమును భుజించుటకై వచ్చి కూర్చొనునపుడు లెనియరుకుగా నుంచుకో, అవశేషమనానంతరము కూడ అలాగ చురుకుగా నుండవలెను. వికాసావస్థను నేమిది నపుడే ఇట్టి పిరి సాధ్యముగను ఎక్కువగ తినినచో అజలు పీటపై నుండిలేరుటయే చాల ప్రయోజనకరమను అట్టి అమితభోజనప్రియులు భుక్తార్యాసముచే కొద్దవడి చాగా నూతి నని జాంచుచుండును. ఎక్కువగ తినినల, ఇట్టి అవస్థలు

మనః । ఈ సంహితమున భాగవతమున ను చెప్పబడిన వి  
శేషములు ఉద్ఘాటించబడియున్నవి—

యావద్వియేత ఉభయం తావత్స్వత్వంకా దేహిభావే  
అధికం యో ॥ భిషగ్నేత ॥ సేవో ద్దత్తమిర్హరి

పొట్టుకు ఎంత అవసరమో అంత మోక్షము నేమిం  
వలెను అంతమోక్షపు అవసరముపైనే మోక్షపునకు పొట్టు  
కంటె అధికముగ నేమింపవలెను దొంగయేలగును  
అట్టివాడు దండినకు అర్హుడు ఆ ప్రకారము దొంగవాన్ని  
మించును శ్రీ వృష్ణమహర్షి ఆహారము ప్రాణసంరక్షణకొఱ  
గూని భాగవిలాసముల కొఱకు కావని స్పష్టీకరించిరి  
ఎట్లనిన—

ఆత్మాహార్య కర్మ మర్యాదవిప్లవం  
మర్యాదావేదం పాణి సంధారణ్యం  
పాణిసంధారణ్య స్తత్త్వ త్త్వసర్యం  
తత్త్వతత్త్వయ్య యేన భూయోజనమృ

ఈ ప్రపంచమున ఆహారసంపాదనముకొఱకై పా  
రహితముల కార్యములేని దేహిజీవవస్తువు అయితము ప్రాణ  
సంరక్షణ కొఱకు మోక్షము నేమింపవలెను అనగా ఆహారము  
కు మోక్షము అయినందున గైకొనవలెను ఇక ఆహారము  
దేహిజీవనగా భగవత్తత్త్వమును తెలిసికొనుటకొరకు  
భగవత్తత్త్వమును దేహిజీవన తెలిసికొనవలెననగా ముక్తి  
నొందుటకు విప్లవరాహిత్యము నొందుటకొఱకు

ఈ ప్రకారముగ దేవతా గణములైన అపారము  
కానీ, దేవతాగణముల కొరకు కాక, తమ మహావ్యభుతము  
వస్తువుగ చేర్చబడిన కొంతయు పండితుల కొరకు,  
ఎంతయో ప్రకారము చెప్పించుచున్నాడు అని అవగాహన  
మును తీర్చుటకే కాని అవగాహనమును ఇవ్వవలెనని  
సహాయము చేయకాదు. పై చెప్పు అధికారముచే అనా  
ర్యమును వికలగ చేయున కార్యములైన బహిరంగపు  
గదిగ అది కోరిన నుచున్నట్టిది ద సకలము, అది వాగ్ధి  
చిన పుస్తకము లు నెల్ల దాగి నున్నందున, దేవతాగణము  
కేర నున్నాడు అవస్థానం అవస్థానం నే నేవించుట  
ఉత్తము

హస్తావ్యక్తి, ఈ అవస్థానం

విశ్వకర్మమున నున్నవ్యక్తి

అని శ్రీ గణములు ప్రస్తావించినట్లు దేవతలు, అవశ  
ములు తీర్చుకొని సాధకుడు వాగ్ధియు సంతోషము కల  
వాడై అవశ్యమును గ్రహణ కాపాడుకొనుచు అవస్థానం  
అవస్థానం పుస్తకము ముందుకు కొనసాగిపోవలెను

దేవతములను ఎక్కువ వాగ్ధియు అవస్థానం అవస్థానం  
చున్నాడు వాగ్ధి అవస్థానం, నిర్మల, ఆ కెంతటిని వశము  
(Control) సందర్భమునందే దైవవ్యక్తియగు ఎంతయో  
సమయము మిగిలుచుండును అవస్థానం, నిర్మలము  
పరిమితిని అవలంబించినచో నేర్చుట కిరించుటకు ప్రయత్నము



యెటువలె జూలెడు నయమును లభించుచుండును శీవర  
యలో ప్రభావమైతి పుణ్యసంకరమును నైవరింకన వానిని  
స్మరించి జనులు శాస్త్రములగు ప్రాచీన విషయముల  
లలో పఠింపబడుచున్నవి కావట్టి శీవరము శాస్త్రముగ  
పరమపుణ్యము శ్రవణమృత్తి ఆత్మ విచారణ మున్నగు  
నికొలకై నయమును ఎంత మిగులుకొనిన అంత  
రందిన పుణ్యము దారిత్రైమనంటిది దారిత్రైమన  
మందుగనే జాగరవలెనున్నది ప్రయాణము వదిలినైవ  
డిదుకునుల శీవ నయముగా జరిగిపోవునట్లు పుణ్యము  
లొందునది ఎల్లెడల నున్నది శీవనియందును కావున  
తయో శ్రీయమును శాగవేయ పుణ్యసంకరన  
యమై శీవను కడుబాకగొనునై యుండి నయమును  
దాహరాదులందు పృథాగా గడిచినయిక ప్రయత్నముతో  
ని అనుభవించుచున్నది అనుభవమైనంత మాత్రమే  
ను అనుభవమైనంత కాలమే నిడుచుచును మిగతా  
యమును తన శ్రీయోధివృద్ధి వదిలెనుగనుటకుంక  
నిన శీవో అయ్యలమైన మానవశీవరము వ్యర్థమై  
వును

మితాశారము వలన నైవభావమునకు నయమును  
అనుకూల మగుటయేకాక అలోగ్యమున్న జనులకు  
స్వభావగతుల మితాశారము శీవవారముతో నయమునది  
వలె ఇప్పుడును అధికాశారముచే శీవరమునకు తరచు

యగ్గతి వీర్పకుచుండును ౬౬ ఛాక్టరీ నిరంతరము పని చేయుచుండినచో ఇదిపోవును గదా! ౪౦౬౩ వారమునకు ఒక రోజు డాబ్బి విశ్రాంతి ఇచ్చుచుండును అది కఠీరమునకున్ను - వచ్చునదిరోజుల కొకపాటి ఉపవాసము ద్వారా విశ్రాంతి నొసరుటకు ఉత్తమును తక్కిన దివిలందును మితాహారమున జేహమునకొసరిగ ఎడమిగాని పొట్టును అరుదెక్కునట్లు చేయరాదు. నా ద్వికాహారము చేయు, మితాహారము చేతను కఠీరమేకాక, మనస్సున్న అశోగ్యవలెముగా నుండునది భావములు చేర్చుచున్నవి

'అ - ౪ శుద్ధా స త్వుశుద్ధిః, స త్వుశుద్ధే ద్రువాత్పుతిః, ప్పుతి లోభో నర్వగంధాం విప్రమాక్షః అని తిప్పివర్తలులు ౪ భావమున సృష్టికరించుచున్నది. అప్పు శుద్ధిచే ౪ క్రమ శుద్ధమగును. ౪ క్రమశుద్ధిచే మిదకు శుద్ధమగును దానిచే భావములు శుద్ధమగును. భావాదులున్న చక్కగ జరిగినను.

శబ్దములు నొగుగానున్నవిని కొందఱు కష్టపూరిత ఎక్కువగాతిని, కీర్తింబుకొనలేక, నారాయణునివలె చదుచుండు శ్వాదావల్యమే వీరికి కాలము. ప్రాశస్త్యముక రాక విశ్వేంద్రియమునకు పూర్తిగ ఎక్కువై, ఎక్కువగాతిని, కష్టమొని మతల నినుచుండువాట! జాగరూకత లేనిదా లుక ఒనులను మత్స్య-కు త్రాడుకట్టి ఎగువనవలె మోడ్చి జేయుచుండును. కాబట్టి సంయమము చాల అవసరము.

ఒకచోట నిందు జరుగుచుండును నాలుకపై అనువు  
తప్పిన యొకడు బానిలో పొక్కిని మితిమీరితిని తుపకు పెదవ  
నేక తడవకుచుండుగా మితియొకడు అర్ధనిశోచనీయ పరిస్థితిని  
గమనించి అర్ధని శ్రీవకాశముగ హితలోభ గాని చెను  
న యవా ! ఒక బండిలోగాని బహులోగాని ఎక్కువమందిని  
కూర్చొనబట్టినతో అది నిశేధము కావున గారిపై ఓవరో  
లోడో నేను పెట్టి ప్రభుత్వముపాడు శిక్షి జడుగుగా !  
అట్లే శరీరమును కూడ అభివ్యాజ్యసేవనను చే అనుచుండి  
నతో ద్వైప్రభుత్వముపాడు కూని బారికి శిక్ష విధించుచును  
లోగము ఆ శిక్ష! అకాంతియే ఆ శిక్ష కాబట్టి ఇక మీరట  
యొకడు కాగయోడనై శరీరమును బాధించక నాలుకపై  
సంజుతుము కలిసి మితముగనే భుజింపుము అర్ధని వాక్యము  
అను నిని తిండిపోతు శ్చమావణ నేనుకొని ఇకమీరట  
సక్రముగ వ్యవహరించెననియు నాలుకపై లోబడక యెంచు  
ననియు పలికి చెబులిపోయెను

కావున ముముక్షువులగువాని ఆహారవిషయమై  
సంజుతుము గలిగియుండి సాత్త్వికాహార మి కాహారము  
లనే సేవించుచు జ్యోత్సావ్యమునకు లోనుగాక  
ఇంద్రియములను ఆదుపాక్షలలో నుంచుకొని సమతామును  
నై వర్ణాస ఆర్యచింతనాదులందు గడుపుకొనుచు శుద్ధ  
మును పునీతులు గావించుకొనవలయును

యగ్మతి ఏర్పడుచుండును. ౬౬ భాక్తరీ నిరంతరము వని తేజు-  
శుండినచో చెడిపోవును గదా! ౬౭ ౬౮ వారిమును ౬౯  
లోక దానీ విశ్రాంతి ఇచ్చుచుండును అనే శరీరమువలనను-  
వచ్చునదిలోకల కొకపాఠి తపనానాడు ద్వారా విశ్రాంతి  
నొనరుట ఉత్తమును తక్కిన దింపించును మితాచార  
మునే జేహముకొనంగ ఎడమగాని పొట్టును బడుకొన్నట్లు  
చేయరాదు. నా ద్వికాచారము చేసిని, మితాచారము చేతను  
శరీరమేకాః, మనస్సున్న అలోగ్యవంతునిగా నుండువని  
భావములు జేర్చుచున్నవి

'౮-౯ శుభ్ర వత్సశుద్ధి, వత్సశుద్ధి ప్రవాప్త్యుతి,  
వత్సశుద్ధి లోకే పుష్కగంధీరాం విప్రమోక్షః అని తిప్పివస్తులు  
౯ భావమునే స్పష్టికరించుచున్నది. అహి శుద్ధిచే ౧ క్రము  
శుద్ధియగును. ౨ క్రముచే శుద్ధియగును భావితే  
కావయిలు శుద్ధియగును భావయిలున్న చక్కగ జరిగెను.

తపాచారములు దాగుగానున్నవని కొంతయు కష్టమై  
ఎక్కువగాలిని, దీర్ఘించుకొనలేక, నానాయాచారము వదు-  
చుండును అహిచారమును విని! కాం యు పూర్వముక  
రాక విద్యోగియైయుండును పుర్తిగ ఎక్కడై, ఎక్కువగా  
లిని, కష్టమొని మరల నినుచుండువాడట! జాగరూకత లేదో  
నాలుక బయలు ముక్కును త్రాడుకట్టి పశుప్రభవలె మోడ్చి  
జేయుచుండును. కాబట్టి సంయమము చాల అవసరము.

## 4 నిర్వృత్తార్థము

తీవ్రత నిర్వృత్తార్థమునకై అశోకము అమృతము కావున  
అశోక సంపాదనార్థము వీరైత పని చేతొనపెట్టువనియు  
వీరైత వృత్తిని తీర్చువచ్చుననియు పెత్తలు చెప్పుచున్నాడు  
కాస్త్రములున్న అందమైన అనుభూతి నిచ్చినది. అయితే ఆ  
చేతనమునని నిర్వృత్తము కానకై యుండవలెనని కాసిందిరి  
అభ్యర్థము అన్యాయము అనినది—ఏమిటో? గూడినపని కాస్త్ర  
సమ్యక్తముకాదు అని నింద్యమైపది సాపథ్యమునైతి  
అట్టి భావార్థము చేయలేచ్చెను. పరకమున అన్యాయము  
కాబట్టి అట్టి నిర్వృత్తార్థము ఎవరును అవలంబించరాదు ప్రోత్స  
హించరాదు

అశ్రమముగ సంపాదించిన భవముతో పరిత్యక్త పర  
మానము లాశగించినది ఆ యాశోకము తీర్థముకాదు  
తీర్థమునే కలిగించుచు న్న్యాయముగ సత్యముగ సంపాదించిన  
కొలది భవముతో అట్లుకులు తినినది ఆ యాశోకము ము  
ఖమై తిన్నవానికి శ్రీమమును చేకూర్చును

పూర్వకాలపునూట అట్లయిరి తీర్థశాసనములచే  
భీష్ముడు పడిపోగా అతడు మరణి చ్చికొనిరి కై కొనుటకు  
గాని అట్లయిరి అంపకయ్య వీర్యాటచేయవలెను స్వేచ్ఛా  
జిరణియాపకము కలవాడగుటచే తీర్థశాసనమునుపాడు  
గేదియంతదలంచి భీష్ముడు ఆ అంపకయ్యపై మరణి చ్చికొనిరి

యగ్మతి ఏర్పడుచుండును ౭౭ ఛాక్టరీ నిలింతరము వని తేలుచుండినచో చెడిపోవును గదా! ౪౦౬౩ వారమునకు ౭౪ లోను దానిని వికారతి యిచ్చుచుండును అట్లే కరీరమునకున్ను - వచ్చునై చురోజుల కొకసారి ఉపవాసము వ్యాధి వికారతి నొనరుట ఉత్తమును తక్కిన దివిసంబంధము మితాచారమునే జేహములొనరిగ ఎలమిగాని పొట్టును బడుకొట్టునట్లు చేయరాదు. నా స్వీకారము చేయు, మితాచారము చేయు కరీరమేకాక, మనస్సున్ను అకొగ్యమరిమిగా నుండునని శాస్త్రములు బోధించుచున్నవి

'అ-కశుక్త సత్త్వశుద్ధి, సత్త్వశుద్ధి ప్రావాప్త్యతి, పృథ్వి లోకే నర్మగంధాం విప్రమాక్షత అని తిమిషస్త్రులు ఈ భావమునే స్పష్టికరించుచున్నవి. అహోశుద్ధిచే ౭ క్తము శుద్ధమగును, ౭ క్తశుద్ధిచే మేదమ శుద్ధమగును దానినే తాపమును శుద్ధమగును ధ్యానాదులున్ను చక్కగ జరుగును.

తత్కారములు నాగుగానున్నవని కొంచులు కళ్ళుర్తికి ఎక్కువగాలిని, దీర్ఘించుకొనలేక, నానాకారములు ఎదురుచుండు అజ్ఞానాపల్యమే దీని! కారము, ప్రాశస్త్యముకల రాజ విద్యోగద్రుయమునకు పూర్తిగ ఎక్కువై, ఎక్కువగాలిని, కళ్ళుకొని మరల నినుచుండువాడు! జాగరూకత లేనిదో నాలుక బయలుపడుచున్నట్లు ప్రాదుకట్టి పశుప్రభువలె మోడ్చి జేయుచుండును. కాబట్టి నందుమము చాల అపవనము

మీరే అర్థం అనాదిము భుజించుట 1 10 రి క్తము చెడుట  
 తత్త్వభావముచే నా నెవడు కరిగి నివేయలేడు జ  
 భావములు స్ఫురింపలేదు అర్థము ప్రాప్తమౌ అని ఈ న  
 అర్థం బాగుములచే నా పాదురి కను రియి కాలిపోవ జ  
 ర కము మిగిలినది. అందుచే ఈవాడు చక్కని భక్త్య  
 నాకు స్ఫురించుచున్నది.

భక్త్యుని ఆ ప్రత్యేకతరము గొప్ప భక్త్యనుభవముల  
 నొడియున్నది అన్యాయార్థికి నిత్యమే తేచ్చు  
 అతనిము నాలుగట స్వాత్మియైనను పృథక్తము  
 ప్రేమార్థము కాదు కావున గాఢార్థిభావన  
 మునుకు స్వీకరి కవలెను. దానిచే రక్తశుద్ధి రక్తశుద్ధి  
 చిత్తశుద్ధి చిత్తశుద్ధిచే మోక్షశుద్ధి చేకు క గలవు

కరుణ నీ పెద్దలు అనారములొకట వీరైన నింద్య  
 కాని వనిని చేరికొనవచ్చుని ఆ నీరింది మిగిలు నిం  
 కర్మచే ప్రతిభముగ ముఖమే జీవునకు కలుగగల  
 పాపముచేమిథులు ప్రాప్తముచే యథము క్షామ  
 మోక్షము అనునది ఈ విశ్వమున అనాదికాలమును  
 అనుబంధింపు చుకొనవలయు విశ్వపథత్యమునొక  
 ఆనందోపాన నియమము కావున ఆ నియమమును క్ష  
 యించుచుకొని పాపవృత్తిని మోక్షింపి ప్రాప్తమౌ  
 చేపట్టవలయును కర్మమును చేయమన్నాడదా  
 ఇట్లనువచ్చినట్లు వచ్చి అహంకర నిక కానివలయును e

గుణ్యముగనే ప్రవర్తించవలెను కావచ్చి అహంకరముతో అనే నిష్కలముకాని షుభనే చేసికొనవలెదు, గాని నిష్కలమైనవానిని కాదు ఏ క్షేత్రమందును పాపము పనికిరాదు, అపకారము పనికిరాదు అన్యాయము, అభర్మము, అదినీతి పనికిరాదు నిష్కలలో వ్రేలుపెట్టి తరువారే వశ్యాత్వాపవడినచో ప్రయోజనము లేదు నిశ్చలకావలెనను తలచి స్థిర ప్రవర్తించగలను పక్కర్నయే తనను రక్షించును.

ధర్మ రక్షితి రక్షితః

ఈ ప్రకారములైన వివిధ పాదసలక్ష్యాల ముహూర్తముల తన చిత్తమును శుద్ధి చెయ్యుకొని, ఆత్మజ్ఞానమును సంపాదించి అట్టి జ్ఞానస్థితియిచే తనయదార్థస్వరూపమును అన్విచారించును గుర్రెల్లో అన్వేషించును నిలకడ కలిగి బ్రహ్మ పదార్థమును తిని జ్ఞానపదార్థమును

చక్కతేలికము తీయవచ్చు అందుకు జ్ఞానశ్రేణియు సేవి నాడు మహాసంధుడు గాతీకర్మము లోనిదియే వాడు అందు జ్ఞానవృద్ధి లోపించినవాడు మహాసంధుడు కన్నులులేనివాడు విశ్వజ్ఞులలో గోభవదును జ్ఞానము లేనివాడు జన్మలన్యాయ నిరము కావలెను అందు అగణనాత్మక సంకారచక్రము నందు గునుల్కరించి నానాయోగముల ననుభవించుచుండును అందు రెండు అంశములు పోగొట్టుకొనుటకు ఎన్నియో చోక్త్యలు గావించుకొనుచుండును కాని చిత్రమేమియో కాని మహాసంధులు తమ జ్ఞానమును పోగొట్టుకొనుటకు చక్కలగు



గృహస్థయేయవారు తత్పరియుగ వారు సంసారద  
వాదాలకులను బడి తీవ్ర దుష్పరిగానుముఖులు లో  
చున్నారు

తన్నుకాను తెలిసికొనక యుండుటచే గ్రుడ్డితన  
తన ఆత్మ స్వరూపమును కాను చోటక గ తెలిసికొని త  
జీవముకాని మనస్సుకాని ఇంద్రియములుకాని కాదు  
నిత్య శుద్ధ చిదాత్మయే తన యథార్థస్వరూపమనియు ఎవ  
రొకరిగ తెలిసికొనుచో అట్టివాడు తన గ్రుడ్డితనమును పోగొ  
కొనబడుతున్నాడని అట్టివాడే వా స్తవముగ నేత్రములు ।  
పాడగును

### యః పశ్యతి స పశ్యతి

అని గీతాచార్యుడి సత్యమునే ప్రస్తుతముగ తెలిపియుండె.  
మరి స్తుతించులందును సమయముగ మున్నట్టి పరమాత్మను  
యా ప్రాణుల జీవించులు నశించును నశించువానిగ ఎవ  
యోచుచున్నాడో అతడే నిజముగ పూరువాగును. అది భ  
జారుడు గీతయందు వాక్రచియియున్నాడు అనగా ఆత్మకాశ్  
మని జీవించి దృశ్యవశారములు ఆకాశ్వరములని యెఱు  
వాడు ఇట్లాటికి ఆత్మస్వరూపమున నిలక గలిగి దృశ  
పస్తుత్రులందు వ్యాపారము లేనివాడు జనలలో నేత్రము  
కలవాడు భావము ఇదియే జ్ఞానదృష్టి ల పశ్యపస్తుత్రుల  
చాతగల్గు భౌతికదృష్టి యున్నప్పటికిని ఎవరికి జ్ఞానదృ  
యింకదో అట్టివారని చూపుతులు తెన్నుండును నేయుండును

గుర్జునులతో ప్రవర్తించవలెను కావచ్చి అహంకారముతో అనే నింకముకాని షుభే చేసికొనవలెదు, గాని నింకముకానిది కాదు ఏ క్షేత్రమందును పాపము పనికిరాదు, అపకారము పనికిరాదు అన్యాయము, అభర్మము, అనినీతి పనికిరాదు నిప్పులో నేలుపెట్టి తరువారే వచ్చాల్సినదీహతో ప్రయోజనము లేకు నిశ్చయమునకు తిలకించి ప్రవర్తించవలెను పక్కర్నయే తనను రక్షించును.

ధర్మ రక్షి రక్షి

ఈ ప్రకారములైన వివిధ పాపములకారములును తన చిత్తమును శుద్ధి చేయవచ్చునని, అన్నిజ్ఞానమును సంపాదించి అట్టిజ్ఞాననేత్రముచే తిలకించుకొనవలెను అన్నిదా పంజమును గుర్తించి అన్యాయమును నిలకడ కలిగి బ్రహ్మ పంజమును చిదికించవలెను.

చక్రవర్తియు తీర్థవాడు అందుకు జ్ఞానశ్రేణియు లేనివాడు మహాంధుడు గానికదవ్వు అందరినీ వాడు అంధుడు అనవచ్చు అహంకారవాడు మహాంధుడు కన్నులులేనివాడు విశ్వములో గాఢమును జ్ఞానము లేనివాడు జన్మమృత్యుం గలయు కాదనుచు జలం నగలయొక సంకారచక్రము నందు గునుల్పించి నానాయోగం ననుభవించుచును అందును తన అంధత్వమును పోగొట్టుకొనుటకు ఎన్నియో చోక్కిలను గావించుకొనుచుండును కాని చిక్కినామయో కాని మహాంధులు తమ అన్యాయమును పోగొట్టుకొనుటకు చక్రవర్తి

పశ్య ౨ జ్ఞానచతుష్టయ (15-10)

అవశ్యకతల వైశిష్ట్యము (15-11)

విద్యం దదామి తే చతుః (15-12)

జ్ఞానశ్రేణిమయితో- అవశ్యకతల వైశిష్ట్యము పై పాశ్చాత్య  
జ్ఞానా లోకమునకు నుత్పత్తియొనర్చును జ్ఞానవృద్ధిశీలనా  
అవిద్యను ఆశ్రయించువాడు, అంధకారపూరితములగు లే  
కును లోకములను బొందవల వచ్చున యు ప్రబంధరచ  
ముల పరిశుభ్రవిభవములను వచ్చునది ౩ ఉపనిషత్తులు చేసే  
చుండుచున్నది.

కాశ్రువ అంధత్వమునకు చికిత్స యొనర్చుటకై ౪  
శబలశ్రులగుని మహాంధస్వి నివాసమునను మహాత్మర ౪  
నలికి జరులు చక్కని జ్ఞానవృద్ధిని అవసరపాల్ జ్ఞాన  
తలచే శ్రగవర్జనము గానించుకొని శీవితమును మహా  
మయముగ నొనర్చుకొనవలయును. అట్టి జ్ఞానవృద్ధి ౪  
యొందుటయే వాస్తవముగా పాండిత్యము

విద్యలందు నేర్పరితనము శివశాస్త్రములందు చా  
తశత్యము గ్రంథరచనా వైశిష్ట్యము కావ్య నాటక  
కావ్య పరిజ్ఞానము శాస్త్రశాస్త్రము విద్యావైశిష్ట్య  
శివశాస్త్రములందు పాండిత్యము పాండిత్యముగ జన  
తలచుచుండుట అట్టి పాండిత్యము శివశాస్త్రము పండి  
తనము చేర్చుచుండును

గాని శ్రీకృష్ణసుహృద్ధుఁ గీతయందు ఎవరినిగూర్చియు,  
 చేయని నూర్చుయు శోకించివాఁడే అంతఃపురియు (నాకు  
 శోకమై పండితా), జ్ఞానాగ్నిచే నమృతకోశము దగ్గరయినదని  
 కొనినవాఁడే పండితుఁడయి (జ్ఞానాగ్నిదగ్గర కర్మాణంబుమాటయి  
 పండితం బుధా), నమస్త చరాచర ప్రాణోల్లాసంబును  
 నమదృష్టికలవాఁడే పండితునియు (పండితా నాచర్యుఁడని)  
 వక్కాఁడని చెను హృత్కల్యణంబు జయింపగల్గుటయే లోకార్థ  
 మగు పాండిత్యము అట్టి పాండిత్యశే కని అపరాధినిని  
 నాడు ఎన్ని రాజకవిద్యలం శారితేరిః పుటిగిని, శాంతిని  
 వోయకొనలేడు, మృత్యువును రిప్పించుకొనలేడు జువ  
 మరణ ప్రవాహమును దాటలేదు, కృష్ణ బంధనమును ఉద్విన్న  
 మొందుకొనలేడు

విరక్షంస్యామి తు యన్య కుక్షి  
 ద్రిహ్యైవ చాభాతి ప ఏవ సాక్షరః  
 ఏవాక్షరస్యామి తు యన్య చిత్తే  
 ద్రిహ్యైవ శాభాతి ప వై విరక్షరః

శమిస్తు శేః పుటిగిని, క్షయింతులు , ఎప్పటికి, ఎవని స్వరయ  
 మందు పరబ్రహ్మము ననా భావించుచుండున, ఎవడు  
 అత్యుపగ్రాహి చక్రంగ కలిగి 1000వో అ దు పుస్త్ర విద్య  
 లను వేయకొనింవాడో య 1000 నమస్త విద్యలయందును  
 అరితేరినపుటిగిని ఎవడు దైవానుభవము చేయుచునో అతడు  
 వాస్తవముగ నిరక్షుఁడుయే లానిను కావున శోకి పండి

శృంగుతోపాటు పాపవార్తిక పాడిత్యమకుది కలియించుట శ్రేయస్కరము

శ్రీ ముగ్ధుడువచ్చి బ్రహ్మచంద్రునకు పెను భర్త  
రవాన్యములను ఉద్వేపితి నుచు సంసారహామమునంది లేవ  
నెత్తి తిరిగి అట్టి మామమున బడకుండు చేయునట్టిచే పాండిత్య  
మిదియు అర్హుని యత్నపూర్వకముగ సంపాదించవలయు  
ననియు ఉద్ఘాటించెను.

కానన్దాయా తవతయకరీ పండితత్వం న యావ  
త్తత్పాండిత్యం వతసి న పునర్యేన సంసారదత్రే  
యత్నం కుర్యాదవిరతమతః పండితత్వేనైవరాత్న  
జ్ఞానోదారే తయమితరతా నైవ సః కాన్తిమేతి

(చిహ్నగీత)

కాశ్చక మునుకుండునగునాడు సంసారకారకమును ఈ పాండిత్య  
మును కర్మము కర్మాస్త్ర మునొనరించుచే తప్పక బడయువలసి  
యగును. ఇహి సహి కర్మతి ముగ్ధులకరణే అని శ్రీ శంకరా  
చార్యులు నుదీవింపెను. శ్యావరగాది విద్యలు అత్యశాచమున  
జీర్ణుని కాఢమ తొలగించగలవు మృత్యువాతముండి అశుని  
తప్పించరేవు కాబట్టి ఇతరవిద్య లెన్ని నేర్చి నప్పటికిని  
ఎంతటి లోక పాండిత్యమిచ్చును కలిగి యున్నప్పటికిని  
అత్యుజ్జానుడు పాండిత్యమును బడయనిచో జీర్ణుడు క్షయ  
మును కల్పించుకొనజాలడు



ప్రపంచము రెండును అసంఖ్యాకములలో కొన్నికొన్ని ప్రభు  
కాని భూమిని విముక్తి అవలంబించుట అత్యవసరము కాదు  
మరియు లోకమున కలదుచే ప్రభువలనకాక కాలమునై  
కాలమున దిగ్గమింగి కూర్చొనుచున్నాడు అట్టి అత్యుచ  
వర్తించువాడు భక్త్యును దర్శించుట మరలరెందు భూవనముల  
కలవాడు కృతకృత్యుడు

చంద్రశేఖరు మానవులకాదు బాసప్రభువుకంటె  
జంతువులనునకంటె వశమయ్యుచుండును కలదు, చీతలను  
కలదు బోదులనుకలదు అది యొక పెద్ద విశేషమేమియును  
గాదు మానవులై ప్రజ్ఞ భూవశేతమును సంపాదించుటలోనే  
కలదు విశేషము భూవనములను సంపాదించుటగీ అందు  
మానవజన్మ వీర్వడినది. దేవతలుకూడ వారి వారి భోగవిలాస  
వాతావరణమును భూవశేతమును సంపాదించుటకే ఎప్పుడు  
మానవజన్మ జడయినదా ఎప్పుడు బ్రహ్మసంకల్పము  
సంజుగతమగు అత్యుచ మనుష్యత్వమును పొందుదుమా యిది  
శిష్యులగుచుండును

ఇట్టి స్థితిలో అపూర్వమగు మానవజన్మ జడయి  
లోకములలో కృత్రిమమయిండును భార్యమో అదో  
బాధకములు వశ్యుల పర్యాయములగీ విశ్చించును కాదు  
గడతలు యుక్తమో పర్వత పు యేమో మనము చేయు  
చున్నదేమో మన గమ్యస్థానమేమో బాధని పొందుటలై  
వీక్షిత అశరీరమయినామో అని ఆలోచించి విలప

గతిని తీర్చిదిద్దుట అట్లేని పుంసగలిపేనుట న్యాయమా? సగ్గురూపదేశముచే దివ్యవేషమున, శ్వాసవేరి మును ద్రవ్యస్పృహర్వికముగ గతిని తీర్చిదిద్దుట చరితార్థ మొనర్చును. - ౧౭౭౧ భా. ౫

భౌతిక వేషము పెండ్లిగొనినది ఏకాదశి అది జన్మమేనది. కావున అది స్థూలపదార్థములనే చూ. గట్టును, అశ్మయో అతి హస్తమేనది అది హస్తమగు అత్యంత పులమగు చంద్రమునైన చూడాలను

### సూక్ష్మత్వాత్తదవిజ్ఞేయం

అది గీతాచార్యుడి భక్తిమంగళ వైదింబి యున్నాడు. కావున పరివార్తిను విక్షింబుటకు ఈ చంద్రవేషములకు సామ్యము లేదు. గుర్తించుకొని ఉడి

కొంతము ఈ ప్రవాహము ప్రవహించుచుండుట - 'అయ్యా! దేవునిమాకు శిష్యుడో మాత్రం కనిపించదు ప్రపంచములోని అన్ని వస్తువులు కనిపించుచున్నవి కా! మన దేవుడు మాత్రము ఎందులకు కానరాదు కనిపించినదో దేవునిపై మాకు ఎంతయో విశ్వాసము కలుగుచున్నది కా కనుకని దేవునిపై మాకు విశ్వాసము ఎట్లు కలుగును?' - దీని సమాధానము—ప్రపంచములో కనిపించని వస్తువు లేనియో ఉన్నను చానిపై అమల విశ్వాసము కలిగి యున్నది. గాని కనిపించదు. ఆకాశము కనిపించదు ఎవరి



కన్న వారికి కనులవదువది నీవు వారికి కనుది చదు ఈ  
చేతలముగ నులయెడ నమృతతే కొన్ని సరావలంగా  
ఇక నూత్నమై నూత్నమై నూత్నమై నూత్నమై నూత్నమై నూత్నమై  
అవలూ! చుట్టి అర్థభాగికి నేతమునకు ఎల్ల గోచరించ  
గలది అల్లు గోచరించవలెనాత్రమున అది లేదని ఎల్ల  
చెప్పగలడు !

దృశ్యతే తద్విగ్రహా బుద్ధ్యా  
నూత్నయా నూత్నదర్శితః

అది నూత్నమై నిజానశీతముచే ఏకాగ్ర బుద్ధితే  
మహానీయలు చుమాత్మను విక్షింబగల్గుచున్నారని శ్రుతి  
శ్రవణి \*కొనుచున్నది

అర్థమను రణింగమున విశ్వరూపమును చూపుచుని  
శ్రీకృష్ణమూర్తిని ప్రార్థించు —

న తు మాం శక్యమే ద్రష్టుమనేనైవ స్వచక్షుషా  
దివ్యం దదామి తే చక్షః శక్యమే యవప్రైశ్చరమ్

ఓ అర్జునా! • చక్ర శీతముచే నీవు విశ్వరూపమును  
చూడకాకపు నీకు దివ్య శీతమును ఒకంగులమన్నును బానిచే  
నీవు అర్జుని విక్షింబగల్గు అని వదిలి ఇతరులైనగల  
పాల్సల్యాతికయముచే దివ్య-చక్షువును ప్రసాదించెను. అట్టి  
దివ్య శీతముచే భయంబయము శ్రవణాదని అప్పుక విశ్వ  
రూపమును చూడగల్గెను కాబట్టి నైవ తదర్శనము (అర్థపాక్షా

అందు) భౌతిక శక్తిశ్రేణుద్వారా విలువలను దానికి దివ్య శక్తిశ్రేణు, జ్ఞానశ్రేణు అత్యంత, 3) 4) నిర్మలమిచ్చు సాక్షు వస్తువును ఎన్నిటిని సూక్ష్మములను, అట్టి ఏ యాత్మవస్తువు భౌతికశక్తిశ్రేణు సూక్ష్మతర, సూక్ష్మతరమును పరమాత్మను ఎటు యాగవలె? కాబట్టి భగవద్దర్శనమునకై శీలము జ్ఞాన శక్తిశ్రేణును తప్పక సంపాదించుటయేవలదు

జ్ఞానశ్రేణు భౌతిక ఎత్తయిలవలె బయట లభించు వస్తువుకాదు. ఇది లాభివస్తువు కార్యకర్త వివేకమే జ్ఞాన శ్రేణు, అత్యంతాత్మ వివేకమే జ్ఞానశ్రేణు ప్రవృత్తులలో ప్రవృత్తులను చిత్తశ్రేణును చిత్తమునది లాభి కారమును జ్ఞానశ్రేణును అపరిమితమునది సాక్షి వ్యక్తిని చూచి సత్తును శిరమునకై తాత్పర్య వ్యవహారమును అదిగా రిక్త మాంసమయమును బాహ్య అత్యంత శక్తిని చూచుచున్నది కాని లోక మెందునైనా తాత్పర్య ఎ మార్పును, దివ్యమును అత్యంతమయిన జ్ఞానశ్రేణు క్షీణించుచున్నది భౌతిక శ్రేణులను అనివారమును అతి సాక్షును అత్యంతక వద్యమును కలిగివారమును వివేకమే జ్ఞానశ్రేణు మన బయట

ఇట్టి జ్ఞానశ్రేణులయొక్క ప్రవృత్తిని తివ్రపర్యవర్తించు భగవద్గీత యందు, చిదిరు శాస్త్ర, గ్రంథములందు అచటచట కావలెనున్నది ఈ జన్మలాభా ప్రయత్నితాత్మకముగ జ్ఞానశ్రేణును సంపాదించుట విశ్వమును సాక్షాత్ భగ

“త్వయామముగ దీక్షించుచు జీవితములను కలకత్తామము  
అని కాత్తములందు ముహూర్తములు ఉద్భవించుచున్నది

ఆత్మత చక్షరమృతత్వమిచ్చన్

అని కల్పహస్తము గంభీరముగ ముఖము పైది అలాగా  
మీర కహిత ఆత్మమిచ్చి బహుదలంబువాడు తన ముఖము  
బహుదలంబు లోనికి త్రిప్పవలయునుమని భావము స్పష్టమి  
కావ్యా విషయముల నుండి ముఖించి అంతర్ముఖ మొనర్చి  
చక్కగ భాగించుచున్నది ఆత్మమహిమ కలుగగలదు ఉచిత  
వత్తు చేర్చుచున్నది అట్టి భాగవతి వివేకమే జ్ఞాన  
శ్రేయము వానిచే సూచకమగు ప్రపంచమంతయు ఒకే సై  
స్వరూపముగ ఒకే ఆత్మరూపముగ గోచరించును

అత్ర కోమోహః కః కోక ఏకత్వ మనువశ్యతః

అచట మైర మెకటో దుష్ట మెకటో అజ్ఞాన మెకటో  
అంతయు కానై యుండ ఇక కత్తు మిక్కాది భేదముగా  
స్వతీయ మియ భేదముగా అచట ఉండనేరదు నర్వం  
భక్తియ బ్రహ్మ—నేహ నానా ప్రి కించన — అప్రపంచ  
మంతయు ముద్రా స్వరూపమే ఇదట అనేకర్వము లేనే  
లేదు అది ఉపనిషత్విజ్ఞానము అత్తలే కార్యాన్నిరూపము

మరియు జ్ఞానశ్రేయముచే దీక్షించుచున్నది బహుదలంబు  
సైకత్వ మియో శ్రేయమియో శ్రేయమియో సత్వ

మీదియో కాశ్వత మీదియో శీత్రువను విస్తృతముగ నోగిండును.

'క్షేత్ర' క్షేత్రయోరేవమన్తకం భూకలంబుపా' భూని  
శుభిభువేత క్షేత్ర) క్షేత్రజల భేదమును చక్కగ తెలిసికొని  
శీత్రుడు పరమాత్మ పతనమును జపము గల్గించునాఁడని గీతా  
వాక్యములన్న వదించియున్నాడు.

'దృష్టిం బావమయ్యాం శృత్వా పశ్యేత్ బ్రహ్మచర్యం'  
జగత్ 'టయా' నీ దృష్టిని బావమయముగ నొనర్చుకొని,  
బావశీత్ర)మను సంపాదించుకొని) ప్రపంచమునంతను  
బ్రహ్మచర్యముగ గాంచుము' అని శ్రీ శంకరభగవత్పాదులు  
ఉద్ఘోషించిరి.

ఈ ప్రకారముగ ఉపనిషత్తులేమి, భగవద్గీత యేమి,  
సమిధ తాత్పర్యములేమి, శంకరాచార్యుడి మహావీర్యములేమి—  
మంత్రకంఠముగ భూనివేత్రావలంబనముగూర్చి ఉద్ఘోషించి  
యున్నందువ వాని నెట్లైన ఈ జీవితములో సాధించి తిచ్చు  
కొనుట మునుముఖపుల కర్తవ్యమైయున్నది.

ఎఱుపు అర్థములు గల కళ్లతోను పెట్టుకొని చూచి  
సహో ప్రపంచ మంతయు ఎఱుగగా కనిపించును నలుపు అర్థ  
ములు పెట్టుకొనునచో నెల్లగా కనిపించును, తెలుపు అర్థములు  
పెట్టుకొనునచో తెల్లగా కనిపించును అట్లేజ్ఞానదృష్టితో  
వీక్షించినచో సమస్తము బ్రహ్మసాయముగ నోగిండును

అశాసముచే దృష్టి అవస్థితమైపోయి పండువలన జడలకు  
చేదంశము వ్యక్తముగా కనిపించును. అ దృష్టిని కుద్ర  
పూచుకొనినచో గురు శాస్త్రోపదేశంబులచేతను స్వామి  
భవము చేతను విద్యుల మొనకుకొనినచో ప్రపంచము  
పంచభూవముల గాక కైవరూపముగ గోచరమగును ఇట్టి  
స్థితి సాధించుటకే మూలపద్ధతి ఏర్పడినది శ్వాసశ్లేశ  
సంపాదనకొకే మహాస్థితిమగు మనుష్యత్వమును భగ  
వానుడు శీఘ్రము ప్రసాదించెను అట్టి మనుష్యత్వమును  
సార్థక పఠనకొనుట ప్రతివాదియొక్కయు విద్యుక్తధర్మము.

అయితే ముందుగా భక్తిని చక్కగ అభివృద్ధి పఱచు  
కావలెను పూజా జపధ్యానముల ద్వారా భగవంతుని  
లెన్నగ ఉపాసించవలెను అక్షర శీఘ్ర భక్తి ముద్ది  
యగునునుటకు పరాత్పరము బుద్ధియోగమును వారికి  
పఠాదించెను (పదాని బుద్ధియోగం) ఆ బుద్ధి యోగమే  
గాకనేలేదు అదియే దివ్యశ్లేఠియి అట్టి దివ్య శ్లేఠముచేతనే  
బుద్ధిమకు నిశ్చయూపమును చక్కగ చూడగల్గి భగవంతుని  
రహస్యవశ్యమును లెన్నగ అవగాహనము చేసికొనగల్గును

తత్త్వత్వవన్యయాశక్య అహమేపందిరోఽర్థున

జ్ఞానం ద్రష్టం చ తత్త్వేన ప్రవేష్టం చ పరస్తన

అ శ్లేఠమును ఒక్క-అర్థముచే కాదు ఎన్నైనను పొంద  
వచ్చును అనన్య భక్తి కలిగియందీప రాయను-అని

శ్రీకృష్ణ భగవానులు పెరిచిచ్చియిచ్చారు కాబట్టి అతి  
సులభమైన ధర్మ కీర్తి భగవద్భక్తి పుష్కలమై, భగ  
వద్భక్తిగ్రహముచే జ్ఞానశ్రేణులును ఇతరుల వది వత్సమో వది  
అవత్సమో తెలిసికొని, వది తిండిమో వది ద్రవ్యదీనిమో అవ  
గతియు చేసికొని, వది నిత్యమో వది ధనకమో అనుభూత  
మోగొని నిత్యమైన అత్మయందు ముగిసి నిత్య ముగి  
యిన శ్రీకృష్ణపదార్థములందు వ్యామోహమును వదిలి నిరత్యయ  
అత్మనించిన భూతిచే నిరత్యయను చరితార్థ మొనర్చుకొన  
వలయును

విశ్వవేగములు అందరికీని కలుపు జ్ఞానశ్రేణులు  
మూర్తియు అందరికీని శ్రేణు, గురుభూతిను ముఖమును,  
క్రిమిపీడితములను, దేవతలను, రాక్షసులను పెద్దయెడ,  
నమ్మలను శత్రువులను కలుపు అవి లోలు కలలు, వాని  
ద్వారా ప్రాణి బాహ్యమైనను మూర్తియు చూడగల్గు  
చున్నాడు వలెను రామయోగు మూర్తియు పరిశుభ  
గలుగుచున్నాడు అంతియేని అత్మను ను అత్మవర్ష  
శ్రేణువను జ్ఞానశ్రేణు అవత్సమయెడను అట్టి జ్ఞాన  
శ్రేణు శ్రేణివాని శ్రేణు అంధుని శ్రేణియు పది దుర్భర  
మోగిలతో గూడియుండును మూర్తియు దేవతమూర్తి  
ప్రకాశించుచున్నను, గుర్తివాడు మూర్తియు పరమాత్మ  
నివ్యాపకమై నిరత్యయ వలయుచున్నను అట్లుని గాంధారి

పన్నాడు అవధూత మొవర్చబాటన పడు (1) కంఠ  
శరవర్చాదు రీ సత్యమునే క్రింది శ్లోకమువారా చక్కగ  
నిరూపించి యున్నాడు

సర్వగుం పద్మిదానం శ్చ సమం భిక్షితే  
అభ్యాసవత్సర్వే శ్చేత భావ్యం భావమృతం  
(అర్చితోక్త)

భాగ్య శ్చాపశ్రమమును ప్రయత్న పూర్వకముగ నంత  
దింపకొనుట మానవుని విద్యుత్ నిభర్తము అవశ్యక ప్రయత్నము  
వర్జితమును మానవజ్ఞుడు ఇటు ఏకటిగా నాత్మరమితమును  
విజృంభ తగదు ఇక భావశ్రమనగా నేరెంతగా వివా  
దంబున

అవశ్యమయిన దేశమును స్థితి గల్గుటయే భావశ్రమ  
సర్వరమందు భావ్యమును అవగాహించగలుగుటయే భావ  
శ్రమము వికారమందు నిర్వికారమును గ గల్గుటయే భావ  
శ్రమము వామరూపాత్మకము అగత్రయంక పద్మిదానం  
పరబ్రహ్మమును ఇతర మొనర్చుకొనగల్గుటయే భావ  
శ్రమము రక్షియించు బర గ వి హేతువును సైత్య  
మును పరిహరియింపగల్గుటయే భావ శ్రమము అనేకత్వ  
ములో ఏకత్వమున గానగ నయే భావ శ్రమము

వైద్యులు X తరములు (X rays) అవగాహ  
న ప్రయత్నము లోనగల ఎటుక 20 ఏ తరము

అను తెలిసికొనుచుండును. అట్లే జ్ఞానులును వివాహియులు  
జ్ఞానకరణములను ప్రసరింపజేసి ప్రతివస్తువునందును విబ్రహ్మ  
మును ఆవహికించుదురు.

దృష్టిం జ్ఞానమయ్యాం కృత్వా  
వశ్యేద్రవ్యమయం జగత్

దృష్టిని జ్ఞానవంతముగా నొనర్చుకొని జగత్తును బ్రహ్మ  
మయముగ వీక్షించవలెనని ఉపనిషత్తు బోధించుచున్నది.  
ఉపాధులన్నిటియందును అనుభూతము వ్యాపించియున్న  
అంతరాత్మను నివారించి దర్శించుటకు మానవుడు తెచ్చుగా  
తీర్థ్యవంతమనియున్నాడు.

అజ్ఞానులు బ్రాహ్మణును మాత్రమే పూజింపరు. బాగి  
దృష్టి అంతిమతీర్థము. ఎటువంటి మహాపండితుడైనను  
బ్రాహ్మణును ఉపాధిని మాత్రమే పూజించి, లోనున్న పర  
మాత్మను పూజించి అతడు అజ్ఞానయేయగును. కావున 'X'  
శిరణములచే వస్తువుయొక్క ఆభ్యంతరనిశితములు కోనరించు  
జ్ఞుని వివేకమును శిరణముగా ప్రసరింపజేసి ప్రతి శివీయం  
దును, ప్రతి అజ్ఞుని గుఱించును. అట్లు అజ్ఞుని ఆత్మను  
దర్శించవలెను. అతడు మాత్రమే పూజానీయుడై ప్రేమ,  
దయ, కరుణ, పరీవరణము పెట్టినిలియుచుండును.

అనుభూత్యాం కృత్వా  
అజ్ఞే బ్రాహ్మణ్యకావలః



తత్ర కోమోహాః కి శోక

ఏకత్వ నిమిషకృతః

అని ఉపనిషత్ప్రబంధము ఘోషించినవిధముగ నర్వభూతము  
రంమను కరణమునది అత్మయే ప్రకాశించుచుండ ఇక ఒకడు  
ఇంకొకని అవతారములు చేయుగలడు ! అతనికి ద్వేష  
మెడలు ! శోషమెడలు ! ఆమాయయెడలు ! కాబట్టి అట్టి  
జ్ఞానస్వరూపి మధురములన్నియు సమీపియి విశాల  
హృదయమువల్లవగుటచే ప్రేమ పయి పో గి ప్రాణలలత  
చేరుభయంతయు కడ పడుచుంటే యిది భావము కలంగగలదు.

ఒక వ్యక్తిని మునుగనే జేచామని మాత్రము పరికింపు  
కాకు అధమును మనస్సును జూచువాడు మధ్యమును  
అత్యును గొంచువాడు ఉత్తమును వివేకవిచారణాదు  
చేతను భక్తి నైకాగ్యాది సాధనల చేతను జ్ఞానశ్రేణియను  
చక్కగ వికసితజ్వలించి ప్రతి పుష్పసంపదని ప్రతి ప్రాణి  
యందును సచ్చిదానందవత్ప్రహ్లాదాను దర్శించుచు జీవిత  
మను ఆనందమయముగ నొనర్చుకొనవలెను. భేదవ్యక్తియే  
సంసారము అభేదవ్యక్తియే మోక్షము

నర్వభూతము యేనైకం భావమివ్యయిరియైతే

అదిభక్తం విశ్వైవ రజ్జానం నిది సాత్త్వికమ్

అని గీతారామ్యము ఘోషించిన ంపమున విభవం  
బదియన్న ఈ జగద్వైపులయన విభవంబునకలయున్న పర

మాతృమ నర్కించుటను పోషాకావలెను. అదియే నా ద్విక  
భాగము, అదియే తీర్తిమ్యము.

అదివెరితి నాధిపతి ఇట్ట హస్తగ్రేణియు తిప్పక లభ్యము  
కాగలదు "దివాని బుద్ధియొగమ్" అని భగవానుని వృష్టి  
ముగ పోషించియుండుటబట్టి భక్తిని చక్కగ అభివృద్ధి  
బొందించుకొనినచో ఆ వరాత్పదుడే తగిన బుద్ధిబలమును,  
విశాకదాళ క్తిని, జ్ఞానకృష్టిని ప్రసాదించగలడు. కాబట్టి అట్టి  
మహాత్మ్యులెల్లము కొంతై నవ్వలను యెన్నకొలలై,  
దృష్టిని పక్షిచూతయొగ నోగర్చుకొని, భావ శైలియితే తిష్టి  
యంతయు తన స్వయాచమయను అనుభూతిని బదిసి బ్రహ్మ  
సంపదమును బదియవలెను. లక్ష్యమును సొందవలకు ప్రయత్న  
మును విడినాడిరాదు అజ్ఞానతను పోషరితనమును దరికి  
చేర్చరాదు.

కొని ఎక్కువకు ప్రార్థించినవాడు శిఖము తిప్పక  
చేరగలడు హామీ వదిలగా లేదు మధ్యలోనే నిలిచి  
పోవచ్చు మూడు భాగములు ఎక్కియు అగిపోవచ్చు.  
శిఖమునకు దరిదాపులలో కాలుజారి క్రిందకు పడిపోవచ్చు.  
ఎక్కువకు ప్రార్థించినది కొద్ది సేవతో నిరాశపడవడి  
వెనుకకు మరలవచ్చు ఎంతకొదోహామి నకు బదియదేరిన  
వారిలో ఏకొద్దియందో, లేక ఏ భాగముతో శిఖమును  
అభివృద్ధిచేసి అఖండభూతిని బదియను, ఎంతకొదో ముగిస,

తైర్వ్యము కష్టపడినప్పుడే కాశ్యపదక్షిణి వాచు మాత్రినేఁ జ  
ప్రకారముగ బ్రహ్మము జేరగల్గుదును

అట్లే మోక్షసాధన మధిలోపించవలెందు జేలమందిలో  
ప్రయత్నమును ప్రారంభించువాడు ఏ కొద్దిమందియో ఉండును  
అట్లు ప్రారంభించినవారిలో సాధాగ్రిమునుజేరి బ్రహ్మము  
కరతలాపక మొనర్చుకొనువాడు ఏ ఒకరికైన మార్గ  
యొంద ను

ఈ సత్యమునే గీతాచార్యులు

మమద్వికారం సహజీవం

కల్పి ద్యతతి నిద్రయే

యతఃకామసిద్ధిశ్చనాం

కల్పిన్మాం నేతి తత్త్వతః

అను శ్లోకమువ్యాసా చక్క-గ నిరూపించెను కా  
బ్రహ్మముచేరుటకు ఎంతయో సాధనము పైర్వము చట్టు  
అచేరము

సంసారక్షేత్రమున ఎన్నియో భవములపాలై, నీవు  
చానినన్నింటిని అధిగమించుటకును క్రొత్తవేది సుఖము  
అనుభవించుటకును ప్రయత్నము నలుపుచున్నాడు అట్టి  
పూర్ణ సుఖము ఆశ్రియించికోలదు దృశ్యమందులే  
కావుననే పరమాత్మ పాక్షాత్కారము కొరకై ఈ  
అసోమ్యములు పొందుచున్నాడు అయితే గమ్యస్థానము

చేరగలుగుచున్నాడా? లేదు కాదుమేది? మాయా ప్రభావముచేతను, జగ్గంతిర వాననా ప్రాబల్యముచేతను ఒకరిత ఆత్మగత వానికు మృత్యువు వలెచేరిన వెనుకకు రానున్నది. దానిని జయించినా, విజయబట్టిని వరింపగలుగు చున్నాడు. దానిచే నిర్మలమయ్యెగా, దిగ్భావోత్పన్నుడు. అన్యము నుండి పూర్ణుడై పోవుచున్నాడు.

రాక్షసులెవరు? వానిన్న పూర్వము జేవతలే కాని ఆత్మగతవలన ఉన్నతిస్థానమునుండి దిగజారి శ్రీరక్ష పడిపోయి వాడు. అనుభవోక్తమునందు రాక్షసులనుగూర్చి చెప్పువస్తువు ఈ శ్రీరక్ష వివరణము గావించబడినది

అనురాగైత్య దైతేయా  
దనుజైకారి వానవా  
శ్చక్రకీర్త్యా జిగియతా  
పూర్వదేవా సురద్వీపః

ఈ శ్లోకలో 'పూర్వదేవా' - అని కలదు అనగా రాక్షసులు పూర్వము చేరగలేదునుభావము ఇతరుల కక్క-గా స్ఫురించు చున్నది

కాబట్టి గొప్పవారై ఎదు వారి గొప్పనగుమును కాపాడుటకు ప్రయత్నము చేయుచుండునచో, ఆత్మగతకు, సోమరితనము నకు, తమోగుణమునకు, మాయకు అవకాశము గొనసాగినచో ఆ గొప్ప సిగ్గునుండి దిగజారి అభవతనమును పొందిపోవుచును. జేవతలు పూర్వ దేవతలు (రాక్షసులు) స్థితికి వారిపోవుచును.

కనుకనే మహార్థసాధకులకు ప్రమత్తిత అవగా సోద  
తపము అజాగ్రత మృత్యువుతో సమామని పెద్దలు పలికి  
(ప్రమాదోపైత్యుల్యై) కావున మోక్షా మగల సాధకు  
అపాపాగరూపుడై సాధనము ఏకాలయందును వివహాదేశ  
పూర్వకమును బడసివను గూడ చాల అప్రమత్తుడై యు  
వలెను ఏలయనిన ప్రతి క్షియసమాయ మహాబలవత  
మైంది సాధకుడు ఏకా శతము అజాగ్రతగ నున్నడు వా  
రిని సంసారమునందును ముంచివేయుటకై అతికామక  
యందును చరిత్రయొక్క పుటలను విశసారి తిరుగవైచిన  
దిష్టతప్పితిని అధిరోపించిం ఎంతో మహనీయులును  
ఒక్కొక్కప్పుడు మాయయొక్క ఎదుడైబ్బలుతిని  
యొక్క ముగములలోనై కాలవారి పడిపోయిన నల  
ములెన్నియో కలవు

కనుక ముముక్షువగువాడు తన సాధనయందు అజాగ్ర  
వీమాత్రము తాపోగ గరాదు క్రత్రువు వచ్చి రాకము  
వానిని హృదయస్థానము నుండిబయటకుగెంటి పారవేయవ  
శముద్రములో పడిన కట్టల్లెలను చెత్త చెదారః  
తరంగములు పెల్లపెల్లగ నెట్టి ఒడ్డుకు ఎట్లు చేర్చివేయ  
అట్టి ముముక్షువు తన హృదయ సాగరమున ప్రవేశి  
దుస్సంకల్పములను, కామాది వికారములను వివేక విద  
య తరంగములచే బయటకు త్రోసివేయవలెను  
జాగరూపుడై యుండువలెను